

Е.Уайт

Християнська
родина

THE ADVENTIST HOME

Counsels to Sevent-day Adventist
Families As Set Forth in the Writings

of

ELLEN G.WHITE

Review and Herald Publishing Association
Washington, DC 20039-0555
Hagerstown, MD 21740

ХРИСТИЯНСЬКА РОДИНА

Е.Уайт

Поради християнським сім'ям, які бажають
Божого керівництва у своєму житті

Київ 1998

ББК 86.376
У 13

Переклад з англійської

Е.Уайт

У 13 Християнська родина: Пер. з англ. — Київ, «Джерело життя», 1998. — 448 стр.

У книзі висвітлено практично всі аспекти, що стосуються сімейного життя, а також ті особливі проблеми, які хвилюють нині батьків. Ви знайдете відповіді на багато своїх питань, що виникли у результаті складного сьогодення.

Розрахована на широке коло читачів.

ББК 86.376

ЗМІСТ

Передмова	8
ЧАСТИНА I. ПРЕКРАСНА СІМ'Я	
Розділ 1. Атмосфера в сім'ї	12
Розділ 2. Підвалини для заснування сімейного вогнища	17
Розділ 3. Зразкова сім'я в Едемі	21
ЧАСТИНА II. СВІТЛО ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА	
Розділ 4. Вплив сім'ї виходить далеко за її межі	26
Розділ 5. Могутнє християнське свідoctво	29
ЧАСТИНА III. ВИБІР ДРУГА ЖИТТЯ	
Розділ 6. Велике рішення	34
Розділ 7. Справжня любов чи захоплення	40
Розділ 8. Як переважно проходять залицяння	44
Розділ 9. Шлюби, в які заборонено вступати	49
Розділ 10. Необхідна порада	56
ЧАСТИНА IV. ЧИННИКИ, ЩО ВЕДУТЬ ДО УСПІХУ АБО НЕВДАЧІ	
Розділ 11. Необдумані, незрілі шлюби	62
Розділ 12. Сумлінність	65
Розділ 13. Домашнє виховання	68
Розділ 14. Необхідність правдивого навернення	74
ЧАСТИНА V. ВІД ШЛЮБНОГО ВІВТАРЯ	
Розділ 15. Урочисті обіцянки	78
Розділ 16. Щасливий і успішний союз	83
Розділ 17. Взаємні зобов'язання	90
Розділ 18. Шлюбні обов'язки і переваги	96
ЧАСТИНА VI. НОВИЙ ДІМ	
Розділ 19. Де повинен знаходитися дім?	104
Розділ 20. Сім'я й місто	108
Розділ 21. Переваги сільської місцевості	113
Розділ 22. Будівництво та обладнання житла	118
ЧАСТИНА VII. СПАДОК ГОСПОДА	
Розділ 23. Діти — благословення	126
Розділ 24. Кількісний склад сім'ї	128
Розділ 25. Турбота про дітей, які перебувають у злиднях	132
Розділ 26. Спадщина дітям від батьків	136

ЧАСТИНА VIII. СІМ'Я, ЩО МАЄ УСПІХ

Розділ 27. Священне коло сім'ї	140
Розділ 28. Перша школа дитини	143
Розділ 29. Справа, яку не можна перепоручити	148
Розділ 30. Товариські стосунки у сім'ї	151
Розділ 31. Безпека можлива завдяки любові	155
Розділ 32. Дбайте про сад людського серця	159
Розділ 33. Обітниці Божественного керівництва	162

ЧАСТИНА IX. БАТЬКО — СПОЛУЧНА ЛАНКА СІМ'Ї

Розділ 34. Становище батька і його обов'язки	168
Розділ 35. Носіть тягарі один одного	172
Розділ 36. Товариські стосунки між батьком і дітьми	175
Розділ 37. Яким не повинен бути чоловік	178

ЧАСТИНА X. МАТЕР — КОРОЛЕВА СІМ'Ї

Розділ 38. Становище та обов'язки матері	184
Розділ 39. Вплив матері	191
Розділ 40. Хибне уявлення про материнську працю	194
Розділ 41. Недосконалі приклади материнства	198
Розділ 42. Здоров'я матері й зовнішній вигляд	201
Розділ 43. Вплив матері на дитину у передпологовий період	204
Розділ 44. Турбота про малих дітей	208
Розділ 45. Головний обов'язок матері — виховання дітей	211
Розділ 46. Мачуха	216
Розділ 47. Христос підбадьорює матерів	219

ЧАСТИНА XI. ДІТИ — МОЛОДШІ, АЛЕ РІВНОПРАВНІ ЧЛЕНИ СІМ'Ї

Розділ 48. Як небо дивиться на дітей	224
Розділ 49. Мамині помічники	227
Розділ 50. Належна пошана до батьків	235
Розділ 51. Поради для дітей	239

ЧАСТИНА XII. ЗРАЗОК СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

Розділ 52. Управління домом	246
Розділ 53. Єдиний фронт	252
Розділ 54. Релігія в сім'ї	256
Розділ 55. Моральні норми	263
Розділ 56. Розлучення	274
Розділ 57. Ставлення до невіруючого супутника життя	280

Розділ 58. Сім'я служителя	284
Розділ 59. Батьки, які досягли похилого віку	290
ЧАСТИНА XIII. ВИКОРИСТАННЯ ГРОШЕЙ	
Розділ 60. Божі управителі	296
Розділ 61. Принципи використання сімейних фінансів	300
Розділ 62. Привчайте себе до ощадливості	307
Розділ 63. Вчіть дітей заробляти і витратити гроші	311
Розділ 64. Чесність у веденні ділових справ	315
Розділ 65. Дбайте про майбутнє	318
ЧАСТИНА XIV. ПИЛЬНУЙТЕ ДОРОГИ, ЩО ПРОВАДЯТЬ ДО ДУШІ	
Розділ 66. Вхід, який ми охороняємо	322
Розділ 67. Принада для очей та слуху	326
Розділ 68. Вплив читання	329
ЧАСТИНА XV. ЧЕСНОТИ, ЩО Є ОКРАСОЮ СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ	
Розділ 69. Ввічливість і доброта	338
Розділ 70. Життєрадісність	346
Розділ 71. Мова	349
Розділ 72. Гостинність	358
ЧАСТИНА XVI. РОДИНА ТА ЇЇ САЦІАЛЬНІ ЗВ'ЯЗКИ	
Розділ 73. Наші соціальні потреби	366
Розділ 74. Безпечне і небезпечне спілкування	369
Розділ 75. Батьківське керівництво у справах суспільного життя	375
Розділ 76. Свята і річниці	380
Розділ 77. Різдво	384
Розділ 78. Сім'я — місіонерський центр	390
ЧАСТИНА XVII. ВІДПОЧИНОК І ВІДНОВЛЕННЯ СИЛ	
Розділ 79. Необхідність у відпочинку	398
Розділ 80. Як розважатися?	402
Розділ 81. Відпочинок, який постійно приносить задоволення ..	408
Розділ 82. Як повинні відпочивати християни?	413
Розділ 83. Приваблююча сила задоволень	420
Розділ 84. Настанови для юнацтва щодо розваг	424
ЧАСТИНА XVIII. І БУДЕ ВАМ НАГОРОДА	
Розділ 85. Нагорода у земному житті та у вічності	430
Розділ 86. Життя в Едемському домі	435
Розділ 87. Нова Земля	441

ПЕРЕДМОВА

Християнська родина — це те місце, де люди вчаться втілювати у життя правила і норми Церкви; де батьки уповноважені Христом приводити у християнство членів своїх родин. І для того, щоб гідно вирішити цю задачу, батьки не повинні нехтувати жодною допомогою, яку лише можна знайти.

Багато корисних порад є у працях Е.Уайт. Вони торкаються, практично, усіх сторін родинного життя і особливо тих проблем, які так хвилюють сьогодні батьків. Незадовго до своєї смерті письменниця планувала видати «Книгу для батьків-християн», що допомогла б кожній матері й кожному батькові зрозуміти свій обов'язок та найкраще впливати на дітей. Наша Книга присвячена саме цій темі.

Книга «Християнська родина» разом з тим є посібником для зайнятих батьків, стосовно того, якою може і повинна стати християнська сім'я. У ній ви знайдете відповіді на багато своїх питань, підкріплені мудрими настановами Небесного Отця.

До книги увійшло чимало цитат з творів Е.Уайт, написаних упродовж 70 років, і особливо зі статей, підготованих для церковних журналів, а також її поради, видані у вигляді брошур, невідомі раніше рукописи. В кінці кожного розділу приводиться список використаної літератури. Оскільки багато цитат взято із джерел, надрукованих у різні часи, то поєднуючи їх у єдиний текст, часом неможливо було уникнути повторів, дотримуватись єдиного стилю у викладі матеріалу.

Книга підготовлена у канцелярії літературної спадщини Е.Уайт. Упорядники старались врахувати усі поради, які письменниця давала видавцям, а саме: про необхідність видання компіляцій, зроблених на основі її рукописів, оскільки, за її словами, вони містять у собі «настанови, які дав Господь для Свого народу».

Напевно, за всю історію світу не виникало більшої потреби у подібній книзі, ніж сьогодні. Ніколи ще батькам та дітям не бу-

ли так потрібні правильні відповіді на питання, що їх хвилюють. Ніколи ще сім'я не була у такій небезпеці, як зараз.

Кожен із нас знає, що стан, у якому знаходиться суспільство або нація, відображає стан сімей і навпаки. Книга «Християнська родина» виходить у світ, щоб звершити важливе служіння в родинах, зайнявши почесне місце у вашій домашній християнській бібліотеці.

Вашингтон, 8 травня 1952р.

Частина I

Прекрасна сім'я

Розділ 1

АТМОСФЕРА В СІМ'І

Сім'я — осереддя усякої діяльності. Суспільство складається з сімей і є таким, яким його роблять глави сімей. З серця «походить життя», а серцем суспільства, Церкви і нації є родина. Добробут суспільства, успіх Церкви, процвітання нації залежать від впливу сім'ї¹.

Майбутнє суспільства, його прогрес або занепад зумовлені звичаями та станом моральності молоді, яка зростає навколо нас. Наскільки вихованою є молодь, якою мірою їй з дитинства були прищеплені чесноти характеру, самовладання та стриманість, таким буде її вплив на суспільство. Якщо залишити молодь без просвіти і контролю, внаслідок чого вона зробиться свавільною, нестриманою в апетиті та пристрастях, то й відповідним буде її вплив на формування суспільства. Товариство, в якому бувають юнаки й дівчата, звички, що формуються у них сьогодні, та принципи, котрі вони зараз засвоюють, є показниками стану суспільства в майбутньому².

Солодкий прообраз небес. Домівка повинна стати сімейним вогнищем у повному значенні цього слова, місцем, де любов плекають, а не старанно її гасять. Наше щастя залежить від того, наскільки ми виявлятимемо любов, співчуття й щиру люб'язність один до одного³.

Солодким прообразом небес є домівка, в котрій головне місце посідає Святий Дух. Виконуючи волю Божу, чоловік і дружина поважатимуть один одного, виявляючи взаємну любов і довір'я⁴.

Атмосфера в сім'ї має велике значення. Атмосфера, в якій перебувають батько й мати, наповнює усю домівку і дається взнаки у кожній галузі сімейного життя⁵.

Значною мірою атмосферу в сімейному колі створюють батьки, і якщо між ними є незгода, то цей самий дух передається і дітям. Створюйте в сім'ї затишну атмосферу ніжної турботи. Якщо між вами з'явилась відчуженість і ви розумієте, що дале-

кі від того, аби бути біблійними християнами, наверніться до Бога, бо характер, який ви розвиваєте в час випробування, може залишитися таким самим і в час приходу Христа. Якщо ви бажаєте бути святими, щоб перебувати на небі, то спочатку повинні стати такими на землі. Риси характеру, які маєте при житті, не зміняться й після смерті, тобто під час воскресіння. Ви вийдете з могили з тим самим характером, який був у той час, коли жили в сім'ї та суспільстві. Ісус не змінить вашого характеру в час Свого приходу. Робота щодо перетворення має виконуватись нині. Наша доля в майбутньому залежить від нашого теперішнього повсякденного життя⁶.

Створюйте атмосферу духовної чистоти. Кожна християнська сім'я зобов'язана мати свої правила, а батьки своїми словами і ставленням один до одного повинні показувати дітям дорожчий, живий приклад того, якими вони бажають їх бачити. Слід постійно дбати про чистоту мови та правдиву християнську люб'язність. Навчайте дітей і молодь поважати себе і один одного, бути вірними Богові і його принципам; виховуйте в них пошану і послух до Закону Божого. Ці засади керуватимуть їхнім життям і знайдуть втілення у спілкуванні з іншими людьми. Вони створюватимуть атмосферу чистоти, котра буде заохочувати слабкі душі прагнути йти шляхом, що провадить до гори, — до святості й небес. Нехай кожний урок сприятиме духовному піднесенню та облагородженню характеру, а записи в небесних книгах будуть такими, щоб ви не були посоромленими за них на праведному суді.

Діти, котрі приймають ці настанови,... будуть приготовлені зайняти відповідальне становище; словом і прикладом вони завжди спонукуватимуть інших чинити добро. Люди, моральна чутливість котрих не притупилась, цінуватимуть принципи добра й справедливості. Вони дадуть правильну оцінку своїм вродженим здібностям і зможуть якнайкраще застосувати власні фізичні, розумові й моральні сили. Такі душі надійно захищені від спокус; їх оточує мур, який нелегко зруйнувати⁷.

Бог воліє, щоб наші родини стали символом небесної сім'ї. Нехай батьки і діти щодня пам'ятають про це, ставлячись один до одного як до членів Божої сім'ї. Тоді їхнє життя стане для світу наочним уроком того, якими можуть бути сім'ї, котрі люб-

лять Бога і дотримуються Його заповідей. Христос буде прославлений; Його мир, любов і милосердя, як чудові пахощі, сповнять родинне коло⁸.

Від батька й матері залежить дуже багато. Підтримуючи дисципліну в сім'ї, вони повинні поєднувати рішучість і доброту, наполегливо працюючи над тим, щоб мати упорядковану сім'ю, котра приваблювала б до себе небесних ангелів, які приносять мир і запашний вплив небес⁹.

Зробіть свою домівку світлою і щасливою. Ніколи не забувайте, що ви повинні зробити її світлою і щасливою для себе, виховуючи в собі чесноти, притаманні Спасителеві. Якщо запросите Христа у власну домівку, то зможете розрізнити добро і зло. Ви допоможете своїм дітям зростати деревами праведності, що приносять плід Святого Духа¹⁰.

Лихо може спіткати кожного, бо така доля всіх людей. Нехай терпіння, дух вдячності та любов яскраво світять у ваших серцях, яким би похмурим не видався день¹¹.

Хоча ваша оселя може бути скромною, однак у ній завжди повинні звучати слова підтримки і здійснюватися добрі вчинки, нехай любов і ввічливість завжди панують у ній¹².

Провадьте справи сім'ї мудро й з любов'ю, а не пануйте в ній «залізною рукою». Діти охоче підкорятимуться правлінню любові. Хваліть своїх дітей, коли є така нагода. Робіть, наскільки це можливо, їхнє життя щасливим... Любов'ю та ніжністю підтримуйте ґрунт серця пухким, готуючи його таким чином для насіння Правди. Пам'ятайте, що Господь посилає на землю не лише хмари і дощ, а й прекрасну усмішку сонця, щоб насіння пустило паросток і рослина розквітла. Пам'ятайте, що діти мають потребу не тільки в осудженні та виправленні, а й у підбадьоренні й похвалі, в теплих і приємних словах доброти¹³.

У наших родинах не повинно бути місця чварам і суперечкам. *«А мудрість, що згори, по-перше, чиста, потім — мирна, лагідна, покірлива, повна милосердя та добрих діл, неупереджена та нелицемірна. Плід же правди сіється у світі тими, котрі творять мир» (Яків 3:17-18)*. Ми бажаємо, щоб доброта й мир панували у наших родинах¹⁴.

Ніжні узи єднають. Сімейні узи — найтісніші, найніжніші та найсвятіші з усіх, що існують на землі. Вони призначені бути

благословенням для людства і стають ним тоді, коли питання шлюбу вирішується мудро, у страхіві Божому, з належним розумінням відповідальності, покладеної на нього¹⁵.

Кожна домівка повинна стати оплотом любові, де перебувають ангели Божі, справляючи вплив на серця батьків і дітей, пом'якшуючи та підкорюючи їх¹⁶.

Наші оселі мають стати Бет-Елем, наші серця — храмом. Якщо у душі плекають любов, там буде мир, світло і радість. Досліджуючи в родинному колі Слово Боже, повсякчас запитуйте: «Що говорить Бог?»¹⁷

Присутність Христа робить родину християнською. Сім'я, яку прикрашає любов, співчуття і ніжність, — це місце, котре охоче відвідують ангели і де прославляється Бог. Вплив на дітей і юнацтво християнської домівки, що старанно оберігається, є найвірнішим захистом від розтління світу¹⁸. В атмосфері такої сім'ї діти навчаться любити як своїх земних батьків, так і Небесного Отця. Вже з раннього дитинства існує потреба у спорудженні міцного муру, щоб відмежувати дитину від світу з його згубним, розтлінним впливом¹⁹.

Кожна християнська родина повинна показати перед світом силу і переваги християнського впливу. Батьки мають усвідомити всю відповідальність за те, щоб зберегти свої сім'ї від моральної зіпсованості²⁰. Нехай святість Божа наповнить вашу домівку... Батьки та діти повинні навчитися співпрацювати з Богом. Необхідно узгоджувати свої звички й вчинки з Божими планами²¹.

Сімейні стосунки мають справляти освячуючий вплив. Християнські родини, засновані за Божим планом, які керуються ним у своєму житті, є прекрасною допомогою у формуванні християнського характеру... Нехай батьки і діти об'єднуються, щоб з любов'ю служити Тому, Хто один може зберегти людську любов чистою і благородною²².

Найперше, що необхідно зробити у християнській домівці, — це переконатись у тому, що в ній перебуває Дух Христа, аби кожний член сім'ї був здатний узяти свого хреста і йти слідом за Ісусом²³.

¹ Служіння зцілення. С. 349.

² Тихоокеанський журнал здоров'я. 1890.

³ Свідectва для Церкви. Т.3. С.539.

-
- ⁴ Ознаки часу. 1911. 20 червня.
 - ⁵ Рукопис 49. 1898.
 - ⁶ Лист 186. 1891.
 - ⁷ Особливі свідощтва. Серія Б. N16. С.4-5.
 - ⁸ Рев'ю енд Геральд. 1896. 17 листопада.
 - ⁹ Рукопис 14. 1905.
 - ¹⁰ Лист 29. 1902.
 - ¹¹ Служіння зцілення. С.393.
 - ¹² Рев'ю енд Геральд. 1901. 9 липня.
 - ¹³ Поради вчителям, батькам і студентам. С.114.
 - ¹⁴ Рукопис 9. 1893.
 - ¹⁵ Служіння зцілення. С.356-357.
 - ¹⁶ Лист 25. 1904.
 - ¹⁷ Лист 24а. 1896.
 - ¹⁸ Рукопис 126. 1903.
 - ¹⁹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.119.
 - ²⁰ Рев'ю енд Геральд. 1900. 9 жовтня.
 - ²¹ Рукопис 16. 1899.
 - ²² Рукопис 17. 1891.

Розділ 2

ПІДВАЛИНИ ДЛЯ ЗАСНУВАННЯ СІМЕЙНОГО ВОГНИЩА

Найпривабливіше місце у світі. Поряд зі серйозною відповідальністю, яку несуть батьки за збереження майбутнього щастя й захист інтересів своїх дітей, вони ще зобов'язані зробити сімейне вогнище якнайпривабливішим. Це має набагато важливіші наслідки, ніж придбання майна або грошей. У сім'ї не повинно бракувати сонця. Почуття, пов'язані з сім'єю, мають зберігатися і жити в серцях дітей, щоб вони завжди згадували про дім свого дитинства як про місце, де, як і на небесах, панують мир, злагода і щастя. Тоді, ставши дорослими, вони, в свою чергу, намагатимуться бути втіхою і благословенням для своїх батьків¹.

Домівка повинна стати для дітей найпривабливішим місцем у світі, в якому найбільшою причиною є присутність матері. Діти — чутливі, люблячі створіння. Їх легко потішити, але й легко засмутити. Лагідно навчаючи дітей за допомогою слів і вчинків, у яких виявляється любов, матері можуть привернути серця дітей до себе².

Чистота, охайність, порядок. Чистота, охайність і порядок — невід'ємні умови для успішного господарювання. Проте, якщо мати вважає ці обов'язки найголовнішими в житті і повністю віддається їм, нехтуючи при цьому фізичним розвитком, розумовим і моральним вихованням своїх дітей, то вона прикро помиляється³.

Християни мають пам'ятати: якщо навіть вони небагаті, це не дає їм підстави бути брудними й неохайними, нехтувати чистотою у домі. Тим, хто не усвідомлює важливого значення чистоти, необхідно надавати допомогу. Їх слід навчити, що люди, які представляють великого, святого Бога, повинні берегти свої душі чистими й непорочними. Це стосується також їхнього одягу й усього, що є в домі, аби ангели-служителі могли бачити

доказ того, що Істина звершує перемену в житті, очищаючи душу та роблячи смаки витонченими. Ті, що прийнявши Істину, не перемінились в своїй мові та поведінці, в одязі й домашньому оточенні, живуть не для Христа, а для самих себе. Вони не стали новим, чистим і святим творінням у Христі Ісусі...

Уникаючи непотрібних прикрас і усього показного, ми в жодному разі не повинні ставитися неухважно або байдуже до свого зовнішнього вигляду. Усе, що стосується нашої зовнішності й житла, має бути охайним і привабливим. Молодим необхідно пояснювати, що їхній зовнішній вигляд мусить бути вищим від усякої критики, бо цим вони виявляють пошану до Бога та істини⁴.

Нехтування чистотою призводить до хвороб. Хвороба не никає без причини. Грізні епідемії спалахували в містах і селах, котрим, здавалося, ніщо не загрожувало, сіючи в них смерть та руйнуючи здоров'я. У багатьох випадках саме оселі людей, котрі стали жертвами цих епідемій, були осередками інфекції, що виділяла в повітря смертельну отруту; і нею дихали мешканці цього дому та їхні сусіди. Вражає, наскільки великим є незнання людей про те, до яких згубних для здоров'я наслідків призводить недбалість й нехтування чистотою⁵.

Для існування щасливої сім'ї необхідний порядок. Бог не любить безладдя і недбалості; Йому неприємно бачити відсутність в людині старанності. Ці недоліки є насправді серйозним злом, що може призвести до охолодження почуттів між подружжям, якщо чоловік полюбляє порядок, прагне бачити дисциплінованих дітей та добре налагоджене домашнє господарство. Якщо дружина і мати не підтримує порядку в оселі, не дбає про збереження своєї гідності і не є господинею, вона не зможе створити в сім'ї злагоду й щастя. Тому кожний, у кого відсутні ці риси, повинен негайно почати працювати над собою, виховуючи ті якості, яких йому так бракує⁶.

Поєднуйте пильність зі старанністю. Якщо ми повністю присвячуємо себе Господеві, тоді прості щоденні обов'язки сімейного життя набуватимуть свого правдивого значення і ми виконуватимемо їх згідно з волею Божою. Очікуючи приходу Сина Людського, ми маємо бути пильними, а також старанними, поєднуючи працю з чеканням. Це сприятиме врівноваженості християнського характеру, роблячи його досконалим і гармонійним.

Не слід думати, що ми повинні нехтувати всіма іншими обов'язками, заглиблюючись лише у роздуми, дослідження і молитви. Водночас не треба провадити життя лише в метушні, поспіху та в роботі, на шкоду своєму особистому благочестю. Необхідно чекати, пильнувати й працювати. *«Уревності не лінуйтеся; палайте духом; служіть Господеві» (Римл. 12:11)*⁷.

Використовуйте засоби, що полегшують працю. В багатьох родинах дружина і мати не має часу, щоб почитати, отримати необхідну інформацію, поспілкуватися з чоловіком і спостерігати за розвитком своїх дітей. Вона не знаходить ні часу, ні місця для дорогого Спасителя, Котрий бажає стати її близьким, щирим Другом. Поступово вона перетворюється на звичайну хатню служницю, віддаючи всі свої сили, час та інтереси для дослідження того, що є скороминущим. Надто пізно вона помічає, що стала майже чужою у власному домі. Дорогоцінні можливості, свого часу надані їй для того, щоб справляти вплив на дорогих їй людей і сприяти їхньому духовному зростанню, залишилися невикористаними і зникли назавжди. Нехай господині християнських домівок приймуть рішення керуватися у своєму житті мудрим планом. Нехай ваша головна мета полягає в тому, аби зробити свою домівку місцем, де приємно перебувати. Подбайте про те, щоб використовувати засоби, які полегшать працю і збережуть здоров'я⁸.

Навіть найскромніша праця є справою Божою. Будь-яка необхідна робота, — миття посуду, накривати на стіл, догляд за хворими, чи приготування їжі або прання, — має моральний зміст... Хтось мусить займатися й простою працею, і той, хто виконує цю роботу, повинен зрозуміти, що вона є необхідною і почесною і що своєю, хоча й скромною місією, він виконує таку саму роботу Божу, як і Гавриїл, коли був посланий до пророків. Кожен має працювати на своєму місці та у відповідній йому галузі. Жінка, котра виконує у своєму домі прості щоденні обов'язки, може і повинна виявляти вірність, послух і любов з щирістю, притаманною ангелам у їхньому служінні. Послух волі Божій робить почесною будь-яку працю⁹.

¹ Рев'ю енд Геральд. 1886. 2 лютого.

² Служіння зцілення. С.388.

³ Ознаки часу. 1875. 5 серпня.

-
- ⁴ Рев'ю енд Геральд. 1902. 10 червня.
⁵ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.105-106.
⁶ Свідощтва для Церкви. Т.2. С.298-299.
⁷ Рев'ю енд Геральд. 1891. 15 вересня.
⁸ Служіння зцілення. С.368-369.
⁹ Свідощтва для Церкви. Т.3. С.79-80.

Розділ 3

ЗРАЗКОВА СІМ'Я В ЕДЕМІ

Першу оселю для людей приготував Бог. Едемську оселю для наших прабатьків приготував Сам Бог. Коли Він забезпечив її усім, чого тільки може забажати людина, то сказав: *«Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою...»* (Бут. 1:26).

Господь був задоволений цим Своїм останнім і найблагороднішим творінням і бажав, щоб людина була досконалим мешканцем досконалого світу. Бог не мав наміру зробити людину самотньою. Він сказав: *«Недобре бути чоловікові самому, створю йому поміч, подібну до нього»* (Бут. 2:18)¹.

Сам Бог дав Адамові супутницю життя. Він подбав про помічницю, яка була би «подібною до нього», тобто відповідала б йому; щоб вона могла стати йому подругою, з якою його з'єднувала б взаємна любов і співчуття. Єва була створена з ребра, взятого в Адама; це означає, що вона не могла панувати над ним як голова, однак і не повинна була займати найнижчого положення біля його ніг; вона знаходилася поруч з ним, як рівна йому, щоб він любив і захищав її. Як частина свого чоловіка, кістка від костей його і тіло від тіла його, вона стала його другим «я», перебуваючи з ним у тісному зв'язку та даруючи йому ніжні почуття, притаманні таким відносинам². *«Бо ніхто ніколи не ненавидів тіла свого, а годує і гріє його»* (Ефес. 5:29). *«Тому залишить чоловік батька свого і матір і пристане до жінки своєї, і обоє вони будуть одним тілом»* (Бут. 2:24).

Творцем шлюбу є Бог. Бог благословив перший шлюб. Тому ця постанова бере початок від Творця Всесвіту. Шлюб є почесним актом; це один з перших Божих дарів людині та одна з тих двох постанов, які після гріхопадіння Адам виніс із собою за ворота раю. Коли люди, перебуваючи у шлюбі, визнають божественні принципи та підкоряються їм, тоді шлюб стає благословенням; він стоїть на сторожі моральної чистоти та щастя людського роду, задовольняє соціальні потреби людини, облагороджує та удосконалює її у всіх відношеннях³.

Той, Хто дав Адамові Єву як помічницю, здійснив Своє перше чудо на весільному бенкеті. У святковому залі, де, зібравшись разом, раділи друзі й рідні, Христос розпочав Своє служіння людям. Таким чином санкціонував шлюб, визнаючи, що цю постанову запровадив Він Сам.

Христос вшанував шлюбні відносини, зробивши їх символом єдності між Собою та Своїми викупленими. Він Сам — Наречений; а наречена — Церква, про яку Він говорить як про Свою вибрану: *«Уся ти прекрасна, моя ти улюблена, і плями нема на тобі!»* (П.Пісень 4:7, англ. пер.)⁴.

Усяка потреба була вдоволена. Адам мав усе, чого тільки могло жадати його серце. Усяка його потреба була задоволена. В прекрасному Едемі не було ні гріха, ні ознак, які свідчили про занепад. Ангели Божі мали вільне повне спілкування зі святим подружжям. Чудові птахи співали радісні пісні, вихваляючи свого Творця. Мирні тварини в своїй щасливій невинності гралися біля Адама і Єви, слухаючись їхнього слова. Адам був досконалим мужем, найблагороднішим творінням Творця⁵.

Ніщо не затьмарювало їхнього спілкування з Творцем. Вони знали Бога як добродійного Отця, і в усіх діях їхня воля узгоджувалася з волею Божою. Своїм характером Адам відображав характер Божий. Слава Божа виявлялася в кожному творінні природи⁶.

Праця призначена для щастя людини. Бог любить все прекрасне, і очевидний доказ цього ми бачимо в ділах Його рук. Він посадив чудовий Едемський сад для наших прабатьків. Величні дерева різних видів росли на землі для користі та окраси. Прекрасні квіти різноманітних відтінків і кольорів наповнювали повітря пахощами... Намір Божий полягав у тому, щоб людина знаходила щастя, опікуючись творінням Божим і щоб її потреби в їжі задовольняли плоди з дерев саду⁷.

Адамові було доручено доглядати сад. Творець розумів, що без роботи Адам не може бути щасливим. Він насолоджувався красою саду, але цього було недостатньо. Він повинен був працювати, щоб розвивати так чудово створені органи свого тіла. Якщо б щастя полягало у бездіяльності, то людина у стані святої невинності залишалась би без жодних занять. Однак Той, Котрий створив людину, знав, що служить для її щастя; тому

відразу після сотворіння чоловіка призначив йому роботу. Обітниця майбутньої слави, а також постанова про те, що людина повинна тяжко працювати задля щоденного хліба, були дані з того самого престолу⁸.

Християнська родина шанує Бога. Батьки й матері, котрі перше місце в своїх сім'ях віддають Богові, котрі навчають своїх дітей, що страх Господній — початок мудрості, прославляють Бога перед ангелами і людьми, представляючи світові добре організовану, дисципліновану сім'ю, яка любить Бога і слухняна Йому, а не повстає проти Нього. У таких домівках Христос не чужинець; там знають Боже ім'я, вшановують і прославляють Його. Ангели радіють сім'ї, в якій Бог є верховним Правителем, де дітей вчать шанувати релігію, Біблію і свого Творця. Такі сім'ї можуть покладатися на обітницю: «*Хто шанує Мене, тих Я вшаную*» (1Сам. 2:30). Батько виходить з такого дому для виконання щоденних обов'язків, з пом'якшеним та впокореним духом спілкування з Богом⁹.

Тільки присутність Христа може зробити людей щасливими. Звичайну воду життя Христос здатний перетворити на небесне вино. Тоді домівка стає блаженним Едемом, а сім'я — прекрасним символом небесної сім'ї¹⁰.

¹ Керівництво для молоді. 1899. 10 серпня.

² Патріархи і пророки. С.46.

³ Там же.

⁴ Служіння зцілення. С.356.

⁵ Ознаки часу. 1874. 11 червня.

⁶ Керівництво для молоді. 1898. 2 червня.

⁷ Реформа здоров'я. 1871. липень.

⁸ Керівництво для молоді. 1902. 27 лютого.

⁹ Свідчення для Церкви. Т.5. С.424

¹⁰ Рукопис 43. 1900.

Частина II

СВІТЛО ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

Розділ 4

ВПЛИВ СІМ'Ї ВИХОДИТЬ ДАЛЕКО ЗА ЇЇ МЕЖІ

Християнська родина як наочний урок. Місія сім'ї виходить за межі родинного кола. Християнська родина повинна стати наочним прикладом, демонструючи переваги істинних принципів життя. Така ілюстрація є засобом для примноження добра у світі... Молодь, яка виходить з такої сім'ї, передає іншим знання, яких вона набула. Таким чином інші сім'ї знайомляться з Божими принципами життя, а оточуючі люди перебувають під їхнім благодійним впливом¹. Добродійний вплив сім'ї, члени якої є ввічливими, люб'язними християнами, відчутний далеко за її межами.

Результати, досягнуті такою родиною, спонукатимуть й інші сім'ї наслідувати їхній приклад, оберігаючи себе від впливу сатани. Божі ангели часто відвідуватимуть домівку, в якій виконується Божа воля. Сила божественної благодаті робить такий дім місцем, у якому втомлені й змучені мандрівники можуть відновити свої сили. Тут уважно стежать за тим, щоб не давати волі людському «я», формуються добрі звички, а права інших старанно оберігаються. Віра, що діє любов'ю й очищає душу, є керівним принципом, якого дотримуються всі члени родини. Завдяки святому впливу такої сім'ї, принципи братерської любові, записані в Божому Слові, мають усе більше визнання та застосування².

Вплив добре зорганізованої сім'ї. Бути серед невіруючих представниками Ісуса, які виконують Закон Божий, — вельми важлива справа для родини. Ми повинні стати живим листом, якого всі люди знають і читають. Це покладає на нас величезну відповідальність³. Одна добре зорганізована, дисциплінована сім'я свідчить на користь християнства набагато більше, аніж усі виголошені проповіді. Така сім'я є доказом того, що батьки з

успіхом виконують Божі настанови, а їхні діти служитимуть Богові в Церкві. Їхній вплив зростає, бо, віддаючи, вони отримують знову, щоб давати. Батько й мати знаходять у своїх дітях помічників, котрі діляться з іншими настановами, засвоєними вдома. Сусіди такої сім'ї отримують допомогу, що збагачує їх для життя у цьому світі та у вічності. Уся сім'я бере участь у служінні Господеві; і цей приклад побожного життя заохочує інших бути вірними й правдивими перед Богом, що виявлятиметься в їхньому ставленні до прекрасної Божої отари⁴.

Найбільшим доказом сили християнства, який може тільки бути даний світові, є добре зорганізована, дисциплінована сім'я. Вона говорить на користь Істини краще, ніж будь-що інше, бо є живим свідченням її реальної сили, що діє на серце⁵.

Найкращим випробовуванням християнства у сім'ї є характер, вихований під її впливом. Вчинки красномовніше за слова говорять про те, що людина має правдиву побожність⁶.

Наша справа в цьому світі полягає у тому, щоб зрозуміти: християнські чесноти ми можемо прищепити нашим дітям і нашим сім'ям, аби вони могли справляти вплив на інші сім'ї й таким чином стати силою для виховання, хоча ми, можливо, ніколи й не стояли за кафедрою. Добре зорганізована, дисциплінована сім'я в очах Божих коштовніша, ніж Офірське золото⁷.

Ми маємо чудові можливості. Час нашого перебування на землі надто короткий. Ми живемо в цьому світі лише один раз, тому будемо намагатися зробити якомога більше у своєму житті. Справа, до якої ми покликані, не потребує багатства, особливого становища у суспільстві або визначних здібностей. Вона вимагає доброзичливості, духа самовідречення і цілеспрямованості. Якщо світильник, який би малий він не був, горить і не вгасає, то він може запалити багато інших світильників. Сфера нашого впливу може видаватися невеликою, людські здібності — скромними, можливості — незначними, знання — обмеженими; і все-таки перед нами відкриваються чудові перспективи внаслідок правильного використання можливостей, даних нашим сім'ям. Якщо ми розкриємо свої серця й домівки для божественних принципів життя, то будемо каналами, через які вилитиметься життєдайна сила. З наших домівок потечуть цілющі потоки, що принесуть життя, красу і родючість туди, де нині безплідна й суха земля⁸.

Вплив сімей, в яких є богобоязливі батьки, поширюватиметься навколо та діятиме, ніби розчина, покладена на три мірки борошна⁹.

Сім'я, сумлінно виконуючи свою справу, навчить й інших робити те саме. Дух вірності Богові, який виявляється в Церкві, подібний за своєю дією до розчини: він справляє добрий вплив на інших і усюди стає переконливим свідченням на користь християнства. Праця цих щирих і самовідданих воїнів Христа має наслідки, що сягають у вічність. Чому ж тоді в наших церквах так бракує місіонерського духу? Внаслідок недбалого ставлення до сімейного благочестя¹⁰.

Вплив погано упорядженої родини. Вплив погано упорядженої сім'ї є далекосяжним і шкідливим для всього суспільства. Він виливається потоком зла, уражає сім'ї, суспільство та урядування¹¹.

Життя кожного з нас не може не справляти певного впливу в світі. Ніхто з членів сім'ї не може настільки замкнутися в собі, щоб інші члени цієї ж сім'ї не відчували його впливу і духа. Сам вираз обличчя справляє вплив на добро або на зло; його дух, слова, вчинки, ставлення до інших є цілком очевидними. Егоїстичне життя занурює душу в хворобливу атмосферу; але якщо людина сповнена любов'ю Христа, вона виявлятиме ввічливість, доброту й ніжність до інших, викликаючи своїми вчинками любові почуття ніжності, вдячності й щастя в тих, з ким спілкується. Це буде доказом того, що вона живе для Ісуса, щоденно навчаючись біля Його ніг і приймаючи Боже світло й мир. Така людина зможе сказати Господеві: «Твоя доброта зробила мене великим»¹².

¹ Служіння зцілення. С.352.

² Лист 272. 1903.

³ Свідчення для Церкви. Т.4. С.106.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1899. 6 червня.

⁵ Свідчення для Церкви. Т.4. С.304.

⁶ Патріархи і пророки. С.579.

⁷ Рукопис 12. 1895.

⁸ Служіння зцілення. С.355.

⁹ Ознаки часу. 1894. 17 вересня.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1895. 19 лют.

¹¹ Патріархи і пророки. С.579.

¹² Керівництво для молоді. 1893. 22 червня.

Розділ 5

МОГУТНЄ ХРИСТИЯНСЬКЕ СВДОЦТВО

Найкращі місіонери походять з християнських родин. Найкращу підготовку до праці місіонери Господа отримують у християнських родин, де бояться Бога, де Його люблять і поклоняються Йому; де вірність стає другою вдачею; де не дозволяють собі безвідповідально, легковажно ставитися до сімейних обов'язків; де тісне спілкування з Богом вважається необхідною умовою сумлінного виконання щоденних обов'язків¹.

Домашні обов'язки слід виконувати, усвідомлюючи, що виконання їх у відповідному дусі дає нам досвід, завдячуючи якому ми зможемо постійно й старанно працювати для Христа. Яку велику роботу зробив би живий християнин на місіонерській ниві, якщо б ретельно виконував свої щоденні обов'язки, бадьоро взявши свій хрест і не ухиляючись від жодної роботи, якою б неприємною вона йому не видавалась!²

Наша праця для Христа повинна починатися в родині, в нашому домі... Немає місійного поля важливішого за це. Багато людей ганебно нехтують цим домашнім християнським полем, і надійшов час застосувати божественні засоби, аби виправити таке гріхове становище³. Найвищий обов'язок, покладений на молодь, стосується її ставлення до власної сім'ї — бути благословенням для батьків і матерів, братів і сестер, виявляючи до них любов і щире зацікавлення. Тут юнаки і дівчата можуть виявити самозречення, щоб, забуваючи про себе, піклуватися про інших і служити їм... Який тільки вплив може справити сестра на своїх братів! Якщо вона на правильному шляху, її вплив позначиться на характері її братів. Її молитви, доброта і ніжність можуть дуже багато зробити в сім'ї⁴.

Ті члени родини, які прийняли Христа, повинні показати, що зробила для них благодать. *«А тим, хто прийняв Його, віруючим в ім'я Його, дав владу бути дітьми Божими» (Йоан 1:12).*

Людина, котра справді вірить у Христа, усвідомлює покладений на неї обов'язок, що робить її вплив у сім'ї важливим. Це благотворно позначається на вдосконаленні характерів усіх членів сім'ї⁵.

Доказ, який не може спростувати безбожник. Добре зорганізована християнська родина є вагомим аргументом на користь правдивості християнської релігії, фактом, який не може заперечити безбожник. Усі можуть побачити, що в сім'ї панує християнський дух, впливаючи на дітей, і що Бог Авраама перебуває з ними. Якби сім'ї тих, котрі називають себе християнами, були посправжньому релігійними, вони виявляли б могутній вплив на добро, і стали б справжнім «світлом для світу»⁶.

Діти можуть пропагувати біблійні принципи. Діти, котрі отримали належне виховання і люблять бути корисними, допомагаючи батькові й матері, своїм життям навчатимуть біблійним принципам і правильним поняттям тих, з ким спілкуються⁷.

Якщо наші родини є тим, чим їм належить бути, тоді діти не зростатимуть бездіяльними й байдужими до Божих вимог щодо бідних людей та їхніх потреб. Як спадкоємці Господа, вони будуть здатні працювати там, де знаходяться. Світло засяє з таких домівок для тих, хто перебуває у незнанні, приводячи їх до джерела всякого пізнання. Це справлятиме вплив на користь Бога та Його Правди⁸. Часто саме діти знаходять підхід до своїх батьків, на яких неможливо вплинути жодним іншим чином⁹.

Життєрадісні сім'ї — світло для сусідів. Ми потребуємо більше радісних батьків і християн. Часто буваємо відлюдкуватими, скупими на ласкаве, підбадьорююче слово, радісну посмішку до наших дітей, а також до всіх пригнічених і розчарованих людей.

Батьки, на вас покладена відповідальність за те, щоб нести і дарувати світло. Світіть як духовні світильники в своєму домі, освітлюйте стежку, якою прямують ваші діти. Якщо ви чинитимете так, ваше світло засяє й для інших¹⁰.

Нехай світло святості випромінюється з кожної християнської родини. Любов слід виявляти на ділі. Вона має наповнити усі сімейні стосунки, виявляючи себе в ніжному, уважному ставленні один до одного, справжній, щирій люб'язності. Існують родини, котрі дотримуються цих принципів, поклоняються Богові; там панує правдива любов. З таких осель як запашний фі-

міам підносяться до Бога вранішні й вечірні молитви, а Його милість і благословення сходять на прохачів як ранкова роса¹¹.

Плоди родинної єдності. Найперше завдання християн полягає в тому, щоб зберегти єдність у родині. Тоді їхній вплив стане відчутний для оточуючих — близьких і дальніх. Той, хто отримав світло, повинен дозволити йому сяяти яскравими променями. Слова, сповнені пахощів Христової любові, будуть живильним запахом на життя¹².

Чим тісніше об'єднуються члени сім'ї в родинній спільній праці, тим духовнішим і кориснішим буде вплив батька, матері й дітей за межами сім'ї¹³.

В добрих людях є більша потреба, ніж у визначних умах. Щастя сімей і церков залежить від домашнього впливу. Майбутня вічна доля пов'язана зі сумлінним виконанням обов'язків у цьому житті. Світ потребує не стільки визначних умів, скільки добрих людей, котрі були би благословенням у своїх сім'ях¹⁴.

Уникайте помилок, здатних зачинити двері. Якщо сім'я релігійна, її вплив буде відчутним і в церкві, і серед сусідів. Але деякі, називаючи себе християнами, розповідають своїм ближнім про сімейні труднощі та негаразди. Вони говорять про свої кривди так, аби викликати до себе співчуття. Проте це велика помилка — розповідати про свої неприємності стороннім, особливо, якщо ці негаразди виникають внаслідок безбожного життя й недоброго характеру.

Тим, які ходять, щоб вилити іншим особисті образи, було б краще залишитися вдома, щоб помолитися, упокорити свою вперту волю перед Богом, впасти на Склею і розбитися, померти для власного «я», аби Ісус міг зробити їх посудинами на Свою честь¹⁵.

Брак люб'язності, хвилиanne роздратування, грубе, необдумане слово можуть зіпсувати репутацію та закрити двері до сердець так, що ви ніколи не зможете відкрити їх¹⁶.

Християнська родина сяє довкола. Зусилля, спрямовані на те, щоб зробити власну сім'ю такою, якою їй належить бути, а саме — символом небесної сім'ї, — готують нас до праці з ширшим колом людей. Виховання, отримане завдяки дбайливому ставленню одне до одного, допоможе зрозуміти, як торкнутися сердець тих, котрим необхідно прищепити принципи істинної ре-

лігії. Церква має потребу в розвинутій духовній силі, щоб зберегти усіх, а особливо молодих членів Господньої сім'ї; члени родини, котра живе за принципами правди, беруть участь у безкорисливому служінні іншим. Такі люди перш за все — справжні християни у сім'ї¹⁷.

¹ Рукопис 140. 1897.

² Ознаки часу. 1898. 1 вересня.

³ Свідчення для Церкви. Т.6. С.429-430.

⁴ Там же. Т.3. С.80-81.

⁵ Рукопис 140. 1897.

⁶ Патріархи і пророки. С.144.

⁷ Лист 28. 1890.

⁸ Свідчення для Церкви. Т.6. С.430.

⁹ Там же. Т.4. С.70.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1901. 29 січня.

¹¹ Патріархи і пророки. С. 144.

¹² Рукопис 11. 1901.

¹³ Лист 189. 1903.

¹⁴ Свідчення для Церкви. Т.4. С.522.

¹⁵ Ознаки часу. 1892. 14 листопада.

¹⁶ Свідчення для Церкви. Т.5. С.335.

¹⁷ Ознаки часу. 1898. 1 вересня.

Частина III

Вибір друга життя

Розділ 6

ВЕЛИКЕ РІШЕННЯ

Щасливий чи нещасливий шлюб? Якщо ті, що мають намір одружитися, не бажають зазнати тяжких гірких переживань після шлюбу, нехай серйозно замисляться перед його укладанням. Коли цей крок робиться нерозважно, він стає одним з найефективніших засобів погубити і зробити марним життя молодих чоловіків і жінок. В такому разі життя стає тягарем і прокляттям. Ніхто не може так уміло зруйнувати щастя жінки, роблячи життя нестерпним, як її власний чоловік; ніхто не може зробити й сотої долі того, що робить для чоловіка його власна дружина, щоб захистити його надію та прагнення або, навпаки, паралізувати сили, зруйнувати добрий вплив і перспективи. День одруження стає для багатьох чоловіків і жінок днем, з яким вони пов'язують свої успіхи чи невдачі в цьому житті та надії на життя майбутнє¹.

Я бажаю, щоб молодь побачила й усвідомила небезпеку, яка приховується у нещасливому одруженні².

Шлюб — це те, що справляє вплив на ваше життя як у цьому світі, так і в світі прийдешньому. Справжній християнин не зробить жодного кроку в цьому напрямі, поки не переконається, що Бог схвалює його вибір. Він не матиме бажання робити цей вибір власноручно, усвідомлюючи, що Бог повинен зробити це за нього. Не намагайтеся догоджати собі, адже Христос не робив цього. Я не хочу, щоб хтось зрозумів мої слова неправильно: ніхто не повинен одружуватися з людиною, яку не кохає. Це гріх. Але не можна дозволяти, щоб примхи або почуття призвели вас до руйнування. Бог закликає нас віддати Йому все своє серце, любов і найчистіші почуття³.

Не поспішайте! Небагато є тих, хто має правильне уявлення про шлюбні стосунки. Більшість, мабуть, вважають шлюб засобом для досягнення повного блаженства. Але якби вони хоча б найменшою мірою могли відчувати душевний біль людей, для кот-

рих узи шлюбної обітниці перетворилися на кайдани, яких вони не можуть і не сміють розірвати, то не здивувалися б тому, що я хочу сказати. У більшості випадків шлюб стає неприємним ярмом. Тисячі людей вступають у шлюб, хоча вони взагалі не підходять одне одному. Небесні книги обтяжені записами про горе, нещастя та зневажання, які процвітають під прикриттям шлюбу. Ось чому я бажаю застерегти юнаків і дівчат, котрі досягли відповідного віку для одруження, щоб вони не поспішали у виборі друга життя. Стежка подружнього життя часом видається вам чудовою, сповненою щастя, однак хіба ви не можете розчаруватися, як тисячі інших?⁴

Ті, що мають намір одружитися, повинні замислитись, яким буде характер і вплив створеної ними сім'ї. Коли ж вони стануть батьками, на них покладається священна відповідальність. Від них великою мірою залежить благополуччя їхніх дітей у цьому світі, а також щастя в світі прийдешньому. Переважно батьки визначають фізичний та моральний взірць, який засвоюють їхні діти. Від стану родини залежить стан суспільства: Вплив, який справляє кожна сім'я, буде покладений на шальку терезів, котра або підійметься догори, або опуститься вниз⁵.

Важливі чинники, що впливають на вибір. Християнська мо-лодь повинна бути дуже обережною у питаннях дружби й вибору друга життя. Остерігайтеся, аби те, що здається вам чистим золотом, не виявилось низькопробним металом. Дружба зі світом є перешкодою на вашому шляху служіння Богові. Чимало душ гине внаслідок нещасливих ділових чи шлюбних зв'язків з тими людьми, котрі не можуть сприяти ані духовному піднесенню, ані облагородженню⁶. Зважуйте кожне почуття, вивчайте кожну рису характеру особи, з котрою сподіваєтеся з'єднати власну долю. Цей крок є одним із найважливіших у вашому житті, тому не поспішайте. Якщо ви кохаєте, нехай ваше кохання не буде сліпим.

Старанно поміркуйте над тим, яким буде ваше подружнє життя: щасливим чи, може, негармонійним і нещасним. Запитайте себе: чи цей шлюб допоможе мені на моєму шляху до небес? Чи зміцнить він мою любов до Бога, чи розширить сферу корисного впливу в житті? Якщо відповіді будуть позитивними, тоді в страхіві Божому продовжуйте йти вперед⁷.

Більшість чоловіків і жінок, одружуючись, вважають, що їм потрібно розв'язати лише одне питання: чи кохають вони одне одного. Але зрозумійте, шлюб покладає на вас далеко більший обов'язок, ніж ці міркування. Подумайте, чи буде ваше потомство фізично здоровим, розумово і морально сильним. Тільки деякі люди керуються благородними й високими спонуканнями, якими не можуть знехтувати, а саме: суспільство ставить перед ними певні вимоги; вплив, який справлятиме їхня сім'я, буде покладений на шальку терезів, котра або підійметься догори, або опуститься вниз⁸.

При виборі друга життя потрібно діяти так, щоб забезпечити найкращий фізичний, розумовий і духовний розвиток подружжя та дітей, щоб як одні, так і інші стали благословенням для своїх ближніх і шанували свого Творця⁹.

Якості, якими повинна володіти майбутня дружина. Нехай юнак шукає таку подругу, котра завжди могла би бути поруч, несучи свою частку життєвих турбот, і своїм впливом облагороджувати, очищати й робити його щасливим.

«Доброчесна жінка від Господа». «Довіряє їй серце її чоловіка... Вона чинить для нього добро, а не зло, по всі дні свого життя». «Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостива наука їй на язиці. Доглядає вона ходи дому свого, і хліба з лінивства не їсть. Устають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похваляє її». «Багато було тих чеснотних дочок, та ти їх усіх перевершила!» «Хто знайшов таку жінку, знайшов добро і милість отримав від Господа»¹⁰ (Прип.31:10-29).

Ось питання, які необхідно розглянути. Чи та, з котрою ви одружитесь, принесе щастя до вашого дому? Чи вона заощадлива господиня? Чи не почне вона, ставши заміжною, витратити не тільки свій, а й ваш заробіток на те, щоб задовольнити своє марнославство через прихильність до зовнішнього й показного? Чи її принципи є правильними щодо цього? Чи можна на неї вже зараз в чомусь покладатися?... Я знаю, що чоловік, засліплений коханням і думками про шлюб, може не надати цим питанням належного значення. Але їх обов'язково потрібно розглянути, оскільки вони справлятимуть вплив на ваше майбутнє життя...

Обираючи собі дружину, вивчайте її характер. Чи буде вона терплячою і старанною? Чи може вона відмовитися опікуватися

вашою матір'ю і батьком саме в той час, коли вони матимуть потребу в люблячому синові та його підтримці? А, можливо, під її впливом він буде уникати їхнього товариства, виконуючи бажання та задовольняючи усі примхи дружини, а батьки замість того, щоб придбати люблячу доньку, втратять і сина?¹¹

Якості, якими повинен володіти майбутній чоловік. Кожна жінка, перш ніж віддати свою руку і вступити в шлюб, повинна подумати: чи достойною людиною є той, з ким вона бажає поєднати свою долю; яке його минуле; чи його життя є чистим; чи його кохання благородне й високе, чи це лише чуттєве захоплення? Чи має він такі риси характеру, які зроблять її щасливою; чи зможе вона знайти в його любові справжній мир і радість; чи буде їй дозволено зберегти власну індивідуальність, чи навпаки, вона буде змушена підкорити свої думки, погляди і сумління чоловікові?... Чи зможе вона шанувати вимоги Спасителя понад усе інше; чи зможе зберегти в чистоті й святості тіло, душу, думки і наміри? Ці питання мають дуже істотне значення для добробуту кожної жінки, яка вступає в шлюб¹².

Жінка, котра бажає спокійного, щасливого заміжжя, хоче уникнути нещастя і горя в майбутньому; перш ніж виявити свої почуття, повинна з'ясувати: чи має її коханий матір, який у неї характер, чи усвідомлює він свої обов'язки щодо матері, чи зважає він на її побажання, чи піклується про її щастя? Якщо він не поважає і не шанує матері, то чи буде виявляти пошану і любов, доброту й увагу до своєї дружини? Коли новизна шлюбних стосунків зникне, чи кохатиме він її, як раніше, чи буде терпляче ставитися до її помилок, чи виявлятиме дух критики, деспотизму і владності? Справжня любов закрий очі на багато помилок; вона не помітить їх¹³.

Визнавайте тільки тих, в кого чисті, мужні риси характеру. Нехай молода жінка погоджується мати за друга життя лише того, хто володіє чистими, мужніми рисами характеру; хто є старанним, наполегливим і чесним, хто любить Бога і боїться Його¹⁴.

Стережіться нешанобливих. Тримайтесь осторонь від тих, які полюбляють неробство й глузують над тим, що є святим. Не товаришуйте з тим, котрий говорить богохульні слова та прикладається до чарки. Не приймайте пропозиції людини, яка не усвідомлює своєї відповідальності перед Богом. Чиста, освячу-

юча душу істина дасть мужність звільнитися від найприємнішого знайомства з людиною, котра, як вам відомо, не любить і не боїться Бога та не має жодного поняття про принципи правдивої праведності. Ми можемо прощати другові його недоліки й необізнаність, але не його пороки¹⁵.

Зробити помилку легше, аніж виправити її. Шлюб, в який вступають квапливо та з егоїстичних міркувань, як правило, не приносить добрих результатів, але часто закінчується розчаруванням. Обидві сторони вважають себе ошуканими; вони з радістю розірвали б союз, укладений внаслідок сліпого захоплення. Набагато легше в цій справі зробити помилку, ніж пізніше її виправити¹⁶.

Краще розірвати заручини, зроблені необачно. Якщо навіть заручини відбулися без повного розуміння характеру людини, з якою ви маєте намір з'єднати своє життя, то не думайте, що вони неодмінно зобов'язують вас давати шлюбну обітницю, з'єднуючи своє життя з тим, кого не можете ані любити, ані поважати. Будьте дуже обережними, укладаючи заручини за якихось певних умов; проте набагато краще розірвати заручини, аніж розлучатися пізніше, як це робить багато людей¹⁷.

Можливо, ви скажете: «Але я вже дав обіцянку, чи можу я тепер забрати своє слово назад?» Відповідаю: якщо ви дали обіцянку, яка суперечить Святому Письму, то не баріться, а за будь-яку ціну заберіть свої слова назад і в покорі розкайтеся перед Богом за сліпе захоплення, що спонукало вас зробити необачний крок. Набагато краще у страху Божому взяти назад таку обіцянку, ніж залишитися їй вірним і зневажити цим свого Творця.

Нехай кожний крок, що провадить до шлюбу, відзначається скромністю, простотою, щирістю і палким бажанням догодити Богові й вшанувати Його. Шлюб має вплив на подальше життя як у цьому світі, так і в прийдешньому. Щирий християнин ніколи не буде складати планів, яких не може схвалити Бог¹⁹.

¹ Рев'ю енд Геральд. 1886. 2 лютого.

² Свідectва для Церкви. Т.4. С.622.

³ Рев'ю енд Геральд. 1888. 25 вересня.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1886. 2 лютого.

⁵ Служіння зцілення. С.357.

-
- ⁶ Основи християнського виховання. С.500.
⁷ Там же. С.104-105.
⁸ Вісті для молоді. С.461.
⁹ Служіння зцілення. С.357-358.
¹⁰ Там же. С.359.
¹¹ Лист 23. 1886.
¹² Свідчення для Церкви. Т.5. С.362.
¹³ Основи християнського виховання. С.105.
¹⁴ Служіння зцілення. С.359.
¹⁵ Лист 51. 1894.
¹⁶ Лист 23. 1886.
¹⁷ Основи християнського виховання. С.105.
¹⁸ Свідчення для Церкви. Т.5. С.365.
¹⁹ Служіння зцілення. С.359.

СПРАВЖНЯ ЛЮБОВ ЧИ ЗАХОПЛЕННЯ

Любов — дорогоцінний дар Ісуса. Любов — це дорогоцінний дар, який ми отримуємо від Ісуса. Чиста, свята любов — не просто почуття, але й принцип. Той, хто охоплений справжньою любов'ю, не може діяти нерозважливо або бути засліпленим¹.

Не часто можна зустріти справжнє, шире, віддане й чисте кохання. Це рідкісний скарб. Палке захоплення також часто називають коханням².

Справжня любов — це високий і святий принцип, цілком відмінний від тієї любові, що прокидається під впливом пориву та враз згасає, зустрівшись зі суворим випробуванням³.

Любов — рослина небесного походження, яку необхідно плекати й жити. Ніжні серця, щирі слова, сказані з любов'ю, зроблять сім'ї щасливими і поширюватимуть добрий вплив на всіх, хто їх оточує⁴.

Справжня любов — це не палке захоплення. Любов не може бути нерозсудливою чи сліпою. Вона чиста і свята. Але пристрасть земного серця — це щось зовсім інше. Чиста любов відкриває Богові усі свої плани і перебуває в повній гармонії з Духом Божим; тоді як пристрасть — свавільна, необачна, нерозважлива; вона не визнає жодних обмежень і здатна створити кумира з того, на кому спинається її вибір. Благодать Божа виявлятиме себе у манерах і поведінці того, хто має справжню любов. Кожний крок, зроблений назустріч шлюбіві, відзначатиметься скромністю, простотою, щирістю, моральністю і релігійністю. Ті, які керуються подібними принципами, не будуть захоплені одне одним настільки, щоб втратити інтерес до молитовного зібрання чи богослужіння. Їхня ревність до істини не згасне через недбале ставлення до можливостей і переваг, які милостиво дарував їм Бог⁵.

Кохання, основу якого становить лише чуттєве задоволення, — свавільне, нерозсудливе, невтримне. Честь, правда і всі благородні, високі розумові сили опиняються в неволі пристрасті. Чо-

ловік, зв'язаний кайданами цього палкого захоплення, надто часто буває глухим до голосу розуму й сумління; ні докази, ні благання неспроможні переконати в нерозважності його поведінки⁶.

Справжнє кохання не є сильною, полум'яною, шаленою пристрастю. Навпаки, воно спокійне й глибоке за своєю природою. Воно спрямовує свій погляд не на зовнішнє; його приваблюють лише якості характеру. Таке кохання мудре й проникливе; воно є щирим і постійним у своїх уподобаннях⁷.

Любов, що виходить за межі пристрасті та емоційних поривів, стає одухотвореною і виявляється у словах і на ділі. Християнину повинна бути притаманна ніжність і любов, вільна від усяких пороків, у якій немає ні роздратування, ні неперимості; грубі, різкі манери мають пом'якшитися благодаттю Христовою⁸.

Уникайте сентиментальності як прокази. Мрійливості, любовного томління сентиментальності слід уникати як прокази. Багатьом молодим чоловікам і жінкам у наш час бракує чеснот, тому потрібно бути дуже обережними... Якщо людина зберегла добродішній характер, — це справжня моральна цінність, хоча такій людині може бракувати деяких інших корисних якостей⁹.

Є люди, які час від часу звертаються до релігії, але у всіх своїх намірах і планах обходяться без Бога й не володіють чутливим сумлінням; вони марнолюбні та легковажні, їхні розмови стосуються лише земного. Залицання і думки про шлюб настільки заповнили їхній розум, що в ньому не залишилося місця для високих і благородних помислів¹⁰.

Молодь охоплена манією залицань і одружень. Її заповнив любовний сентименталізм. Щоб зберегти молодих людей від поганого впливу, необхідні велика пильність і тактовність¹¹.

Дочок не вчать самозреченню і стриманості; їх пестять та потурають їхнім гордоцям. Їм дозволено чинити все за власним бажанням, поки вони не стають впертими й свавільними; батьки потрапляють у безвихідь, не знаючи, що їм робити, аби врятувати дочок від загибелі. Сатана призводить їх до того, що вони стають приводом для пліток у невірних через свою зухвалість, нестриманість і відсутність жіночої скромності. Це стосується і юнаків навчених чинити за власною волею. Ледве досягнувши підліткового віку, вони вже опиняються поруч з дівчатами-однолітками, проводжаючи їх додому та освідчуючись їм у кохан-

ні. Батьки ж настільки поневолені своєю поблажливістю й оманливою любов'ю до дітей, що не наважуються зробити рішучий крок і змінити це становище, — приборкати своїх надто жвавих для свого віку і легковажних нащадків¹².

Порада романтичній дівчині, яка знемагає від кохання. Ти зробила прикру помилку, дуже поширену в наш зіпсований вік, передусім серед жінок. Ти занадто захоплюєшся протилежною статтю, полюблюєш бувати у товаристві чоловіків; твоя увага приємна для них, і ти заохочуєш і дозволяєш щодо себе таку фамільярність, яка не завжди узгоджується зі застереженням апостола «стримуватися від будь-якого зла...».

Відверни свою увагу від романтичних планів. Ти змішуєш свою релігію з емоціональним, любовним сентименталізмом, який не підносить, а навпаки, принижує людину. Від цього страждаєш не лише ти. Твій приклад і вплив шкодять іншим... Мрії й повітряні замки, які ти будуєш, позбавили тебе здатності приносити користь. Ти жила в нереальному світі; була уявною мученицею і такою ж уявною християнкою. В наш час можна часто зустріти у молоді цей дешевий сентименталізм, змішаний з релігійними почуттями. Сестро, Бог вимагає від тебе перетворення. Виховуй в собі високі почуття, благаю тебе! Присвяти свої розумові й фізичні сили на служіння своєму Відкупителю, Який купив тебе дорогою ціною. Освяти свої думки і почуття, щоб усі твої справи були звершені у Богові¹³.

Застереження молодому студентові. Якщо зараз ти студент, нехай твій розум буде зайнятий духовними предметами. Тримайся якомога далі від будь-якого сентименталізму. Постійно направляй себе на добро та вправляйся в самовладанні. Відтепер ти переживаєш період формування характеру, тому вважай незначним і дріб'язковим усе, що може відволікти тебе від високих і святих інтересів, від участі у праці, яку Бог призначив для тебе¹⁴.

Наслідки необачних залицянь і шлюбів. Ми бачимо, що на кожному кроці доводиться зустрічатися з численними труднощами. Беззаконня виплекане як молодими, так і старшими; нерозумні, позбавлені святості залицяння й шлюби не можуть не призвести до суперечок, сварок, відчуженості, потурання розперезаним пристрастям, подружньої невірності, небажання стримувати свавільні, надмірні пристрасті, байдужості до питань, що мають віч-

ну цінність... Святість вісників Божих не до вподоби багатьом, котрі називають себе біблійними християнами. Своєю розбещеною поведінкою вони показують, що надають перевагу широкій свободі дій. Вони не бажають відмовитися від своїх егоїстичних забаганок¹⁵.

Стійте на варті власних почуттів. Підпережіть «стегна свого розуму», як писав апостол, контролюйте власні думки, не дозволяйте їм ширяти, де завгодно. Думки можна охороняти і контролювати завдяки своїм рішучим зусиллям. Думайте про те, що є добрим, і ви будете чинити діла праведності. Оберегайте свої почуття, не дозволяйте їм зосереджуватися на предметах, не гідних уваги... Ісус викупив вас ціною Свого життя, і тепер ви належите Йому. Тому радьтеся з Ним у всьому, у тому числі як використовувати сили свого розуму та керувати власними сердечними почуттями¹⁶.

¹ Служіння зцілення. С.358-359.

² Свідectва для Церкви. Т.2. С.381.

³ Патріархи і пророки. С.176.

⁴ Свідectва для Церкви. Т.4. С.548.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1885. 25 вересня.

⁶ Ознаки часу. 1903. 1 липня.

⁷ Свідectва для Церкви. Т.2. С.133.

⁸ Там же. Т.5. С.335.

⁹ Там же. С.123.

¹⁰ Там же. Т.4. С.589.

¹¹ Там же. Т.5. С.60.

¹² Там же. Т.2. С.460.

¹³ Там же. С.248-251.

¹⁴ Лист 23. 1893.

¹⁵ Рукопис 14. 1888.

¹⁶ Порадник для молоді. 1886. 21 квітня.

Розділ 8

ЯК ПЕРЕВАЖНО ПРОХОДЯТЬ ЗАЛИЦЯННЯ

Хибні уявлення про залицяння і шлюб. Хибні уявлення про шлюб породжують неправильні поняття про залицяння. Молоді люди керуються емоціями та сліпою пристрастю. Залицяння перетворюється на флірт. Партнери часто порушують правила скромності й стриманості. Вони поводяться нерозважливо, а то й порушують Закон Божий. Величний Божий задум щодо шлюбу залишається без уваги, тому найчистіші поривання серця, найблагородніші риси характеру — відсутні.

Не повинно бути сказано жодного слова чи зроблено жодної справи, про які вам би не хотілося, щоб знали святі ангели і записали це у небесних книгах. Ви повинні бачити перед собою славу Божу. В серці зберігайте лише чисті, святі почуття, гідні послідовників Ісуса Христа — піднесені й більш небесні за своєю природою, аніж земні. Усе, що не є таким, — ганебне й принизливе в залицянні... Шлюб не може бути святим і чесним в очах чистого і святого Бога, якщо не відповідає високим принципам Святого Письма¹.

Молодь забагато покладається на власні почуття. Не варто надто швидко захоплюватися і так само легко потрапляти в полон привабливої зовнішності коханої людини. Залицяння в наш час нерідко обертається обманом і лицемірством, за допомогою якого ворог душ сподівається досягти набагато більше, ніж Господь. Коли десь і потрібний здоровий глузд, то передусім у цій справі. Проте, фактично, його замало виявляють у таких випадках².

Звичка засиджуватися до пізньої ночі. Вкрай поширеною є звичка засиджуватися до пізньої ночі. Однак Бог не схвалює цього, якщо навіть ви обоє — християни. Ці пізні години шкодять здоров'ю, через що розум втрачає здатність виконувати обов'язки нового дня, а звідси — очевидне зло.

Мій брате, сподіваюсь, що ти матимеш досить самоповаги, аби уникати залицянь такого плану. Якщо для тебе багато важить слава Божа, то діятимеш розважливо й обережно. Любовний сентименталізм не засліпить тебе настільки, щоб ти не зміг усвідомлювати ті високі вимоги, які покладаються на тебе як на християнина³.

Ангели сатани спостерігають за тими, хто проводить більшу частину ночі в залицяннях. Якщо б їхні очі були відкриті, вони побачили б ангела, який веде запис їхніх слів і вчинків. Порушуються закони здоров'я і пристойності. Було б доречніше включити ці години залицяння перед шлюбом у своє подружнє життя. Але, як правило, з укладенням шлюбу закінчується захоплення, яке мало місце під час залицяння.

У наш розбещений вік легковажні нічні розваги часто призводять до руйнації обох партнерів. Сатана торжествує, а Бог зневажений, коли чоловіки й жінки ганьблять себе подібним чином. Добре ім'я і честь приносяться в жертву чарам сліпого захоплення, і шлюб таких людей не може отримати Божого схвалення. Вони одружуються у пориві пристрасті, але як тільки відчуття новизни їхніх стосунків мине, вони починають усвідомлювати, що припустилися помилки⁴.

Сатана знає, з чим має справу, і виявляє всю свою диявольську мудрість, щоб за допомогою різних хитрощів занапастити і погубити душі. Він стежить за кожним кроком, навіює різні думки, до яких людина часто прислухається більше, ніж до порад Божого Слова. Ці небезпечні тенета майстерно сплетені, щоб спіймати молодих і необачних. Часто вони замасковані під прикриттям світла, але ті, які стають її жертвами, зазнають багато скорботи. Як наслідок — ми всюди бачимо крах і загибель людей⁵.

Гра на почуттях. Гра на почуттях — чималий злочин в очах святого Бога. Проте декотрі чоловіки виявляють увагу молодим дівчатам, щоб домогтися їхньої прихильності, після чого йдуть своєю дорогою, забуваючи свої слова та не замислюючись про можливі наслідки. Захопившись новою особою, вони повторюють їй ті самі слова і виявляють ті самі знаки уваги.

Така вдача виявить себе і в подружньому житті. Шлюбні стосунки не завжди роблять нестійкий розум твердим, мінливе — тривалим і вірним принципів. Сталість стомлює таких людей, а нечисті думки виявляють себе в гріховних вчинках. Отож,

вкрай важливо, щоб молодь «*підперезала стегна свого розуму*» (1Петр. 1:13) і була обережною у поведінці настільки, щоб сатана не міг звести її з доброго шляху⁶.

Обман, до якого вдаються під час залицяння. Молодий чоловік, котрий знаходить задоволення в товаристві молодої дівчини та завойовує її прихильність потай від її батьків, поводить себе небалагородно і не по-християнському щодо неї та її батьків. Унаслідок таємних зустрічей він може запанувати над її розумом, проте, чинячи так, стає нездатним виявити ту шляхетність і чистоту душі, якими повинні володіти усі діти Божі. Щоб досягти своєї мети, такі чоловіки вдаються до вчинків, які не можна назвати ширими й відкритими за мірилом, що дає нам Біблія. Навпаки, виявляють невірність до тих, хто любить їх і намагається бути для них добрим опікуном. Шлюб, у який вступають за подібних умов, не узгоджується зі Словом Божим. Той, хто відвертає увагу доньки від її обов'язку, спотворює її уявлення про чіткі та ясні вимоги Божі, які передбачають послух і пошану до батьків, не буде вірний своїм шлюбним зобов'язанням...

«*Не кради*» — було написано Божим перстом на кам'яних таблицях, проте як часто таємне викрадення почуттів любові й прихильності виправдовуються людьми! Продовжуються залицяння, які вводять в оману, та зустрічі на самоті, поки у недосвідченої молодої жінки, котра ще не знає, до чого може призвести її захоплення, не ослабне певною мірою почуття любові й прихильності до батьків і вона зосередиться на тому, хто всією своєю поведінкою свідчить про те, що не вартий її любові. Біблія засуджує будь-який обман... Потаємність, з якою відбувається залицяння та укладається шлюб, є причиною багатьох нещасть, справжня кількість яких відома лише Богові. Об цей камінь спотикання розбивалися тисячі душ. Люди, що називають себе християнами, життя яких відзначається чистотою і котрі, можливо, розважливі в усіх інших питаннях, у цьому разі припускаються великої помилки. Вони виявляють рішучість і силу волі, перед якими безсилі усі докази. Людські почуття і бажання полонять їх настільки, що вони втрачають бажання досліджувати Біблію та змогу ввійти в тісні стосунки з Богом⁷.

Стережися першого кроку на шляху до падіння. Якщо порушується одна із заповідей Десятислів'я, тоді людина майже неод-

мінно стає на згубний шлях, який веде до падіння. Варто зробити лише перший крок, переступивши межу жіночої скромності, як наймерзніша розпуста не здаватиметься більше гріхом. На жаль, ми нині стаємо свідками того, до якого страшного зла може призвести вплив жінки! Через спокуси «чужих жінок» тисячі перебувають у в'язницях, багато хто покінчив із собою, а багато — відібрали життя іншим. Правдивими є слова Святого Письма: «Її ноги до смерті спускаються, шеолу тримаються кроки її» (Прип. 5:5).

Сигнальні вогні, що попереджають про небезпеку, розміщені вздовж життєвої дороги, аби застерегти людей від небезпечної, забороненої території. Однак, незважаючи на це, чимало людей обирають фатальний шлях, всупереч вимогам розуму, нехтуючи Законом Божим і виявляючи презирство до Його судів.

Ті, хто бажає зберегти фізичне здоров'я, силу розуму і моральну чистоту, мають «*уникати юнацьких пожадлиостей*» (2Тим. 2:22). Християни, які рішуче й наполегливо докладають зусиль, аби спинити в нашому середовищі зло, яке зухвало й самовпевнено підноситься, зазнають ненависті й наклепів людей, що чинять неправду, але Бог прославить і винагородить їх⁸.

Посієш дикий овес — збереш гіркий врожай. Не наражайте свої душі на небезпеку, «*сіючи дикий овес*». Не можна бути легковажними у виборі товаришів⁹.

Час, витрачений вами, дорогі юні друзі, на невідповідні розваги, принесе врожай, від якого все ваше життя зробиться гірким. Одна година нерозважливості, одна поступка спокусі можуть спрямувати ваше життя у хибне русло. Молодість буває лише один раз, тому проведіть її з користю для себе. Коли життя прийде до свого кінця, ви вже ніколи не зможете повернутися, щоб виправити свої помилки. Той, хто відмовляється від зв'язку з Богом і стає на шлях спокуси, неминуче впаде. Бог випробовує кожну молоду людину. Багато хто виправдовує свою легковажність й неповагу, посилаючись на поганий приклад, більш досвідчених учителів. Але це ні для кого не повинно бути перешкодою у здійсненні праведних діл. У день остаточного звіту ви не зможете вдатися до подібних виправдань¹⁰.

-
- ¹ Рукопис 4а. 1885.
 - ² Основи християнського виховання. С.105.
 - ³ Свідoctва для Церкви. Т.3. С.44-45.
 - ⁴ Рев'ю енд Геральд. 1888. 25 вересня.
 - ⁵ Основи християнського виховання. С.103-104.
 - ⁶ Рев'ю енд Геральд. 1884. 4 листопада.
 - ⁷ Основи християнського виховання. С.101-103.
 - ⁸ Ознаки часу. 1903. 1 липня.
 - ⁹ Вісті для молоді. С.164.
 - ¹⁰ Свідoctва для Церкви. Т.4. С.622-623.

Розділ 9

ШЛЮБИ, В ЯКІ ЗАБОРОНЕНО ВСТУПАТИ

Шлюб християнина з невіруючим. Християнський світ загалом байдужий до вчення Слова Божого щодо шлюбу християн з невіруючими, і це викликає подив і занепокоєння. Чимало тих, котрі говорять, що люблять і бояться Бога, воліють краще діяти на власний розсуд, аніж прийняти поради Безмежної Мудрості. У питаннях, що мають життєво важливе значення для щастя і добра обох сторін у цьому світі і у вічності, розум, розважливність і страх Божий відкидаються набік; люди у досягненні своїх бажань керуються сліпою пристрастю і впертістю.

Чоловіки й жінки, виявляючи в інших випадках здоровий глузд і розважливність, відмовляються прислухатись до Божих порад; вони глухі до умовлянь і благань друзів, родичів і служителів Божих. Слова перестороги розцінюються ними як набридливе втручання в особисті справи, а вірний друг, котрий намагається наставити їх на розум, сприймається як ворог. Усе діється так, як це до вподоби сатані. Він полонить душу, заворожує і засліплює її. Розум втрачає контроль над людиною, поступаючись похоті; низькі пристрасті опановують жертвою, і надто пізно вона починає усвідомлювати, що є поневоленою й нещасною. Ця картина не є плодом уяви, вона заснована на реальних фактах. Бог не схвалює зв'язків, виразно Ним заборонених¹.

Божі повеління зрозумілі. Господь заборонив стародавнім ізраїльтянам вступати у шлюб з оточуючими народами, які були ідолопоклонниками: *«Не споріднюйся з ними: дочки своєї не даси його синові, а його дочки не візьмеш для сина свого»* (Втор. 7:3). Бог пояснює причину такої заборони. Безмежна Мудрість, передбачаючи наслідки таких зв'язків, проголошує: *«Бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить»*. *«Бо ти святий народ для Господа, Бога свого, — тебе вибрав Господь,*

Бог твій, щоб ти був Йому вибраним народом зі всіх народів, що на поверхні землі...» (Втор. 7:4, 6).

У Новому Завіті містяться подібні заборони щодо шлюбів християн з невірними. Апостол Павло у Першому посланні до коринтян писав: *«Жінка зв'язана законом, доки живе чоловік її, а якщо чоловік її помре, то вона вільна вийти за когось хоче, тільки в Господі».* У Другому посланні він підкреслив: *«Не впрягайтесь у чуже ярмо з невірними; що спільного між праведністю та беззаконням? Або що спільного між світлом і темрявою? Яка згода між Христом і Веліаром? Або яка співучасть вірного з невірним? Або яка сумісність храму Божого з ідолами? Бо ви храм Бога живого, як сказав Бог: «Вселюся в них і буду ходити в них, і буду їхнім Богом, а вони будуть Моїм народом. Тому вийдіть з-поміж них і відділіться, — говорить Господь і не торкайтесь до нечистого, і Я прийму вас, і буду вам Отцем, а ви будете синами і дочками Моїми,» — говорить Господь Всемогутній»² (1Кор. 7:39; 2Кор. 6:14-18).*

Чимало передчасних і невідповідних шлюбних зв'язків, укладених у наш час, позначені Божим прокляттям. Якщо би Біблія залишила ці питання невіршеними або недостатньо висвітленими, то можна було б якось виправдати взаємини багатьох молодих людей. Але умови, про які сказано в Біблії, не є половинчастими. Вони вимагають повної чистоти думок, слів і вчинків. Ми вдячні Богові, що Його Слово — це світло на нашому шляху, яке ясно говорить про те, в чому полягає наш обов'язок. Молодь повинна шукати порад зі сторінок Біблії та прислухатись до них, а ті, які ухиляються від її постанов, неминуче припускаються прикрих помилок³.

Бог забороняє шлюби між вірними й невірними. Божому народові не слід ступати на заборонену територію. Бог не дозволяє шлюби віруючих з невірними. Проте часто ненавернене серце прислухається до власних бажань, і шлюби укладаються без Божого схвалення. Саме тому багато чоловіків і жінок у цьому світі живуть без надії та без Бога. Їхні благородні прагнення вмирають; вони зв'язані ніби ланцюгом обставин, що тримають їх у сатанинських тенетах. Якщо ви керуєтеся у своїх діях пристрастю й чуттєвими захопленнями, то поженете в житті гіркий урожай і через власні вчинки можете втратити свої душі⁴.

Визнаючи істину на словах, але вступаючи у шлюб з невірними, люди насправді зневажають Божу волю; вони втрачають Його благословення і згодом гірко каються. Невіруюча людина може бути високоморальною, проте той факт, що він чи вона не відгукнулись на заклик Божий та знехтували дорогоцінним спасінням, є вагомою причиною, щоб не укладати такого зв'язку. Невірний за своїм характером може бути подібним на юнака, до якого Ісус звернувся з такими словами: «Одного тобі бракує...» (Марк 10:21) — і саме це було для нього необхідним⁵.

Приклад Соломона. Є люди, котрі живуть у злиднях і темряві, і Бог готовий прийняти їх, щоб своїм життям вони приносили користь на землі й могли досягнути славу небесну. Але сатана старанно працює, аби зруйнувати Його плани і привести ці душі до загибелі через шлюби з особами, характери яких стануть перешкодою на шляху до життя. Мало хто виходить з цього скрутного становища переможцем⁶.

Сатана добре знав, чого можна досягти за допомогою послуху, тому в ранній період царювання Соломона — роки, що принесли Ізраїлю славу завдяки мудрості, добрим ділам і праведності царя, — він намагався так подіяти на нього, аби непомітним чином зруйнувати вірність Соломона його принципам і розлучити з Богом. Про те, що ворог мав успіх у цьому, знаємо із записів: «*І посвоячився Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв собі фараонову дочку, і ввів її до Давидового міста*» (1Цар.3:1).

Укладаючи угоду з язичницьким народом і підкріпивши її своїм шлюбом з принцесою-ідолопоклонницею, Соломон діяв нерозважливо; він знехтував мудрими постановами, які Бог дав для збереження чистоти Свого народу. Надія на те, що дружина-єгиптянка може навернутися до Бога, була слабкою спробою виправдати гріх. Порушуючи Боже повеління не змішуватися з язичницькими народами, цар віддав свої сили в полон плоті.

На якийсь час Бог у Своїй співчутливій милості виправив цю страшну помилку. Дружина Соломона навернулася; і цар, поведячись мудро, міг би чимало зробити, щоб стримати злі сили, які почали діяти через його необачність. Але Соломон почав забувати про Джерело своєї сили і слави. Погані нахили взяли гору над

розумом. У міру того як зростала самовпевненість Соломона він намагався виконати Господні наміри своїм шляхом...

Чимало людей, називаючи себе християнами, міркують подібно до Соломона, сподіваючись об'єднатися з невіруючими і справляти добрий вплив на заблудних. Проте надто часто самі вони, обмануті й переможені, зрікаються священної віри, жертвують принципами і залишають Бога. Один неправильний крок веде до наступного, аж доки людина не зайде так далеко, що втратить надію розірвати кайдани, що зв'язують її⁷.

Виправдання: — «Він (вона) прихильно ставиться до релігії». Іноді виправдовуються тим, що невіруючий прихильно ставиться до релігії й володіє всіма бажаними якостями, необхідними для друга життя, за винятком одного — не є християнином. Хоча здоровий глузд може підказувати віруючому, що він не повинен з'єднувати своє життя з невіруючим, проте в дев'ятих випадках з десяти перемагають почуття. Духовне падіння бере свій початок від тієї хвилини, коли дається клятва при вівтарі, релігійний запал згасає, одна за іншою руйнуються твердині, поки обоє не опиняться під чорним знаменом сатани. Навіть під час весільної учти дух світу торжествує над сумлінням, вірою і правдою. У новій сім'ї не знаходиться часу для молитви. Наречений і наречена обрали одне одного, а Ісуса зреклися⁸.

Зміни відбуваються у віруючій людині. Спочатку невіруюча людина може не виявляти жодних ознак опору, але як тільки йдеться про те, щоб звернути увагу на біблійну істину та замислитись над нею, тоді розпалюються почуття: «Ти виходила за мене заміж, знаючи, хто я! Я не бажаю, щоб мене виводили з душевної рівноваги. Відтепер ти повинна зрозуміти, що я забороняю тобі говорити про твої особисті погляди». Коли віруючий виявлятиме ревність у своїй вірі, то байдужий до християнського життя може це сприймати, як недобррозичливе ставлення до нього.

Віруючий доходить висновку, що у своїх нових стосунках слід дещо поступитися заради свого обранця. Він починає брати участь у світських розвагах. Спочатку це робиться з великою неохотою, але інтерес до істини стає все меншим і меншим, а замість віри приходять сумнів і невірство. Ніхто не міг навіть припустити, що цей, колись твердий, свідомий християнин, вірний послідовник Христа, може стати таким, яким є зараз — не-

рішучим і повним сумнівів. О, яку зміну викликав цей нерозумно укладений шлюб!⁹

Небезпечно створювати такий шлюбний зв'язок. Сатані добре відомо: день вступу в шлюб стає для багатьох молодих чоловіків і жінок останнім в історії їхнього релігійного життя і корисної діяльності. Вони загублені для Христа. Деякий час вони можуть докладати зусиль, аби провадити християнське життя, але всі їхні намагання наражаються на могутній опір іншої сторони. Для них колись було привілеєм і радістю говорити про свою віру й надію, а зараз вони неохоче згадують про це, знаючи, що особа, з якою з'єднали свою долю, не виявляє до цього ніякого інтересу. Поступово в серці помирає віра в дорогоцінну істину, а сатана непомітно сплітає докола таких людей павутиння скептицизму¹⁰.

Небезпека позбавити себе радості небес. *«Чи йдуть двоє разом, якщо не умовились?»*. *«Коли двоє з вас погодяться на землі просити про всяке діло, то чого б не попросили, буде їм від Отця Мого Небесного»* (Амос 3:3; Матв. 18:19). Але яку дивну картину ми бачимо насправді! В той час як один з цих двох, що перебувають у тісній єдності, відданий Божій справі, другий — байдужий і недбалий; один шукає дорогу до життя вічного, а другий іде широким шляхом, що провадить до смерті.

Сотні віруючих пожертвували Христом і небесами, уклавши шлюби з ненаверненими людьми. Невже любов і спілкування з Христом мають для них таке мале значення, що вони надають перевагу товариству смертних? Невже вони так мало цінують небеса, що готові позбавити себе небесного щастя задля людини, котра не має любові до дорогого Спасителя?¹¹

З'єднати своє життя з невіруючим — означає ступити на територію сатани. Ви засмучуєте Духа Божого і позбавляєтесь Його охорони. Чи можете ви допустити, щоб у боротьбі за вічне життя перевага в силах була не на вашу користь?¹²

Запитайте себе: «Чи мій невіруючий чоловік не відверне мої думки від Ісуса? Він любить задоволення більше, ніж Бога; чи не прищепить він у мені смаку до того, що любить сам?» Дорога до вічного життя є крутою і тернистою. Не обтяжуйте себе зайвим тягарем, який може утруднити ваше просування вперед¹³.

Домівка, в котрій постійно перебувають тіні. Серце прагне людської любові, проте вона не є настільки сильною, чистою і доро-

гоцінною, щоб посісти місце любові Ісуса. Лише у своєму Спасителі дружина може знайти мудрість, силу і благодать, щоб бути готовою зустріти життєві турботи, нелегкі обов'язки й скорботи. Вона має зробити Його своєю опорою і наставником. Перш ніж з'єднати своє життя із земним другом, жінка повинна віддати себе Христові та не вступати у жоден зв'язок, який став би на перешкоді її стосункам з Христом. Той, хто бажає знайти справжнє щастя, має отримати небесне благословення на все, чим володіє і що робить. Саме через непослух Богові так багато сердець і домівок сповнені сумом. Сестро моя, якщо ти не бажаєш мати домівку, в котрій постійно перебувають тіні, не з'єднуй своє життя з людиною, котра є ворогом Богові¹⁴.

Християнська аргументація. Як повинен поводитися кожний християнин, опинившись у важкому становищі, коли зазнає випробування міцність його релігійних принципів? З рішучістю, гідною наслідування, він повинен відверто визнати: «Я — християнин за своїми переконаннями. Я вірю, що сьомий день тижня є біблійною суботою. Ми розходимося в поглядах щодо нашої віри та принципів. Ми не можемо бути щасливими разом, бо намагаючись отримати більш повне пізнання волі Божої, я буду дедалі більше відрізнятися від світу й уподібнюватися до Христа. Якщо ти й надалі не помічатимеш Христової привабливості та краси істини, то будеш любити світ, якого не можу любити я, водночас як я любитиму те, що стосується Бога, і чого ти не можеш полюбити. Духовні предмети слід розуміти духовно. Без духовної проникливості ти не зможеш зрозуміти ані вимог Божих щодо мене, ані моїх обов'язків перед Господом, котрому я служу; тому тобі буде здаватися, що через мій релігійний обов'язок я нехтую тобою. Ти не зазнаєш щастя, бо моя любов до Бога викликати в тебе ревності й я не знайду підтримки у своїх релігійних переконаннях. Якщо твої погляди зміняться, якщо твоє серце відгукнеться на заклик Божий і ти навчишся любити мого Спасителя, тоді наші стосунки можуть бути відновлені».

Таким чином, віруючий приносить задля Христа жертву, яку схвалює його сумління і яка свідчить, що він надто дорожить вічним життям, аби ризикувати втратити його. Така людина розуміє: краще залишитися неодруженою, ніж з'єднати своє жит-

тя з тим, для кого світ дорожчий за Ісуса і хто може відвести її від Христового хреста¹⁵.

Надійний шлюбний зв'язок. Лише в Христі можна укласти надійний шлюбний зв'язок. Людська любов дедалі міцнішатиме, з'єднавшись з божественною любов'ю. Тільки там, де панує Христос, може існувати справжня глибока, самовіддана любов¹⁶.

Коли один з партнерів наvertsється після шлюбу. На людину, яка стала християнином вже перебуваючи в шлюбному зв'язку, покладено ще більший обов'язок зберігати вірність своєму супутникові життя, незважаючи на велику різницю в їхніх релігійних переконаннях. Однак вимоги Божі слід ставити вище за всі людські стосунки, якщо навіть це призведе до випробувань і переслідувань. Завдяки духові любові й покірливості, ця вірність може справити добрий вплив на невіруючого і повернути його до Бога¹⁷.

¹ Свідоцтва для Церкви. Т.5. С.365-366.

² Там же. С.363-364.

³ Основи християнського виховання. С.102-103.

⁴ Там же. С.500-501.

⁵ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.505.

⁶ Там же. Т.5. С.124.

⁷ Основи християнського виховання. С.498-500.

⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.505.

⁹ Там же. С.505-506.

¹⁰ Там же. С.504-505.

¹¹ Там же. С.507.

¹² Там же. Т.5. С.364.

¹³ Там же. С.363.

¹⁴ Там же. С.362-363.

¹⁵ Там же. С.506-507.

¹⁶ Служіння зцілення. С.358.

¹⁷ Патріархи і пророки. С.175.

Розділ 10

НЕОБХІДНА ПОРАДА

Звертайтеся за порадою до Біблії. Встановлений Богом шлюб є священною постановою, і вступаючи в нього, ніколи не слід керуватися духом егоїзму. Маючи намір зробити цей крок, серйозно і з молитвою роздумуйте над його важливістю та просіть божественної поради, аби упевнитись у тому, що ви дієте згідно з волею Божою. Уважно вивчіть вказівки, дані з цього питання в Слові Божому. Небо ласкаво дивиться на шлюб, укладений зі щирим бажанням дотримуватися вказівок, записаних у Святому Письмі¹.

Якщо й існує якесь питання, котре вимагає спокійного й тверезого підходу, то це питання шлюбу. Якщо коли-небудь і виникає потреба в біблійній пораді, то передусім тоді, коли двоє людей мають намір зробити крок, що з'єднає їх на все життя. Однак переважає така думка, що в цьому питанні слід керуватися почуттями; і в багатьох випадках любовний сентименталізм стає біля керма, влади і призводить до неминучої загибелі. Саме в цьому питанні молоді виявляють найменше розважливості, ніж у будь-якому іншому; саме тут вони відкидають усякі аргументи. Питання шлюбу, здається, має якусь магічну владу над ними. Вони не підкоряються Богові, перебувають у полоні почуттів, приховуючи свої дії, неначе бояться, що хтось може перекреслити їхні плани².

Чимало людей пливуть у напрямку небезпечної гавані. Вони мають потребу в лоцмані, проте не бажають прийняти необхідної допомоги, гадаючи, що здатні самі керувати своїм життєвим кораблем, і не усвідомлюючи, що можуть ось-ось натрапити на підводну скелю та зруйнувати свою віру й щастя... Якщо вони не будуть старанно вивчати Боже Слово, то припустяться серйозних помилок, які затьмарять їхнє щастя та щастя інших людей — як у теперішньому, так і в майбутньому житті³.

Для прийняття правильного рішення — моліться. Якщо чоловіки й жінки за звичай моляться двічі на день, до того як поч-

нуть думати про одруження, то маючи намір зробити такий крок, вони повинні молитися чотири рази на день. Шлюбний союз — це союз, який впливає на життя у цьому світі та в світі майбутньому...

Більшість сучасних шлюбів і манера їх укладення роблять їх однією з ознак останнього часу. Люди настільки вперті та свавільні, що обходяться без Бога у цій справі. Релігією нехтують, неначе вона не відіграє жодної ролі в цьому серйозному і важливому питанні⁴.

Пристрасть залишається глухою до порад. Двоє людей знайомляться, вони захоплюються одне одним, зосереджуючи на почуттях усю свою увагу. Розум засліплюється, людина втрачає розважливність. Вона не прислухається до поради й керівництва, а наполягає на своєму, незважаючи на наслідки. Безрозсудна пристрасть, що заповонила їх, схожа на епідемію інфекційного захворювання, що має зробити свою справу; і здається, ніщо не може спинити молодих.

Можливо, поруч з ними є люди, які усвідомлюють: якщо ці двоє об'єднаються в шлюбі, то це зробить їх нещасними на все життя. Проте благання та умовляння даремні. Напевно, через такий зв'язок буде ослаблена або зовсім зникне здатність людини приносити користь, яку Бог міг би благословити у служінні для Нього; однак докази і переконання також залишаються без уваги. Усе, що говорять люди з життєвим досвідом, не має жодної ваги; неможливо змінити рішення, до якого привели власні бажання. Ці двоє втрачають інтерес до молитовних зібрань і всього, що пов'язане з релігією. Вони цілковито захопилися одне одним і нехтують життєвими обов'язками, як чимось малозначущим⁵.

Молодь має потребу в мудрості старших людей, які володіють життєвим досвідом. Якщо шлюб приносить стільки лиха, то чому б молодим не стати мудрими та розсудливими? Чому вони продовжують вважати, що не мають потреби в порадах старших, досвідчених людей? У ділових питаннях чоловіки й жінки виявляють велику обережність. Перш ніж узятися за якусь важливу справу, вони готують себе до неї. Цій справі присвячуються час, гроші та багато ґрунтовних досліджень, аби не зазнати поразки у своєму починанні. Наскільки ж більшу обережність слід вияв-

ляти при укладенні шлюбних стосунків, що мають вплив на майбутні покоління і майбутнє життя? Та замість цього справа часто починається з жартами і легковажністю, пристрастю, емоційними поривами, нерозсудливістю й цілковитою відсутністю здорового глузду. Це можна пояснити лише тим, що сатані до владобачити в світі лихо та руйнацію; він сплітає свої тенета, щоб уловити душі. Він радіє, коли ці необачні люди втрачають радість у цьому світі й вічну оселю у світі прийдешньому⁶.

Рахуйтеся зі зрілими міркуваннями батьків. Чи повинні діти керуватися лише своїми бажаннями і нахилами, не звертаючи уваги на поради і міркування батьків? Деякі, здається, ніколи не беруть до уваги ні бажань і уподобань батьків, ні їхніх зрілих міркувань. Егоїзм закрив двері їхніх сердець перед синівською любов'ю. Необхідно пробудити розум молоді, щоб вона усвідомила це. П'ята заповідь — єдина заповідь з обітницею, але закохані, висуваючи власні вимоги, легковажно ставляться до неї, а то й зовсім ігнорують. Нехтування любов'ю матері, зневажливе ставлення до батьківської турботи — це гріхи, відзначені проти імен багатьох молодих людей.

Однією з найбільших помилок у цьому плані є думка, що не варто ранили ніжних почуттів молодих і недосвідчених, а тому не повинно бути жодного втручання в їхні сердечні справи. Якщо будь-коли існувала тема, котру необхідно розглянути всебічно, то це тема про шлюб. Допомога навчених досвідом людей, а також спокійний, старанний розгляд справи з урахуванням поглядів обох сторін — конче необхідні. Переважна більшість людей ставиться до цього питання надто легковажно.

Юні друзі, зверніться за порадою до Бога та своїх богобоязливих батьків; моліться про цю справу⁷.

Довіряйте побожним батькам. Якщо Бог благословив вас богобоязливими батьками, то шукайте у них поради. Відкрийте їм свої надії та плани, засвоюйте уроки з їхнього життєвого досвіду⁸.

Якби діти перебували у більш близьких стосунках зі своїми батьками, якби вони довіряли їм, ділилися з ними радощами і прикрощами, то не зазнали б душевних страждань у майбутньому. Коли вони розгублені й не знають, який шлях їм обрати, нехай викладуть перед батьками суть справи, як вони її розуміють, і просять у них поради. Хто краще, ніж побожні бать-

ки, може вказати на небезпеку, що чекає на них? Хто ще здатний так розуміти особливості їхнього характеру? Діти, які є християнами, цінуватимуть, понад усі земні блага, любов і схвалення своїх богобоязливих батьків. Батьки можуть співчувати дітям, помолитися за них і з ними, щоб Бог охороняв і провадив їх. Але що найважливіше — вони вкажуть їм на їхнього вірного Друга і Порадника⁹.

Батьки повинні бути порадиниками закоханим молодим. Батьки і матері мають розуміти, що на них покладено обов'язок бути порадиниками в любовних почуттях молоді, аби ті обирали собі відповідних супутників життя. Вони повинні усвідомлювати цей обов'язок і своїм повчанням і прикладом, за допомогою Божої благодаті з самого раннього віку так формувати характер дітей, щоб вони були чистими, благородними і прагнули до добра і правди. Подібні люди приваблюють одне одного; найкраще оцінити людину може лише той, хто є подібний до неї.

Вже від раннього дитинства прищеплюйте у дитячих душах любов до істини, чистоти й добра; молодь шукатиме дружби з тими, хто володіє подібними якостями¹⁰.

Приклад Ісаака. Батьки ніколи не повинні забувати про свою відповідальність за майбутнє щастя дітей. Повага, яку виявив Ісаак до батьківської волі, була наслідком виховання; він був навчений поважати послух¹¹.

Бог вельми шанував Ісаака, зробивши його спадкоємцем обітниць, через які світ мав отримати благословення. І все ж у 40 років Ісаак підкорився волі батька, котрий доручив досвідченому, богобоязливому слугі вибрати для нього дружину. Наслідком цього шлюбу, як свідчить Писання, стала ніжна і прекрасна картина сімейного щастя. *«І впровадив її Ісаак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку вона йому стала, і він її покохав. І Ісаак був утішений по смерті матері своєї»*¹² (Бут. 24:67).

Мудрі батьки будуть уважними і тактовними. Чи можуть батьки — запитаєте ви — вибрати друга життя своєму синові або доньці, не враховуючи їхніх думок чи почуттів? Я ставлю питання так, як воно повинно стояти: чи може син або донька обрати собі друга життя, не порадившись спочатку з батьками, оскільки такий крок може істотно вплинути на щастя батьків, якщо вони

мають любов до своїх дітей? І чи повинна дитина, незважаючи на поради і благання батьків, наполягати на своєму? Відповідь однозначна: ні, якщо навіть ніколи не доведеться одружитися. П'ята заповідь забороняє такі дії: «*Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі*» (Вих.20:12). Ця заповідь містить обітницю, яку Господь неодмінно виконає для тих, хто слухняний Йому. Мудрі батьки також ніколи не оберуть друга життя для своїх дітей усупереч їхнім бажанням¹³.

¹ Лист 17. 1896.

² Основи християнського виховання. С.103.

³ Там же. С.100.

⁴ Вісті для молоді. С.460.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1888. 25 вересня.

⁶ Рев'ю енд Геральд. 1886. 2 лютого.

⁷ Основи християнського виховання. С.104.

⁸ Служіння зцілення. С.359.

⁹ Основи християнського виховання. С.105-106.

¹⁰ Патріархи і пророки. С.176.

¹¹ Там же. С.175-176.

¹² Там же. С.175.

¹³ Свідectва для Церкви. Т.5. С.108.

Частина IV

Чинники, що ведуть до успіху або невдачі

НЕОБДУМАНИ, НЕЗРІЛІ ШЛЮБИ

Юнацьке захоплення — небезпечне. Ідея раннього шлюбу не повинна знаходити підтримки. У такі важливі за своїми наслідками стосунки, як шлюбні, не слід вступати поспіхом, без відповідної підготовки, коли фізичні й розумові сили ще недостатньо розвинуті¹.

Юнаки і дівчата одружуються, не маючи любові, що витримала випробування, зрілого судження і благородних, високих почуттів. Вони дають шлюбну обітницю, керуючись лише юнацькими пристрастями...

Захоплення в дитячому віці часто закінчуються нещасливим шлюбом або ганебним розлученням. Ранні шлюбні зв'язки, передусім укладені без згоди батьків, рідко бувають щасливими. Юнацькі захоплення слід стримувати, поки відповідний вік і життєвий досвід не зроблять їх благородними і сталими. Тим, кого не стримували в цьому плані, загрожує небезпека безрадінного існування. Молодь в юнацькому віці нездатна правильно визначити, чи можуть їхні однолітки бути для них супутниками життя. Після того, як їхні міркування стануть більш зрілими, вони, усвідомивши, що зв'язані на все життя, зрозуміють, що навряд чи можуть зробити один одного щасливими. І замість того, щоб докласти всіх зусиль для зміцнення сім'ї, починаються взаємні звинувачення; розрив у їхніх стосунках стає дедалі відчутнішим, поки не призведе до байдужого і недбалого ставлення одне до одного. «Домашнє вогнище» перестає бути для них чимось священним. Атмосфера, яка панує в ньому, отруєна грубими словами й гіркими докорами².

Незрілі шлюби породжують чимало лиха, яке можна бачити в наш час. Ранній шлюб не сприяє зміцненню ані фізичних, ані розумових сил. У цьому питанні взагалі виявляється надто мало розсудливості. Молоді люди діють під впливом емоційних поривів. Цей крок, справляючи на них серйозний вплив на добро

чи зло, стає благословенням або прокляттям на все життя. І надто часто його роблять кваплячись, внаслідок емоційного пориву. Чимало людей не бажають прислухатися до порад і повчань з точки зору християнської моралі³.

Сатана постійно зайнятий тим, щоб заохочувати недосвідчену молодь якомога швидше брати шлюб. Але чим менше ми будемо тішитися шлюбами, укладеними сьогодні, тим краще⁴. Внаслідок поспіхом укладених шлюбів, навіть серед тих, що іменують себе народом Божим, поширюються розділення, розлучення і велике замішання в Церкві⁵.

Який контраст між поведінкою Ісаака і молодих людей нашого часу, навіть тих, які називають себе християнами! Часто молоді думають, що питання, кому віддати своє серце, — справа винятково особиста, в яку ні Бог, ні батьки в жодному разі не повинні втручатися. Ще задовго до своєї зрілості вони вважають себе цілком компетентними, щоб зробити власний вибір без допомоги батьків. Кількох років подружнього життя, як правило, вистачає, щоб побачити помилку, але вже надто пізно запобігти її згубним наслідкам. Той самий брак мудрості й самовладання, призвівши до необдуманого вибору, тепер сприяє зростанню зла, поки подружні стосунки не стануть гірким ярмом. Багато людей таким чином зруйнували своє щастя у цьому житті й втратили надію на життя вічне⁶.

Потенційні Божі працівники потрапляють у пастку. Молоді люди приймають істину і деякий час справи в них ідуть добре, але сатана ставить навколо них пастки, спонукаючи виявляти нерозсудливість у виборі супутника життя, що призводить до нещасливих шлюбів. У цьому сатана бачить найефективніший засіб звести людину з дороги святості⁷.

Мені було показано, що молодь нині не усвідомлює належним чином тієї великої небезпеки, яка їй загрожує. Багатьох молодих людей Бог бажає бачити працівниками у різних галузях Його справи, але з'являється сатана і так майстерно заманює їх у свої тенета, що вони віддаляються від Бога і стають непридатними для Його роботи. Сатана — кмітливий і наполегливий у своїх трудах. Він знає, як заманити у пастку необережних; тривожним є те, що тільки декотрим вдається уникнути його хитрощів. Вони не бачать небезпеки і не остерігаються його виті-

вок. Він спонукає їх віддавати одне одному свої почуття, не шукаючи мудрості у Бога та в тих, кого Він послав, щоб застерігали, докоряли і радили. Такі люди почувають себе незалежними і не визнають жодних обмежень⁸.

Порада для неповнолітніх. Ваші дитячі уявлення про кохання не дають підстав бути про вас високої думки. Обираючи для своїх думок такий напрям, ви позбавляєте себе здатності тверезо мислити. Результатом цього будуть шкідливі зв'язки і збочення у вашій поведінці та в поведінці інших. Саме таким видається мені ваше становище і поки ви наполягатимете на своєму, той, хто намагатиметься дати вам пораду, вплинути або стримати вас, зустріне́ться з рішучим опором, оскільки ваші серця не перебувають у згоді з істиною й праведністю⁹.

Різниця у віці. Подружжя може не володіти земним багатством, але повинно шукати значно більшого благословення, яким для людини є, зокрема, здоров'я. Бажано, щоб у більшості випадків не було великої різниці у віці. Нехтування цим правилом може завдати серйозної шкоди здоров'ю молодшого партнера. Діти від таких шлюбів часто бувають фізично і розумово слабкими. Вони не можуть отримати від вже немолодих батьків належної турботи і спілкування, яких потребують, а смерть часом позбавляє їх батька або матері саме тоді, коли вони найбільше чекають їхньої любові й керівництва¹⁰.

¹ Служіння зцілення. С.358.

² Вісті для молоді. С.452.

³ Там же. С.453.

⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.252.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1888. 25 вересня.

⁶ Патріархи і пророки. С.175.

⁷ Свідоцтва для Церкви. Т.5. С.114-115.

⁸ Там же. С.105-106.

⁹ Рукопис 15а. 1896.

¹⁰ Служіння зцілення. С.358.

Розділ 12

СУМАННІСТЬ

Відповідність одне одному. В багатьох родинах немає тієї християнської ввічливості, справжньої люб'язності, поваги і шанобливості одне до одного, які допомогли б дітям створити власну щасливу сім'ю. Замість терпіння, доброти, делікатної люб'язності, християнського співчуття й любові лунають різкі слова, мають місце конфлікти, панує дух критики і диктаторства¹.

Часто до одруження люди не мали змоги дізнатися про звички і характери одне одного; в повсякденному житті виявляється, що вони, фактично, є чужими, хоч і об'єднали свої інтереси при вівтарі. Багато хто надто пізно починає усвідомлювати, що не підходить своєму чоловікові або дружині, і їхній шлюб стає нещастям на все життя. Часто дружина і діти страждають від неробства, безталанності або порочних звичок чоловіка й батька².

У світі нині чимало горя і гріха внаслідок невідповідних шлюбів. У багатьох випадках досить лише кількох місяців, аби чоловік і жінка зрозуміли, що ніколи не зійдуться вдачею; в результаті замість любові та небесної злагоди в сім'ї запанує розлад. Суперечки про дріб'язкові справи плекають дух озлоблення. Явні розбіжності у поглядах і сварки приносять в сім'ю невимовне лихо й розлучають тих, кого повинні з'єднувати узи любові. Так тисячі приносять в жертву себе, свою душу і тіло через нерозумно укладений шлюб і прямують дорогою, що провадить до загибелі³.

Постійні розбіжності в роз'єднаній сім'ї. Щастя і процвітання подружнього життя залежить від єдності обох сторін. Як може плотське мислення гармоніювати з розумом, який черпає від мудрості Ісуса? Той, хто сіє в плоть, мислить та діє за велінням власного серця; хто ж сіє для Духа, намагається приборкати егоїзм, перемогти недобрі нахили й жити у послухові Господеві, Котрому хоче служити. Таким чином, постійно існуватиме розбіжність у смаках, нахилах і цілях. Якщо віруючий завдяки своїй непохитній відданості принципам не придбає для Господа не-

розкаяну душу, він, як це часто трапляється, розчаровується сам і поступається власними релігійними принципами задля жалюгідного зв'язку з особою, котра не має тісних стосунків з Богом⁴.

Шлюби розпадаються через несумісність. Чимало шлюбів приносять лише нещастя. Однак багато юнаків і дівчат йдуть цим шляхом, оскільки ними керує сатана, навіюючи думку про те, що вони обов'язково повинні одружитися, аби бути щасливими, водночас як вони не здатні ані дати собі раду, ані утримувати сім'ю. Якщо ви не бажаєте пристосовувати свої характери одне до одного, щоб уникнути неприємностей, викликаних відмінностями й сварками, краще утримуйтеся від такого кроку. Проте необачний шлюб є однією зі звабливих пасток останнього часу, завдяки якій тисячі гинуть для цього життя та життя вічного⁵.

Наслідки сліпого кохання. Заразна хвороба — сліпе кохання — вражає кожную здібність, кожний дар людини. При цьому люди, здається, втрачають здоровий глузд, і їхня поведінка викликає обурення в усіх, хто бачить це... Для багатьох кризою у цій хворобі стає необдуманий шлюб, і коли новизна почуттів минає, зникають чари любовних стосунків, одна сторона або й обидві починають усвідомлювати своє справжнє становище. Вони розуміють не тільки те, що не відповідають одне одному, а й те, що з'єднані на все життя. Зв'язані необачними шлюбними обітницями, вони із тугою думають про жалюгідне життя, яке їм доведеться прожити. Саме тепер їм потрібно було б виправити ситуацію, але в більшості випадків цього не робиться. Вони або віроломно порушують свої шлюбні обітниці, або ж роблять ярмо, в котре з такою наполегливістю прагнули впрягтися, настільки нестерпним, що не один, виявивши малодушність, вкоротить собі віку⁶.

Надалі для чоловіка й дружини повинна стати життєвою наукою турбота про те, щоб уникати всього, що може викликати непорозуміння, й зберігати вірність шлюбним обітницям⁷.

Досвід інших застерігає. Добродій А. має такі риси характеру, які сатана використовує з надзвичайним успіхом. Цей випадок може стати доброю наукою для молодих у питаннях шлюбу. Дружина цього чоловіка, коли обирала собі друга життя, керувалася не розумом і розважливістю, а почуттями і потягом. Чи був їхній шлюб плодом справжнього кохання? Ні, і ще раз ні; він був ре-

зультатом фізичного потягу — сліпої, порочної пристрасті. Жоден з них не був готовий виконувати обов'язки, які накладало на них подружнє життя. Коли пройшла новизна їхніх стосунків і вони краще пізнали одне одного, чи стало їхнє кохання міцнішим, почуття глибшими, чи з'єднали вони своє життя в чудовій гармонії? Ні, сталося якраз навпаки. Дедалі частіше почали виявлятися негативні риси їхнього характеру, і замість щастя подружнє життя стало джерелом постійних неприємностей⁸.

Упродовж кількох років я отримую чимало листів від людей, нещасливих у своєму шлюбі, й відразливі історії, відкриті мені, завдають біль моєму серцю. Нелегко дати пораду цим нещасним, знайти змогу полегшити їхню тяжку долю, але сумний досвід повинен стати застереженням для інших⁹.

¹ Рев'ю енд Геральд. 1886. 2 лютого.

² Патріархи і пророки. С.189.

³ Вісті для молоді. С.453.

⁴ Свідоща для Церкви. Т.4. С.507-508.

⁵ Там же. Т.5. С.122-123.

⁶ Там же. С.110-111.

⁷ Там же. С.122.

⁸ Там же. С. 121-122.

⁹ Там же. С.366.

Розділ 13

ДОМАШНЄ ВИХОВАННЯ

Приготування до шлюбу — невід’ємна частина виховання. Молоді не повинні брати шлюб, якщо обидві сторони не мають уявлення про обов’язки практичного домашнього життя.

Дружина повинна володіти душевною культурою і добрими манерами, щоб правильно виховувати дітей, які можуть з’явитися на світ¹.

Багато жінок з освітою, на відмінно закінчивши навчальні заклади, виявляють таку необізнаність у питаннях практичного життя, яка ганьбить їх. Їм бракує підготовки, без якої неможливо керувати сім’єю належним чином і яка так необхідна для сімейного щастя. Вони можуть говорити про високе призначення жінки, про її права, проте самі стоять набагато нижче від того рівня, який відповідає справжньому покликанню жінки. Кожна донька Єви має право отримати досконалі знання щодо обов’язків ведення домашнього господарства у кожній його галузі.

Молоду жінку слід виховати так, щоб, коли їй доведеться стати дружиною і матір’ю, вона могла правити у своєму володінні як королева. Вона повинна вміти керувати дітьми й навчати їх, управляти челяддю, а якщо буде потреба — робити все необхідне для сім’ї власними руками. Вона має знати, як функціонує людський організм, вивчити правила гігієни, розумітися в питаннях харчування і одягу, праці й відпочинку, а також у багатьох інших, що безпосередньо стосуються добробуту її сім’ї. Обов’язок жінки — отримати знання про найкращі методи лікування хвороб, щоб вона могла самостійно доглядати за дітьми, якщо вони раптом захворіють, не полишаючи свій дорогоцінний скарб під опікування незнайомих лікарів і няньок.

Уявлення про те, що відсутність навичок у веденні домашнього господарства є неодмінною ознакою справжнього джен-тльмена або леді, суперечить задуму Божому про сотворіння

людини. Неробство — гріх, а незнання повсякденних обов'язків свідчить про відсутність розуму, про що доведеться гірко жалкувати у майбутньому².

Молоді жінки вважають, що приготування їжі та інша домашня робота принизливі для них; тому багато дівчат, виходячи заміж і змушені піклуватися про сім'ю, не мають жодного уявлення про обов'язки дружини і матері³.

Необхідно взяти за правило, щоб молоді не вступали у шлюб доти, поки не навчаться доглядати за дітьми. Вони повинні знати, як піклуватися про домівку, котру Бог дав їм. Якщо вони не розуміють законів, встановлених Богом у цій сфері, то не зможуть зрозуміти і власних обов'язків перед Богом і перед собою⁴.

Домоведення повинно стати окремим предметом у програмі навчальних закладів. Знання в галузі домоведення, які повинні отримати юнаки та дівчата, що відвідують наші коледжі, заслуговують виняткової уваги. При становленні характеру вкрай важливо, щоб студенти наших коледжів були навчені виконувати доручену їм роботу, не поступаючись ліношам. Їх необхідно ознайомити з обов'язками повсякденного життя й навчити виконувати свою домашню працю добре, старанно, без метушні та галасу. Працюйте сумлінно і спокійно. Кухню та інші приміщення утримуйте у чистоті. Книжки слід відкласти до слухного часу і досліджувати їх такою мірою, щоб не занедбати домашніх обов'язків. Читання книг не повинно стати настільки всепоглинаючим заняттям, щоб нехтувати виконанням обов'язків домашнього господарства, від котрих залежить лад у сім'ї.

При виконанні цих обов'язків перемагайте в собі недбалість, неуважність, неорганізованість, бо якщо ці вади не будуть усунуті, вони виявлять себе в усіх сферах життя, роблячи його марним⁵.

Знання з домоведення є обов'язковими. Багато наукових дисциплін, що поглинають час студентів, не є надто суттєвими для досягнення успіху або щастя. Головне ж для кожної молодої людини — ретельно ознайомитися зі своїми щоденними обов'язками. Молода жінка зможе обійтися без знання французької мови або алгебри і навіть без уміння грати на фортепіано. Але вона повинна вміти спекти смачний хліб, пошити гарний і зручний одяг, та успішно виконувати багато інших обов'язків домашнього господарства.

Для здоров'я і щастя усієї сім'ї ніщо не є таким важливим, як уміння і кмітливість у приготуванні їжі. Погано приготовлена, нездорова їжа може негативно впливати на життєдіяльність дорослих і гальмувати розвиток дітей. Водночас страви, що відповідають потребам організму, апетитні та приємні на вигляд, можуть принести стільки користі, скільки шкоди — невідповідна їжа. Отже, у багатьох випадках щастя в сім'ї залежить від сумлінного виконання повсяденних обов'язків⁶.

Приділяйте увагу принципам гігієни. Дотриманню вимог гігієни в харчуванні, фізичних вправах, догляді за дітьми і хворими, а також в багатьох інших питаннях слід приділяти набагато більше уваги, ніж це робиться звичайно⁷.

Щодо гігієни, серйозний вчитель використовує кожен можливість, аби вказати на необхідність ідеальної чистоти як в особистих звичках людини, так і в усьому її оточенні... Навчайте молодих, що здорова обстановка у спальній кімнаті, зразкова чистота на кухні, зі смаком сервірований здоровою їжею стіл більшою мірою сприяють збереженню щастя в родині та справляють краще враження на гостей вашого дому, які добре розуміються в таких питаннях, ніж, наприклад, умеблювання вашої вітальні, яким би дорогим воно не було. Істина про те, що *«більше від їжі життя, а тіло від одягу»* (Луки 12:23) є нині не менш важливою ніж, 19 століть тому, коли її викладав божественний Учитель⁸.

Жінка повинна виховувати в собі працелюбність — порада молодій дівчині. Ви маєте своєрідні особливості характеру й відчуваєте потребу в суворій дисципліні, рішучому виправленні, перш ніж зможете створити надійний шлюбний зв'язок. Тому полиште всяку думку про заміжжя, поки не переможете недоліків власного характеру, бо інакше не зазнаєте щастя в шлюбі. Ви не привчили себе до систематичної домашньої роботи і не вважали за потрібне засвоїти навички працьовитості. Раз набута звичка до праці вже ніколи не зникне. Тоді ви будете готовими до будь-яких обставин життя і відповідатимете своєму становищу. Ви навчитесь любити працю. Якщо вона приносить вам задоволення, розум ніколи не буде бездіяльним і у вас не знайдеться часу на даремні мрії.

Корисна праця надасть неспокійній та невгамовній вдачі енергії, дієвої сили й належної скромної гідності; і ці риси викликать повагу⁹.

Важливе значення практичного виховання дівчат. Багато людей, вважаючи за необхідне навчити своїх дочок заробляти в майбутньому гроші, щоб стати матеріально незалежними, здається, повністю залишають за ними право вибору освіти. У школі дівчат практично не навчають, як заробляти на хліб насущний; і не навчившись вдома секретів кухні та сімейного життя, вони виростають ні на що не здатними, завдаючи клопотів своїм батькам...

Жінка, навчена дбати про себе, зможе подбати й про інших. Вона ніколи не почуватиме себе зайвою у своїй сім'ї чи в суспільстві. Коли доля не виявиться ласкавою до неї, вона завжди знайде місце, щоб чесно заробити на життя і допомогти тим, хто залежить від неї. Жінка повинна опанувати якимось ремеслом, щоб у разі потреби заробити на життя. Кожна дівчина мусить навчитися провадити домашнє господарство, готувати їжу, шити одяг, не говорячи вже про інші, не менш важливі заняття. Нехай вона набуде усіх знань, необхідних для господині дому, незалежно від того, багата чи бідна її родина. І тоді, коли доля не посміхнеться їй, вона буде готовою до будь-якої скрутної ситуації і певною мірою не залежатиме від обставин¹⁰.

Знання домашніх обов'язків має неоціненне значення для кожної жінки. Щастя багатьох родин було зруйноване через безгосподарність дружини або матері. Не стільки важливо навчити наших дочок живопису, вишиванню, музики, мистецтву риторики чи навіть вмінню розв'язувати задачі з алгебри, скільки необхідно навчити їх кроїти, шити, лагодити для себе одяг, готувати смачну і здорову їжу. Коли дівчинці виповнюється 9-10 років, від неї слід вимагати, аби вона у міру своїх сил регулярно брала участь у виконанні домашніх обов'язків і відповідала б за те, як їх виконує.

Мудрий батько на запитання, як він думає виховувати своїх доньок, відповів: «Я збираюся віддати їх у науку до їхньої чудової матері, аби вони навчилися мистецтву мудро провадити домашнє господарство і приготувалися стати дружинами й матерями — управительками сімей, корисними членами суспільства»¹¹.

Майбутній чоловік має бути хазяйновитим і працьовитим. У стародавні часи звичай вимагав, щоб наречений перед тим, як

повинні відбутися його заручини, заплатив батькові майбутньої дружини певну суму грошима або її еквівалент у майні, залежно від достатку. Це розцінювалося як гарантія надійності шлюбних стосунків... Батьки не могли зі спокійним серцем довіряти щастя своїх дочок чоловікам, котрі не мали засобів для утримання сім'ї. Якщо вони не були досить ошадливими й енергійними, аби займатися діловими справами, продаючи худобу чи землю, то це навіювало думки про те, що в житті вони виявляться нікчемними. При укладенні такої угоди була передбачена умова — випробувати тих, які не мали чим заплатити за дружину. Їм дозволялося працювати для батька коханої дівчини. Час роботи встановлювався залежно від величини посагу. Якщо він був вірним у своїй службі, а також достойним і щодо всього іншого, то отримував дочку за жінку, і, як правило, посаг, зароблений ним у батька, вручався їй під час весілля...

Цей стародавній звичай, хоча ним часом зловживали, як це трапилось, наприклад, з Лаваном, приносив добрі результати. Коли від нареченого вимагали служити задля нареченої, то цим запобігали укладенню необачного шлюбу, водночас випробували глибину його почуттів і здатність утримувати сім'ю. У наш час багато лиха виникає тому, що обирають шлях, протилежний цьому¹².

Нікому немає виправдання за те, що він не здатний заробляти на життя. Про багатьох можна сказати: він — добрий, люб'язний, благородний, хороша людина і християнин, проте неспроможний керувати своїми матеріальними справами. Щодо фінансових витрат, то в цьому питанні він як мала дитина; батьки не навчили його самостійно заробляти на життя¹³.

¹ Пасифік Хелс Журнал. 1890. Травень.

² Основи християнського виховання. С.75.

³ Служіння зцілення. С.302.

⁴ Рукопис 19. 1887.

⁵ Свідectва для Церкви. Т.6. С.169-170.

⁶ Виховання. С.216.

⁷ Там же. С.197.

⁸ Там же. С.200.

⁹ Свідectва для Церкви. Т.3. С.336.

¹⁰ Реформа здоров'я. 1887. Грудень.

¹¹ Основи християнського виховання. С.74.

¹² Патріархи і пророки. С.188-189.

¹³ Лист 123. 1900.

Розділ 14

НЕОБХІДНІСТЬ ПРАВДИВОГО НАВЕРНЕННЯ

Релігія робить сім'ю щасливою. Релігія в сім'ї — чудова сила. Взаємовідносини чоловіка і дружини можуть зробити сімейне життя приготуванням до вступу в небесну сім'ю¹.

Серця, сповнені Христової любові, ніколи не зможуть віддалитися одне від одного. Релігія — це любов, а християнська домівка — місце, де панує любов; вона знаходить виявлення у словах і вчинках, які свідчать про доброту, люб'язність і ввічливість².

Релігія необхідна у сім'ї. Лише вона може запобігти прикритим помилкам, що так часто роблять гірким подружнє життя. Справжня, глибока, безкорислива любов може існувати тільки там, де панує Христос. Тоді єднаються душі, два життя зливаються у гармонії. Ангели Божі гостюватимуть у такому домі, а їхня свята присутність освятить шлюбні оселі. Хтивість, що провадить до розпусти, не знайде собі місця. Думки линутимуть у височінь, до Бога. Йому належатимуть усі помисли серцець³.

У кожній сім'ї, де живе Христос, виявлятиметься любов і сповнена ніжності турбота один про одного: не мінливе почуття, що час від часу знаходить свій вияв у надмірних ласках, а любов — постійна й глибока⁴.

Християнство — контролююча сила. Християнство повинно бути контролюючою силою в подружніх стосунках, але надто часто мотиви, що призводять до шлюбу, суперечать християнським принципам. Сатана постійно намагається посилити свою владу над Божим народом, спокушаючи укладати союз з його підданими. Щоб досягнути цього, він збуджує в серцях порочні пристрасті. Але Господь у Святому Слові виразно навчає Свій народ не з'єднуватися з тими, котрі не мають Божої любові⁵.

Порада для молодят. Шлюб — союз на все життя, символ єдності між Христом і Його Церквою. Дух, який Христос виявляє

щодо Церкви, повинен виявлятися у взаємовідносинах чоловіка й дружини. Якщо вони люблять Бога понад усе, то любитимуть одне одного у Господі, а звідси — взаємна ввічливість і злагодженість дій. Сповнені самовідданості та самопожертви, вони стануть благословенням одне для одного...

Наверніться до Бога. Жоден з вас не має належного уявлення про важливість послуху Богові. Поміркуйте над словами: *«Хто не зі Мною, той проти Мене; і хто не збирає зі Мною, той розкидає» (Матв. 12:30)*. Щиро сподіваюсь, що ви обоє станете вірними Божими дітьми, слугами, котрим Він доручить щось важливе. Ось тоді до вас прийдуть мир, впевненість і віра. Так, ви можете стати щасливими послідовними християнами. Розвивайте у собі гостроту сприймання, щоб обрати добро та відмовитись від зла. Досліджуйте Слово Боже, Господь Ісус бажає спасти вас. Він чудесно зберіг тебе, мій брате, щоб твоє життя могло бути корисним. Роби все можливе, аби наповнити його добрими вчинками.

Якщо у вас не буде щирого бажання стати дітьми Божими, то ви не зрозумієте, як допомогти одне одному. Завжди виявляйте ніжність і турботу, відмовляючись від власних бажань і намірів, щоб зробити подружжя щасливим. Щодня краще пізнавайте самих себе і ви зможете дізнаватися про те, як зміцнити слабкі сторони свого характеру. Господь Ісус буде вашим світлом, силою, вінцем вашої радості, тому що ви підкорили власну волю Його волі...

Ваше серце потребує пом'якшувальної сили Божої благодаті. Не шукайте легкого, бездіяльного життя. Всі ті, які мають відношення до справи Господньої, нехай остерігаються егоїзму. Поправте свої світильники, щоб вони яскраво світили; тоді ви не будете необачними у своїх словах і вчинках. Ви зробите себе щасливими, намагаючись догодити одне одному. Зберігайте свої душі закритими для земного і відкритими для Небесного.

Люди можуть досягти високих ідеалів, якщо визнають Христа своїм особистим Спасителем. Пильнуйте й моліться, підкоряючись Богові в усьому. Думка про те, що ви змагаєтесь за вічне життя, буде підтримкою й утіхою для вас обох. Будьте світлом для світу в думках, словах і діях. Упокорюйте себе в Господі, бо Він довірив вам священні обов'язки, котрі не зможете виконати

належним чином без такого упокорення. Вірою в Ісуса спасайте не лише свої власні душі, а й за допомогою повчання і прикладу намагайтеся спасти інших. Нехай Христос буде вашим божественним Взірцем. Звеличуйте Його, бо лише Він може дати вам силу для перемоги. Повністю звільняйтесь від егоїзму. Звеличуйте Бога, бо ви — Його діти. Прославляйте вашого Відкупителя, а Він визначить вам місце у Своему Царстві⁶.

¹ Лист 57. 1902.

² Свідощтва для Церкви. Т.5. С.335.

³ Там же. С.362.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1886. 2 лютого.

⁵ Патріархи і пророки. С.563.

⁶ Лист 57. 1902.

Частина V

Від шлюбного вітара

УРОЧИСТІ ОБІЦЯНКИ

Божий намір щодо чоловіка і жінки. Бог створив жінку з ребра чоловіка, щоб вона була йому подругою і помічницею, одним цілим з ним; щоб вона була втіхою, підбадьоренням і благословенням для нього, а він у свою чергу, — її надійною опорою. Усі, хто вступає в шлюбні стосунки зі святою метою, — чоловік, щоб здобути прихильність та чисті почуття жіночого серця, дружина, аби пом'якшити, поліпшити характер свого чоловіка й зробити його досконалим, — виконують Божий намір.

Христос прийшов не для того, щоб зруйнувати це запровадження, але щоб повернути святість і достоїнство, якими воно відзначалося на початку. Він прийшов, задля відновлення у людині морального образу Божого, і Свою роботу розпочав з того, що схвалив шлюбні стосунки¹.

Той, Хто дав Адамові Єву як помічницю, здійснив Своє перше чудо на весільному бенкеті. У святковому залі, де друзі та родичі молодих раділи, зібравшись разом, Христос розпочав Своє служіння людям. Таким чином Ісус схвалив шлюб, визнавши, що цю інституцію запровадив Він Сам. Господь звелів, щоб чоловіки і жінки були об'єднані у святому союзі, аби створювати сім'ї, члени яких, увінчані честю, могли би бути визнані членами небесної сім'ї².

Ісус бажає, щоб шлюб був щасливим. Божественна любов, яка походить від Христа, ніколи не знищує людської любові; вона є її складовою частиною. Через це людське кохання може бути витонченим і чистим, високим й благородним. Людська любов ніколи не принесе дорогоцінного плоду, якщо не об'єднається з божественним єством і не навчиться шукати небесного. Ісус бажає бачити щасливі подружжя, прекрасні сімейні вогнища³.

Подібно до всіх інших добрих дарів, якими Бог наділив людей, шлюб був спотворений гріхом, але метою Євангелія є відновлення його чистоти і краси...

Лише благодать Христа може зробити цю постанову тим, чим вона повинна бути за наміром Божим, — дієвою силою для благос-

ловення і духовного піднесення людини. Таким чином сім'ї, котрі живуть на землі в єдності, мирі й любові, можуть стати представниками небесної сім'ї. Стан суспільства є сумною історією спотворення небесного ідеалу цих священних відносин. Але навіть тим, які знайшли гіркоту і розчарування замість дружнього спілкування і радості, Євангеліє Христа дає втіху⁴.

Радісна подія. Писання свідчить, що Ісус та Його учні були запрошені на весільну учту (в Кані). Христос не давав вказівки християнам відмовлятися від запрошення на весільний банкет, мотивуючи це тим, що нам, мовляв, не личить бути присутніми на такому радісному святі. Своєю присутністю на цій учті Христос показав, що бажає, аби ми раділи радістю тих, які виконують Його настанови. Він ніколи не засуджував невинних людських святкувань, котрі не суперечили законам Неба. Послідовники Христа можуть відвідувати зібрання на зразок того, яке Він вшанував Своєю присутністю. Після цієї учти Христос побував й на багатьох інших, освячуючи їх Своєю присутністю і настановами⁵.

Виставляння напоказ, марнотратство та пусті забави, недоречні на весіллі. Шлюбні церемонії стають подіями, під час яких має місце багато показного, марнотратного, потурання своїм бажанням. Але якщо сторони, які укладають шлюб, єдині у релігійних переконаннях і діють згідно з ними, якщо зберігається послідовність і шлюбна церемонія відбувається без показовості й марнотратства, то такий шлюб буде до вподоби Богові⁶. Не потрібно використовувати весілля з метою похизуватися перед людьми, якщо навіть обидві сторони ідеально підходять одна одній⁷.

Весільний бенкет з пустими забавами, бурхливими веселощами та претензією на щось особливе, завжди видавався мені недоречним. Так не повинно бути. Ця настанова, запроваджена Богом, і до неї необхідно ставитися з усією серйозністю. Сімейні стосунки, що укладаються на землі, повинні бути тим, для чого призначені, — небесною сім'єю. Усе повинно робитися найперше для слави Божої⁸.

Весілля в домі сестри Уайт. У вівторок, близько 11 год. ранку, наша велика їдальня була приготовлена для весільної церемонії. Брат Б. здійснював служіння, і воно пройшло добре. Після шлюбної церемонії було висловлено побажання, щоб сестра Уайт помолилася. Господь вплинув на мене особливим чином. Моє сер-

це було пом'якшене й впокорене Духом Божим. Під час цієї церемонії не було пустих жартів чи безглузвих висловлювань. Усе відбувалося з урочистістю і святістю. Господь освятив шлюб, і тепер ці двоє з'єднали свої інтереси, щоб працювати на місійному полі, шукати та спасати тих, що гинуть. Бог благословить їх у їхній праці, якщо вони смиренно ходитимуть з Ним, повністю покладаючись на Його обітницю⁹.

Два життя зливаються в одне*. Це важливий період у житті тих, які стоять перед вами сьогодні, щоб об'єднати свої інтереси та симпатії, свою любов і працю у служінні для спасіння душ. У шлюбних відносинах зроблено вельми важливий крок — два життя злилися в одне.

...Згідно з волею Божою, чоловік і дружина мають об'єднатися в Його роботі, щоб виконувати її в цілості й святості. Вони здатні це зробити.

У домівці, де існує такий союз, благословення Боже сяятиме як небесне світло, бо Господь призначив, аби чоловік і дружина були з'єднані святими узами союзу в Ісусі Христі під Божим керівництвом і з Його Духом, Котрий провадив би їх...

Бог бажає, щоб сім'я стала найщасливішим місцем на землі, символом небесної сім'ї. Виконуючи шлюбні обов'язки в сім'ї, об'єднуючи свої інтереси з волею Христа, покладаючись на Його силу й запевнення, чоловік і дружина можуть бути щасливими у цьому союзі, про який схвально відгукуються ангели Божі.

Шлюб не зменшує їхню корисність у Божій справі, а навпаки, збільшує її. Вони можуть зробити подружнє життя служінням придбання душ для Христа. Я знаю, що кажу, оскільки впродовж тридцяти шести років ми були з'єднані з чоловіком і йшли туди, куди Господь велів нам йти. Ми знаємо, що в питанні шлюбних стосунків маємо Боже схвалення. Тому шлюб — це урочиста і серйозна постанова...

А нині прийшов час, коли я можу взяти за руку цього брата... беремо також за руку вас, його дружину, і просимо виконувати Божу роботу разом. Я хочу сказати: зробіть Бога своїм Порадником. Об'єднуйтеся, спілкуйтесь одне з одним¹⁰.

*Зауваження сестри Е.Уайт з приводу весільної церемонії, що відбулася в 1905 р. у Санаторії (Каліфорнія, США).

Порада для пари, яка щойно побралася. Мої дорогі брате й сестро, ви об'єдналися, уклавши завіт на все життя. Ви починаєте набувати досвід подружнього життя. Перший рік шлюбного життя є роком отримання досвіду, коли чоловік і дружина пізнають різні якості характеру одне одного, подібно до того, як дитина засвоює урок у школі. Нехай же в цьому першому розділі вашого подружнього життя не знайдеться сторінок, які могли б затьмарити ваше майбутнє щастя...

Мій брате! Час, сили і щастя вашої дружини тепер тісно пов'язані з вашими. Ваш вплив на неї може стати життєдайним запахом на життя або смертоносним — на смерть. Будьте дуже обережними, щоб не зіпсувати їй життя.

Моя сестро! Тепер ви повинні отримати свої перші практичні уроки щодо обов'язків подружнього життя. Намагайтесь старанно засвоювати ці уроки щодня... Постійно остерігайтесь будь-якого прояву егоїзму.

У вашому життєвому союзі почуття мають послужити для взаємного щастя. Кожний з вас нехай робить усе можливе для щастя іншого. Такою є воля Бога щодо вас. Однак хоч ви й повинні злитися в одне, не втрачайте своєї індивідуальності; вона не повинна бути поглинута іншою. Ваша індивідуальність належить Богові. Його ви повинні запитувати: що є правда, а що є омана, як я можу найкращим чином виконати задум, задля якого був створений?¹¹

Обітниця перед небесними свідками. Бог постановив, щоб між тими, які вступають у шлюбні стосунки, панували досконала любов і єдність. Нехай молодий і молода перед лицем небес дадуть урочисту обіцянку любити одне одного, як заповідав їм Бог... Дружина повинна шанувати і поважати чоловіка; а чоловік — любити і оберігати свою дружину¹².

Вступаючи в подружнє життя, чоловіки й жінки мають перепосвятити себе Богові¹³. Будьте непохитно вірні своїм шлюбним обітницям, відкидаючи в думках, словах і вчинках усе те, що може зганьбити вашу репутацію людини, котра боїться Бога і виконує Його Заповіді¹⁴.

¹ Рукопис 16. 1899.

² Служіння зцілення. С.356.

-
- ³ Біблійне відлуння. 1899. 4 вересня.
⁴ Рев'ю енд Геральд. 1908. 10 грудня.
⁵ Рукопис 16. 1899.
⁶ Рев'ю енд Геральд. 1888. 25 вересня.
⁷ Свідoctва для Церкви. Т.4. С.515.
⁸ Рукопис 170. 1905.
⁹ Рукопис 23. 1894.
¹⁰ Рукопис 170. 1905.
¹¹ Свідoctва для Церкви. Т.7. С.45.
¹² Біблійне відлуння. 1899. 4 вересня.
¹³ Рукопис 70. 1903.
¹⁴ Лист 231. 1903.

Розділ 16

ЩАСЛИВИЙ І УСПІШНИЙ СОЮЗ

Справжній союз — це досвід, що триває усе життя. Щоб зрозуміти належним чином, що являють собою шлюбні взаємовідносини, необхідне ціле життя. Ті, що одружуються, вступають до школи, яку вони ніколи не закінчать у цьому житті¹.

З якою би обережністю й мудрістю не укладався шлюб, рідко можна зустріти пару, котра була б єдина у всьому навіть відразу після завершення шлюбної церемонії. Справжній союз двох людей, з'єднаних шлюбом, утворюється впродовж усіх наступних років².

Як тільки молода пара зустрічається з життєвими труднощами й турботами, романтика, якою попередня уява часто огортає шлюб, зникає. Подружжя починає пізнавати характер одне одного так, як вони не могли цього зробити до шлюбу. Це найбільш критичний період у їхньому житті. Щастя й успіх майбутнього життя залежить від того, чи виберуть вони тоді правильний шлях. Часто вони зауважують одне в одному непомічені раніше слабкості й недоліки; але серця, об'єднані любов'ю, бачитимуть і позитивні якості, яких раніше не помічали. Нехай же кожен прагне знаходити позитивне у характері, а не його вади. Часто те, що ми бачимо в інших, є наслідком власного ставлення та атмосфери, в якій перебуваємо³.

Кохання має бути випробуванням і перевіреном. Кохання може бути чистим і прекрасним, як кришталь у своїй непорочності, проте воно може виявитися нетривким, якщо не було випробуване й перевірене. Нехай Христос стане для вас у всьому першим, останнім і найкращим. Постійно дивіться на Нього, тоді кохання щодня ставатиме все глибшим і сильнішим, навіть зазнаючи випробувань у скрутний час. Якщо ви любитимете Христа все більше, то й ваша любов одне до одного ставатиме все глибшою й сильнішою⁴.

Хоча можуть виникнути труднощі, непорозуміння і перешкоди, ні чоловік, ані дружина не повинні допускати й думки про

те, що їхній шлюб — помилка і що вони розчарувалися у ньому. Прийміть рішення, що будете один для одного всім, чим тільки можете бути. Продовжуйте приділяти одне одному стільки ж уваги, скільки приділяли раніше. Усіма можливими засобами підтримуйте своє подружжя у життєвій боротьбі. Намагайтеся зробити одне одного щасливими. Нехай поміж вами буде взаємна любов і поблажливість. І тоді шлюб замість того, щоб стати кінцем кохання, буде, як і раніше, його початком. Тепло та справжня дружба, кохання, що з'єднує серця, є обітницею небесної радості⁵.

Виховуйте у собі терпіння, виявляючи його на ділі. Доброю і стриманістю можна зберегти справжню любов, що зігріває серця, та виховати в собі такі якості, котрі отримують схвалення небес⁶.

Ворог намагатиметься розлучити. Сатана завжди готовий скористатися ситуацією, коли виникає якась незгода. Впливаючи на погані, успадковані риси характеру чоловіка або дружини, він намагатиметься викликати відчуження поміж тими, які з'єднали свої інтереси, уклавши урочистий завіт перед Богом. Даючи шлюбну обітницю, вони обіцяли бути вірними: дружина обіцяла любити свого чоловіка і бути слухняною йому, а чоловік — любити дружину й опікуватися нею. Якщо виконується Закон Божий, то дух незгоди не виявлятиме себе в сім'ї; не виникне жодного поділу інтересів чи охолодження почуттів⁷.

Порада для свавільного подружжя. Ані чоловік, ані дружина не повинні змагатися за владу в сім'ї. Господь встановив принцип, котрим і необхідно керуватися в цьому питанні. Нехай чоловік любить і піклується про свою дружину, як Христос любить і піклується про Церкву. Дружина ж нехай поважає і кохає свого чоловіка. Обоє виявлятимуть дух доброти, прийнявши тверде рішення ніколи не засмучувати і не завдавати болю одне одному...

Не намагайтеся примушувати іншого робити все так, як ви цього бажаєте: діючи так, ви не зможете зберегти взаємну любов. Свавільля руйнує мир і щастя родини. Нехай же ваше подружнє життя не стане життям суперечок, інакше обоє будете нещасними. Виявляйте доброту в словах і люб'язність на ділі, відмовляючись від власних бажань. Уважно стежте за своєю мовою, бо слова справляють могутній вплив на добро або зло. Нехай

у вашому голосі не буде різких нот. Наповнюйте подружнє життя запашною красою характеру, подібного до Христового⁸.

Виявляйте любов на словах і на ділі. Багато хто через свою надмірну стриманість вважає прояви любові слабкістю. Такий дух перешкоджає взаєморозумінню. Коли людина придушує благородні пориви товариськості, вони можуть загинути, а серце стане спустошеним і холодним. Остерігайтеся цієї помилки. Кохання не може довго існувати, якщо не знаходить прояву. Нехай же серце людини, котра пов'язана з вами, не страждає через нестачу доброти й співчуття... Нехай кожен замість того, щоб вимагати любові до себе, дарує її іншим. Розвивайте у собі все найблагородніше та не баріться визнавати добрі якості один в одному. Усвідомлення того, що тебе цінують, є чудовим стимулом, який приносить задоволення. Симпатія і повага підтримують прагнення досягти досконалості, а любов, що кличе до високої мети, стає міцнішою⁹.

Причина, чому в нашому світі є так багато жорстокосердних чоловіків і жінок, криється у тому, що справжня прихильність і любов розцінюються як слабкість, котрої намагаються позбутися. Усе краще в людині спотворюється ще в дитинстві, і вона зупиняється у своєму розвитку. Поки промені божественного світла не розтоплять холодність та бездушний егоїзм, людина ніколи не отримає щастя. Якщо ми прагнемо мати ніжне серце, як у Ісуса, коли Він був на землі, й святе співчуття, що виявляють ангели до грішних, смертних людей, то повинні бути в своїх почуттях щирими, як діти, прості та безпосередні. Тоді ми будемо керуватися небесними принципами, що очищать нас і сприятимуть духовному піднесенню особи¹⁰.

Надто багато турбот обтяжують наші родини і вкрай мало природної простоти, миру і щастя плекається у них. Менше турбуйтеся про те, що скаже світ, а більше уваги приділяйте членам родинного кола. У стосунках між членами сім'ї нехай буде менше показної, удаваної, світської ввічливості, а набагато більше ніжності й любові, радості та християнської люб'язності. Багатьом треба вчитися робити власну домівку привабливим, радісним місцем. Вдячне серце і ласкавий погляд важливіші за багатство і розкіш, а здатність задовольнятися простим зробить домівку щасливою, тому що в ній панує любов¹¹.

Невеликий вияв уваги також важливий. Бог перевіряє й випробовує нас у звичайних життєвих ситуаціях. Часом дрібниці свідчать про те, що криється в серці. Невеликі вияви уваги, просте взаєморозуміння та елементарна ввічливість роблять життя щасливим і, навпаки, нехтування добрими, підбадьорюючими, сповненими любові словами й маленькими люб'язностями, приносять у житті багато горя. Колись виявиться, що самозречення задля добра й щастя оточуючих, становить більшу частину записів у небесній книзі життя. З іншого боку, турбота про власне «я», нехтування добром і щастям інших також не залишаться поза увагою небесного Отця¹².

Чоловік, який забуває виявляти свою прихильність. Якщо в домі панує любов, яка виявляється у словах, поглядах і вчинках, то він є місцем, де охоче перебувають ангели, освічуючи його промінням слави. Тоді найскромніші домашні турботи здаються привабливими. У таких умовах жодні обов'язки не видаватимуться вашій дружині неприємними. Вона виконуватиме їх з бадьорим духом і буде для оточуючих як сонячне світло; її серце сповниться піснями для Господа. Але тепер вона відчуває, що ви байдужі до неї. Ви дали їй привід до цього. Ви виконуете необхідні обов'язки, покладені на вас як на главу сім'ї, але цього замало. Вам істотно бракує виявлення дорогоцінної любові та уваги. Любов має розкрити себе у погляді, поведінці, інтонації голосу¹³.

Егоїстична дружина, котра викликає розчарування. Характер людей, поєднаних шлюбом, вдосконалюється або деградує внаслідок впливу, який вони справляють одне на одного; руйнівний процес має місце через низькість, облудність, егоїстичність і некерованість людської природи, і починається він відразу після шлюбної церемонії. Якщо юнак робить розумний вибір, то знаходить ту, котра, перебуваючи поруч з ним, намагатиметься розділити з ним життєві тягарі, робитиме його благороднішим і чистішим, приносячи щастя своєю любов'ю. Але якщо дружина нестримана, самозакохана, вимоглива, сварлива, постійно приписує своєму чоловікові мотиви й почуття, породжені лише її зіпсованою вдачею; якщо вона не помічає його кохання і не може гідно його оцінити, а говорить про неухважність і відсутність кохання лише тому, що він не задовольняє усіх її примх, то вона

майже неодмінно отримає те, на що тепер скаржитесь: зробить усі ці звинувачення реальними¹⁴.

Якості, притаманні дружині та матері, котра цінує товариські взаємини в сім'ї. Замість того, щоб занурюватись у важку домашню роботу, дружина і мати повинна знаходити час, щоб читати, отримувати необхідну інформацію, спілкуватися зі своїм чоловіком, сприяти розвитку розумових здібностей власних дітей. Нехай вона мудро використовує можливості, котрими володіє, щоб викликати у дорогих їй людей прагнення до вищих ідеалів. Нехай використовує час, аби зробити дорогого Спасителя своїм постійним Супутником і близьким Другом. Нехай вона знаходить час, щоб досліджувати Його Слово, виходити з дітьми на природу і навчатись у Бога, споглядаючи красу Його творіння. Нехай буде життєрадісною і бадьорою. Замість того, щоб витратити кожен хвилину на нескінченне шиття, використайте вечір як приємну нагоду для товариського спілкування, коли всі члени родини зустрінуться після трудового дня. Багато чоловіків віддали б тоді перевагу своїй сім'ї, а не клубу чи ресторану. Не один юнак був би збережений від товариства вулиці або підворіття. Багато дівчат було б врятовано від легковажних розпусних знайомств. Вплив сім'ї став би для батьків і дітей тим, чим хоче Бог — благословенням на все життя¹⁵. Подружнє життя — це не романтика, воно має свої реальні труднощі й тонкощі. Дружина не повинна вважати себе лялькою, з якою потрібно панькатися, а жінкою, котра може нести на своїх плечах неувяний, а справжній життєвий тягар і жити розумним, змістовним життям, пам'ятаючи, що існують ще й інші речі, окрім її власного «я», про які варто пам'ятати... Реальне життя має свої темні сторони й печалі. Лихо може спіткати кожену душу. Сатана постійно працює, аби похитнути віру, знищити мужність і надію кожної людини¹⁶.

Порада для нещасливої подружньої пари. Ваше подружнє життя вельми нагадує пустелю, де лише кілька оазисів, про які можна було б з вдячністю згадати. Так не повинно бути.

Як вогонь не може горіти без палива, так і любов не існує без її прояву на ділі. Ви, брате С., вважаєте, що ніжне й чуйне ставлення до вашої дружини, слова любові й турбота, яку ви виявляєте до неї, використовуючи для цього кожену нагоду, є прини-

женням вашої гідності. Ви непостійні у власних почуттях, легко піддаєтеся впливу обставин... Залишайте свої клопоти, пов'язані з працею, проблеми і неприємності, коли закінчуєте робочий день. Приходьте до своєї родини з радісним виглядом, виявляйте співчуття, ніжність і любов. Це краще, ніж витратити гроші на ліки або лікарів для вашої дружини. Це — здоров'я для тіла і сила для душі. Ваше спільне життя дуже нещасливе. Ви обоє зробили його таким. Бог не задоволений вашим жалюгідним становищем; ви самі стали причиною цього через брак самовладання. Ви дозволяєте почуттям панувати над вами. Ви, брате С., вважаєте нижче своєї гідності виявляти любов, говорити добрі й ніжні слова. Ласкаві слова, на вашу думку, є ознакою слабкості характеру і тому є недоречними. Замість них — роздратування, незгода, суперечки й критика...

Вам притаманний дух незадоволення. Ви зосереджуєте увагу на власних тривогах; вам не дає спокою думка про нестатки й бідність, що можуть колись прийти до вас; ви стривожені, засмучені, у відчаї; ваш розум немов у вогні; ваш дух пригнічений, ви не маєте любові до Бога та вдячності за всі благословення, якими наділив вас добрий небесний Отець. Ви бачите у житті лише все негативне. Безумство світу огортає вас, як важкі хмари безпросвітної темряви. Сатана торжествує, дивлячись на ваше лихо, тоді як мир і щастя могли б належати вам¹⁷.

Нагорода за взаємну любов і терпіння. Без взаємної стриманості й любові жодна земна сила не здатна втримати вас і вашого чоловіка в узах християнської єдності. Ваші подружні стосунки повинні бути тісними й ніжними, святими й високими — такими, котрі наповнювали б ваше життя духовною силою, аби ви могли стати одне для одного саме тим, чого вимагає Слово Боже. Коли ви досягнете стану, якого бажає для вас Господь, то вже на землі небеса стануть вашим надбанням, а Бог перебуватиме у вашому житті¹⁸.

Пам'ятайте, мої дорогі, брате й сестро, що Бог є любов, і що Його благодаттю ви зможете зробити одне одного щасливими, як ви і обіцяли, даючи шлюбну обітницю¹⁹.

Чоловіки й жінки можуть досягти ідеалу, призначеного для них Богом, якщо зроблять Христа своїм Порадником. Що не під силу людській мудрості, те вчинить Його благодать для тих, хто з любов'ю довіряє себе Йому. Його Провидіння може з'єднати

серця узами небесного походження. Любов не перетвориться лише на обмін ласкавими, приємними словами. Небесний верстат творить основу тоншу, але водночас міцнішу, ніж та, яку можна зіткати на земних верстатах. Тканина, яка тчеться, не буде дешевою й нетривкою; навпаки, витримає усі випробування та перевірки. Серця будуть з'єднані золотими узами вічної любові²⁰.

¹ Свідоцтва для Церкви. Т.7. С.45.

² Служіння зцілення. С.359-360.

³ Там же. С.360.

⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.7. С.46.

⁵ Служіння зцілення. С.360.

⁶ Рев'ю енд Геральд. 1886. 2 лютого.

⁷ Лист 18 а. 1891.

⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.7. С.47.

⁹ Служіння зцілення. С.360-361.

¹⁰ Свідоцтва для Церкви. Т.3. С.539.

¹¹ Там же. Т.4. С.621-622.

¹² Там же. Т.2. С.133-134.

¹³ Там же. С.417-418

¹⁴ Лист 10. 1889.

¹⁵ Служіння зцілення. С.294.

¹⁶ Лист 34. 1890.

¹⁷ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.695-697.

¹⁸ Лист 18а. 1891.

¹⁹ Свідоцтва для Церкви. Т.7. С.49

²⁰ Служіння зцілення. С.362.

Розділ 17

ВЗАЄМНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Кожний має свої обов'язки. Двоє, що поєднують свої життєві інтереси, мають різні особливості характеру та індивідуальні обов'язки. Кожний виконує ту чи іншу роботу, однак жінка не повинна оцінюватись, як в'ючна тварина — за кількістю виконаної роботи. Жінка має бути окрасою для сім'ї, як дружина і подруга свого розсудливого чоловіка... На кожному кроці вона запитує себе: чи я досягла ідеалу справжньої жінки? Яким чином можу справляти на свою сім'ю вплив, подібний до Христового? Чоловік повинен дати своїй дружині зрозуміти, що цінує її працю¹.

Дружина повинна поважати свого чоловіка, а чоловік — кохати і піклуватися про неї; подібно, як шлюбна обітниця об'єднує їх в одне ціле, так і віра в Христа об'єднує їх у Ньому. Що може бути приємнішим для Бога, ніж бачити, що ті, які вступають у шлюбні стосунки, прагнуть разом учитися в Ісуса, все більше сповняючись Його Духом?

Тепер ви виконуєте обов'язки, яких не мали до шлюбу. *«Отож, зодягніться... у добротливість, покору, лагідність, довготерпіння». «Поводьтеся в любові, як і Христос полюбив вас».* Поставтеся з увагою до такої поради: *«Дружини, коріться своїм чоловікам, як це годиться в Господі; бо чоловік — голова дружини, як Христос — Голова Церкви ... і як кориться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам увсьому. Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву і віддав Себе за неї»³ (Колос.3:12; Ефес.5:22-25).*

Божа вказівка для Єви. Єву було попереджено про скорботу й страждання, які відтепер випадуть на її долю. І сказав Господь: *«До мужа твого посядання твоє, — а він буде панувати над тобою» (Бут.3:16).* При творінні Бог зробив Єву рівною Адамові. Якби вони залишилися слухняними Богові, живучи згідно з Його великим Законом любові, то завжди були б у згоді одне з одним; але гріх порушив цю гармонію, і тепер їхній союз міг

підтримуватися, а єдність зберігатися лише у тому разі, коли одна зі сторін підкориться іншій. Єва згрішила першою, вона піддалася спокусі, бо віддалася всупереч божественним застереженням від свого чоловіка. Вона намовила Адама, той згрішив і тепер вона опинилася в залежності від свого чоловіка. Якби грішний людський рід дотримувався принципів Божого Закону, то цей вирок, хоча і проголошений внаслідок гріха, був би для них благословенням. Зловживання чоловіком отриманою таким чином перевагою надто часто робить долю жінки гіркою, а її життя перетворює на важкий тягар.

Єва була ідеально щасливою зі своїм чоловіком в Едемській оселі, але, подібно до сучасних невгамовних Єв, тишила себе надією осягти вищу сферу, аніж та, яку визначив для неї Бог. Намагаючись піднятися вище від свого початкового становища, вона опустилася набагато нижче, ніж була. Так буде з усіма, хто не бажає з готовністю виконувати повсякденні обов'язки за планом Божим⁴.

Жінки — коріться, чоловіки — любіть. Часто виникає запитання: чи може дружина мати власну волю? Біблія ясно свідчить про те, що чоловік — голова сім'ї. *«Дружини, коріться своїм чоловікам»*. Якби це повеління закінчувалося такими словами, можна було б сказати, що становищу жінки не позаздриш, що в багатьох випадках воно є тяжким, нестерпним і було б краще, якби шлюбів було менше. Багато чоловіків зупиняються на словах: *«Дружини, коріться своїм чоловікам»*, — але ми прочитаємо продовження цього ж повеління: *«як це годиться в Господі»*. Бог вимагає, щоб жінка завжди мала страх Божий і споглядала на славу Божу. Вона повинна цілковито підкорятися лише Господеві Ісусу Христу, Котрий придбав її як Свою дитину безмірною ціною власного життя. Бог дав їй сумління, котре вона не може опоганувати безкарно. Її індивідуальність не може поглинатися індивідуальністю чоловіка, бо вона є надбанням Христовим. Було б помилкою вважати, що вона має сліпо й беззастережно виконувати усі вказівки чоловіка, якщо знає, що не повинна завдати шкоди своєму тілу й духу, викупленим з-під влади сатани. Є Той, Котрий стоїть вище за чоловіка, — це її Відкупитель, і коритися своєму чоловікові вона повинна так, як заповідав Бог — *«як це годиться в Господі»*. Якщо чоловіки вимагають від своїх жінок цілковитого

підкорення, заявляючи, що жінки не мають права голосу в сім'ї й мусять виявляти тільки покірність, вони ставлять своїх дружин у положення, яке суперечить Писанню. Вдаючись до такого тлумачення, вони зневажають Божий задум щодо шлюбу. Таке пояснення робиться лише задля того, щоб виправдати деспотичне панування, на яке чоловіки не мають права. Читаємо далі: «*Чоловіки, любіть дружин своїх і не будьте до них суворі*» (Колос.3:19). Чому чоловік не повинен ставитись суворо до своєї дружини? Хоча він і бачить, що вона помиляється, має численні вади, та озлобленість духа не є засобом для усунення зла⁵.

Жінки підкоряються чоловікам лише в тому разі, коли чоловіки підкоряються Христові. Багато чоловіків своїм ставленням до дружин створюють хибне уявлення про ставлення Господа Ісуса до Церкви, тому що не виконують настанов Господніх. Вони заявляють, що їхні дружини повинні в усьому їм коритися. Проте Божий план не передбачав, щоб чоловік керував домівкою як голови, якщо він сам не підкоряється Христові. Щоб правильно показати ставлення Христа до Церкви, чоловік має сам перебувати під керівництвом Христа. Якщо ж чоловік є грубим, нестриманим, самолюбним, суворим і владним, то нехай навіть не згадує про те, що чоловік є головою дружини і що вона в усьому мусить йому підкорятися; бо він — не Господь і навіть не чоловік у справжньому розумінні цього слова...

Нехай чоловіки дивляться на біблійний взірець і намагаються усвідомити значення символу, поданого у Посланні апостола Павла до ефесян, щоб зрозуміти ставлення Христа до Церкви. Чоловік — представник Спасителя у своїй сім'ї. Чи відповідати-ме він своєму благородному, даному йому Богом, покликанню бути головою сім'ї, котрий завжди намагається звеличити свою дружину і дітей? Чи створюватиме навколо себе чисту, запашну атмосферу небес? Чи буде старанно прищеплювати любов Ісуса, роблячи її незмінним принципом у власному домі, якщо претендує на особистий авторитет?

Нехай кожний чоловік і батько досліджує слова Христа, намагаючись зрозуміти їх не однобоко, зосереджуючи увагу лише на тих словах, де говориться, що дружина повинна коритися своєму чоловікові, а у світлі Голгофського хреста, щоб усвідомити своє дійсне становище в сім'ї.

«Чоловіки, любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву і віддав за неї Себе, щоб її освятити, очистивши водяним купелем у слові» (Ефес. 5:25-26). Ісус віддав Самого Себе на хресну смерть, щоб силою Святого Духа очистити нас від усякого гріха і нечистоти⁶.

Терпіння і взаємна вибачливість. Ми повинні мати Духа Божого, інакше згоди в родині не буде ніколи. Дружина, яка має Дух Христа, буде обережною в словах, опановуватиме собою, буде слухняною і водночас почуватиме себе не рабинею, а другом і супутницею свого чоловіка. Якщо чоловік є слугою Божим, він не буде панувати над дружиною, не буде свавільним і надто вимогливим. Тепло домашнього вогнища — плід не лише людських зусиль. Коли в домі перебуває Господній Дух, він стає символом небес... Якщо один зробить помилку, інший виявить християнську вибачливість і не відвернеться, виявляючи холод у стосунках⁷.

Ані чоловік, ані дружина не повинні робити спроб панувати один над одним. Не намагайтеся примусити один одного сліпо підкорятися вашим бажанням. Роблячи так, ви не зможете зберегти взаємну любов. Будьте добрими, вибачливими, уважними і люб'язними. За милістю Божою, ви можете зробити один одного щасливими, як і говорили у шлюбній обітниці⁸.

Взаємна поступливість. У подружньому житті чоловіки й жінки інколи поведуться як недисципліновані, вередливі діти. Чоловік наполягає на своєму, жінка — на своєму, і ніхто не бажає поступитися. Таке ставлення може призвести до великого нещастя. Як чоловік, так і дружина повинні бути готовими погодитися з методом або думкою одне одного. Не може бути щастя, поки обоє наполягають на своєму⁹.

Якщо люди не навчилися від Христа лагідності й смирення, вони будуть запальними і нерозважливими, як це часто трапляється з дітьми. Сильна, але недисциплінована воля бажає панувати. Таким необхідно замислитися над словами апостола Павла: «Коли я був дитиною, то я говорив як дитина, думав як дитина, розумів як дитина; коли ж я став мужем, то залишив усе дитяче»¹⁰ (1Кор. 13:11).

Вирішення сімейних проблем. Чоловікові й дружині, котрі не упокорили свої серця перед Богом, нелегко вирішувати сімейні проблеми, навіть якщо вони намагаються чесно й справед-

ливо виконувати свої обов'язки. Як можуть чоловік і дружина зберегти любов і єдність між собою, коли в сімейному житті мають різні інтереси? Їм необхідно об'єднати свої погляди в усьому, що стосується їхньої сім'ї. Дружина-християнка поділятиме інтереси свого чоловіка як друга і супутника життя, бо він — голова сім'ї¹¹.

Порада для сімей, в яких існують протиріччя. Ви плачете недобрим духом. Ви займаєте певну позицію, не зваживши як слід питання та не рахуючись з тим, яку реакцію викличе ваша точка зору; ви з незалежним виглядом згадуєте про своє рішення в молитвах і розмовах, знаючи про те, що ваша дружина дотримується протилежних поглядів. Замість того, щоб поважати почуття своєї дружини і тактовно, як личить вихованій людині, уникати питань, котрі викликають суперечності, ви зупиняєтесь на небажаних темах і вперто відстоюєте свої погляди, незважаючи на думку оточуючих. Такі плоди дозрівають не на християнському дереві¹².

Брате мій і сестро! Відчиніть двері вашого серця і прийміть Ісуса. Запросіть Його до храму вашої душі. Допоможіть одне одному усунути усі перешкоди, котрі зустрічаються у кожному подружньому житті. На вас чекає запекла боротьба; ви маєте перемогти вашого супротивника-диявола. Якщо в цій боротьбі ви розраховуєте на допомогу Божу, то обоє повинні бути єдині в рішенні перемогти, утримуючи свої уста від недобрих слів, навіть коли вам доведеться впасти на коліна і голосно вигукнути: *«Господи, заборони ворогові моєї душі!»*¹³.

Христос принесе згоду в кожне серце. Якщо чоловік і дружина виконують волю Божу, вони поважатимуть один одного, виявляючи любов і довір'я. Необхідно рішуче боротися з усім, що може затьмарити мир і єдність сім'ї, а плекати любов і доброту. Той, хто виявляє ніжність, вибачливість і любов, отримує у відповідь те саме. Де панує Дух Божий, там не буде розмов про несумісність у шлюбі. Якщо Христос — надія слави — справді перебуває у вас, то в сім'ї пануватиме єдність і любов. Христос, Котрий живе в серці дружини, не буде суперечити Христові, Який перебуває в серці чоловіка. Тоді обоє прагнуть утратити оселі, які Христос пішов приготувати для тих, що люблять Його¹⁴.

-
- ¹ Рукопис 17. 1891.
 - ² Рукопис 36. 1899.
 - ³ Свідоцтва для Церкви. Т.7. С.46.
 - ⁴ Патріархи і пророки. С.58-59.
 - ⁵ Лист 18. 1891.
 - ⁶ Рукопис 17. 1891.
 - ⁷ Лист 18. 1891.
 - ⁸ Служіння зцілення. С.361.
 - ⁹ Рукопис 31. 1911.
 - ¹⁰ Лист 55. 1902.
 - ¹¹ Рукопис 31. 1911
 - ¹² Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.418.
 - ¹³ Лист 105. 1893.
 - ¹⁴ Ознаки часу. 1892. 14 листопада.

Розділ 18

ШЛЮБНІ ОБОВ'ЯЗКИ І ПЕРЕВАГИ

Ісус не нав'язував безшлюбності. Ті, що вважають шлюбні стосунки однією зі священних постанов Божих, які оберігаються Його святою Заповіддю, керуватимуться велінням розуму¹.

Нікому з людей Ісус не нав'язував безшлюбності. Він прийшов не для того, щоб зруйнувати священні подружні стосунки, а звеличити їх, повернувши ту святість, яку вони мали на початку. Він із задоволенням дивиться на сімейні взаємини, в яких виявляється священна безкорислива любов².

Шлюб — святий і законний. Немає гріха у тому, щоб їсти й пити, або в тому, щоб женитися й виходити заміж. Законно було одружуватися за днів Ноя; законно одружуватися й нині, якщо законне здійснюється належним чином, без крайнощів, які призводять до гріха. Але за днів Ноя люди одружувались, не порадившись з Богом і не шукаючи Його керівництва й настанови. Той факт, що всі життєві взаємовідносини залежні від мінливостей людської природи, повинен змінити наше ставлення до власних слів і вчинків. Через безладність надмірної любові і зловживання тим, що само по собі було законним, шлюб за часів Ноя став гріховним в очах Бога. Багато хто і в наш час може занепасти свою душу тим, що приділяє надмірну увагу думкам про шлюб або шлюбні стосунки³.

Шлюбні стосунки є святими, проте в наш розбещений і зіпсований вік ними прикривають всілякі огидні вчинки. Вони стали спотвореними, перетворюються на злочин, що є однією з ознак останнього часу, подібно до того, як злочином були шлюби, укладені перед потопом... Коли люди розумітимуть священну природу шлюбу та його вимоги, він отримає схвалення небес і тепер; внаслідок цього обидві сторони будуть щасливі, а Бог — прославлений⁴.

Переваги подружніх відносин. Ті, котрі називають себе християнами... мають належним чином обміркувати результати усіх

переваг* шлюбних стосунків; принцип, що закликає до освячення, повинен стати мотивом кожного вчинку⁵.

У багатьох випадках подружжя зловживають своїми привілеями і, потураючи забаганкам, розвивають у собі тваринні пристрасті⁶.

Уникайте надмірностей. Зловживання навіть тим, що є законним, призводить до тяжкого гріха. Багато чоловіків і дружин не отримують належних знань про подружнє життя, які повинні мати, і поведуться необережно, не замислюючись над тим, що сатана може скористатися, аби заволодіти їхнім розумом і життям. Вони не розуміють, що Бог закликає їх стримуватися у своєму подружньому житті від будь-яких надмірностей. Лише небагато хто усвідомлює, що його релігійним обов'язком є керувати власними пристрастями. З'єднавшись у шлюбі з обраною особою та вважаючи, що шлюбом усе освячується, вони потурають низьким пристрастям. Навіть претендуючи на побожність, такі люди дають волю своїй похоті й пристрастям, не задумуючись над тим, що Бог спитає з них за витрачання життєвих сил, що ослаблює енергію та шкідливо відбивається на здоров'ї⁸.

Нехай самовідречення і стриманість стануть вашим девізом. О, якби я могла зробити так, щоб усі зрозуміли свій обов'язок перед Богом зберігати розум і тіло в найкращому стані й бути здатними самовіддано служити своєму Творцеві! Нехай дружина-християнка контролює свої слова і поведінку, аби не збуджувати тваринних пристрастей у чоловіка. Чимало є таких, у кого небагато сил, аби витратити їх ще і в цьому плані. Від юних років вони послабили і виснажили свій розум, задовольняючи тваринні пристрасті. Самовідречення і стриманість мають стати девізом подружнього життя⁹.

Ми пов'язані перед Богом урочистим зобов'язанням зберігати свій дух чистим, а тіло — здоровим, щоб приносити людям користь і досконало служити Богові. Апостол застерігає нас такими словами: «*Нехай гріх не панує у вашому смертному тілі, щоб вам слухатись його пожадливоростей*» (Римл. 6:12). Далі він переконує, запевняючи, що «*кожна людина, котра прагне доскона-*

*В іншому випадку Елен Уайт писала про «інтимність та переваги сімейних відносин». Див.: Свідectва. Т.2. С.90.

лості, стримується у всьому». Апостол закликає всіх, хто називає себе християнами, віддати свої тіла «в жертву живу, святу, приємну Богові» (Римл. 12:1). Він говорить: «Стримую і приборкую тіло моє, щоб, проповідуючи іншим, самому не залишитися недостойним»¹⁰ (1Кор. 9:25-27).

Неможливо назвати чистим кохання, яке спонукує чоловіка використовувати свою дружину для задоволення власної неприродної похоті. Тваринні пристрасті вимагають, щоб їм потурали. Як мало чоловіків виявляють свою любов так, як про це писав апостол: «Як і Христос полюбив Церкву і віддав Себе за неї [не для того, щоб опоганити її], щоб освятити та очистити її... щоб була свята і непорочна» (Ефес. 5:25-27). Саме таку любов у подружніх стосунках Бог визнає святою. Любов — чистий і святий принцип, а похитлива пристрасть не визнає обмежень і не бажає прислухатись до повелінь розуму. В своєму засліпленні вона не думає про наслідки і не замислюється над тим, до чого це може призвести¹¹.

Чому сатана намагається послабити самоконтроль? Сатана прагне спотворити критерії чистоти й послабити самоконтроль тих, хто одружується, тому що знає: поки низькі пристрасті панують над людиною, її моральні сили слабшають. Такий духовний стан людини не викликає в нього занепокоєння. Він також знає, що не знайде кращого засобу закарбувати свій огидний образ у людському потомстві, щоб таким чином впливати на характери дітей ще з більшим успіхом, ніж на характери батьків¹².

Наслідки нестриманості. Чоловіки і жінки, колись ви зрозумієте, що таке похоть і якими є результати її задоволення. Пристрасть у найнижчому значенні цього слова існує і в подружніх стосунках. Якими є наслідки того, що людина дає волю своїм низьким пристрастям?..¹³ Спальня, де повинні перебувати ангели Божі, опоганена нечистими діями подружжя. Ганебні тваринні інстинкти призводять до плотського розтління, а огидні зловживання — до огидних захворювань! Те, що Бог дав як благословення, перетворилося на прокляття¹⁴.

Сексуальна нестриманість швидко руйнує потяг до духовних речей, позбавляє мозок речовин, необхідних для живлення організму, виснажує сили. Ні в якому разі жінка не повинна сприяти самознищенню свого чоловіка. Вона не буде цього робити,

якщо отримала світло і по-справжньому кохає його.

Чим більше людина потурає своїм тілесним пристрастям, тим сильнішими вони стають і настирливіше потребують задоволення. Нехай же богобоязливі чоловіки й жінки усвідомлять свій обов'язок. Багато з тих, які називають себе християнами, страждають від виснаження нервової системи й мозку через свою нестриманість¹⁵.

Чоловіки мають бути уважними. Нехай чоловіки будуть дбайливими, уважними, постійними, вірними і співчутливими, виявляючи любов і співчуття. Якщо вони виконують повеління Христа, їхнє кохання не буде низьким, тілесним, чуттєвим, що призводить до зруйнування власного здоров'я і здоров'я дружини. Вони не задовольнятимуть низькі пристрасті, переконуючи своїх дружин у тому, що ті повинні в усьому їм коритися. Якщо у чоловіка благородний характер, чисте серце, високі думки, що притаманне кожному правдивому християнинові, то це виявить себе і у подружніх стосунках. Якщо в чоловікові перебуває дух Христа, він не губитиме тіло, але, сповнившись любові й ніжності, буде прагнути досягти взірця у Христі¹⁶.

Коли крадуться сумніви. Жоден чоловік не може по-справжньому кохати свою дружину, якщо вона терпляче підкоряється йому, перетворюючись на рабу розтлінних пристрастей. Виявляючи сліпу покірність, вона у його очах втрачає авторитет, яким користувалася раніше. Спостерігаючи за тим, як дружина духовно деградує, опускається все нижче й нижче, він доходить висновку, що вона з такою ж покорою може поступатися й бажанням інших чоловіків. Він починає сумніватися в її вірності та чистоті, втрачає до неї інтерес і шукає новий об'єкт для збудження своїх диявольських пристрастей. Закон Божий зневажений. Такі чоловіки гірші від тварин, це демони в людській подобі. Їм невідомі високі, благородні принципи істинної любові — чистої, непорочної.

Дружина також починає ревнувати чоловіка і підозрює його в тому, що при нагоді він упадатиме за іншою, як колись за нею. Вона зауважує, що він вже не керується ані сумлінням, ані страхом Божим. Пристрасть зруйнувала ці священні перепони; усе те, що становило в ньому подобу Богу, перетворилось в рабство найнижчої, тваринної похоті¹⁷.

Проблема нерозумних вимог. Питання, котре необхідно вирішити зараз, полягає ось у чому: чи зобов'язана дружина беззастережно поступатися вимогам свого чоловіка, коли бачить, що він охоплений ні чим іншим, як низькими пристрастями, і коли її розум і здоровий глузд підказують, що вона робить це на шкоду своєму тілу, хоч Бог повелів зберігати його в святості й честі, як живу жертву для Бога?

Неможливо назвати чистим і святим кохання, що спонукає дружину задовольняти тваринні похоті чоловіка коштом власного здоров'я і життя. Якщо вона має справжню любов і мудрість, то намагатиметься повернути його думки від задоволення тілесних пристрастей до високих духовних тем, зосереджуючи увагу на святих предметах, які викликали б в нього зацікавлення. Можливо, необхідно делікатно, з любов'ю сказати йому про те, що вона не може руйнувати своє тіло, задовольняючи понад міру його сексуальні вимоги, якщо навіть це викличе незадоволення з його боку. Вона повинна ласкаво й ніжно нагадати йому, що Богові належить найперше й найвище право на все її ество і вона не може нехтувати цим, оскільки їй доведеться відповісти за це у великий день Божий.

Якщо їй буде притаманна любов у найвищому значенні цього слова, якщо у святості й честі вона зберігатиме жіночу гідність, то своєю розсудливістю, благочинним впливом вона зможе багато зробити для освячення свого чоловіка, виконуючи високу місію. Діючи так, вона може врятувати чоловіка й себе, звершуючи водночас дві великі справи. У цьому делікатному й важкому питанні необхідно виявити багато мудрості й терпіння, а також моральної мужності та витримки. Силу і все інше, необхідне для цього, можна отримати у молитві. Щира любов — ось головний принцип. Любов до Бога та любов до чоловіка — єдиний вірний мотив ваших учинків...

Якщо дружина дозволяє чоловікові розпоряджатися її тілом і розумом, виявляючи у всьому беззастережний послух його волі, жертвуючи власним сумлінням, гідністю і навіть своєю особистістю, то вона втрачає можливість справляти могутній вплив на добро, необхідний для духовного піднесення її чоловіка. Вона могла б пом'якшити його сувору вдачу, а її освячуючий вплив — очистити та облагородити його, викликаючи щире бажання

приборкувати свої пристрасті й стати більш духовним, щоб вони обоє могли бути учасниками Божого ества, утікаючи від пануючого в світі розтління через пожадливість. Її вплив міг би бути досить сильним, щоб спрямувати думки до високих і благородних тем, а не до задоволення пожадливостей тіла, як цього прагне плоть, не відновлена благодаттю. Якщо дружина вважає, що на угоду своєму чоловікові вона повинна опуститися до його рівня, коли тваринна пристрасть стає підґрунтям любові та керує вчинками, вона чинить те, що не до вподоби Богові, оскільки втрачає нагоду справляти на чоловіка освячувальний вплив. Якщо вона вважає, що має задовольняти його тваринні пристрасті без слова протесту, то не розуміє свого обов'язку ні перед ним, ні перед Богом¹⁸.

Наші тіла — власність, придбана Христом. Низькі пристрасті опановують і діють у людському тілі. Слова «тіло», «тілесний» або «тілесні похоті» вживаються у значенні низької, розтлінної природи; тіло само по собі не може поводитися всупереч Божій волі. Ми покликані розп'ясти своє тіло з усіма його похотями і пристрастями. Як це зробити? Чи означає це, що ми повинні завдавати біль своєму тілу? Ні, йдеться про те, щоб умертвити спокусу, яка призводить до гріха. Необхідно звільнитися від нечистих думок. Кожна думка має спрямовуватися на послух. Усі тілесні бажання слід підпорядковувати вищим силам душі. Нехай Божа любов панує в нашому серці; Христос ні з ким не ділить Свого престолу. Наші тіла ми вважаємо Його власністю, котру Він придбав ціною Своєї крові. Усі члени людського тіла — знаряддя праведності¹⁹.

¹ Урочистий заклик. С.139.

² Рукопис 126. 1903.

³ Рев'ю енд Геральд. 1888. 25 вересня.

⁴ Свідощтва для Церкви. Т.2. С.252.

⁵ Там же. С.380.

⁶ Там же. С.391.

⁷ Свідощтва для Церкви. Т.4. С.505.

⁸ Там же. С.472.

⁹ Там же. С.477-478.

¹⁰ Там же. С.381.

¹¹ Там же. С.473.

¹² Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.130.

-
- ¹³ Свідчення для Церкви. Т.2. С.479.
¹⁴ Рукопис 1. 1888.
¹⁵ Свідчення для Церкви. Т.2. С. 477.
¹⁶ Рукопис 17. 1891.
¹⁷ Свідчення для Церкви. Т.2. С.474-475.
¹⁸ Там же. С.475-477.
¹⁹ Рукопис 1. 1888.

Частина VI

НОВИЙ ДІМ

Розділ 19

ДЕ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ДІМ?

Принципи, котрими необхідно керуватися при виборі місця розташування дому. Бог бажає, щоб ми, вибираючи дім, передусім замислилися над тим, який моральний і релігійний вплив справлятиме на нас і наші сім'ї оточення, в якому перебуватимемо¹.

Ми повинні обирати таке товариство, котре найбільшою мірою сприятиме нашому духовному прогресові, використовуючи для цього всі можливості. Сатана ставитиме чимало перешкод, аби зробити наш шлях до небес якомога тяжчим. Ми можемо опинитись у тяжкому становищі, оскільки багато хто потрапляє не в таке оточення, в котрому хотів би жити. Однак не наражайте себе свідомо на небезпеку, обираючи оточення, вплив якого може бути несприятливим для становлення християнського характеру. Коли обов'язок закликає нас до цього, ми маємо виявляти подвійну пильність й ревно молитися, щоб за благодаттю Христа встояти перед моральним розтлінням².

Євангеліє навчає нас оцінювати речі за їхньою справжньою вартістю. Намагайтеся придбати те, що має найбільшу цінність і є неминущим. Цю науку радимо засвоїти тим, на кого покладена відповідальність за вибір місця для дому. Не дозволяйте собі втрачати з поля зору найвищу мету...

Шукаючи місця для розташування дому, пам'ятайте про цю мету. Не керуйтеся прагненням розбагатіти, вимогами моди чи світськими звичаями. Враховуйте чинники, які сприятимуть простоті, чистоті, здоров'ю — тобто матимуть справжню цінність...

Замість того, щоб жити там, де можна бачити лише твориво людських рук, де картини і звуки докiлля часто навіюють недобрі думки; де метушня і шум викликають втому та неспокій, ідіть туди, де ви зможете споглядати Божі діла. Знайдіть духовний спокій у красі, тиші й величі природи. Зверніть свій погляд на зеленіючі лани, діброви й гори. Подивіться на блакитне не-

бо, незахмарене міським пилом і димом, дихайте цілющим повітрям Небес³.

Перший дім — зразок для нас. Оселя наших прабатьків мала бути зразком житла для їхніх дітей, коли вони заселятимуть землю. Ця оселя, прикрашена рукою Самого Бога, не була розкішним палацом. Людська гордість знаходить задоволення у величких, дорогих спорудах і пишається витворами власних рук; але Бог поселив Адама у саду. Такою була його оселя. Її куполом було блакитне небо; земля з її вишуканими квітами та килимом із живої зелені — підлогою; пишні крона прекрасних дерев — наметом. Стіни цієї оселі були чудово прикрашені рукою великого Творця. Оточення, в якому перебувала свята пара, повинно бути наукою для всіх часів: правдиве щастя людина знаходить не в тому, щоб догоджати гордошам, не в прагненні до розкоші, а в спілкуванні з Богом через Його творіння.

Якби люди приділяли менше уваги штучному, а прагнули до простоти, то були б набагато ближчими до здійснення Божого задуму щодо їхнього створення. Гордощі й марнославство ненаситні, але справді мудрі люди знайдуть найвищу насолоду в джерелі радості, яке Бог зробив доступним для всіх⁴.

Божий вибір земної домівки для Його Сина. Ісус прийшов на цю землю, щоб звершити найвеличнішу справу в історії людства. Посланець Божий, Він прийшов, щоб показати, як слід жити, аби досягти найкращих результатів. Які ж умови створив всемогутній Отець для Свого Сина? Дім у відлюдді Галілейських гір; родина, що живе чесною працею, шанує почуття власної гідності, провадить просте життя, щоденну боротьбу з труднощами та злиднями, цінує самопожертву, ощадливість, сповнене терпіння і радістю служіння; години дослідження Писань з матір'ю біля розгорнутого сувою, світанкова й вечірня тиша зеленої долини, святе служіння природи, роздуми про творіння і Провидіння, спілкування з Богом, — такими були умови і можливості Ісуса в ранні роки Його життя⁵.

Сільські оселі в обітованій землі. Виховання, розпочате в пустелі, було продовжене в обітованій землі в умовах, що сприяли формуванню добрих звичок. Люди не скупчувалися у містах; кожна родина мала своє земельне володіння, що приносило всі необхідні для здоров'я благословення простого, незіпсованого життя⁶.

Вплив середовища на характер Йоана. Йоан Хреститель, предтеча Христа, отримав початкове виховання від батьків. Переважну частину життя він провів у пустелі... Йоан відмовився від задоволень і розкоші міського життя, обравши сувору школу пустелі. Усе, що оточувало його, сприяло формуванню таких звичок, як простота і самозречення. Перебуваючи далеко від галасливого світу, він навчався від природи, засвоюючи уроки божественного відкриття і Провидіння... З дитячих років він пам'ятав про місію, що чекала на нього, і прийняв цей святий обов'язок. Самотність пустелі була для нього бажаним притулком, втечею від суспільства, наскрізь просякненого підозрілістю, невір'ям і нечистотою. У боротьбі зі спокусами він не покладався на власну силу й уникав постійного контакту зі злом, щоб не втратити відчуття його надзвичайної гріховності⁷.

Інші достойні мужі, що зростали у сільських оселях. Те саме можна сказати про переважну більшість найкращих і найблагородніших мужів усіх часів. Прочитайте історії з життя Авраама, Якова та Йосифа; Мойсея, Давида і Єлисея. Дослідіть життя мужів пізнішого періоду, котрі, обіймаючи відповідальні посади, були гідними виявленого їм довір'я.

Як багато з них виховувалися у сільських оселях, не маючи уявлення про розкіш. Їхня молодість не проходила в розвагах. Багатьом доводилося боротися з бідністю й нестатками. Вони рано привчилися до праці, а їхнє активне життя на свіжому повітрі сприяло зміцненню та шліфуванню здібностей. Змушені покладатися на власні сили, вони навчилися боротися з труднощами і долати перешкоди. Виховуючи в собі мужність і наполегливість, вони також вчилися бути впевненими у своїх силах та володіти собою. Захищені значною мірою від лихого товариства, вони знаходили втіху в простих задоволеннях і здоровому спілкуванні. Ці мужі віри були невибагливими у своїх смаках і стриманими у звичках. У житті вони керувалися Божими принципами і зростали чистими, сильними і правдивими. Покликані до виконання справи свого життя, вони віддали їй усі фізичні й розумові сили, бадьорість духу, здатність планувати і виконувати те, що накреслено, й наполегливо опиратися злому; все це зробило їх могутньою доброю силою у світі⁸.

¹ Патріархи і пророки. С.169.

² Вісті для молоді. С.419.

³ Служіння зцілення. С.363,366-367.

⁴ Патріархи і пророки. С.49-50.

⁵ Служіння зцілення. С.365-366.

⁶ Там же. С.280.

⁷ Свідощтва для Церкви. Т.8. С.221.

⁸ Служіння зцілення. С.365.

Розділ 20

СІМ'Я Й МІСТО

Небезпеки міського життя. Міське життя позбавлене правдивих цінностей та природної простоти. Жагуче бажання володіти грошима, збуджуючі видовища й пошуки розваг, прагнення до всього показного, розкіш і марнотратство — ось засоби, що відвертають розум величезної маси народу від справжньої мети життя. Вони відкривають двері для безлічі пороків, які справляють на молодь майже нездоланий вплив. Однією з найвитонченіших і небезпечних спокус, що підстерігає дітей і молодь, є любов до задоволень. Нескінченні свята, ігри, змагання з верхової їзди приваблюють тисячі людей, і вихор збуджуючих задоволень несе їх чимдалі від реальних життєвих обов'язків. Гроші, які варто було б зберегти на кориснішу справу, витрачаються на розваги¹.

Загроза для здоров'я. Міське середовище часто є небезпечним для здоров'я. Постійна вірогідність контакту з хворими людьми, забруднені повітря й вода, нечиста їжа, темні, нездорові оселі, переповнені мешканцями, — це лише деякі проблеми міського життя.

Бог не мав наміру, щоб люди скупчувалися у містах, живучи у тісних приміщеннях. На початку оселивши наших прабатьків серед прекрасних пейзажів і звуків, Він бажає, щоб це приносило нам радість і сьогодні. Чим більше підпорядковуємо власне життя Божому первісному плану, тим більш вірогіднішою стає можливість мати здорове тіло, дух і душу².

Розсадники зла. Міста сповнені спокус. Отже, свою роботу маємо планувати так, щоб уберегти нашу молодь, наскільки це можливо, від морального занепаду³.

Дбайливо оберігайте дітей і молодь. Їм потрібно знаходитися якомога далі від розсадників зла, котрими є наші міста⁴.

Метушня й галас. Немає волі Божої на те, щоб Його народ мешкав у містах з їхньою постійною метушнею й галасом. Обе-

рігайте від цього своїх дітей, тому що життя, яке проходить у поспіху, напруженні та шумі, повністю їх деморалізує⁵.

Проблеми праці. Внаслідок діяльності різних трестів, трудових спілок і в результаті страйків умови життя у містах стають дедалі тяжчими. На нас чекають серйозні проблеми, і для багатьох сімей виникне необхідність залишити міста⁶.

Погибель ось-ось надійде. Близький той час, коли великі міста будуть зметені з лиця землі; всі почують застереження про суди, що наближаються⁷.

О, якби Божий народ усвідомлював, що незабаром будуть знищені тисячі міст, які нині майже цілковито поринули в ідолопоклонство⁸.

Задля світських інтересів і користолюбства часто батьки зовсім не піклуються про те, щоб діти зростали в тому оточенні, яке справляє на них добрий вплив. Обираючи місце для дому, вони більше думають про світські інтереси, аніж про моральне й соціальне оточення. Таким чином діти знаходять собі спілкування, яке не сприяє формуванню благочестя й становленню християнського характеру...

Батьки, ви засуджуєте хананеїв за те, що ті приносили у жертву Молоху дітей, а що робите самі? Спочатку ви приносите своєму богові, що зветься мамоною, найдорожчу жертву, а пізніше, коли ваші діти виростають без любові, з поганими рисами характеру, коли їхні вчинки переконливо свідчать про відсутність у них побожності й про схильність до невірства, ви починаєте звинувачувати віру, котру визнаєте, в тому, що вона нібито виявилася безсилою, для їх спасіння. Ви пожинаєте те, що посіяли — плоди власної егоїстичної любові до світу й нехтування засобами благодаті. Ви обрали для своїх сімей середовище, котре не було позбавлене спокус, а ковчегом Божим — вашою славою і захистом — знехтували, тому й Господь не здійснив дива, щоб визволити ваших дітей від спокуси⁹.

Міське життя не дає жодних переваг. На сотню людей не знайдеться жодної, котра стала б кращою у фізичному, розумовому й духовному плані через те, що мешкає у місті. Віру, надію, любов і щастя можна набагато більшою мірою знайти у відлюдних місцях — серед полів, гір і лісів. Заберіть своїх дітей від міських пейзажів і звуків, від гуркоту й шуму міського транспорту; їхній

розум і дух стануть здоровішими. Тоді буде легше донести до їхніх сердець істину Слова Божого¹⁰.

Поради тим, які переїздять зі сільської місцевості до міста. Багато батьків залишають свої сільські оселі задля міста, вважаючи, що це більш вигідне й зручне місце. Але, йдучи на такий крок, вони наражають власних дітей на численні та великі спокуси. Хлопці, не маючи чим зайнятися, отримують «вуличне виховання»; вони починають поступово псуватися, поки не втраять усякий інтерес до того, що є добрим, чистим і святим. Було б набагато краще, якби батьки залишилися зі своїми сім'ями у сільській місцевості, де все сприяє формуванню фізичної й розумової сили. Нехай молодь вчиться обробляти землю; втомившись після трудового дня, юнаки й дівчата засинатимуть солодким, невинним сном.

Через недбалість батьків молодь у наших містах духовно занепадає, опоганюючи душі перед Богом. Неробство завжди призводить до таких наслідків. Богадільні, в'язниці та шибениці — сумні наслідки, до яких призводить нехтування батьківськими обов'язками¹¹.

Краще пожертвувати всіма інтересами світу, аніж наражати на небезпеку дорожочинні душі, що були довірені вашій опіці. Спокуси напосідатимуть на них, тому їх необхідно навчити, як їх зустрічати. Але ваш обов'язок — усунути кожний вплив, перемогти кожну звичку і розірвати будь-який зв'язок, що стримують вас і ваші сім'ї від вільного, відкритого і щирого посвячення Богові.

Замість перенаселеного міста шукайте місце у відлюдді, де ваші діти, наскільки це можливо, будуть захищені від спокус, де ви зможете навчити і виховати їх корисними членами суспільства. Пророк Єзекііль перераховує причини, що призвели Содом до гріха і знищення: *«Пиха, ситість їжі та неробство були в неї та в її дочок, а руки вбогого та бідного вона не зміцняла»* (Єзек. 16:49). Хто не бажає зазнати долі, котра спіткала Содом, нехай остерігаються ходити шляхами, що накликали Божі суди на це зіпсоване місто¹².

Коли Лот прийшов у Содом, він мав твердий намір уберегти себе і свою сім'ю від зла. Але зазнав повної поразки. Розтлінний вплив міста позначився на його вірі, а зв'язок його дітей з меш-

канцями Содома певною мірою об'єднав інтереси Лота з їхніми. Наслідки цього відомі. Як і раніше, багато людей припускаються подібної помилки¹³.

Поставте собі за мету обирати місце для власного житла якомога далі від Содома і Гоморри. Тримайтеся далі від великих міст. Якщо це можливо, оселяйтесь у затишку сільської місцевості, навіть коли це не дасть вам змоги стати багатими. Обирайте таке місце, де вплив на вас і вашу родину буде найблагодотворнішим¹⁴.

Я отримала від Господа завдання застерегти Божий народ, щоб він не вирушав у міста в пошуках осель для своїх сімей. Мені доручено сказати батькам і матерям: подбайте про те, щоб ваші діти не залишали рідних домівок¹⁵.

Прийшов час залишати міста. Вістка, яку я маю для вас, полягає в тому, щоб ви і ваші сім'ї покинули міста¹⁶.

Настав час — Бог це відкриває — виїжджати сім'ями із міст. Дітей необхідно перевезти у сільську місцевість. Нехай батьки підшукають відповідне місце, наскільки дозволяє їхній достаток. Будинки можуть бути невеликими, але обов'язково з присадибною ділянкою, яку можна обробляти¹⁷.

Перш ніж страхотлива кара прийде на мешканців землі, Господь закликає усіх справжніх ізраїльтян приготуватися до цієї події. Батькам Він посилає заклик-застереження: зберіть дітей по своїх домівках; відокремте їх від тих, які зневажають Божі Заповіді, навчають злomu і чинять зло. Залишайте великі міста якнайшвидше!¹⁸

Бог допоможе Своему народові. Батьки можуть придбати невеликі будинки у сільській місцевості разом із землею, на якій посадять фруктові дерева, вирощуватимуть овочі й фрукти, щоб замінити ними м'ясо, яке отруює кров. У такій місцевості діти будуть позбавлені шкідливого впливу міського життя. Бог допоможе Своему народові знайти такі оселі за межами міста¹⁹.

¹ Служіння зцілення. С.364.

² Там же. С.365.

³ Сільське життя. С.30.

⁴ Там же. С.12.

⁵ Там же. С.30.

⁶ Служіння зцілення. С.364.

- ⁷ Євангелізм. С.29.
- ⁸ Рев'ю енд Геральд. 1903. 10 вересня.
- ⁹ Свідощтва для Церкви. Т.5. С.320.
- ¹⁰ Сільське життя. С.13.
- ¹¹ Рев'ю енд Геральд. 1881. 13 вересня.
- ¹² Свідощтва для Церкви. Т.5. С.232-233.
- ¹³ Патріархи і пророки. С.168.
- ¹⁴ Рукопис 57. 1897.
- ¹⁵ Сільське життя. С.12-13.
- ¹⁶ Там же. С.30.
- ¹⁷ Там же. С.24.
- ¹⁸ Свідощтва для Церкви. Т.6. С.195.
- ¹⁹ Медичне служіння. С.310.

ПЕРЕВАГИ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

З ділянкою землі та вигідним будинком. Як тільки трапляється така нагода, батьки повинні споруджувати будинки для своїх дітей у сільській місцевості¹.

Батьки й матері, які мають ділянку землі й вигідний будинок, — це королі й королеви².

Не вважайте втратою те, що ви залишаєте місто задля сільської місцевості. Тут щедрі благословення чекають на тих, хто бажає скористатися ними³.

Життя у сільській місцевості — запорука матеріальної безпеки. Господь знову й знову радить нашому народові залишати міста та оселятись у сільській місцевості, де вони могли б займатись власним господарством, бо в майбутньому проблема купівлі й продажу стане серйозною. Сьогодні ми повинні прислухатися до поради, яка знову й знову дається нам. Залишайте міста і оселяйтесь у сільських районах, де будинки знаходяться далеко один від одного і де ви будете вільні від посягання ворогів⁴. (Більш детальну пораду з цього питання знайдете у книзі «Сільське життя»).

Порада мешканцям міста. Було б добре, якби ви залишили тяжкі турботи і знайшли притулок у сільській місцевості, де вплив, що викликає моральне розтління молоді, не відчувається так сильно. Щоправда, в селі ви не будете цілковито позбавлені труднощів і турбот, але врятуєте себе там не від одного зла і закриєте двері перед потоком спокус, які загрожують вашим дітям. Молодь має потребу в якомусь занятті, щоб її життя не було одноманітним.

Одноманітність домашньої обстановки робить юнаків і дівчат неспокійними, стурбованими; вони починають шукати товариства розпусних міських мешканців, отримуючи таким чином «вуличне виховання»...

Життя у сільській місцевості буде надзвичайно корисним для них; активний спосіб життя на свіжому повітрі дасть здоров'я для

душі й тіла. Було б добре, щоб біля дому був сад, у якому діти могли б працювати; це буде для них розвагою і корисною зайнятістю.

Догляд за рослинами й квітами сприяє формуванню витонченого смаку та здорового розуму, а знайомство з корисним і прекрасним творивом Божим справляє очищувальний і облагороджуючий вплив на розум і дух, спрямовуючи їх до Творця й Володаря усього⁵.

Рясні благословення, обіцяні селянам. Земні надра приховують у собі благословення для тих, які мають волю і наполегливість, щоб здобувати її скарби. Чимало землеробів не отримують достатньої віддачі від землі, тому що ставляться до своєї праці як до принизливої роботи; вони не бачать у ній благословення ні для себе, ні для своїх сімей⁶.

Праця, що оживлює розум та вдосконалює характер. Трудівник, який старанно обробляє землю, зауважить, що ця праця допомагає йому знайти скарби, про які він і не мріяв. Ніхто не може мати успіху в землеробстві або садівництві, якщо не обізнаний зі законами, що діють у них. Необхідно знати особливості кожного виду рослин, які потребують неоднакового ґрунту й обробки, тому знання цих законів — запорука успіху. Старанність, яка потрібна під час пересадки рослини, аби не пошкодити корінців; при догляді за молодими рослинами, підрізуванні й поливанні; захисті вночі від морозів, а вдень від спеки; у боротьбі з бур'янами, хворобами і комахами-шкідниками; у спостереженні за зростанням і створенні певних для цього умов, — не лише навчають важливим урокам, необхідним для вдосконалення характеру, — сама праця є досягненням цього. Виробляючи в собі старанність, терпіння, уважне ставлення до дрібниць, послух законам природи, людина здобуває надзвичайно важливу освіту. Постійне спостереження за таємницями життя й красою природи, а також доброта, породжена служінням цьому прекрасному Божому твориву, оживлюють розум, очищають і вдосконалюють характер⁷.

Бог буде навчати. Той, Хто навчав Адама і Єву в Едемі доглядати за садом, бажає навчати людей і сьогодні. Є мудрість для плугатарів, садівників і сіячів. Земля приховує в собі скарби, і Господь бажає, щоб тисячі й десятки тисяч мешканців перенаселених міст, котрі чекають нагоди щось для себе заробити, стали землеробами... Сім'ї, що оселяються у сільській місцевості, заз-

нають менше спокус. Діти батьків, котрі люблять і бояться Бога, мають в усіх відношеннях більше можливостей познайомитися з великим Учителем — Джерелом мудрості, приготуватися до Небесного Царства⁸.

Божий план для ізраїльської землі. Через непослух Богові Адам і Єва втратили Едем, і через їхній гріх уся земля опинилася під прокляттям. Але якби Божий народ прислухався до Його вказівок, то до землі повернулися б колишня краса й родючість. Сам Бог дав ізраїльтянам вказівки щодо обробітку землі. Вони повинні були співпрацювати з Ним у справі її відновлення. Так уся земля під Божим керівництвом могла б стати наочним уроком духовної істини. Як внаслідок дотримання законів природи, даних Богом, земля мала віддавати свої скарби, так і через послух Його моральному Законові людські серця повинні були відображати якості Його характеру⁹.

Знаходьте духовні повчання в щоденному житті. Бог оточив нас чарівною природою, щоб привернути і зацікавити людський розум. Він воліє, щоб ми поєднали красу природи з Його характером. Якщо ми старанно досліджуємо книгу природи, то побачимо, що вона дає багату поживу для роздумів про безмежну любов і силу Божу¹⁰.

Христос пов'язував Своє вчення не лише з днем відпочинку, а й з трудовим тижнем... В оранці й сіянні, в обробітку землі та у жнивах Він навчає нас бачити дію Його благодаті в людських серцях. Бог бажає, щоб у кожній корисній праці, в кожній життєвій ситуації ми знаходили уроки божественної істини. Тоді щоденна праця не поглинатиме всю нашу увагу настільки, щоб ми забували про Бога; вона постійно нагадуватиме нам про нашого Творця і Відкупителя. Через усі домашні клопоти і заняття червоною ниткою проходитиме думка про Бога. У красі й величі природи ми побачимо славу Його лиця. Ми постійно засвоюватимемо нові уроки небесної істини та зростатимемо в Його чистоті¹¹.

Природою і людьми керують подібні закони. Великий Учитель виводив Своїх слухачів на лоно природи, аби вони могли почути голос, Який промовляє в усьому творінні; і коли їхні серця пом'якшувалися, а розум ставав сприятливим, Він допомагав їм зрозуміти духовний зміст тих картин, на яких спинявся їхній погляд... В Його науці було щось таке, що могло зацікавити

будь-який розум і промовляло до кожного серця. Таким чином, щоденна праця не здавалася вже звичайним коловоротом справ, позбавлених думок про високе і вічне, а поставала у новому світлі, звеличувалася завдяки постійному нагадуванню про невидимі, духовні речі.

Так повинні навчати й ми. Нехай діти вчаться бачити в природі вияв Божої мудрості й любові; нехай птахи, квіти й дерева викликають роздуми про Нього; нехай усе видиме спрямовує увагу дітей на невидиме, а явища природи стануть засобами, що навчають божественній істині. Якщо вони вчаться засвоювати уроки, що містяться в усьому творінні та щоденних життєвих досвідах, пояснюйте їм, що ті самі закони, які керують природою і подіями життя, повинні керувати і нами; що вони дані для нашого добра і лише через дотримання їх ми можемо знайти справжнє щастя й успіх¹².

Давайте практичні уроки землеробства. Серед незліченної кількості уроків, які пропонують нам різноманітні процеси розвитку життя, кілька найцінніших містяться у притчі Спасителя про насіння, що проростає. З неї можуть навчитися як літні люди, так і молоді...

Проростання насіння символізує початок духовного життя, а розвиток рослин ілюструє становлення характеру... Коли батьки і вчителі намагаються викласти ці уроки, нехай роблять це на практиці; нехай діти самі підготують ґрунт і посіють насіння. Під час роботи батьки або вчителі можуть пояснити їм, що серце — це сад, в якому посіяне добре й погане насіння, і як сад повинен бути приготовлений для природного насіння, так і серце — для насіння правди... Ніхто не чекає від цілини, щоб вона відразу давала врожай. Необхідна старанна, наполеглива праця: приготувати ґрунт, посіяти насіння і виростити врожай. Так повинно бути і в духовному сіянні¹³.

Лихі звички, немов бур'яни. По можливості дім необхідно вибирати за містом, де діти могли б мати землю для обробітки; нехай кожна дитина має свою ділянку. І коли ви вчите їх, як садити сад, як готувати ґрунт для насіння і прополювати бур'яни, навчайте також, що необхідно викорінювати непривабливі, згубні звички. Учíte їх боротися з поганими звичками, як вони борються з бур'яном на городі. Щоб навчити їх цьому, необхідний час, але це сплачується великою мірою¹⁴.

Домашня обстановка — доказ нашої віри. Батьки зобов'язані перед Богом зробити атмосферу сім'ї такою, щоб вона відповідала істині, яку вони визнають. Тоді батьки зможуть давати правильні уроки своїм дітям, а діти вчитимуться ототожнювати земну домівку з небесною. Наскільки це можливо, земна сім'я має стати взірцем сім'ї небесної. Спокуса потурати тому, що є низьким і порочним, значною мірою втратить свою силу. Дітей треба навчати, що на землі вони лише проходять випробування і школу, аби стати мешканцями осель, які Христос готує для тих, що люблять Його і виконують Заповіді. Це найвищий обов'язок батьків, який вони покликані виконати¹⁵.

Батьки, оселяйтесь у сільській місцевості! Поки Бог даватиме мені силу промовляти до нашого народу, я буду продовжувати закликати батьків залишати міста й оселятись у сільській місцевості, де вони зможуть обробляти землю й засвоювати уроки простоти і непорочності з книги природи. Творива природи — мовчазні служителі Господні, дані нам для того, щоб навчити духовним істинам. Вони говорять про Божу любов і звіщають мудрість великого Митця.

Я люблю красиві квіти. Вони нагадують про Едем, вказуючи на блаженну країну, в яку ми увійдемо, якщо залишимося вірними. Господь спонукає мене замислитися над цілющими властивостями квітів і дерев¹⁶.

¹ Сільське життя. С.12.

² Основи християнського виховання. С.327.

³ Сільське життя. С.14.

⁴ Там же. С.9-10.

⁵ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.136.

⁶ Основи християнського виховання. С.326-327.

⁷ Виховання. С.111-112.

⁸ Основи християнського виховання. С.326.

⁹ Наочні уроки Христа. С.289.

¹⁰ Вістки для молоді. С.365-366.

¹¹ Наочні уроки Христа. С.26-27.

¹² Виховання. С.102-103.

¹³ Там же. С.104-105,111.

¹⁴ Поради вчителям, батькам і студентам. С.124.

¹⁵ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.144.

¹⁶ Лист 47. 1903.

Розділ 22

БУДІВНИЦТВО ТА ОБЛАДНАННЯ ЖИТЛА

Потурбуйтеся про вентиляцію, сонячне світло і дренаж. При будівництві будинку, призначеного для громадських потреб чи житла, необхідно потурбуватися про те, щоб у домі була добра вентиляція і достатня кількість сонячного світла. Церкви й класні кімнати часто не відповідають таким вимогам. Відсутність належної вентиляції значною мірою є причиною того, що люди перебувають у стані сонливості й отупіння, що зводить нанівець вплив не однієї проповіді й робить працю вчителя важкою та неефективною.

Наскільки можливо, всі будівлі, призначені для житла, бажано будувати на височині, де суха земля. Це збереже від вологості в домі... До цієї вимоги часто ставляться надто легковажно. Постійне погіршення стану здоров'я, серйозні захворювання, зокрема на малярію, висока смертність часто зумовлені зайвою вологістю на низинах з поганим дренажем.

При спорудженні будинків особливо важливо забезпечити хорошу вентиляцію і достатню кількість сонячного світла. До кожної кімнати постійно повинно надходити свіже повітря разом із сонячним світлом. Спальню також доцільно спланувати так, щоб забезпечувати доступ свіжого повітря цілодобово. Кімнату не можна використовувати як спальню, якщо до неї немає доступу свіжого повітря й сонячного світла. У багатьох випадках у спальні доцільно мати пристрій для обігрівання, щоб у холодну чи сиру погоду в ній було тепло й сухо.

Кімната для гостей потребує такої ж уваги, як і кімнати, що знаходяться у постійному користуванні. У ній має бути достатньо повітря й сонячного світла; вона повинна бути обладнана пристроєм для обігрівання, щоб у ній не було вологого, застоюваного повітря, як це завжди трапляється з приміщеннями, якими рідко користуються. Той, хто спить у кімнаті, недоступній для

променів сонячного світла, або в ліжку, яке не було старанно просушене й провітрене, наражає на небезпеку власне здоров'я, а то й життя...

Ті, котрі опікуються людьми похилого віку, повинні пам'ятати, що вони мають особливу потребу в теплих, зручних кімнатах. З роками людина слабшає, у неї залишається усе менше сил, щоб чинити опір хвороботворному впливові. Тому люди похилого віку мають велику потребу в достатній кількості свіжого й чистого повітря, сонячного світла¹.

Уникайте низовин. Якщо ми бажаємо, щоб у наших оселях усі були здоровими й щасливими, то повинні будувати їх у місцях, недоступних для шкідливих випарів і туманів, притаманних низинам, забезпечити вільний доступ свіжого повітря й сонячного світла — цих життєдайних засобів, які посилають нам небеса. Звільніться від важких штор, відчиніть вікна і ставні, не дозволяйте, щоб кручені рослини, якими б гарними вони не були, затіняли вікна, а дерева росли близько біля вікон, заступаючи сонячне світло. Від сонячного світла можуть вигоріти штори, килими, а рами картин втратити свій блиск, зате щічки дітей матимуть здоровий, свіжий рум'янець².

Подвір'я біля дому. Подвір'я, прикрашене деревами і кущами, що ростуть на певній відстані від дому, також благотворно впливає на сім'ю та здоров'я її членів. І навпаки, густо посаджені дерева і кущі, що ростуть біля дому, створюють нездорову атмосферу, бо заважають вільній циркуляції повітря, заступають сонячне світло. Через це у будинку накопичується вологість, особливо в сиру погоду³.

Вплив природної краси на сім'ю. Бог любить прекрасне. Він зодягнув у красу небо й землю і з батьківською радістю спостерігає за тим, як Його діти насолоджуються творивом Його рук. Він бажає, щоб наші оселі оточувала природна краса.

Майже усі мешканці сільських районів, навіть найбідніші, можуть мати біля дому невеликий трав'янистий газон, де ростуть кілька тінистих дерев, квітучі кущі або запашні квіти. Вони тішитимуть членів сім'ї значно більше, ніж будь-які штучні прикраси, справлятимуть на домашнє життя пом'якшуючий, очищувальний вплив, зміцнюючи любов до природи та об'єднуючи членів сім'ї з Богом⁴.

Умеблювання дому має бути простим. Захоплення тим, що не є природним, позбавляє нас багатьох благословень і радощів, заважає провадити корисне життя. Бажання обставити свій дім вишуканими, дорогими речами призводить не лише до матеріальних витрат, а й позбавляє нас того, що в тисячу разів дорожче. Це бажання приносить у дім важкий тягар турбот, праці й клопотів.

Нехай умеблювання вашого дому буде простим і невибагливим, зручним у користуванні, яке легко утримувати в чистоті або замінити без значних витрат. Виявляючи смак, ви можете зробити просту домівку привабливою, якщо в ній панують любов і мир⁵.

Щастя полягає не в зовнішній парадності. Чим простішим буде порядок у домі з добре налагодженим управлінням, тим щасливішою буде сім'я⁶.

Уникайте духу суперництва. Життя робить розчарованими і втомленими багатьох людей внаслідок непотрібної праці, котрею вони обтяжують себе для того, щоб догодити існуючим звичаям. Вони постійно занепокоєні тим, щоб задовольнити потреби, породжені розкішшю та модою... Великі видатки, клопоти і копійка праця, витрачені на те, що само по собі не є шкідливим, але без чого можна було б обійтися, набагато просунули б справу Божу вперед, якби використовувалися для благородної мети. Люди прагнуть до так званого розкішного життя і жертвують здоров'ям, силами і коштами, аби придбати його. Нікчемний дух суперництва панує серед людей такого класу, викликаючи в них бажання перевершити один одного у витратах на одяг і предмети домашнього вжитку. Значення слова «дім» спотворене, воно зводиться лише до поняття чогось такого, що «має чотири стіни і заповнене вишуканими меблями і прикрасами», тоді як його мешканці перебувають у постійному напруженні, задовольняючи вимоги моди у різних сферах життя⁷.

Велика кількість нещасливих у сімейному житті через те, що забагато уваги приділяють зовнішньому виглядові. Вони наполегливо працюють і витрачають величезні кошти, аби справити враження на своїх знайомих, котрі, насправді, зовсім не цікавляться ними та їхнім добробутом. Одна за одною з'являються речі, нібито необхідні для домашнього вжитку, накопичуються дорогі предмети, котрі хоча й тішать око та задовольняють почуття пихи й марнославства, проте аж ніяк не додають комфорту

сім'ї. А між тим для того, щоб придбати їх, було витрачено багато сил, терпіння і дорогоцінного часу, котрі необхідно було віддати на служіння Господеві.

Дорогоцінна благодать Божа стала другорядною справою, поступившись предметам, що не мають істотного значення; багато хто, захопившись накопиченням речей для власного задоволення, втрачає радість і щастя. Вони доходять висновку: все це майно не може дати задоволення, на яке вони розраховували. Нескінченний коловорот праці, турботи про те, як би прикрасити свій дім, щоб викликати захоплення гостей та сторонніх відвідувачів, призводять до марних витрат часу і коштів. Усе це накладає на шию рабське ярмо, що так тяжко носити⁸.

Два візити. У деяких сім'ях працюють більше, ніж потрібно. Чистота і порядок необхідні для домашнього затишку і вигоди, але ці чесноти не повинні призводити до крайнощів, роблячи життя мешканців дому нещасливим, сповненим тяжкої та нудної праці. У домівках деяких людей, яких ми високо цінуємо, спостерігається така пунктуальність у розміщенні меблів та інших речей, що це стає настільки ж неприємним, як і безлад у домі. Ця одержимість виявляється у бажанні зберегти ідеальний порядок і позбавляє спокою й відпочинку, які людина хоче отримати від правдивого домашнього вогнища.

Вам буде неприємно під час відвідин ваших дорогих друзів спостерігати за тим, як віник і ганчірка, якою збирають порошок, не припиняють своєї роботи ні на мить, а час, коли ви бажали б насолоджуватися спілкуванням з ними, використаний на те, щоб прибирати в домі, зазираючи в усі кутки у пошуках пилинок або павутиння. Хоча це може робитися на знак поваги до вас, проте вам буде боляче від думки, що ваші друзі цінують чистоту в домі більше, ніж спілкування з вами.

Повною протилежністю таким сім'ям є дім, який ми відвідали минулого літа (1876 р.). Кілька годин, котрі ми провели там, не були витрачені на даремну роботу або на те, що можна зробити в інший час; ми відпочили приємно і корисно — душею і тілом. Цей дім міг би служити за взірць затишку й вигоди, хоча й не був розкішно умебльований. В усіх кімнатах багато сонячного світла і свіжого повітря, що є важливішим за найдорожчі прикраси. Відсутні одноманітність у меблюванні кімнат і

суворий порядок, які набридають і втомлюють — у виборі меблів спостерігалась приємна різноманітність.

З крісел переважали крісла-гойдалки або зручні стільці. Хоча вони не були всі одного й того ж самого гатунку, зате добре підібрані для зручності усіх членів сім'ї. Тут були низенькі крісла-гойдалки з подушками, а також високі з прямими спинками крісла, великі, місткі й зручні маленькі, також були канапи; і все ніби промовляло: сідайте й відпочивайте. На столах лежали книги й папери. Усе було акуратним і привабливим, але без того суворого порядку, який, здавалось, попереджає вас: не торкайтесь ні до чого, щоб не зрушити речей зі свого місця.

Матеріальне становище господарів цього приємного дому давало змогу їм умеблювати й прикрасити своє житло дорогими речами, але вони виявили мудрість, обравши вигоду, а не зовнішню парадність. У домі не було нічого, що можна було би вважати занадто добрим для загального користування; а ставні та штори не були зачинені, аби врятувати килими від вигорання на сонці, а меблі — від потьмяніння. Сонячне світло й повітря, дані Богом; пахощі квітів, що росли в саду, також наповнювали собою увесь дім. Звичайно, члени сім'ї цілком відповідали цьому дому: веселі й гостинні, вони робили все необхідне для нашої зручності, не обтяжуючи надмірною увагою й не викликаючи побоювання, що ми завдаємо їм надто багато клопотів. Ми відчували, що цей дім — місце спочинку. Це домашнє вогнище у повному розумінні цього слова⁹.

Принцип, яким слід користуватися, прикрашаючи оселю. Надмірна суворість та пунктуальність в упорядкуванні дому, котра, як ми вже зазначали, є неприємною особливістю багатьох домівок, не узгоджується з великим планом природи. Бог не планував, щоб польові квіти росли на клумбах правильної форми, з чітко визначеними бордюрами. Він, як перлини, розсипав їх по зелених галявинах, і вони прикрашають землю різноманітністю форм і фарб. Лісові дерева також не ростуть у суворо визначеному порядку. Ми відпочиваємо душею, споглядаючи картини природи — ліси, гори й долини, рівнини і річки, — насолоджуючись нескінченною різноманітністю форм і фарб, красою дерев, кущів і квітів цього природного саду, що робить пейзаж чарівним... Тут можуть знайти задоволення і відпочинок діти, молодь і старші люди.

Цей закон різноманітності може певною мірою знайти втілення у сім'ї. Умебльовуючи дім, варто подбати про відповідну гармонію кольорів і про те, щоб речі узгоджувалися між собою. Хороший смак виявляється не в тому, щоб усі предмети інтер'єру мали один і той самий візерунок і обивку, або щоб виготовлені були з однакового матеріалу; навпаки, для ока набагато приємніша гармонія різноманітності.

Але незалежно від того, скромний цей дім чи вишуканий, розкішно обставлений чи навпаки, в його стінах не буде щастя, якщо дух його мешканців не узгоджується з божественною волею. Нехай в домі панує радість¹⁰.

Найкраща частина будинку, найбільш сонячні й приємні кімнати, найзручніші меблі повинні належати тим, хто постійно проживає в домі. Це зробить оселю привабливою для його мешканців і тих друзів, котрі справді турбуються про нас, на яких ми справляємо добрий вплив, а вони, в свою чергу, — на нас¹¹.

Подбайте про зручність для дітей та їхній добробут. Щоб діти відчували себе вдома щасливими і задоволеними, непотрібні розкішне оточення чи дорогі меблі; головне, аби батьки ставилися до них з ніжною любов'ю, увагою і турботою¹².

Чотири стіни, розкішні меблі, оксамитові канапи, вишукані дзеркала, прекрасні картини ще не створюють «домашнього вогнища», якщо там відсутні взаєморозуміння і любов. Це священне слово не має нічого спільного з пишними оселями, позбавленими радості сімейного життя...

Фактично в такому домі про зручність і добробут дітей думають в останню чергу. Діти занедбані матір'ю, яка багато часу витрачає на те, щоб усе в домі було пристойним, відповідало вимогам світського товариства. Діти зростають невихованими; вони набувають поганих звичок, стають неспокійними і вередливими. Не знайшовши в своєму домі ніякого задоволення, окрім прикрих обмежень і заборон, вони намагаються якнайшвидше відокремитися від родини. Позбавлені доброго впливу сім'ї та чуйного ставлення своїх домашніх, вони без жодного жалю вирушають у великий світ¹³.

Не говоріть дітям так, як мені доводилось чути від багатьох матерів: «Ця кімната не для тебе. Не сиди на цій канапі, що оббита едабом. Я не дозволяю тобі на неї сідати». А коли вони йдуть

до іншої кімнати: «Ми не хочемо, щоб ви тут галасували». Тоді діти ідуть до кухні, але кухарка кричить: «Не заважайте мені тут! Не шуміть, геть звідси: ви надокучаєте мені й заважаєте». Куди ж вони йдуть, щоб отримати виховання? На вулицю!¹⁴

Доброта і любов дорожчі за розкіш. Занадто багато турбот і клопотів у наших сім'ях і надто мало природної простоти, миру і щастя. Менше піклуйтеся про те, що скаже світ, а приділяйте більше уваги членам сім'ї. Нехай у стосунках між членами сім'ї буде менше показного, характерного для світських правил доброго тону, а значно більше ніжності та любові, радості й християнської люб'язності. Багатьом треба навчитися, як зробити свій дім привабливим, радісним місцем. Вдячні серця, привітні погляди дорожчі за будь-які багатства і розкоші, а задоволеність простим зробить домівку щасливою, якщо в ній панує любов.

Коли Ісус, наш Відкупитель, жив на землі, Він, незважаючи на Свою божественну гідність, був тихий і покірливий серцем. Він став світлом і благословенням для кожної оселі, тому що приносив людям радість і надію, вселяв мужність. О, якби бажання нашого серця були скромнішими, якби ми менше прагнули до речей, які важко придбати, щоб прикрасити ними власні житла, а плекали в собі те, що Бог цінує понад усі скарби — тихий та лагідний дух. Простота, лагідність і правдива любов навіть найскромнішу оселю перетворюють на рай. Краще з бадьорістю зносити різні незручності, аніж втратити спокій і любов¹⁵.

¹ Служіння зцілення. С.274-275.

² Там же. С.275.

³ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.107.

⁴ Служіння зцілення. С.370.

⁵ Там же. С.367-370.

⁶ Ознаки часу. 1877. 23 серпня.

⁷ Там же.

⁸ Ознаки часу. 1884. 2 жовтня.

⁹ Ознаки часу. 1877. 23 серпня.

¹⁰ Там же.

¹¹ Ознаки часу. 1884. 2 жовтня.

¹² Там же.

¹³ Там же.

¹⁴ Рукопис 43 а. 1894.

¹⁵ Свідощтва для Церкви. Т.4. С.621-622.

Частина VII

Спадок Господа

Розділ 23

ДІТИ — БЛАГОСЛОВЕННЯ

Сім'я — це Божий задум. Той, Хто дав Адамові Єву як помічницю... постановив, щоб чоловіки й жінки об'єднувалися у святому шлюбі, утворюючи сім'ї, члени яких, увінчані честю, могли б увійти до небесної родини¹.

Діти — спадок Господа, і ми відповідатимемо перед Ним за керування Його надбанням... Нехай батьки з любов'ю, вірою і молитвою працюють для своєї сім'ї, щоб, прийшовши до Бога, вони могли з радістю сказати: «*Ось я та діти, котрих дав мені Господь*»² (I.Нав.24:15).

Порожнім є той дім, у котрому немає дітей. Його мешканцям загрожує небезпека стати егоїстами, жити задля власного задоволення, рахуючись лише зі своїми бажаннями та вигодами³.

Порада бездітній парі. Егоїзму, який виявляє себе в різних формах залежно від обставин та особливостей людини, необхідно позбутися. Якби ви мали дітей і ваш розум спонукав би вас зосереджувати свою увагу не лише на собі, а піклуватися про них, навчати їх і бути для них прикладом, це було б перевагою для вас... Коли двоє створюють сім'ю, як у вашому випадку, і не мають дітей, щоб виховувати в собі терпіння, витримку і справжню любов, необхідно постійно пильнувати, щоб егоїзм не оволодів вами і ви не стали егоцентричні, не вимагали до себе уваги, турботи й зацікавленості, які ви не вважаєте за потрібне виявляти до інших людей⁴.

Чимало є хворих фізично, розумово і морально внаслідок того, що всю увагу вони сконцентровують лише на собі. Врятувати від цього застою могла б лише здорова, життєдіяльна сила юнацтва й невгамовна енергія дітей⁵.

Опіка дітьми вдосконалює благородні риси характеру. Всі діти викликають у мене ніжність і зацікавленість, тому що я сама зазнала страждань у ранньому віці. Я брала багатьох дітей і опікувалася ними, знаходячи у дитячій простодушності велике благословення для себе...

Співчуття, терпеливість і любов, необхідні у спілкуванні з дітьми, можуть стати благословенням для кожної родини. Вони пом'якшать і підкорять вже набуті риси характеру в тих, котрим потрібно бути радісними і спокійними. Присутність дитини у домі справляє очищувальний вплив і створює запашну атмосферу. Дитина, вихована у страхі Господньому, стає благословенням⁶.

Турбота і любов до дітей усувають з нашого характеру грубість, роблять нас ніжнішими і співчутливішими, впливають на формування шляхетних рис⁷.

Вплив, який справив на Еноха його син. Після народження свого першого сина Енох зазнав глибоких досвідів; його стосунки з Богом стали ще тіснішими. Як син Божий, він почав краще усвідомлювати свій обов'язок. А коли побачив любов дитини до нього, свого батька, його простодушне довір'я батьківській охороні, коли усвідомив всю глибину своєї ніжності до сина-первістка, тоді засвоїв дорогоцінний урок дивної Божої любові до людей, яка знайшла свій вияв у дарі Божому — Його Сині. Він навчився довір'ю, котре діти Божі можуть мати до свого небесного Отця⁸.

Дорогоцінне довір'я. Діти довірені своїм батькам як найдорогоцінніший набуток, про котрий Бог певного часу вимагатиме звіт. Ми повинні приділяти для виховання дітей більше часу, більше зусиль і більше молитов. Вони мають велику потребу в правильному навчанні...

Пам'ятайте, що ваші сини і дочки — це молодші члени Божої сім'ї. Він доручив вам опікуватися ними, навчати і виховувати їх для небес. Ви маєте дати звіт Йому про те, як ви виконуете свій священний обов'язок⁹.

¹ Служіння зцілення. С.356.

² Наочні уроки Христа. С.195-196.

³ Свідectва для Церкви. Т.2. С.647.

⁴ Там же. С.230-231.

⁵ Там же. С.647.

⁶ Лист 329. 1904.

⁷ Свідectва для Церкви. Т.2. С.647.

⁸ Патріархи і пророки. С.84.

⁹ Рев'ю енд Геральд. 1882 13 червня.

Розділ 24

КІЛЬКІСНИЙ СКЛАД СІМ'Ї

Кричуща несправедливість щодо матері, дітей і суспільства. Існують батьки, котрі, не замислюючись над тим, чи здатні вони належним чином утримувати велику сім'ю, наповнюють свій дім безпорадними маленькими істотами, які цілком залежать від своїх батьків і потребують турботи і науки... Це є кричущою несправедливістю не лише щодо матері, а й до її дітей і суспільства...

Батьки завжди повинні дбати про щасливе майбутнє для своїх дітей. Задля забезпечення сім'ї усім необхідним вони змушені будуть присвячувати увесь свій час праці, що обкладається податками¹.

Перш ніж збільшити склад сім'ї, батьки мають добре подумати над тим, чи поява їхніх дітей на світ принесе Богові славу, чи безчестя. Вони повинні прагнути прославляти Бога своїм шлюбом упродовж усіх років подружнього життя².

Здоров'я матері має важливе значення. Враховуючи відповідальність, покладену на батьків, добре обміркуйте, чи варто вам мати дітей. Чи достатньо у матері сили доглядати за ними? Чи в батька є можливості для того, щоб дитина отримала правильне виховання? Як же інколи мало батьки думають про долю дитини! Задоволення пристрасті — це єдине бажання, після чого на дружину і матір лягає тягар, який виснажує її здоров'я й енергію, паралізує духовні сили. Втративши здоров'я і присутність духу, вона живе в оточенні своєї численної отари, про яку не може дбати так, як їй би хотілось. Не отримавши належного виховання, діти виростають, щоби безчестити Бога та передавати іншим злі нахили свого ества; таким чином поповнюється армія, котрою сатана керує так, як йому заманеться³.

Інші чинники, що необхідно взяти до уваги. Бог бажає, щоби батьки поводитися розумно і провадили життя так, аби кожна дитина могла отримати належне виховання; нехай матері знаходять час і змогу використовувати свої духовні сили для того, щоби зробити дітей готовими перебувати у товаристві ангелів.

Вони повинні мати мужність поводитися благородно й звершувати свою справу в страхіві й любові Божій, тоді діти стануть благословенням для сім'ї і суспільства.

Чоловік і батько повинен враховувати усе це, щоб дружина і матір його дітей не була надто обтяжена клопотами і не занепала духом. Він має подбати, щоб мати його дітей не опинилася у такому становищі, коли вона неспроможна добре виховати своїх численних малюків⁴.

Батьки можуть думати про збільшення своїх сімей лише тоді, коли впевнені, що їхні діти отримають правильний догляд і виховання. Поява щороку нової дитини, догляд за якою лягає на плечі матері, є великою несправедливістю щодо неї. Часто це позбавляє дітей того догляду, виховання і щастя, котрі батьки, усвідомлюючи свій обов'язок, повинні давати їм⁵.

Порада для батьків, які мають велику сім'ю. Вам необхідно вирішити таке питання: чи виховую я дітей для того, щоб зміцнити вплив і збільшити ряди сил темряви, чи я вирощую їх для Христа?⁶

Якщо ви не здатні керувати своїми дітьми і формувати їхні характери відповідно до вимог Божих, то чим менше у вас буде дітей, котрі страждають від вашого неправильного виховання, тим краще для батьків і суспільства. Якщо діти з ранніх років не отримують належної науки і виховання від мудрої, розсудливої матері, котра сумлінно керує своїм домом у страхіві Господньому, формуючи характери дітей таким чином, щоб вони відповідали мірилу праведності, то збільшення сім'ї буде вважатися гріхом. Бог дав вам розум і вимагає, щоб ви керувалися ним. Батьки й матері, якщо ви розумієте, що у вас недостатньо знань, аби виховати своїх дітей для Господа, то чому ви не вчитеся цьому? Чому, народжуючи дітей, примножуєте лави сатани? Чи задоволений цим Бог? Якщо ви бачите, що велика сім'я серйозно виснажує ваші ресурси, що діти не сходять з рук матері й в проміжки часу між пологами вона не в змозі робити те, що вимагається від кожної матері, то чому б вам не подумати про наслідки? Кожна дитина запозичує життєві сили з материнського запасу, і якщо в цьому питанні батько й мати не керуються здоровим глуздом, то яким же чином батьки і діти будуть належно приготовлені? Господь закликає батьків, щоб вони замислились над цими питаннями у світлі майбутніх вічних реалій⁷.

Економічні міркування. Радимо батькам тверезо замислитися над тим, що вони можуть дати своїм дітям. Вони не мають права народжувати дітей на світ для того, аби зробити їх тягарем для інших. Чи мають вони таку роботу, яка дасть їм засоби на утримання сім'ї, не обтяжуючи інших? Якщо ні, то вони чинять злочин, народжуючи дітей, які змушені страждати через відсутність належного догляду, їжі та одягу⁸.

Ті, котрим не вистачає ділових якостей, котрі є найменш пристосованими до життя, як правило, наповнюють свій дім дітьми; тоді як люди, здатні себе забезпечити, мають звичайно стільки дітей, скільки можуть належним чином виховати. Люди, котрі не можуть подбати про себе, не повинні мати дітей⁹.

Як часом у Церкві виникають проблеми. Деякі самотні люди, ледве зводячи кінці з кінцями, все ж вирішують одружитися і створити сім'ю, хоча добре розуміють, що не зможуть її забезпечити. Але найгірше те, що вони нездатні керувати сім'єю. Звичка провадити недбале, вільне життя дається знаки і в сім'ї. Вони майже не володіють своїми емоціями, запальні, нетерплячі, вередливі. Коли такі люди приймають Благую Вістку, то вважають, що мають право на допомогу від своїх більш заможних братів; якщо ж їхні надії не сповнюються, вони нарікають на Церкву, звинувачуючи всіх у тому, що вони є віруючими лише на словах. Хто у цьому разі повинен постраждати? Чи має страждати справа Божа, а церковна скарбниця міліти, бо потрібно утримувати великі й бідні родини? Ні, звичайно. Страждати мусять самі батьки. Приймавши істину про суботу, вони, як правило, не матимуть більших нестатків, ніж мали досі¹⁰.

Що може гальмувати місійну діяльність? Посилаючи місіонерів у далекі країни, обирайте таких людей, які вміють ощадно господарювати, не мають великих сімей і, усвідомлюючи, що часу, в якій необхідно виконати велику роботу, є обмаль, не наповнюватимуть своїх осель дітьми, а залишатимуться, наскільки це можливо, вільними від усього, що може відвернути їхню увагу від великої справи. Дружина, котра посвятила себе цій місії, може вільно працювати над її реалізацією поруч зі своїм чоловіком, здатна зробити не менше, ніж він. Бог благословив жінку талантами, щоб вона використовувала їх для Божої слави, приводячи багатьох синів і дочок до Бога; однак багато тих, котрі

могли би бути добрими працівниками, знаходяться вдома, доглядаючи за власними дітьми.

Ми маємо потребу в місіонерах, які були б такими у повному розумінні цього слова; які відмовляються від егоїстичних інтересів і роблять Божу справу головною метою свого життя; які працюють лише для Бога і завжди готові йти туди, куди Він пошле їх виконувати будь-яку роботу, щоб ознайомити людей з істиною. Місійні поля мають потребу в чоловіках, дружини котрих люблять і бояться Бога, і які можуть допомагати їм у місійній діяльності. Багато сімейних людей виходять на працю, але повністю не віддаються їй. Їхні душі роздвоєні. Дружина та діти відволікають їх від праці, а тому часто вони відмовляються від місійних полів, оскільки вважають, що мають знаходитися біля свого дому¹¹.

¹ Рев'ю енд Геральд. 1890. 24 червня.

² Свідоцтва для Церкви. Т.2.С.380.

³ Рев'ю енд Геральд. 1892. 25 жовтня.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1890. 24 червня.

⁵ Урочистий заклик. С.110-111.

⁶ Свідоцтва для Церкви. Т.5. С.323-324.

⁷ Лист 107. 1898.

⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.380.

⁹ Урочистий заклик. С.103.

¹⁰ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.273.

¹¹ Рев'ю енд Геральд. 1885. 8 грудня.

ТУРБОТА ПРО ДІТЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ЗЛИДНЯХ

Осиротілі діти. Не один батько, який помер у вірі, що спирається на вічну Божу обітницю, залишив дорогих йому людей з повною впевненістю, що Господь потурбується про них. Як же Господь піклується про тих, що зазнали тяжкої втрати? Він не творить чудес, посилаючи їм манну з небес і не наказує крукам годувати їх; але Він творить диво у людських серцях, усуваючи з душі егоїзм і відкриваючи джерела доброти й щедрості. Він випробовує любов тих, котрі називають себе Його послідовниками, довіряючи їхній милості та ласці нещасних і осиротілих.

Нехай ті, що мають Божу любов, відкриють свої серця й оселі, приймаючи таких дітей. Існує велике поле корисної діяльності для всіх, хто бажає працювати для Господа, піклуючись про дітей і молодь, позбавлену батьківської опіки й ніжного впливу християнської родини. Багато хто з них успадкував лихі риси характеру, і якщо вони не отримають належного виховання, то потраплять до товариства, яке призведе до розпусти і злочинів. Таким дітям слід створювати сприятливі умови для формування позитивних рис характеру. Нехай вони стануть дітьми Божими¹.

Обов'язок Церкви. Діти, які залишилися без батьків і матерів, доручаються Церкві. Христос звертається до Своїх послідовників: *«Прийміть цих бідних дітей, виховуйте їх для Мене і отримаєте свою нагороду»*. Я бачила, що в таких ситуаціях виявляється багато самолюбства. Деякі, не вбачаючи особистої користі в усиновленні сиріт, відвертаються і кажуть: «Ні!» Їх, мабуть, не цікавить і не турбує, спасуться ці діти, чи загинуть. Вони вважають, що це не їхня справа і повторюють слова Каїна: *«Хіба я сторож своєму братові?»* Такі люди не бажають ускладнювати собі життя і чимось жертвувати задля сиріт, а тому байдуже штовхають їх в обійми світу, котрий інколи з біль-

шим бажанням приймає їх, аніж так звані християни. Дня Господнього дадуть Йому відповідь люди, яким небо давало змогу спасти сиріт, але вони знаходили виправдання своєму небажанню творити добро, оскільки не бачили в цьому жодної користі для себе. Мені було показано, що до тих, які відмовляються від нагоди чинити добро, будуть звернуті слова Ісуса: *«Як ви не зробили одному з цих менших, то не зробили Мені»* (Матв.25:45). Прочитайте, будь ласка, текст *Icaï 58:5-1P*.

Звернення до бездітних пар. Ті, котрі не мають власних дітей, повинні навчитися любити і піклуватися про чужих. Можливо, вони не придатні до праці на місійному полі, у чужих країнах, зате можуть бути покликані виконувати роботу в тій місцевості, де проживають. Замість того, щоб приділяти занадто багато уваги домашнім тваринам, щедро даруючи любов безсловесним істотам, використовуйте свій талант для людей, які успадкують небеса і уникнуть пекла. Зосереджуйте увагу на дітях, характери яких можете виліпити й сформувати за подобою Божою. Віддайте свою любов безпритульним малюкам, які знаходяться поруч з вами. Не зачиняйте дверей своїх сердець перед членами людської сім'ї, а замислюйтеся над тим, скількох знедолених дітей можете виховати у науці й напучуванні Господньому. Роботи багато для всіх, хто бажає працювати. Через християнські діла милосердя Церква може придбати чимало нових членів і збагатитися духовно. Спасіння безпритульних і осиротілих дітей — справа кожного³.

Якщо ви не маєте дітей, а Бог зробив вас управителями коштів, прихиліться серцем до дітей, що потребують любові, догляду, ласки й матеріальної допомоги, і будете набагато щасливішими. Завжди існуватиме потреба у людині, котра замінить місце батька й матері для тих дітей, які залишились без батьківської опіки й ласки, ніжної материнської любові, зазнають розтлінного впливу сучасного суспільства. Навчіться дарувати їм любов, співчуття і ніжність. Якщо визнаєте, що маєте Небесного Отця, Котрий, як сподівається, піклуватиметься про вас і колись забере в оселі, приготовлені для вас, то маєте усвідомити: на вас покладена серйозна відповідальність — стати друзями самотнім, батьками сиротам, допомагати вдовам і приносити користь людям у цьому світі⁴.

Чи повинні дружини служителів усиновлювати дітей? Часто ставлять запитання: чи дружина служителя повинна усиновлювати немовлят? Відповідаю: якщо вона не має схильності або не готова брати участі у місійній праці за межами свого дому, а вбачає свій обов'язок у тому, щоб прийняти сиріт і піклуватися про них, то вона зробить добре діло. Але нехай насамперед бере тих дітей-сиріт, батьки яких дотримувалися суботи. Бог благословить чоловіків і жінок, якщо вони від щирого серця приймуть у свій дім осиротілих дітей. Якщо ж дружина служителя не може сама взяти участь у вихованні інших, то нехай присвятить свої сили Богові як працівниця-християнка. Радимо їй бути вірною помічницею своєму чоловікові, працюючи разом з ним, удосконалюючи свій інтелект і допомагаючи проповідувати Істину. Дорога відкрита для всіх смиренних, посвячених жінок, звеличених благодаттю Христа; відвідуйте тих, що потребують допомоги, несіть світло розчарованим душам. Підбадьорюйте засмучених, молячись разом з ними і вказуючи їм на Христа. Такі християни не повинні присвячувати свій час і сили дитині, бо це, потребує постійної опіки й уваги. Не зв'яжуйте добровільно свої руки⁵.

Відчиніть двері своїх осель для сиріт і самотніх. Якщо у вас є така змога, прийміть у свій дім безпритульних. Нехай кожний буде готовий зробити свій внесок у цю справу. Господь сказав Петрові: *«Паси Моїх ягнят» (Йоан 21:15)*. Це повеління стосується і нас; а відчиняючи свої оселі для сиріт, ми виконуємо Його волю. Нехай же Ісус не розчарується у нас.

Прийміть цих дітей і представте їх Богові як запашний дар. Просіть Його благословити їх, а потім формуйте їх за подобою Христа. Чи прийме наш народ цей святий обов'язок?⁶

Випробування для Божого народу. Кілька років тому мені було показано, що Божий народ буде випробуваний в тому, наскільки він піклується про безпритульних, тому що багато людей залишаться без житла через свою вірність Істині. Протистояння й переслідування призведуть до того, що віруючі втратять свої домівки, тому всі, хто матимуть житло, повинні будуть широко відчинити двері для тих, хто залишився без даху над головою. Мені нещодавно було показано, що Бог особливим чином випробує Свій народ. Христос *«збіднів задля нас, щоб ми*

збагатилися Його убогістю» (2Кор.8:9). Він пожертвував Собою, щоб приготувати оселю для тих, які залишаються у цьому світі чужинцями й прихоськами, але бажають кращої країни, небесної⁷.

¹ Свідощтва для Церкви. Т.6. С.281-282.

² Там же. Т.2. С.33.

³ Рукопис 38. 1895.

⁴ Свідощтва для Церкви. Т.2. С.329.

⁵ Там же. Т.6. С.285.

⁶ Там же. С.284. Для більш повного ознайомлення з цією темою читайте «Служіння добротності».

⁷ Там же. Т.2. С.27-28.

СПАДЩИНА ДІТЯМ ВІД БАТЬКІВ

Закон спадковості. Фізичний і духовний стан батьків передається їхньому потомству. Цьому питанню не приділяється належної уваги. Якщо батьки мають шкідливі звички, що суперечать фізичним законам, то наслідки цього відчуватимуть не лише вони, а й майбутні покоління... Фізична, духовна й моральна культура людини дає змогу кожному співпрацювати з Христом. Чимало залежить від батьків. Раджу їм замислитися над тим, чи будуть діти, яких вони приведуть на світ, благословенням, чи прокляттям¹.

Чим благородніші прагнення батьків, чим вищі їхні розумові й духовні здібності, чим кращий фізичний стан, тим багатшим буде життєвий досвід, який вони передадуть дітям. Удосконалюючи все найкраще, що у них є, батьки справляють вплив на формування суспільства й духовне піднесення майбутніх поколінь².

На превеликий жаль, багато батьків є неосвіченими. Ті, кому доручено піклуватися про Божий набуток — душі й тіла дітей, створених за Його подобою, мали б зводити бар'єри, які захищали б дітей від розпусти цього світу, яка руйнує фізичне й моральне здоров'я тисяч людей. Якби вдалось встановити справжню причину багатьох сучасних злочинів, то виявилось б, що це неосвіченість батьків і матерів, які байдуже ставляться до цих речей. Така необізнаність призводить до жалюгідних наслідків. У жертву приносяться здоров'я і щастя. Батьки, якщо не можете дати своїм дітям виховання, яке Бог зобов'язав вас дати їм за допомогою повчань і прикладу, то ви повинні будете відповідати перед Ним за наслідки. Ці наслідки відчують на собі не лише ваші діти, а й наступні покоління. Як один будяк, залишений на полі, породжує сотні подібних собі, так і гріхи, що є наслідком вашої недбалості, погублять усіх, хто опиниться у сфері їхнього впливу³.

Лихі наслідки нестриманості даються взнаки у наступних поколіннях. Життя в розкошах, вживання алкоголю шкідливо впли-

ває на кров, розпалює пристрасті, викликає різні захворювання. Проте зло на цьому не закінчується. Батьки передають хвороби дітям у спадщину. Як правило, кожний нестриманий чоловік передає своїм дітям у спадок лихі нахили і тілесні недуги, які переносяться хворобливою, зіпсованою кров'ю. Розпуста, хвороба і розумова нерозвиненість, як гіркий спадок, передаються від батька до сина, від покоління до покоління, приносячи муки й страждання у світ. І це тягне за собою не менш руйнівні наслідки, ніж отримані від гріхопадіння... І все ж чоловіки й жінки теперішнього покоління, не думаючи і не турбуючись ні про що, потурають власній нестриманості, вдаючись до пияцтва та надмірностей і, таким чином, залишають як спадок для наступного покоління хвороби, недоумство та аморальність⁴.

Існує причина, що потребує особливої уваги і терпіння. Батьки й матері можуть спостерігати у своїх дітях власний характер. Часто для них принизливо побачити свої недосконалості, відтворені у власних синах і доньках. Намагаючись стримати і виправити у своїх дітях успадковані ними нахили до гріха, батьки повинні запастися терпінням, бути наполегливими, любити подвійною мірою⁵.

Коли у дитини виявляються недобрі успадковані риси, то чи повинні батьки лютувати з приводу того, що в потомстві знайшли відтворення їхні пороки? Ні, і ще раз ні! Тому нехай батьки уважно стежать за собою, остерігаючись будь-якої грубості й різкості, щоб пізніше ці пороки не виявилися в їхніх дітях⁶.

Виявляйте лагідність і доброту Христа щодо норовливих дітей. Пам'ятайте, що свою впертість вони дістали від батька й матері. Тому будьте вибачливі до дітей, які успадкували ваші риси характеру⁷.

Батьки, повністю покладайтеся на силу Христа, виправляючи порочні нахили, котрі передалися вашим дітям⁸.

Батьки й матері, будьте терплячі! Часто ваша праця ускладнюється через недбалість у минулому. Але Бог дасть вам сили, якщо ви будете вірити Йому. Поводьтеся зі своїми дітьми мудро і делікатно⁹.

¹ Рукопис 3. 1897.

² Служіння зцілення. С.371.

³ Рукопис 58. 1899.

⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.30-31.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1881. 30 серпня.

⁶ Ознаки часу. 1901. 2 вересня.

⁷ Рукопис 142. 1898.

⁸ Рукопис 79. 1901.

⁹ Рукопис 80. 1901.

Частина VIII

Сім'я, що має успіх

СВЯЩЕННЕ КОЛО СІМ'Ї

Святість сімейного кола. Кожна сім'я оточена священним колом, яке необхідно оберігати від втручання інших людей. Чоловік і дружина повинні бути один для одного всім. Нехай дружина й чоловік не мають якихось секретів один від одного і водночас не діляться своїми таємницями з іншими людьми. Серце дружини — своєрідна могила, в якій поховані всі вади її чоловіка, це саме стосується і чоловіка. Ніколи жодна зі сторін не повинна дозволяти собі жартів, які могли б зачепити почуття іншого. Як чоловік, так і дружина не повинні ані жартома, ані заради забави скаржитись один на одного перед сторонніми людьми; часті повторення нерозумного і, на перший погляд, невинного глузування, принесе для обох неприємності, а інколи й відчуженість. Мені було показано, що навколо кожної сім'ї має знаходитися священний щит¹.

Сімейне коло — це священне місце, символ небес, дзеркал, у якому слід бачити своє відображення. Ми можемо мати друзів і знайомих, проте вони не повинні втручатися у наше сімейне життя. Подружжя має бути переконаним у тому, що вони повністю належать одне одному; це переконання приносить свободу, спокій і довір'я².

Наш слух і очі повинні бути освяченими. Нехай всі члени сімейного кола моляться про те, щоб Бог освятив їхню мову, слух, зір, органи почуттів. При зустрічі зі злом ми можемо протистояти йому. Христос зробив можливим те, щоб людський характер поширював пахощі на добро... Як багато таких, що ганьблять Христа і неправильно представляють Його характер у сімейному колі! Як багато тих, котрі не мають терпіння, витримки, прощення і справжньої любові! Багато хто має свої уподобання й антипатії до чогось і вважає себе вільним виявляти свій порочний характер замість того, щоб відобразити волю, вчинки і характер Христа. Життя Ісуса було життям доброти й любові. Чи змінюємося ми за Його божественною природою?³

Єдність, любов, мир. Нехай батьки й матері урочисто пообіцяють Богові, Котрого, згідно з їхніми словами, вони люблять і слухаються, що за допомогою Його благодаті житимуть у злагоді і що в їхньому житті та характері виявлятиметься дух, який вони бажають бачити у своїх дітях⁴.

Батьки, стежте за тим, аби дух незгоди не закрався у вашу сім'ю, бо це один із засобів, які використовує сатана, по-своєму впливаючи на характер. Якщо батьки прагнуть зберегти єдність у родині, запроваджуючи у життя принципи, якими керувався у Своему житті Христос, суперечності зникнуть, запанує єдність і любов. Як батьки, так і діти приймуть дар Святого Духа⁵.

І чоловік, і жінка повинні пам'ятати, що життя має досить проблем, аби ускладнювати його ще й суперечками. При існуванні навіть невеликих розбіжностей, ви запрошуєте сатану до свого дому. Діти відчують дух незгоди навіть у дріб'язкових справах. Сили зла виконують свою руйнівну роботу, спонукаючи батьків і дітей бути невірними Богові⁶. Хоча в сімейному житті можуть виникати труднощі, чоловік і дружина повинні зберігати у своїх душах любов до Бога. Нехай батько поважає матір своїх дітей, виявляючи до неї доброту, ніжність та співчуття⁷.

Таємниця єдності сім'ї. Причиною незгоди і відсутності єдності в родині і в Церкві є розділення з Христом. Наблизитися до Христа — означає наблизитися одне до одного. Таємниця справжньої єдності в Церкві й сім'ї полягає не в дипломатії, не в управлінні, не в надлюдських зусиллях, спрямованих на подолання труднощів, якими б великими вони не були, а в єдності з Христом. Уявіть собі велике коло, від країв до центру якого сходиться багато ліній. Чим ближче ці лінії до центру, тим ближче вони одна до одної. Так трапляється і в християнському житті. Чим більше ми наближаємося до Христа, тим ближче стаємо один до одного. Бог прославлений тоді, коли Його народ діє дружно і злагоджено⁸.

Допомагайте одне одному. Сімейний союз — це священне товариство, кожний член якого бере на себе частину роботи, допомагаючи іншому. Сімейна справа повинна йти злагоджено, подібно до того як функціонують різноманітні частини добре відрегульованого механізму⁹.

Кожний член сім'ї має зрозуміти, що на ньому особисто лежить відповідальність за підтримання затишку, порядку та ор-

ганізованості в сім'ї. Нехай ніхто не перешкоджає роботі іншого. Усі разом ми беремо участь у добрій справі, взаємній підтримці, виявляючи доброту, витримку, терпіння; лагідний, спокійний тон у розмові допоможе уникнути непорозумінь; кожний повинен робити все, що в його силах, аби полегшити життєвий тягар матері...

Нехай кожний член сім'ї зрозуміє ту роль, яка відводиться йому в злагодженій сімейній діяльності. Всі, починаючи від шестирічної дитини, мають знати, що від них вимагається нести свою частину сімейних обов'язків¹⁰.

Рішення. Я повинен зростати у благодаті як вдома, так і всюди, де перебуватиму, щоб усі мої вчинки відзначалися моральною силою. Вдома я повинен бути уважним, контролюючи свої слова й вчинки, спостерігаючи за своїм духом. Я повинен знаходити час для розвитку власної культури, виховувати себе на принципах правди. Я хочу стати прикладом для інших. Я повинен роздумувати над словом Божим вдень і вночі, втілюючи Боже вчення у своє повсякденне життя. Меч духовний, котрим є Слово Боже, — єдина зброя, якою я можу безпечно користуватися¹¹.

¹ Рукопис 1. 1855.

² Лист 17. 1895.

³ Рукопис 18. 1891.

⁴ Рукопис 38. 1895.

⁵ Рукопис 53. 1912.

⁶ Лист 133. 1904.

⁷ Лист 198. 1901.

⁸ Лист 49. 1904.

⁹ Рукопис 129. 1903.

¹⁰ Свідчення для Церкви. Т.2. С.699-700.

¹¹ Рукопис 13. 1891

ПЕРША ШКОЛА ДИТИНИ

Первісний Божий план виховання. Чільне місце у системі виховання, встановленій в Едемі, посідає сім'я. Адам був «сином Божим» (Луки 3:38), і діти Всевишнього отримували науку від свого Отця. Це була сімейна школа у справжньому значенні цього слова.

У божественному плані виховання, пристосованому після гріхопадіння до тих умов, в які потрапила людина, Христос є Посланцем Отця; Він з'єднує людину з Богом — великим Учителем людства. Він постановив, щоб чоловіки й жінки були Його представниками на землі. Сім'я стає школою, а батьки — вчителями¹.

За часів патріархів виховання зосереджувалося у межах сім'ї. У запроваджених таким чином школах Бог подбав про найсприятливіші умови для розвитку характеру. Люди, перебуваючи під Його керівництвом, і надалі дотримувалися плану життя, встановленого Ним на початку. Ті, що відступили від Бога, будували собі міста і, оселившись у них, насолоджувались тією пишністю, розкошами і пороками, які й сьогодні роблять сучасні міста одночасно гордістю й прокляттям для світу. Але люди, які непохитно дотримувалися Божих принципів життя, жили серед полів і гір. Вони обробляли землю й випасали отари. Їхнє вільне життя давало їм змогу працювати, роздумувати, вчитися від Бога, навчаючи власних дітей Його ділам і шляхам. Бог бажав запровадити такий метод виховання в Ізраїлі.

У повсякденному житті сім'я була школою і Церквою, а батьки — вчителями як у релігійних, так і світських питаннях².

Сімейне коло — це школа. У Своїй мудрості Господь постановив, щоб сім'я була найважливішим засобом виховання.

Виховання дитини починається у родині. Це її найперша школа. Тут за допомогою батьків — перших наставників — дитина засвоює уроки, якими керуватиметься впродовж усього життя — уроки поваги, послуху, шанобливості й самовладання. Виховний

вплив сім'ї — це вирішальна сила на добро, або на зло. У багатьох відношеннях цей вплив дається взнаки тихо й поступово, але, використаний в правильному напрямі, стає могутньою силою на користь істини та праведності. Дитину, не виховану належним чином у сім'ї, виховає сатана за допомогою власних методів. Тож наскільки важливою є роль сім'ї як школи виховання³.

Дивіться на родинне коло як на школу виховання, в якій ви готуєте своїх дітей до виконання обов'язків у сім'ї, суспільстві й Церкві⁴.

Домашнє виховання має першочергове значення. Сумний факт, який повсюдно визнають і з приводу якого жалкують: домашнє виховання та освіта молоді занедбані в наш час⁵.

Немає важливішої галузі діяльності, ніж та, що доручена засновникам і охоронцям родини. Жодна справа, довірена людям, не приховує в собі таких серйозних і далекосяжних наслідків, як справа батьків і матерів.

Саме молодь і діти сьогоднішнього дня визначають, яким буде майбутнє суспільства, а якими стануть діти, — залежить від сім'ї. Відсутність належного домашнього виховання є головною причиною хвороб, страждань і злочинності — прокляття людства.

Якби родинне життя було чистим і правильним, якби діти, що вступають у життя, звільняючись від батьківської опіки, були готовими зустрітися з нелегкими життєвими обов'язками і труднощами, то яка зміна відбулася б у світі!⁶

Усе інше — справа другорядна. Кожна дитина, народжена на світ, — це власність Ісуса Христа, тому словом і прикладом її слід виховувати у послухові й любові до Бога; проте більшість батьків нехтують цією довіреною їм Богом справою. Виховувати й навчати дітей, як знайти й полюбити Христа, потрібно вже тоді, коли в них з'являються перші проблески свідомості. Нехай батьки докладають усіх зусиль, не забуваючи про формування сприйнятливого дитячого розуму. Все інше в домашньому житті — другорядне щодо чітко визначеного обов'язку, покладеного на батьків Богом, — виховувати своїх дітей в науці Господній⁷.

Батьки не повинні дозволяти, щоб ділові справи, світські звичаї й принципи, а також мода опанували ними такою мірою, що вони забули б про виховання своїх дітей зі самого раннього дитинства, бо це з роками дасться взнаки⁸.

Єдина серйозна причина, чому сьогодні в світі так багато зла, полягає у тому, що батьки думають про що завгодно, тільки не про найголовніше, а саме: як, виявляючи терпіння й доброту, навчити дітей бачити шлях Господній. Якщо б завіса була відсутня, ми побачили б, як багато дітей збилися на манівці через те, що батьки нехтували цією справою, позбавляючи дітей доброго впливу. Батьки, чи можете ви допустити таке? Жодна справа не повинна бути для вас настільки важливою, аби перешкодити присвятити дітям увесь час, навчити їх розуміти, що означає бути слухняними Господеві, повністю довіряючи Йому... Що ж ви пожнете у винагороду за свої зусилля?

Ви вмієте утримувати своїх дітей біля себе, і вони охоче співпрацюватимуть з вами в усьому, що ви їм запропонуєте. Ви самі переконаєтесь, наскільки легшою стане ваша праця⁹.

Батьки — призначені Богом учителям в домашній школі. Батьки — у прямому значенні слова вчителі, яких призначив Бог, і подібно до Авраама, вони покликані навчати своїх дітей ходити шляхом Господнім. Старанно вивчайте Писання, щоб знати шлях Господній та навчайте цього членів своєї сім'ї. Михей писав: *«Чого жадає від тебе Господь, — нічого, а тільки чинити правосуддя, — милосердя любити і з твоїм Богом ходити сумирно»* (Михей 6:8). Щоб бути вчителями, батьки самі повинні вчитися, постійно приймаючи світло Божих істин, і з допомогою повчань і прикладів виховувати своїх дітей у цьому дорогоцінному світлі¹⁰.

На підставі світла, яке я отримала від Бога, мені відомо, що чоловік і дружина покликані бути водночас домашніми служителями, лікарями, нянями і вчителями, з'єднуючи дітей зі собою і з Богом, навчаючи їх уникати звичок, котрі якимось чином могли б протидіяти впливові Божому, а піклуватися про кожен частину свого організму¹¹. Перевага у справі виховання дітей завжди належить матері; водночас як серйозна й важлива відповідальність покладена на батька, мати, завдяки своєму постійному спілкуванню з дітьми, особливо в їхньому молодому віці, має бути особливим наставником і товаришем. Вона старанно привчає їх до чистоти й порядку, впливає на формування у них правильних звичок і смаків; виховує їх працьовитими, корисними людьми, котрі вміють покладатися на власні сили,

щоб вони жили, працювали й поводитися так, ніби завжди знаходяться перед Божими очима¹².

Старші сестри можуть також справляти сильний вплив на молодших членів сім'ї. Молодші, дивлячись на приклад старших, намагатимуться наслідувати їх; принцип наслідування ефективніший, ніж часте повторювання повчань... Найстарша донька має усвідомити, що її християнським обов'язком є допомагати матері нести її численні нелегкі обов'язки¹³.

Раджу батькам більше вільного часу проводити вдома. За допомогою повчань і прикладу вони повинні навчити своїх дітей любити й боятися Бога, бути інтелігентними, товариськими, люблячими; прищеплювати їм працьовитість, ощадливість і самовідданість. Батьки, виявляючи до дітей любов, співчуття й підтримку, можуть зробити свою домівку безпечним і бажаним сховищем від багатьох спокус, що є у світі¹⁴.

Приготування до церковної школи. У домашній школі наші хлопчики й дівчатка готуються до відвідування церковної школи. Нехай батьки постійно пам'ятають про це і як домашні вчителі присвячують усі свої сили Богові, виконуючи високу і святу місію. Старанне, сумлінне домашнє виховання — найкраща підготовка, яку діти отримують для шкільного життя¹⁵.

Божі повеління — на першому місці. Ми маємо біблійні правила як для батьків, так і для дітей — високе й святе мірило, від якого не повинно бути жодних відхилень. Божі повеління повинні стояти на першому місці. Нехай батько й мати відкривають Слово Боже перед Тим, Хто випробовує усі серця, і щиро просять дати їм розуміння Божих слів¹⁶.

Навчайте своїх дітей любити Істину, тому що, освячуючись нею, вони мають змогу встояти під час великої перевірки. Незабаром з'ясується, чи гідні вони прийняти високу місію і стати членами царської родини, дітьми небесного Царя¹⁷.

Готуйтеся до майбутньої боротьби. Сатана збирає своє воїнство. Чи готові ми до тяжкої боротьби, що попереду? Чи готуємо ми своїх дітей до цієї великої кризи? Чи приготували себе і свої сім'ї, розуміючи, які позиції займають наші супротивники і якими є їхні методи ведення війни? Чи виховують наші діти в собі рішучість, аби бути твердими й непохитними у своїх принципах і обов'язках? Я молюся, щоб усі ми могли розрізнити ознаки

часу й приготувати себе і своїх дітей так, щоб під час конфлікту Бог був нашим сховищем і захистом¹⁸.

¹ Виховання. С.33-34.

² Там же. С.41.

³ Поради вчителям, батькам і студентам. С.107.

⁴ Ознаки часу. 1894. 10 вересня.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1881. 30 серпня.

⁶ Служіння зцілення. С. 351.

⁷ Рукопис 126. 1896.

⁸ Ознаки часу. 1894. 17 вересня.

⁹ Рукопис 53. 1912.

¹⁰ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.145.

¹¹ Рукопис 100. 1902.

¹² Пасифік Хелс Джорнал. 1890. Січень.

¹³ Свідощтва для Церкви. Т.3. С. 337.

¹⁴ Основи християнського виховання. С.65.

¹⁵ Поради вчителям, батькам і студентам. С.150.

¹⁶ Рев'ю енд Геральд. 1891. 15 вересня.

¹⁷ Ознаки часу. 1894. 10 вересня.

¹⁸ Рев'ю енд Геральд. 1889. 23 квітня.

Розділ 29

СПРАВА, ЯКУ НЕ МОЖНА ПЕРЕПОРУЧИТИ

Батьківські обов'язки ніхто інший виконати не може. Батьки, на вас покладена відповідальність, якої більше ніхто не може взяти на себе. Поки ви живі, доти відповідаєте перед Богом за те, чи йдете Його шляхом... Батьки, котрі роблять Слово Боже своїм дороговказом і розуміють, наскільки формування характерів їхніх дітей залежить від них, як батьків, будуть прикладом, який їхні діти можуть щасливо наслідувати¹.

Батьки й матері відповідальні за здоров'я, фізичний розвиток і формування характеру своїх дітей. На вас, як батьків, покладається обов'язок співпрацювати з Господом для виховання у дітей здорових принципів².

На жаль, чимало батьків відмовляються від покладеної на них Богом відповідальності за виховання своїх дітей і бажають, щоб цей обов'язок виконували інші люди. Вони хочуть, щоб інші працювали для їхніх дітей і звільнили їх від усіх проблем, пов'язаних з вихованням³.

Хто сьогодні проливає сльози через норовливість власних дітей, має звинувачувати у цьому лише себе. Нехай такі батьки зазирнуть у свою Біблію і подивляться, що Бог наказує їм робити як батькам і опікунам. Нехай візьмуться за виконання своїх давно занедбаних обов'язків. Необхідно впокорити себе і покаятися перед Богом за те, що нехтували Його вказівками щодо виховання дітей. Вони повинні змінити свою лінію поведінки і чітко, старанно дотримуватись біблійної постанови як дороговказу і поради⁴.

Ці обов'язки не можуть бути покладені лише на Церкву. О, якби молодь і діти віддали свої серця Христові! Проте батьки не повинні перекладати цю роботу лише на Церкву⁵.

Відповідальність за виховання дітей не перекладайте на служителя. Ви обтяжуєте обов'язками пастора і вважаєте, що він відпо-

відальний за душі ваших дітей, але не усвідомлюєте власної відповідальності як батьків і наставників...

Ваші сини і дочки наслідують ваш приклад, бачать відсутність у вас принципності, а ви розраховуєте на те, що служитель заповнить прогалини виховання, котре ви занедбали, і звершить диво, виховавши ваших дітей добродішними і побожними. Пастор робить для церкви все, що в його силах, сумлінно й лагідно навчаючи, терпляче виправляючи та ревно молячись за спасіння душ. І якщо все це виявляється марним, батьки й матері нерідко починають звинувачувати пастора у тому, що їхні діти залишаються ненаверненими, тоді як причина може приховуватися в їхній власній недбалості. Відповідальність покладена на батьків; чи візьмуться вони за справу, яку Бог доручив їм, і чи сумлінно виконуватимуть її? Чи йтимуть вони вперед, до небес, виявляючи смирення, терпіння і наполегливість, аби досягти високого рівня самим і допомогти в цьому дітям?⁶

Скільки батьків і матерів перекладають свої обов'язки на інших! Як багато ще таких, котрі вважають, що цей тягар мусить взяти на себе пастор — потурбуватися, аби їхні діти навернулися, і щоб печатка Бога була на них⁷.

Це не під силу і суботній школі. Батьки покликані допомагати своїм дітям отримувати знання для майбутнього життя. Але з деяких причин багатьом батькам не подобається знайомити своїх дітей з релігійними принципами. Вони залишають за ними право отримувати знання щодо своєї відповідальності перед Богом у суботній школі — знання, котрі самі повинні були б їм дати. Такі батьки мають зрозуміти, що Бог бажає, аби вони самі виховували, виправляли і навчали власних дітей, завжди нагадуючи їм про те, що формують свої характери для теперішнього і прийдешнього життя⁸.

Не покладайтеся на вчителів суботньої школи, аби замість вас навчали ваших дітей, як їм слід поводитися. Суботня школа — велике благословення; вона може допомогти у вашій праці, проте ніколи не замінить вас. На всіх батьків і матерів Бог поклав обов'язок привести своїх дітей до Ісуса, навчаючи їх, як потрібно молитися і вірити в Слово Боже.

Виховуючи своїх дітей, не приховуйте від них великих біблійних істин, розраховуючи на те, що суботня школа або пропо-

відник зроблять це замість вас. Біблія — священна і велична Книга, але її треба відкривати щодня і старанно досліджувати. Істини Слова Божого повинні справляти свій вплив навіть на дрібниці нашого життя, які видаються малозначущими. Якщо поставитися до них з належною увагою, вони осяють буденне життя, сприятимуть послуху та формуванню добрих рис характеру⁹.

¹ Лист 356. 1907.

² Рукопис 126. 1897.

³ Рев'ю енд Геральд. 1892. 25 жовтня.

⁴ Рукопис 57. 1897.

⁵ Ознаки часу. 1896. 13 серпня.

⁶ Свідощтва для Церкви. Т.5. С. 494-495.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1895. 21 травня.

⁸ Рев'ю енд Геральд. 1899. 6 червня.

⁹ Рукопис 5. 1896.

ТОВАРИСЬКІ СТОСУНКИ У СІМ'Ї

Батьки повинні ближче познайомитися зі своїми дітьми. Деякі батьки не розуміють власних дітей і не знають їх по-справжньому. Часто між батьками й дітьми є велика відстань. Коли би батьки намагалися зрозуміти почуття дітей і дізналися, що в них на серці, то це справило б на них благотворний вплив¹.

Нехай батько і мати діють разом, з повним взаєморозумінням. Раджу їм потоваришувати зі своїми дітьми².

Шукайте найкращі, найефективніші методи, щоб завоювати довір'я і любов дітей, провадити їх правильним шляхом. Випромінюйте світло любові на членів своєї сім'ї³.

Підтримка і похвала. Малюки люблять товариство і рідко почувують себе добре на самоті. Вони прагнуть співчуття і теплоти, вважають, що все радісне буде приємним і для матері, а тому цілком природно, що з усіма своїми маленькими радощами і прикрощами звертаються саме до неї. Мати не повинна ранили їхні чутливі серця байдужим ставленням до того, що видається їй дріб'язковим, але для дітей має велике значення. Її співчуття і схвалення є надзвичайно цінними. Лагідний погляд свідчить про її прихильність, слова підбадьорення або похвали будуть як сонячне світло в їхніх серцях, роблячи їх щасливими на цілий день⁴.

Батьки — довірені особи своїх дітей. Батьки, заохочуйте дітей до того, щоб вони довіряли вам, ділилися з вами сердечними переживаннями, маленькими щоденними неприємностями і прикрощами⁵.

Наставляйте їх у лагідному дусі, завойовуючи їхні серця. Це критичний час для дітей. На них може позначитися вплив, який загрожує віддалити їх від вас і якому ви повинні протидіяти. Станьте для них довіреними особами. Нехай вони розповідають вам про свої радощі й печалі⁶.

Діти могли б уникнути не одного лиха, якби перебували в тісніших стосунках зі своїми батьками. Заохочуйте дітей бути

відвертими і щирими, приходити до вас із труднощами, шукати допомоги, коли вони сумніваються у правильності прийнятого рішення. Нехай вони викладають перед батьками справу так, як бачать її, і просять їхньої поради. Хто може краще помітити небезпеку, що загрожує дітям, і вказати на неї ліпше, ніж побожні батьки? Хто ще так зрозуміє особливості характеру їхніх дітей, як вони самі? Матері, котра від раннього дитинства спостерігає за розвитком своєї дитини, добре відомі її природні нахили, тому вона може дати найкращу пораду. Лише батьки можуть сказати, які риси характеру дітей необхідно стримувати і приборкувати⁷.

«Немає часу». «Не маю часу, — говорить батько, — не маю часу виховувати своїх дітей; не маю часу для участі в радісних сімейних заходах». У такому разі не слід було брати на себе відповідальність за сім'ю! Відмовляючи дітям у часові, котрий по праву їм належить, ви позбавляєте їх виховання, яке вони повинні отримати від вас. Якщо ви маєте дітей, то разом з матір'ю повинні працювати над формуванням їхніх характерів⁸.

Чимало матерів скаржаться: «У мене немає часу бути зі своїми дітьми». Заради Христа, витрачайте менше часу на свій одяг і його прикрашання. Менше влаштовуйте та відвідуйте світських прийомів. Припиніть готувати нескінченну кількість різноманітних страв. Але ніколи, ніколи не нехуйте своїми дітьми. Що є полова порівняно з пшеницею? Нехай ніщо не стоїть між вами і тим, що найкраще служить інтересам ваших дітей⁹.

Обтяжені незліченними турботами, матері інколи усвідомлюють, що не можуть знайти часу терпляче наставляти своїх малюків, виявляючи до них любов і співчуття. Але пам'ятайте: якщо діти не знайдуть у родинному колі, у своїх батьків того, що задовольнило б їхнє прагнення, а саме: співчуття і спілкування, то шукатимуть інших джерел, де їхній розум і характер наражатимуться на небезпеку¹⁰.

Разом з дітьми у праці та розвагах. Присвячуйте кілька годин свого вільного часу дітям, беріть участь у їхніх заняттях і розвагах, завойовуйте довір'я, шукайте їхньої дружби¹¹.

Нехай батьки присвячують вечори своїм сім'ям, відклавши турботи, забувши про непорозуміння і трудові клопоти дня, що проминув¹².

Порада відлюдкуватим, властолюбним батькам. Батьки та вчителі, які надто часто вдаються до наказів і диктаторства, не можуть через це налагодити дружніх стосунків зі своїми дітьми й учнями. Часто вони поведуться надто стримано, виявляють авторитет у такій холодній, неприємній формі, що це не може завоювати сердець їхніх дітей та учнів. Якби вони зблизилися з дітьми, дали їм зрозуміти, що люблять їх, виявляли інтерес до всіх їхніх занять і навіть розваг, а нерідко самі уподібнювалися б до дітей, то зробили б їх щасливими та завоювали любов і довір'я. Це сприяло б тому, що діти глибоко шанували б і любили своїх батьків і вчителів¹³.

Лихі товариші — конкуренція сім'ї. Сатана і його воїнство докладають усіх зусиль, намагаючись приборкати розум дітей; тому до них потрібно ставитися зі щирістю, християнською ніжністю і любов'ю. Це допоможе впливати на них, і вони повністю довірятимуть вам. Створіть для дітей привабливу атмосферу сім'ї і свого товариства. Якщо ви це зробите, то в них не виникатиме особливого бажання спілкуватися з молодими приятелями... Через пануюче в світі зло існує необхідність обмежувати товариство дітей, тому раджу батькам з подвійними зусиллями завоювати дитячі серця, зробити їх щасливими¹⁴.

Батьки — друзі своїх дітей. Нехай між дітьми і батьками не виникне стіна холодності та потаємності. Батьки ближче познайомляться зі своїми дітьми, намагаючись зрозуміти їхні смаки, нахили, почуття і сердечні бажання.

Батьки, нехай ваші діти бачать, що ви любите їх і робите все можливе для їхнього щастя. Якщо ви чините так, тоді ваші вимушені обмеження матимуть для них набагато більшу вагу. Управляйте дітьми делікатно, виявляючи співчуття і пам'ятаючи слова Христа: *«ангели їхні на небесах завжди бачать лице Отця Мого небесного» (Матв. 18:10).*

Якщо бажаєте, щоб ангели виконували для ваших дітей справу, доручену їм Богом, співпрацюйте з ними, виконуючи свою частину роботи. Діти, виховані під мудрим, люблячим керівництвом, у добрій родині, не матимуть бажання залишати свою домівку в пошуках задоволень і поганого спілкування. Зло не приваблюватиме їх. Дух, що панує в сім'ї, формуватиме їхні характери; вони засвоюватимуть звички і принципи, які стануть

надійним захистом від спокус у той час, коли діти залишать рідну домівку, аби зайняти належне місце у світі¹⁵.

¹ Свідощва для Церкви. Т.1. С.396.

² Рукопис 45. 1912.

³ Рев'ю енд Геральд. 1881. 30 серпня.

⁴ Служіння зцілення. С. 388.

⁵ Свідощва для Церкви. Т.1. С.391.

⁶ Там же. С.387.

⁷ Там же. С.392.

⁸ Основи християнського виховання. С. 65-66.

⁹ Ознаки часу. 1901. 3 квітня.

¹⁰ Служіння зцілення. С.389.

¹¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С. 124.

¹² Християнська стриманість і біблійна гігієна. С. 65.

¹³ Свідощва для Церкви. Т.3. С. 134-135.

¹⁴ Там же. Т.1. С. 387-388.

¹⁵ Служіння зцілення. С. 394.

Розділ 31

БЕЗПЕКА МОЖЛИВА ЗАВДЯКИ ЛЮБОВІ

Сила служіння, спонукуваного любов'ю. Любов має чудову силу, бо вона божественного походження. *«Легідна відповідь приборкує гнів», «любов довготерпить, милосердствує... покриває багато гріхів» (Прим. 15:1; 1Кор. 13:4, 7).* Якщо б ми засвоїли цю науку, то отримали б цілющу силу! Як змінилося б життя, а земля нагадувала б небеса!

Цю дорогоцінну науку можна викласти так просто, що її зрозуміють навіть малі діти. Серце дитини ніжне і вразливе; і коли ми, дорослі, станемо, як діти, коли навчимося простоти, легідності та ніжної любові Спасителя, то для нас не буде важкою справою впливати на серця малюків і навчати їх цілющому служінню любові¹.

За світською логікою, гроші — це сила; але з християнської точки зору, сила — це любов. Цей принцип поєднує в собі інтелектуальну й духовну енергію. Чиста любов володіє особливою здатністю чинити добро і не може робити нічого, крім добра... Вона може вберегти від суперечностей і страждань, принести справжнє щастя. Багатство нерідко псує і губить людину; сила здатна причинити біль, але правда і доброта — це властивості чистої любові².

Любов — рослина, яку необхідно доглядати. Сімейне вогнище має бути місцем, де зосереджуються найчистіші, найвеличніші почуття. Мир, злагоду, любов і щастя наполегливо плекайте щодня, поки ці дорогоцінні якості не оселяться у серцях членів сім'ї. Рослину любові старанно вирощуйте, інакше вона загине. Плекайте кожний добрий принцип, якщо хочете, щоб він рясно квітнув у душі. Усе, що сатана насаджує в серці — ревності, заздрість, підозру, лихослів'я, нетерпеливість, упередженість, егоїзм, зажерливість і марнославство, — необхідно викорінювати. Якщо залишити в душі ці пороки, вони принесуть плоди, опоганюю-

чи багато людей. О, скільки людей вирощують отруйні рослини, що занапащують душі, знищуючи дорогоцінні паростки любові!³

Згадуйте своє дитинство. Не будьте завжди суворі зі своїми дітьми, забуваючи власне дитинство і те, що вони — просто діти. Не сподівайтесь, що ваші нащадки відразу стануть досконалими, не вимагайте від них поводитися як дорослі. Через це ви втратите до них доступ, котрий могли б мати, якби ставилися інакше, і змусите їх відчинити двері шкідливому — всьому, що здатне отруїти молодий розум, перш ніж усвідомите, що їм загрожує небезпека...⁴

Батьки не повинні забувати своїх дитячих років, того, як вони прагнули співчуття і любові, та якими нещасними почували себе тоді, коли їх ганьбили і сердито лаяли. Краще згадати про те, якими були ваші почуття в дитинстві, подумки опуститися «до рівня дітей, щоб зрозуміти їхні потреби».

Діти прагнуть ніжних, підбадьорюючих слів. Як приємно для матері вимовляти ніжні, щирі слова; вони, як сонячне проміння, наповняють теплом серця дітей, допомагаючи їм забути власні неприємності!⁵

Батьки, любіть своїх дітей! Любіть їх, коли вони ще зовсім маленькі, любіть у дитинстві, любіть в пору юності. Нехай ваше обличчя не буде похмурим, але завжди лагідним, привітним і доброзичливим⁶.

Створюйте для дітей сонячну атмосферу. Якщо діти чимось збентежені, їх треба заспокоїти. У період раннього дитинства і до змужнілості вони часто не отримують належної уваги. Матерям раджу так керувати своїми дітьми, щоб вони відчули себе частиною сім'ї. Нехай матір веде розмову зі своїми дітьми про їхні сподівання й труднощі. Нехай батьки пам'ятають, що в першу чергу вони покликані піклуватися про своїх дітей. Створюйте для них сонячну атмосферу; і тут найважливіша роль належить матері⁷.

Допомагайте дітям здобувати перемоги... Оточуйте їх атмосферою любові. Лише таким чином ви зможете приборкати їхню впертість⁸.

Діти потребують любові більше, ніж їжі. Багато матерів ганебно нехтують своїми дітьми, щоб зекономити час на пошиття сукні або непотрібне прикрашання одягу дітей. Коли діти втомлю-

ються і насправді потребують батьківської опіки, їх залишають без уваги або дають чогось попоісти. У цьому разі їжа їм не тільки не потрібна, а й може принести шкоду. Єдине, в чому вони мають потребу, — у ласкавих обіймах матері. Кожна мати повинна знаходити час на маленькі прояви ніжності, так необхідні дітям у дитинстві. Таким чином мати з'єднує своє серце із серцями дітей. Вона для них стає тим, чим для нас є Бог⁹.

Задовольняйте розумні бажання. Завжди давайте своїм дітям зрозуміти, що любите їх і все робите задля їхнього добра, що ви зацікавлені в їхньому щасті. Задовольняйте їхні дрібязкові бажання, але робіть це розумно¹⁰.

Маючи справу з дітьми, ніколи не керуйтеся у своїх вчинках поривами. Нехай авторитет і любов поєднуються разом. Плекайте і заохочуйте дітей до всього доброго, привабливого і, відкриваючи їм Христа, прищеплюйте прагнення до високих ідеалів. Відмовляючи дітям у тому, що шкідливе для них, покажіть їм водночас, що любите їх і бажаєте щастя. Чим труднішою є дитина, тим більшу любов ви повинні виявляти до неї. Якщо дитина буде впевненою у тому, що ви бажаєте зробити її щасливою, любов зруйнує усі перепони між вами. Цим принципом керувався Спаситель, спілкуючись з людьми. Цей принцип повинен утверджуватись і в Церкві¹¹.

Любов виявляє себе. У багатьох родинх зауважується відсутність любові у стосунках між членами. Існує потреба не в сентиментальності, а у вияві цнотливої, чистої, благородної любові й ніжності. Багато хто робить свої серця закам'янілими, виявляючи в словах і діях сатанинські риси характеру. Між чоловіком і дружиною, батьками і дітьми, братами і сестрами завжди має бути ніжність і любов. Стережіться нерозважливих слів, уникайте навіть натяків на те, що хтось когось не любить.

Обов'язок кожного члена сім'ї — бути приємним для інших, розмовляти м'яко і лагідно¹².

Плекайте в собі ніжність, прихильність і любов, що знаходять свій вияв у милих дрібничках, словах, дбайливому ставленні¹³.

Найкращий спосіб навчити дітей поважати своїх батьків — це дати їм змогу побачити, як ніжно батько ставиться до матері, як мати поважає й шанує батька. Ставши свідками

любові, що існує між батьками, діти будуть виконувати п'яту заповідь: «Діти, слухайтесь батьків своїх у Господі, бо то справедливо»¹⁴ (Ефес. 6:1).

Любов Ісуса відбивається у батьках. Якщо мати завоювала довір'я своїх дітей, навчила, щоб вони любили й слухалися її, то вона виклала їм перший урок християнського життя. Нехай вони люблять свого Відкупителя, довіряють і слухають Його так, як люблять, довіряють і слухають своїх батьків. Батьківська любов, якщо вони сумлінно дбають про дітей та правильно виховують їх, лише частково відбиває любов Ісуса до Його вірного народу¹⁵.

¹ Виховання. С. 114.

² Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.138.

³ Ознаки часу. 1911. 20 червня.

⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.387-388.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1901. 9 липня.

⁶ Рукопис 129. 1898.

⁷ Рукопис 127. 1898.

⁸ Рукопис 114. 1903.

⁹ Рукопис 43. 1900.

¹⁰ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.140.

¹¹ Рукопис 4. 1893.

¹² Ознаки часу. 1892. 14 листопада.

¹³ Керівництво для молоді. 1886. 21 квітня.

¹⁴ Рев'ю енд Геральд. 1892. 15 листопада.

¹⁵ Ознаки часу. 1911. 4 квітня.

ДБАЙТЕ ПРО САД ЛЮДСЬКОГО СЕРЦЯ

Батьки — садівники. Господь довірив батькам серйозну, священну справу. Вони покликані старанно обробляти ниву серця. Саме так вони можуть співпрацювати з Богом. Він сподівається, що вони берегтимуть і старанно оброблятимуть ниву дитячих сердець. Вони повинні сіяти добре насіння й знищувати бур'ян. Необхідно виправляти кожний недолік, кожну ваду характеру, бо, якщо їх залишити, вони спотворять його красу¹.

Батьки, ваша сім'я — це головне поле, на якому ви покликані працювати. Дорогоцінні рослини в домашньому саду насамперед потребують вашої турботи. Вам доручено пильнувати душі, за які доведеться звітуватись. Старанно обдумайте свою справу, її характер, значення та результати².

Перед вашими дверима є невеличка ділянка землі, за якою ви повинні доглядати, і Бог спитає вас за ту роботу, яку передав у ваші руки³.

Догляд за садом. У світі переважає думка про те, що молоді слід дозволити діяти за природними нахилами їхнього розуму. Якщо діти є розбещеними і безвідповідальними, то батьки говорять, що з часом вони зроблять правильний висновок для себе, залишать погані звички і стануть, нарешті, корисними людьми. Яка помилка! Роками вони дозволяли ворогові засівати ріллю серця, давали змогу проростати хибним принципам, а тому в багатьох випадках зусилля змінити щось у цьому напрямі виявляються даремними...

Деякі батьки дозволяють своїм дітям розвивати погані звички, котрі даватимуться взнаки впродовж усього життя. Цей гріх лежить на батьках. Такі діти можуть називатися християнами, але якщо в їхніх серцях благодать не звершує особливе діло, а в житті не відбувається докорінної переміни, то їхні звички да-

дуть про себе знати в усіх вчинках. Вони виявлять той характер, який їхні батьки дозволили їм сформувати⁴.

Не можна допускати, щоб молодь нерозбірливо пізнавала як добро, так і зло, сподіваючись, що в майбутньому, з часом домінуватиме добро, а зло втратить свій вплив. Зло прогресуватиме швидше, ніж добро. Не виключена можливість, що через багато років пороки, котрі вони мали, будуть викорінені; але хто може запевнити, що буде саме так? У нас обмаль часу. Набагато легше і безпечніше сіяти чисте, добре насіння в серцях дітей, ніж потім виривати бур'яни. Поняття, що вкорінилися у дитячій свідомості, важко стерти. Отож, наскільки важливо, щоб ці поняття були правильними, а здібності молоді використовувалися у доброму напрямі⁵.

Сівба і прополовання. У ранні роки життя дитини треба старанно готувати ґрунт її серця для злиття Божої благодаті. Потім ретельно засівати насіння правди й доглядати за ним. А Бог, Який винагороджує кожне зусилля, зроблене заради Нього, дасть посіяному насінню життя і з'явиться *«спочатку зелень, потім колос, а пізніше — повне зерно в колосі»* (Марк 4:28).

Надто часто через злочинну недбалість батьків сатана сіє своє насіння у дитячих серцях, і дозріває жниво ганьби і горя. Світ нині втратив правдиву побожність через те, що батьки не можуть втримати біля себе дітей. Вони не оберігали їх від спілкування з безтурботними й нерозважливими однолітками. Тому діти пішли у світ — сіяти насіння смерті⁶.

Велика справа виховання — знищення непотрібних і шкідливих бур'янів — є справою першочергового значення. Якщо ці бур'яни залишити, то вони ростимуть, поки не заглушать дорогоцінні рослини — принципи моралі й правди⁷.

Якщо поле залишити без обробітку, то обов'язково з'являться шкідливі бур'яни, які вкрай важко знищити.

Тому необхідно обробляти землю, а бур'яни виполоти, аби наші дорогі рослини могли рости. Але перш ніж вони проростуть, треба старанно посіяти добре насіння. Якщо матері не піклуються про те, щоб сіяти добре насіння, сподіваючись пізніше зібрати чисте і святе зерно, то вони зазнають розчарування, оскільки пожнуть лише «терня й колючки». Сатана постійно пильнує, готовий сіяти своє насіння; воно зійде і принесе багатий

врожай сатанинського характеру⁸. Виявляйте невтомну пильність щодо ваших дітей. Починаючи від народження дитини, сатана вдається до багатого арсеналу своїх засобів, працюючи над її характером і волею. Безпека дітей залежить від мудрості, пильності й турботи батьків. З любов'ю і страхом Божим вони обробляють ниву серця, засіваючи її насінням доброго духа, здорових звичок, любові й страху Божого⁹.

Природна краса. Батьки і вчителі покликані найсерйознішим чином шукати тієї мудрості, котру Ісус завжди готовий дати: вони мають справу з людськими душами у найбільш важливий і вразливий період їхнього розвитку. Облагороджуйте юнацькі поривання, аби молоді люди на кожному етапі свого життя виявляли прородну красу, характерну для свого періоду, котра розкривається поступово, як рослини й квіти в саду¹⁰.

¹ Рукопис 138. 1898.

² Ознаки часу. 1886. 1 липня.

³ Рев'ю енд Геральд. 1891. 15 вересня.

⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.493.

⁵ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.138-139.

⁶ Рукопис 49. 1901.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1885. 14 квітня.

⁸ Рукопис 43. 1900.

⁹ Рукопис 7. 1899.

¹⁰ Свідоцтва для Церкви. Т.6. С.204-205.

ОБІТНИЦІ БОЖЕСТВЕННОГО КЕРІВНИЦТВА

Ми маємо божественного Друга. Ваш співчутливий Відкупитель спостерігає за вами з любов'ю і розумінням, готовий вислухати ваші молитви й надати необхідну допомогу. Він знає усі турботи материнського серця і підтримує вас як найкращий Друг у кожную критичну хвилину. Його вічні руки завжди підтримують богобоязливу, вірну матір. Перебуваючи на землі, Він також мав матір, яка боролася з нуждою, обтяжена клопотами, турботами і труднощами; Ісус співчуває кожній матері-християнці в її турботах і тривогах. Спаситель, Котрий здійснив довгу подорож, щоб заспокоїти тривожне серце жінки, дочка котрої була біснуватою, вислухає молитви матері й благословить її дітей.

Той, Хто повернув удовиці її єдиного сина, котрого вже несли на кладовище, зворушений сьогодні горем матері, що зазнала тяжкої втрати. Той, Хто проливав сльози співчуття біля гробу Лазаря і повернув Марті та Марії їхнього померлого і похованого брата, Хто простив Марію Магдалину, Хто згадав про Свою матір, перебуваючи у муках агонії на хресті, Хто з'явився ридачим жінкам і зробив їх Своїми посланницями, щоб вони першими несли радісну вістку про воскресіння Спасителя, — і нині є найкращим Другом жінки, готовим допомогти їй у будь-яких обставинах життя¹.

Жодна справа не може зрівнятися з тією, що виконує мати-християнка. Вона здійснює своє служіння, виховуючи дітей в науці й страху Господньому. Як часто вона усвідомлює, що тягар її важчий, ніж вона здатна нести; але яка це дорогоцінна перевага скласти цей тягар у молитві перед співчутливим Спасителем! Свій тягар вона може покласти біля Його ніг і в Його присутності знайти силу, що підтримає її і дасть бадьорість, надію, сміливість і мудрість навіть у найтяжчі хвилини життя. Яким

солодким для змученої турботами матері є усвідомлення того, що вона має Друга, Який може допомогти їй у всіх труднощах! Якби матері частіше приходили до Христа і довіряли Йому більше, то наскільки легшою була б їхня праця і вони знайшли б спокій своїм душам².

Небесний Бог чує ваші молитви. Без божественної допомоги ви не зможете правильно виховати своїх дітей, оскільки гріховна природа, успадкована від Адама, завжди прагне до панування. Серце має бути приготовлене для принципів істини, аби вони могли закарбуватись у душі й втілитись у життя³.

Батьки розуміють, що коли у вихованні дітей вони діятимуть за Божими вказівками, то отримують допомогу небес. Вони матимуть від цього велику користь, бо, навчаючи інших, вчаться самі. Їхні діти здобуватимуть перемоги завдяки тим знанням, що отримали, йдучи шляхом Господнім. Вони можуть перемагати природні, успадковані нахили до зла⁴.

Батьки, чи працюєте ви з неослабною енергією для своїх дітей? Небесний Бог відзначає ваше піклування, ваш сповнений ревності труд, вашу постійну пильність. З терпінням і ніжністю виховуйте дітей для Господа. У вашій праці зацікавлені небеса. Бог об'єднається з вами, щоб увінчати ваші прагнення успіхом⁵.

Коли ви пояснюватимете дітям істини спасіння і вкажете їм на Христа як на особистого Спасителя, то ангели перебуватимуть з вами. Господь дасть батькам і матерям благодать, щоб вони могли зацікавити своїх малюків чудовою історією про Немовля Віфлеєму, Котре, воістину, є Надією світу⁶.

Просіть і отримаєте. Реалізуючи свою важливу справу, батьки повинні просити і отримувати божественну допомогу. Навіть якщо характер, звички і звичаї батьків були сформовані не за кращим взірцем, якщо уроки, засвоєні ними у дитинстві та юності, призвели до неправильного розвитку характеру, вони не повинні зневірюватись. Навертаюча сила Божа здатна змінити як успадковані, так і набуті нахили, тому що релігія Ісуса служить для піднесення людини. «*Народження згори*» означає перетворення, нове народження в Христі Ісусі⁷.

Будемо ж наставляти наших дітей вченням Божого Слова. Якщо кликатимете, Господь відповідь вам. Він скаже: «Ось Я, що ти хочеш, щоб Я вчинив для тебе?» Небо з'єднане із зем-

лею, і кожна душа може виконати свою місію. Господь любить дітей. Він бажає, щоб вони були виховані з розумінням свого високого покликання⁸.

Святий Дух керуватиме. Мати повинна відчувати потребу в керівництві Святого Духа, щоб вона сама могла отримати досвід правдивого послуху Божій волі та Його шляху. І тоді, через благодать Христа, вона зможе стати мудрим, добрим, люблячим учителем⁹.

Христос подбав про те, щоби батькам, які перебувають під керівництвом Святого Духа, була дана сила і благодать стати вчителями у сім'ї. Домашнє виховання і навчання справлятимуть перетворюючий, формуючий вплив¹⁰.

Божественна сила об'єднається з людськими зусиллями. Безлюдських зусиль божественні зусилля марні. Бог діятиме, коли батьки, довіряючи Йому і покладаючись на Нього, усвідомлять свій священний обов'язок і намагатимуться правильно виховувати дітей. Він співпрацюватиме з тими батьками, котрі старанно і з молитвою виховують своїх дітей, звершуючи особисте спасіння й спасіння дітей. Він викликатиме *«в них і хотіння і чин за доброю волею Своєю»*¹¹ (Фил. 2:13).

Самі лише людські зусилля не допоможуть вашим дітям бути досконалим характер для небес; здійснити цю велику і святу справу можна лише з божественною допомогою¹².

Якщо ви виконуєте свої батьківські обов'язки в силі Божій, з твердим наміром ніколи не послабляти зусиль і не залишати цей відповідальний пост, намагаючись зробити своїх дітей такими, якими їх бажає бачити Бог, тоді Ви отримаєте схвалення в Його очах. Він знає, що ви робите все можливе, і додасть вам сили. Господь Сам виконає ту частину роботи, яку не зможуть здійснити батько або мати; Він працюватиме з мудрими, терпеливими, цілеспрямованими зусиллями богобоязливої матері. Батьки, Бог не має наміру виконувати за вас роботу, яку доручив вам у вашій родині. Ви не повинні лінуватися і бути недбайливими слугами, якщо хочете, щоб ваші діти були збережені від небезпек цього світу¹³.

Коли приходять випробовування, міцно тримайтеся Ісуса. Батьки, приймайте промені божественного світла, котрі сяють на вашому шляху. Ходіть у світлі, як і Христос перебуває у світлі.

Здійснюючи спасіння своїх дітей та відстоюючи свою позицію на шляху до святості, ви зустрінете найприкріші випробування. Але не зневірюйтесь. Міцно тримайтеся за Ісуса! Він говорить: *«Хіба що буде держатися міцно Мого він захисту, щоб мир учинити зі Мною, і вчинить він мир зі Мною» (Ісаїя 27:5)*. Будуть труднощі, ви зустрінетесь з перешкодами. Постійно дивіться на Ісуса. Коли виникне критична ситуація, звертайтеся до Господа із запитанням: що я повинен робити?¹⁴

Чим важча боротьба, тим більша батьківська потреба у допомозі небесного Отця, тим дорожчою буде отримана перемога¹⁵.

Працюйте з вірою. Батьки повинні виконувати призначену їм справу з терпінням і любов'ю, як вірні управителі багатой благодаті Христової.

Бог чекає від них вірності. Усе слід робити з вірою. Постійно моліться, щоб Бог дарував Свою благодать вашим дітям. Нехай вони невтомно працюють, не виявляючи нетерпіння й роздратування. Батьки, тісно об'єднуйтеся зі своїми дітьми і з Богом. Якщо батьки працюють з терпінням і любов'ю, щиро намагаються допомогти своїм дітям досягти найвищого взірця чистоти і скромності, то матимуть успіх¹⁶.

¹ Ознаки часу. 1886. 9 вересня.

² Там же. 1877. 13 вересня.

³ Рев'ю енд Геральд. 1892. 25 жовтня.

⁴ Там же. 2899. 6 червня.

⁵ Там же. 1901. 29 січня.

⁶ Христос — Надія світу. С.517.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1897. 13 квітня.

⁸ Рукопис 31. 1909.

⁹ Поради вчителям, батькам і студентам. С. 128.

¹⁰ Рукопис 36. 1899.

¹¹ Ознаки часу. 1901. 25 вересня.

¹² Рев'ю енд Геральд. 1892. 25 жовтня.

¹³ Там же. 1888. 10 липня.

¹⁴ Рукопис 67. 1901.

¹⁵ Рев'ю енд Геральд. 1881. 30 серпня.

¹⁶ Рукопис 138. 1898.

Частина ІХ

Батько — сполучна
ланка сім'ї

Розділ 34

СТАНОВИЩЕ БАТЬКА І ЙОГО ОBOB'ЯЗКИ

Правильне визначення слова «чоловік». Сім'я — це божественне запровадження. Задум Божий полягає в тому, аби сімейне коло — батько, мати і діти — існувало в цьому світі як непорушний зв'язок¹.

Зробити сім'ю щасливою — завдання не лише матері. Батьки також мають важливе поле діяльності. Чоловік — сполучна ланка у сімейних стосунках; своєю сильною, щирою, відданою любов'ю він з'єднує в одне ціле членів сім'ї, матір і дітей, утворюючи міцний союз².

Визначення «сполучна ланка в сім'ї», яке дається чоловікові, якнайповніше розкриває суть справи... Я бачила, що лише деякі батьки розуміють свою відповідальність³.

Голова сім'ї. Чоловік і батько є головою сім'ї. Дружина очікує від нього любові, розуміння і допомоги у вихованні дітей, і це цілком закономірно. Діти належать йому так само, як і їй, і він також зацікавлений у їхньому добробуті. Діти звертаються до батька за підтримкою і керівництвом; він повинен мати правильне уявлення про життя і знати, який вплив та яке спілкування буде корисним для його сім'ї; але понад усе він має керуватися любов'ю, страхом Божим і вченням Його Слова, щоб спрямувати своїх дітей на правдиву дорогу...

Батько повинен зробити свій внесок у щастя сім'ї. Якими б не були його справи і турботи, вони не повинні затьмарювати щастя сім'ї; додому він приходить з посмішкою і приємними словами⁴.

Законодавець і священник. Батько є центром сім'ї. Він — законодавець, в характері якого виявляються такі позитивні якості, як енергійність, чистота, чесність, терпеливість, мужність, старанність і корисна діяльність. Певною мірою батько є священником сім'ї, котрий приносить ранкові й вечірні жертви на Божий

жертівник. Дружину і дітей також треба заохочувати об'єднуватися в цьому жертвоприношенні, підносячи хвалу в духовних піснях. Вранці та ввечері батько, як священник сім'ї, повинен визнавати перед Богом гріхи, які протягом дня здійснив він і його діти. Необхідно визнавати як гріхи, про які він пам'ятає, так і потаємні, які знає один лише Бог. Таке правило, якого ретельно дотримується батько, коли він вдома, або мати в час його відсутності, стане благословенням для сім'ї⁵.

У своїй родині батько представляє божественного Законодавця. Він співпрацює з Богом, здійснюючи сповнені милості задуми Божі та утверджуючи у своїх дітях принципи істини, прищеплюючи якості, що допоможуть їм виробити чистий, добродієсний характер і бути слухняними не тільки своїм земним батькам, а й небесному Отцеві⁶.

Батько не повинен нехтувати своїм священним обов'язком і ні в чому не поступатися батьківською владою⁷.

Ходить із Богом. Своєю живою вірою батько з'єднує дітей з престолом Божим. Не покладаючись на власні сили, він довіряє свою безсилу душу Ісусові та сподівається на силу Всевишнього. Брати, моліться вдома з вашою родиною вранці й ввечері, моліться ретельно у своїй кімнаті, виконуючи щоденну роботу, підносьтеся в молитві душею до Бога. Так Єнох ходив з Богом. Тиха, палка молитва душі піднесеться як святий фіміам до престолу благодаті й буде приємна Богові, ніби вона була звершена у святині. Для всіх тих, хто у такий спосіб шукає Його, Христос стає негайним Помічником у скрутний час. Вони в день випробування будуть сильними⁸.

Життєва зрілість. Батько не повинен бути як дитина, котра керується лише поривами. Він пов'язаний зі своєю сім'єю священними узами⁹.

Його вплив на сім'ю залежить від того, наскільки він знає єдиного, правдивого Бога і посланого Ним Ісуса Христа. *«Коли я був дитиною, — говорить апостол Павло, — то я говорив, як дитина, думав, як дитина, розумів, як дитина; коли ж я став мужем, то залишив усе дитяче» (1Кор. 13:11).* Батько повинен стати на чолі сім'ї не як недисциплінована доросла дитина, а як чоловік мужнього характеру, котрий уміє вгамовувати свої пристрасті. Він повинен отримати моральне виховання. Його пове-

дінка у сімейному житті має визначатися чистими принципами Божого Слова. Тоді він зростатиме у міру Христової повноти¹⁰.

Підкоріться Божій волі. Чоловікові й батькові я хочу сказати: переконайтеся в тому, що вашу душу оточує чиста, свята атмосфера... Ви повинні щоденно навчатись у Христа. Ніколи не дозволяйте, щоб дух тиранії панував у сім'ї. Чоловік, що так чинить, діє спільно зі слугами сатани. Підкоріть свою волю Божій волі. Робіть усе, що у ваших силах, аби життя вашої дружини було приємним і щасливим. Зробіть своїм радником Слово Боже. Живіть у сім'ї за ученням цього Слова. Тоді і в Церкві, і на роботі будете поводитися згідно з цими істинами. Небесні принципи допоможуть вам виявляти благородство у всіх справах. Ангели Божі співпрацюватимуть з вами, допомагаючи відкривати світові Христа¹¹.

Молитва, якою доречно молитися запальному чоловікові. Не дозволяйте, щоб неприємності на роботі затьмарювали ваше сімейне життя. Коли навіть дріб'язкові питання вирішуються не так, як вам цього хотілося б і ви не здатні виявити витримку, довготерпіння, доброту і любов, то це свідчить про те, що ви не обрали своїм Другом Того, Хто так полюбив вас, що віддав за вас Своє життя, аби ви могли перебувати з Ним.

У повсякденному житті ви зустрінетеся з несподіванками, розчаруваннями і спокусами. Що говорить Слово? *«Протистаньте дияволіві»* з повною довірою до Бога — *«і втече від вас...»* *«Наблизьтеся до Бога — і Він наблизиться до вас»*. *«Хіба буде держатися міцно Мого він захисту, щоб мир учинити зі Мною, і вчинить мир зі Мною»* (Яків. 4: 7-8; Ісая 27:5). Дивіться на Ісуса завжди і за всіх обставин, посилаючи молитви від чистого серця, щоб знати, як виконувати Його волю. І коли ворог прийде, як ріка, Дух Господній підніме прапор проти нього. Якщо ви готові вже здатися, втрачаєте терпіння і самовладання, стаєте черствими, намагаєтесь звинувачувати і шукати в комусь помилки, — саме тоді час піднести молитву до небес: «Допоможи мені, Боже, протистояти спокусі, очисти моє серце від усілякої гіркоти, гніву та лихослів'я. Даруй мені Твою покору, Твоє смирення, Твоє довготерпіння і Твою любов. Не допусти, щоб я зганьбив свого Відкупителя, неправильно тлумачив слова і спонукання моєї дружини і моїх дітей, моїх братів і сестер по вірі. Допоможи мені

бути добрим, ніжним, чуйним, прощаючим. Допоможи мені бути справжнім чоловіком і батьком в сім'ї, щоб виявляти характер Христа іншим»¹².

Поєднуйте авторитет зі смиренням. Той факт, що чоловік постійно підкреслює, що йому належить становище голови сім'ї, ще не є доказом його чоловічої гідності. Повага до нього не збільшиться, коли він буде посилатися на тексти Писання, аби підтримати свої претензії на авторитет. Вимоги, щоб дружина, матір його дітей, у всьому діяла за його планами, ніби вони є непогрішимими, аж ніяк не додадуть йому чоловічої гідності. Господь поставив чоловіка головою дружини, щоб він став її захисником. Він є важливою ланкою в сім'ї, що об'єднує її членів, як і Христос є Головою Церкви і Спасителем духовного тіла. Нехай кожний чоловік, котрий запевняє, що любить Бога, уважно дослідить, якими є Божі вимоги щодо його становища. Авторитет Христа виявляє себе в мудрості, доброті та лагідності. Отож, нехай чоловік, використовуючи свою владу, наслідує Христа — Голову Церкви¹³.

¹ Рукопис 36. 1899.

² Ознаки часу. 1877. 13 вересня.

³ Свідчення для Церкви. Т.1. С.547.

⁴ Служіння зцілення. С.390-392.

⁵ Свідчення для Церкви. Т.2. С.701.

⁶ Ознаки часу. 1894. 10 вересня.

⁷ Лист 9. 1904.

⁸ Свідчення для Церкви. Т.4. С.616.

⁹ Там же. Т.1. С.547.

¹⁰ Рукопис 36. 1903.

¹¹ Лист 272. 1903.

¹² Лист 105. 1893.

¹³ Лист 186. 1891.

НОСІТЬ ТЯГАРІ ОДИН ОДНОГО

Обов'язки батька не перекладайте на інших. Обов'язок батька щодо своїх дітей не можна перекладати на матір. Виконання нею власних обов'язків вже є достатнім навантаженням. Лише працюючи у злагоді, батько і мати можуть здійснити роботу, доручену їм Богом¹.

Нехай батько не звільняє себе від участі у вихованні дітей як для цього життя, так і для вічності. Він поділяє цю відповідальність з матір'ю. Існують обов'язки для батька і матері. Якщо батьки бажають, щоб у дітях розвивалися такі якості, як любов і повага, то повинні виявляти їх у ставленні один до одного². Схвальним поглядом і ласкавими словами батько підбадьорює і підтримує матір в її праці й турботах³.

Допомагайте своїй дружині в конфліктних ситуаціях. Будьте обережними у своїх словах, виховуйте в собі добрі манери, люб'язність, доброту і ви будете винагороджені за це⁴.

Служіння любові полегшує тягар матері. Чим би не займався батько і якими б не були труднощі, пов'язані з його роботою, додому він має приходити з посмішкою на обличчі, розмовляти тим самим приємним голосом, яким розмовляв упродовж всього дня з відвідувачами і сторонніми людьми. Якщо дружина розуміє, що може розраховувати на любов і прихильність чоловіка, що він підтримає її в усіх її трудах і клопотах, що його вплив додасть їй сили, — її тягар стане вдвічі легшим. Хіба діти не належать йому так само, як і їй?⁵

Дружина може займатися якоюсь іншою роботою, вважаючи, що це важливіше, ніж допомагати чоловікові впоратися з його обов'язками; це саме стосується й чоловіка. Серед чоловіків спостерігається тенденція поводитися вдома не як управитель сімейного кола, а як постоялець, котрий приходить додому і залишає його, коли йому заманеться⁶.

Домашні обов'язки священні й важливі, однак часто пов'язані з утомливою монотонністю. Численні клопоти і труднощі

починають дратувати; якщо немає різноманітності й приємної розрядки, чоловіки часто не вважають ці обов'язки необхідними або, висловлюючись точніше, потрібними і доцільними. Життя матерів, які займають скромне становище у суспільстві, сповнене нескінченної самопожертви і стає ще тяжчим, якщо чоловіки не надають ваги тим труднощам, котрі випадають на долю жінок, не підтримують їх⁷.

Виявляйте турботу до дружини, в якій слабке здоров'я. Чоловік повинен виявляти велику зацікавленість у своїй родині. Особливо ніжним піклуванням він оточує дружину зі слабким здоров'ям. Таким чином він може закрити двері перед багатьма хворобами. Ласкаві, веселі, підбадьорюючі слова принесуть більше користі, ніж найкращі ліки. Вони вселятимуть мужність у серця, сповнені суму розчарування; щаслива і сонячна атмосфера, яку створюють в сім'ї добрі вчинки й підбадьорюючі слова, вдесятеро окуплять витрачені зусилля. Нехай чоловіки пам'ятають: переважна частина обов'язків щодо виховання дітей лежить на матері; багато у процесі формування їхніх характерів залежить від неї. Це повинно викликати у нього найніжніші почуття, і він дбатиме про те, щоб полегшити її життєвий тягар, виявляючи свою любов до неї. Він заохочує покладатися на нього й спрямовує її погляд до небес, де можна відновити силу, отримати спокій і знайти вічний відпочинок для втомлених. Він не повертається додому з похмурым виглядом, а навпаки, своєю присутністю приносить у сім'ю світло, спонукаючи дружину зосереджувати свій погляд на Богові й довіряти Йому. Об'єднавшись, вони можуть покладатися на Божі обітниця й приносити у сім'ю Його рясні благословення⁸.

«Ідіть поволі». Багато хто з чоловіків і батьків може засвоїти корисний урок на прикладі дбайливого пастиря. Яків, який був змушений здійснити швидку і важку подорож, сказав: *«Діти малі, а дрібна та велика худоба в мене діїні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара... Я піду поволі за ногою скотини, що переді мною, і за ногою дітей...»* (Бут.33:13-14).

Нехай же на тяжкій життєвій дорозі чоловік і батько «іде поволі», щоб тим, які супроводжують його, була під силу така подорож. Серед гонитви за багатством і владою у цьому світі нехай він навчиться зупинятися, аби втішити і підтримати ту, котра покликана йти поруч з ним...

Нехай чоловік допомагає дружині, виявляючи до неї співчуття й прихильність. Якщо він бажає, щоб вона завжди була свіжою та радісною, подібною до сонячного світла в домі, нехай допомагає їй нести життєвий тягар. Його доброта і люб'язність будуть для неї безцінним підбадьоренням, а щастя, яке він їй дає, принесе радість і мир у його серце...

Якщо мати позбавлена належної турботи і підтримки, виснажує свої сили, надмірно працюючи або через хвилювання чи депресію, тоді й діти будуть позбавлені життєвої сили, гнучкого інтелекту та життєрадісності, котрі повинні були успадкувати. Набагато краще зробити життя матері світлим і радісним, захистити її від злиднів, виснажливої праці та гнітючих турбот; і нехай діти ростуть здоровими, пробиваючи собі дорогу в життя власними силами⁹.

¹ Основи християнського виховання. С.69.

² Ознаки часу. 1889. 22 липня.

³ Там же. 1877. 13 вересня.

⁴ Свідощтва для Церкви. Т.2. С.84.

⁵ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.70.

⁶ Рукопис 80. 1898.

⁷ Ознаки часу. 1877. 6 грудня.

⁸ Свідощтва для Церкви. Т.1. С.306-307.

⁹ Служіння зцілення. С.374.

ТОВАРИСЬКІ СТОСУНКИ МІЖ БАТЬКОМ І ДІТЬМИ

Проводьте час з дітьми. Часто батько втрачає багато чудових можливостей привернути своїх дітей до себе й налагодити з ними тісні зв'язки. Для нього буде приємною розрядкою провести час зі своїми дітьми, повернувшись додому після роботи¹.

Батьки, звільніться від удаваної статечності, виберіть час і поспілкуйтеся з дітьми, співчуваючи їм у їхніх маленьких прикрошах, зв'язуючи їхні серця із собою міцними узами любові та справляючи такий вплив на формування їхнього розуму і свідомості, щоб ваша порада була для дітей священною².

Виявляйте особливий інтерес до синів. Батько, що має синів, повинен встановити з ними тісний контакт, розповідаючи їм про свої багаті життєві досвіди, невимушено й лагідно розмовляючи з ними, аби привернути їхні серця до себе. Він має показати їм, що завжди зацікавлений в їхньому щасті й добробуті³.

Батько, котрий має синів, повинен зрозуміти, що, незалежно від того, яким є його заняття й становище, він ніколи не повинен виявляти недбалість до душ, доручених його опіці. Він привів цих дітей на світ і тому відповідальний за них перед Богом; нехай робить усе від нього залежне, щоб вберегти їх від гріховного впливу і лихого товариства. Нехай не залишає своїх невгамовних синів лише під опікою матері. Це буде для неї надто важким тягарем. Краще все влаштувати так, щоб задовольнити інтереси матері й дітей. Часом матері важко опанувати собою та мудро виховувати дітей. В такому разі батько мусить узяти на себе більше обов'язків. Нехай докладе найрішучіших зусиль задля спасіння своїх дітей⁴.

Виховуйте дітей корисними членами суспільства. Як голова сім'ї батько повинен знати, як виховати дітей, щоб вони стали корисними членами суспільства і сумлінно виконували покладені на них обов'язки. Це його першочергове завдання. Упродовж

перших кількох років життя дитини формування її характеру залишається переважно справою матері, проте вона завжди відчуває в цьому підтримку батька. Якщо він має роботу, котра не дає змоги йому віддавати свої сили на користь сім'ї, то нехай пошукає собі інше заняття, що не заважатиме йому присвячувати певний час дітям. Коли він нехтує ними, то зраджує обов'язку, який йому доручив Бог.

Батько може справляти на своїх дітей вплив, сильніший за всі світські принади й спокуси. Він вивчає характер і нахили членів свого маленького кола, знає їхні потреби й слабкі місця і таким чином готовий стримувати зло і заохочувати до добра⁵.

Якою б не була його праця, вона не настільки важлива, аби вибачити його недбалість щодо власних дітей, яких він повинен виховати й навчити шляху Господньому⁶.

Вивчайте різні характери. Батько не повинен бути настільки зайнятим своєю працею, читанням книг чи іншими справами, щоб не знаходити часу для вивчення характерів і потреб своїх дітей. Нехай знаходить шляхи й можливості зайняти дітей корисною працею, яка відповідала б їхнім індивідуальним здібностям⁷.

Батьки, проводьте якомога більше часу з вашими дітьми! Намагайтеся виявити особливості їхніх характерів, щоб знати, як виховувати їх згідно зі Словом Божим. Нехай з ваших уст не зірветься жодного слова, яке могло б засмутити їх і позбавити мужності. Не створюйте у домі похмурої обстановки. Будьте привітні, добрі та ніжні зі своїми дітьми, уникаючи нерозумної поблажливості. Нехай вони вчать зносити свої маленькі розчарування, як це роблять всі інші. Не заохочуйте їх завжди приходити до вас зі своїми дитячими скаргами одне на одного. Вчіть їх бути толерантними один до одного, намагайтеся підтримувати взаємне довір'я і повагу⁸.

Беріть участь у роботі та розвагах дітей. Батьки, поєднуйте любов зі строгістю, співчуття — з твердою дисципліною. Віддавайте кілька годин свого дозвілля вашим дітям, краще пізнавайте їх, беріть участь в їхній роботі й розвагах, завойовуйте їхнє довір'я. Затоваришуйте з ними, передусім зі своїми синами. Таким чином ви справлятимете могутній вплив на добро⁹.

Учіть дітей урокам, запозиченим із природи. Нехай батько намагається полегшити працю матері..., показує дітям прекрасні кві-

ти, величні дерева, кожний листочок яких розповідає про діла і любов Бога. Він повинен навчити їх, що Бог, Який створив усе це, любить прекрасне і добре. Христос звертав увагу Своїх учнів на польові лілеї, небесних птахів, щоб показати: Бог турбується і про людину, котра набагато цінніша за птахів і квіти. ...Скільки б часу люди не витрачали на те, щоб прикрасити свою зовнішність, вони ніколи не зрівняються своєю красою й вишуканістю зі звичайними польовими квітами. Таким чином, увага дітей буде спрямована не на штучне, а на природне. Вони зрозуміють, що Бог дав їм всю цю красу, аби насолоджуватися нею, і бажає, щоб вони посвятили Йому свої високі й святі почуття¹⁰.

Батько може повести їх у сад і показати розквітаючі пуп'янки й різноманітні відтінки пелюсток квітів. Таким чином він викладатиме їм найважливіші уроки про Творця, відкриваючи перед ними велику книгу природи, в якій Божа любов виявляє себе в кожному дереві та квітці, в кожній травинці. Він може пояснити їм: якщо Бог так піклується про дерева й квіти, то наскільки більше дбає про істоти, створені за Його подобою. Уже в ранньому віці батько може допомогти своїм дітям усвідомити: Бог бажає, щоб вони володіли красою, яка виявляється не в зовнішніх прикрасах, а красою характеру, добротою та ніжністю, котрі сповнятимуть їхні серця радістю і щастям¹¹.

¹ Ознаки часу. 1877. 6 грудня.

² Там же.

³ Поради вчителям, батькам і студентам. С.128.

⁴ Рукопис 79. 1901.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1881. 30 серпня.

⁶ Ознаки часу. 1894. 10 вересня.

⁷ Поради вчителям, батькам і студентам. С.127-128.

⁸ Рукопис 60. 1903.

⁹ Служіння зцілення. С.391-392.

¹⁰ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.70.

¹¹ Ознаки часу. 1877. 6 грудня.

ЯКИМ НЕ ПОВИНЕН БУТИ ЧОЛОВІК

Чоловік, який розраховує на те, що дружина буде нести подвійний тягар. У багатьох сім'ях є діти різного віку; деякі з них потребують не лише уваги матері та її мудрого виховання, а й більш суворого і водночас ніжного впливу батька. Мало хто з батьків надає цій справі належної уваги. Такі батьки нехтують своїм обов'язком і перекладають важкий тягар на матір, вважаючи, нібито вони вільні критикувати й засуджувати її дії. Пригнічена цим обтяжливим відчуттям відповідальності та постійним осудом, нещасна дружина і мати часто вважає себе винною, відчуваючи докори сумління за те, що вчинила погано незумисне або через незнання, оскільки вважала такі дії найкращими за певних обставин. Проте замість подяки за тяжку й виснажливу працю, яка могла б втішити її, вона вимушена перебувати під тягарем смутку й докорів, бо чоловік, нехтуючи своїм обов'язком, розраховує на те, що вона, бажаючи догодити йому, працюватиме за обох, незважаючи на несприятливі обставини¹.

Багато хто з чоловіків не розуміє й недооцінює тих клопотів і труднощів, з якими мають справу їхні дружини, прикуті, як правило, цілий день до нескінченної домашньої праці. Часто чоловіки повертаються додому з похмурим виглядом, не приносячи й променя світла в сім'ю.

Якщо їжа не була приготовлена вчасно, оскільки втомлена дружина часто поєднує функції господині, няньки, куховарки і покоївки в одній особі, вона ще й вислуховує докори чоловіка. Вибагливий чоловік може навіть взяти з рук втомленої матері вередливу дитину, аби вона швидше приготувала страву, але якщо дитина поводиться неспокійно, то він взагалі не вважає своїм обов'язком панькатися з нею, заспокоювати й втішати. Не замислюючись над тим, скільки матері доводиться страждати через вередування малюка, він нетерпляче кличе: «Гей, мамо, забирай свою дитину!» Хіба ж ця дитина не

його також? Хіба на ньому не лежить природний обов'язок виховувати власних дітей?²

Порада деспотичному і владолюбному чоловікові. Ваше життя було б набагато щасливішим, якби ви зрозуміли, що не володієте абсолютною владою, якою наділяєте себе як чоловік і батько. Ваша поведінка свідчить про те, що ви неправильно розумієте своє становище як голови сім'ї. Ви — нервовий та владолюбний, вам часто бракує розсудливості, і як би ви не розцінювали свою поведінку в таких випадках, її важко назвати послідовною щодо вашої дружини та дітей. Зайнявши колись певну позицію, ви не бажаєте змінити її. Ви сповнені рішучості здійснювати свої плани, хоча часто йдете неправильним шляхом і повинні були б побачити це. У чому ви маєте найбільшу потребу — так це в любові й вибачливості; вам необхідно з меншою рішучістю та наполегливістю відстоювати свою точку зору на словах і на ділі. Якщо ви й надалі будете дотримуватись такої лінії поведінки, то замість того, щоб стати головою сім'ї у справжньому значенні цього слова, перетворитесь на диктатора, який тільки й знає, що пригноблювати й мучити інших...

Намагаючись примусити інших у всьому діяти так, як вважаєте за потрібне, ви часто завдаєте цим більше шкоди, ніж тоді, коли поступаєтесь у своїх переконаннях. Це справедливо навіть тоді, коли ваші переконання добрі самі по собі, але в багатьох випадках не сприйнятні; вони надто надумані внаслідок специфіки вашої натури: саме тому ви з такою рішучістю й нерозважливістю робите те, чого не слід робити³.

Ви маєте власну точку зору на те, як керувати своєю сім'єю. Ви дієте незалежно й свавільно, позбавляючи свободи волі оточуючих вас людей. Ви вважаєте, що володієте необхідними якостями голови сім'ї й це дозволяє маніпулювати всіма членами родини, як робітник маніпулює машиною. Ви присвоюєте собі владу і поводитесь як диктатор. Це не до вподоби небесам, і засмучує співчутливих ангелів. Ваша поведінка у сім'ї свідчить про те, ніби лише ви здатні керувати. Ви ображаєтесь, коли дружина насмілюється не погодитися з вашою думкою або ставить під сумнів правильність вашого рішення⁴.

Дратівливий та сварливий чоловік. Чоловіки, дайте своїм дружинам змогу жити духовним життям... Для багатьох схильність

до роздратування стає звичкою, і вони поводяться як дорослі діти. Вони ніяк не можуть позбутися вад, що так щедро виявляють себе у дитинстві. Плекаючи в собі довгий час ці негативні почуття, вони постійними скаргами та невдоволенням калічать життя не лише собі, а й іншим. Їм властивий дух Ізмаїла, життя котрого пройшло у постійній ворожнечі з оточуючими його людьми⁵.

Самолюбний і похмурий чоловік. У брата Б. характер, який не приносить у сім'ю сонячного світла; саме над цим йому слід попрацювати. Він більше схожий на хмару, ніж на сонячний промінь. Він надто самолюбний, щоб висловлювати вдячність членам сім'ї, а найбільше тій, котру повинен кохати й поважати. Він похмурий і владний; його слова часто бувають різкими і завдають ран, які він не поспішає заліковувати, не бажає впокорити себе, визнавши свої помилки й гріхи.

Брат Б. повинен стати лагіднішим, виховати у собі ввічливість і люб'язність. До дружини, котра в усіх відношеннях є рівною йому, він мав би ставитися з ніжністю та любов'ю. Нехай з його уст не зійде жодне слово, яке могло б засмутити її серце. Він повинен розпочати роботу над перетворенням свого характеру в сім'ї, виховуючи в собі почуття любові, прихильності та перемагаючи грубі, неприємні, неблагородні риси характеру⁶.

Чоловік і батько — похмурий, самолюбний і владний — робить нещасним не лише самого себе, а й усіх членів родини. Його дружина — пригнічена, хвороблива; діти страждають через поганий характер батька — такі плоди йому доведеться пожинати⁷.

Егоїстичний та нетерплячий чоловік. Ви очікуєте надто багато від своєї дружини і дітей; робите чимало зауважень. Якщо б ви мали бадьорий, веселий дух і розмовляли з ними ласкаво й ніжно, то замість грозових хмар смутку й нещастя, приносили б світло у свій дім. Ви надто рахуетесь з власною думкою, впадаєте в крайнощі і не хочете погодитися з тим, що думка дружини також має важливе значення в сім'ї. Ви не цінуєте своєї дружини, не вчите дітей поважати її думку. Ви не ставитеся до неї як до рівної, натомість захопили кермо влади в свої руки і всіма силами намагаєтесь втримати його. Ви не виробили ніжного, співчутливого характеру. Але вам необхідно розвивати в собі ці риси, якщо бажаєте бути переможцем; і тоді Божі благословення щедро зливатимуться у вашу сім'ю⁸.

Порада тому, хто нехтує християнською ввічливістю. Ви вважаєте слабкістю бути добрим, ніжним, співчутливим і думаєте, що розмовляти з дружиною ввічливо, ніжно і з любов'ю — принизливо. У вас хибне уявлення про чоловічу гідність і про те, яким повинен бути справжній чоловік. Небажання робити добро — вияв слабкості й недолік вашого характеру. Те, що ви розцінюєте як слабкість, Бог вважає справжньою християнською ввічливістю, яку повинен виявляти кожний християнин; саме такий є дух Христа⁹.

Чоловіки гідні любові й прихильності. Якщо чоловік деспотичний, вимогливий і критичний до своєї дружини, він не може користуватися в неї повагою і любов'ю, і шлюбні стосунки стануть огидними для неї. Вона не може кохати такого чоловіка, бо він не докладає зусиль, аби завоювати її кохання. Чоловіки повинні бути турботливими, уважними, ніжними, вірними і чуйними. Виявляйте любов і співчуття... Якщо чоловік має благородний характер, чисте серце, духовність, чим повинен відрізнятися кожний справжній християнин, то це позначиться на шлюбних взаєминах... Він підбадьорюватиме свою дружину і дбатиме про її здоров'я, втішатиме, створюючи запашну атмосферу в своїй сім'ї¹⁰.

¹ Ознаки часу. 1877. 6 грудня.

² Там же.

³ Лист 19а. 1891.

⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.253.

⁵ Лист 107. 1898.

⁶ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.36-37.

⁷ Служіння зцілення. С.374-375.

⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.255.

⁹ Там же. С.256.

¹⁰ Рукопис 17. 1891.

Частина X

Матір — королева сім'ї

СТАНОВИЩЕ ТА ОБОВ'ЯЗКИ МАТЕРІ

Рівна чоловікові. Жінка повинна посісти становище, яке Бог призначив їй від початку, — вона рівна чоловікові. Світ потребує матерів, котрі не лише носять ім'я матері, а й є такими в повному значенні цього слова. Можна з упевненістю сказати, що специфічні обов'язки жінки більш священні, більш святі, ніж обов'язки чоловіка. Нехай жінка усвідомлює святість своєї справи і в силі та страхі Божому виконує свою життєву місію. Нехай вона виховує дітей так, щоб вони приносили користь у цьому світі й стали членами сім'ї у кращому світі¹.

Дружина і мати не повинна приносити в жертву свої сили або, навпаки, дозволяти собі бездіяльність, цілковито покладаючись на чоловіка. Її індивідуальність не повинна поглинатися його індивідуальністю. Вона має усвідомлювати, що рівна чоловікові, щоб бути поруч із ним, залишаючись вірною своєму обов'язку, як він — своєму. Її праця — виховання дітей — у всіх відношеннях є такою ж визначною і благородною, як і будь-яка інша справа, до якої може бути покликаний її чоловік, навіть коли він — президент країни².

Королева сім'ї. Король на своєму престолі виконує не більш важливу справу, ніж мати. Отож, у своїй сім'ї мати є королевою. Від неї залежить формування характерів дітей для вищого, безсмертного життя. Ангел не міг би просити для себе більш високої місії, бо, виконуючи цю роботу, мати служить Богові. Вона повинна усвідомлювати велич своєї справи — це надаватиме їй мужності. Нехай вона зрозуміє значущість своєї справи і зодягнеться в обладунок Божий, аби протистояти спокусі притосуватися до норм світу. Її праця принесе плоди як для цього часу, так і для вічності³.

Мати — королева сім'ї, а діти — її піддані. Вона повинна мудро керувати своїм домом, зберігаючи материнську гідність. Її вплив у сім'ї повинен бути переважаючим, а слово — законом.

Якщо вона християнка, котра підкоряється керівництву Божому, то буде в пошані у своїх дітей⁴.

Дітей потрібно виховувати так, щоб вони ставилися до матері не як до рабині, котра повинна прислужувати їм, а як до королеви, поставленої керувати ними, навчаючи їх «правилом, заповіді за заповіддю»⁵ (Ісая 28:10).

Наочне порівняння цінностей. Мати рідко належним чином оцінює свою працю, часто вважаючи її важким і монотонним домашнім обов'язком. Щоденно, тиждень за тижнем виконує вона одні й ті самі справи, не помічаючи особливих результатів. Наприкінці дня вона вже не здатна згадати тих численних дрібних діл, які виконала. Спостерігаючи за успіхами свого чоловіка, вона розуміє, що не зробила нічого особливого, чим можна було б пишатися.

Батько часто приходиться додому гордим, зі задоволенням перелічує, що встиг зробити протягом дня. З його слів стає зрозумілим, що мати повинна тепер прислужувати йому, оскільки вона нічого не робила, хіба що доглядала за дітьми, готувала їжу та прибирала дім. Вона не торгувала, як купець, не обробляла землю, як фермер, не працювала в майстерні, як механік, отже, не зробила нічого, що могло б її змучити. Чоловік критикує її, докоряє і наказує, ніби він — верховний правитель. Усе це є болісним для дружини й матері ще й тому, що вона надто втомилась, виконуючи свої обов'язки впродовж дня.

Якби можна було підняти завісу, щоби батько з матір'ю побачили, як Бог оцінює роботу, зроблену ними за день, як Його всевидяче око порівнює працю одного й другого, то вони були б здивовані цим небесним відкриттям. Батько почав би оцінювати свою працю скромніше, тоді як мати отримала б завзяття й нові сили продовжувати свою справу мудро, наполегливо й терпляче. Тепер вона знає її справжню вартість. Якщо батько мав справу з речами, які щезнуть і проминуть, мати працювала над тим, щоб вдосконалювати характери й розум дітей не лише для дочасного життя, а й для вічності⁶.

Призначена Богом справа. О, якби кожна мати могла зрозуміти, які великі її обов'язок і відповідальність, якою великою буде її нагорода за вірність!⁷

Мати, котра охоче виконує обов'язки, покладені безпосередньо на неї, усвідомлюватиме, що її життя має сенс, оскільки Бог

доручив їй справу, яку вона обов'язково повинна виконати. Заради цієї справи вона не має права принижувати свого розуму чи ослаблювати інтелект⁸. Бог доручив матері виховувати дітей у напучуванні й остереженні Господньому. Такі поняття, як любов і страх Божий, мають раз і назавжди знайти свій відбиток у їхніх юних серцях. Робіть зауваження так, щоб вони зрозуміли: Бог навчає їх; Його прикро вражає обман, невірність і гріх. Бог настільки заповнить думки дітей, що своїми вчинками й словами вони прославлятимуть Його, а в майбутньому не будуть, як той очерет, що хилився від вітру. У серцях таких людей бажання ведуть боротьбу з почуттям обов'язку⁹. Привести дітей до Ісуса — це ще не все... Їх необхідно виховати, навчити, аби вони стали учнями Христа; нехай будуть *«сини наші як парості, що ростуть у повнім віку молодечім. Дочки наші, немов стовпи наріжні, витесані, немов оті у палаці»* (Псал. 144:12).

Праця з формування, очищення і шліфування є справою матері. Характер дитини необхідно розвивати. Мати покликана писати на скрижалях серця уроки, які залишаться у вічності, й вона, без сумніву, викличе незадоволення Господа, якщо знехтує цією священною справою або дозволить комусь втручатися у неї... Мати-християнка має справу, доручену їй Богом, якою вона не буде нехтувати, якщо тісно пов'язана з Богом і сповнена Його Духом¹⁰.

Велике й благородне доручення. Кожній матері надаються неоціненні переваги й можливості, доручені безмежно дорогі інтенси. Скромні обов'язки, на які жінки дивляться як на працю, що втомлює, розцінюйте як велику й благородну місію. Перевага матері — своїм впливом благословляти світ. Діючи так, вона отримує радість і для власного серця. Вона може зробити шлях своїх дітей до славних висот прямим, хоча на ньому зустрічатиметься і світло, і темрява. Але лише та матір, котра намагається дотримуватись у своєму житті вчення Христа, може сподіватися на те, що сформує характери дітей за божественним зразком¹¹.

З усіх життєвих справ матері найсвятішим є її обов'язок щодо дітей. Але як часто цим обов'язком нехтують задля задоволення якихось егоїстичних бажань! Батькам довірені земні та вічні інтереси їхніх дітей. Вони повинні тримати кермо влади у руках і керувати своєю сім'єю так, щоб віддавати шану

Богові. Нехай Закон Божий стане мірилом, а любов керує вами в усіх справах¹².

Немає більш важливої та святої справи. Коли чоловіки йдуть на роботу, залишаючи своїх дружин піклуватися про дітей, то дружина й матір виконує таку саму важливу й святу справу, як чоловік і батько. Навіть, якщо чоловік працює на місійному полі, дружина — місіонер у своїй сім'ї, і часто її турботи, тривоги й труднощі набагато перевершують обов'язки чоловіка й батька. Її справа серйозна й важлива... Чоловік, працюючи на місійному полі, переважно шанований людьми, тоді як хатня трудівниця може й не отримати земної винагороди за свою працю. Але коли вона трудиться задля власної сім'ї, докладає зусиль, щоб сформувати характери дітей згідно з Божественним зразком, тоді ангел, що веде записи, впише її ім'я серед найвидатніших місіонерів світу. Бог оцінює зовсім не так, як обмежений людський розум¹³.

Мати — Божий посередник, покликаний нести християнство до власної сім'ї. Її життя служить прикладом релігії, яку визнає Біблія. Матір повинна показувати, як вплив цієї релігії керує нами у нашому щоденному житті з його обов'язками і приємними хвилинами, навчаючи дітей того, що вони можуть спастися лише благодаттю через віру, котра є даром Божим. Прищеплене матір'ю розуміння того, Ким є Христос для нас, а також Його любов, доброта, Його милосердя, виявлене у великому Плані викуплення, справлятимуть освячувальний вплив на серця дітей¹⁴.

Виховання дітей є важливою частиною Божого плану, мета якого — показати силу християнства. На батьках лежить серйозна відповідальність у вихованні своїх дітей таким чином, щоб, залишивши батьківський дім, вони робили добро, а не зло тим, з ким спілкуватимуться¹⁵.

Співпраця зі служителем. Проповідник має свою ділянку роботи, а матір — свою. Вона покликана привести дітей до Ісуса, щоб Він благословив їх. Вона зберігає в своєму серці слова Христа і навчає згідно з цим власних дітей. Від ранніх років їхнього життя вона має привчати їх до стриманості та самозречення, чистоти і порядку. Матір може так виховати дітей, що вони з відкритими, чуйними серцями прислухатимуться до слів і порад слуг Божих. Господь має потребу в таких матерях, котрі у всіх

аспектах сімейного життя використовуватимуть дані їм Богом таланти, готуючи дітей до членства у небесній сім'ї. Належним чином виконана домашня робота є набагато більшим внеском у справу служіння Господеві, ніж повчання словом. Як і вчителі в школі, батьки й матері мають усвідомлювати, що вони є вихователями дітей¹⁶.

Сфера впливу матері-християнки не повинна обмежуватися її родинним життям. Благочинний вплив, який матір справляє у сімейному колі, вона може й повинна використовувати серед своїх сусідів і в Церкві Божій. Для посвяченої дружини й матері дім не може стати в'язницею¹⁷.

Вона має місію в житті. Нехай жінка усвідомить святість своєї справи і в силі та страхіві Божому виконує свою життєву місію. Нехай вона виховує своїх дітей, щоб вони стали корисними членами суспільства, гідними кращого світу. Звертаючись до матерів-християнок, благаємо вас: усвідомте відповідальність, покладену на вас як на матерів і живіть не для самовдоволення, а для Божої слави. Христос не догоджав Собі, а прийняв образ раба¹⁸.

Світ сповнений розтлінного впливу. Мода і звичаї мають сильну владу над молоддю. Якщо мати не виконає свого обов'язку, щоб навчати, керувати і стримувати дітей, то, природно, вони приймуть зло і відвернуться від добра. Нехай кожна мати якомога частіше приходить до Спасителя з молитвою: «Навчи нас, як нам управляти своїми дітьми і що ми маємо зробити для них?» Нехай вона прислухається до поради, яку Бог дав у Своему Слові, і отримає мудрість, у якій має потребу¹⁹.

Творіть за божественною подобою. На небесах є Бог, світло й слава від Його престолу спочиває на вірній матері, котра прагне навчити дітей протистояти впливу зла. Жодну іншу справу не можна порівняти за своєю важливістю з тією, яку виконує матір. Її покликання не таке, як у художника, який творить прекрасну картину на полотні або, як у скульптора, що різьбить чудову скульптуру з мармуру. Вона не покликана втілювати, подібно до письменника, благородні думки у слова, сповнені великої сили, або, як музикант, передавати красу почуттів у мелодії. Її завдання — за допомогою Божою творити подобу Божества у людській душі.

Матір, котра дорожить цим дорученням, вважатиме надані їй можливості неоцінним скарбом. Вона щиро прагнутиме до то-

го, щоб показати своїм дітям найвищий ідеал у власному характері, використовуючи різні методи виховання. З ревністю, терпінням і сміливістю вона намагатиметься вдосконалити свої здібності, щоб правильно використовувати найкращі сили розуму для виховання дітей. Кожний свій крок вона перевіряє, запитуючи: «*Що говорить Бог?*» Вона старанно вивчатиме Його Слово, її погляд буде постійно звернений на Христа, і тоді щоденне життя, що складається зі скромних обов'язків і турбот, стане правдивим відображенням єдиного правдивого Життя²⁰.

Ім'я вірної матері записане у книзі невмирущої слави. Самозречення і хрест — це наша доля. Чи приймаємо ми її? Нехай ніхто з вас не думає, що коли зустрінемося з останніми великими випробуваннями, в нас одразу ж виявиться жертвний дух. Якщо таким духом пройняте наше щоденне життя, за допомогою науки і прикладу він увійде в розум і серця наших дітей. Матері Ізраїлю не можуть воювати самі, але можуть виростити воїнів, котрі, одягнувшись в обладунок Божий, мужньо відстоюватимуть Господню справу²¹.

Матері, доля ваших дітей значною мірою залежить від вас. Якщо ви нехтуєте своїм обов'язком, вони можуть опинитись у лавах ворога, стати його знаряддям, аби губити душі; однак за допомогою благочестивого прикладу та правильного виховання ви можете привести їх до Христа і зробити знаряддям у Його руках для спасіння багатьох душ²².

Справа матері-християнки, яку вона сумлінно виконує з Божою допомогою, стане безсмертною. Прихильники моди ніколи не побачать і не зрозуміють нев'янучої краси матері-християнки; вони глузуватимуть з її «відсталих» поглядів і скромного, без прикрас вбрання, тоді як Велич небес запише ім'я цієї вірної матері до книги невмирущої слави²³.

Дорогоцінні хвилини. Усе життя Мойсея, велика місія, яку він виконав, як вождь Ізраїлю, свідчать про важливість справи матері-християнки. Немає іншої справи, що могла б зрівнятися з цією... Батьки повинні навчати і виховувати своїх дітей з ранніх років і до кінця життя, щоб вони могли стати дійсними християнами. Вони довірені нашій опіці, аби ми виховували їх не як спадкоємців престолу земної імперії, а як царів Бога, котрі царюватимуть упродовж нескінченних віків.

Нехай кожна мати зрозуміє, що її хвилини дорогоцінні, а справа буде випробувана в той урочистий день, коли кожний даватиме звіт. Тоді виявиться, що причиною багатьох невдач і злочинів людей є незнання й недбалість тих, чиїм обов'язком було спрямовувати дитячі кроки на правильний шлях. Натомість відкриється, що багато з тих, геній, істина і святість котрих стали благословенням для світу, завдячують своїми принципами, впливом та успіхами матері-християнки, якій відома сила молитви²⁴.

¹ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.77.

² Пасифік Хелс Джорнал. 1980. Червень.

³ Ознаки часу. 1891. 16 березня.

⁴ Поради вчителям, батькам і студентам. С.11.

⁵ Лист 272. 1903.

⁶ Ознаки часу. 1877. 13 вересня.

⁷ Ознаки часу. 1910. 11 жовтня.

⁸ Пасифік Хелс Джорнал. 1890. Червень.

⁹ Добре здоров'я. 1880. Січень.

¹⁰ Там же.

¹¹ Патріархи і пророки. С.572.

¹² Ознаки часу. 1891. 16 березня.

¹³ Свідчення для Церкви. Т.5. С.594.

¹⁴ Рев'ю енд Геральд. 1891. 15 вересня.

¹⁵ Рукопис 49. 1901.

¹⁶ Рукопис 32. 1899.

¹⁷ Пасифік Хелс Джорнал. 1890. Червень.

¹⁸ Свідчення для Церкви. Т.3. С.565.

¹⁹ Патріархи і пророки. С.572-573.

²⁰ Служіння зцілення. С.377-378.

²¹ Свідчення для Церкви. Т.5. С.135.

²² Ознаки часу. 1886. 11 березня.

²³ Там же. 1877. 13 вересня.

²⁴ Патріархи і пророки. С.244.

Розділ 39

ВПЛИВ МАТЕРІ

Вплив матері сягає у вічність. Сфера діяльності матері може бути скромною, але її вплив, в поєднанні з впливом батька, є настільки ж глибоким, як сама вічність. Крім Божої сили, сила матері на добро є найбільшою силою на землі¹.

Впливу матері немає кінця й меж, і якщо цей вплив є завжди впливом на добро, характери її дітей свідчитимуть про її високу моральність і гідність. Її посмішка, схвалення можуть стати надихаючою силою. Словом любові й ласкавою посмішкою вона може внести світло у серце своєї дитини.

Якщо вплив матері провадить до правди, доброчесності, якщо вона керується божественною мудрістю, її життя стане силою, котра приводить до Христа! Її вплив сягатиме у вічність. Лише замисліться над цим — погляд матері, її слова, вчинки приносять плід для вічності, а її вплив служить на спасіння або на загибель багатьох!²

Як же мало матерів усвідомлюють, що вплив мудрого виховання дітей дається знаки і то з великою силою не тільки в цьому, сповненому мінливостей житті, а й сягатиме у майбутнє, вічне життя. Формування характеру за небесним Зразком потребує великої, серйозної і наполегливої праці, але вона не даремна, тому що всяку цілеспрямовану працю задля спасіння душ винагороджує Сам Бог³.

Яка мати, такі й діти. Найніжніші земні узи об'єднують матір і дитину. Життя і приклад матері справляють на дітей більший вплив, ніж життя батька, оскільки їх еднають більш міцні почуття та ніжні узи⁴. Думки й почуття матері матимуть великий вплив на спадок, який вона передає своїм дітям. Якщо вона зосереджується лише на своїх почуттях, потурає самолюбству, якщо вона сварлива й вимоглива, то це позначиться і на характері її дитини. Таким чином багато хто успадковує, як право первородства, майже непереборні нахили до зла. Ворог душ розуміє це набагато краще, ніж деякі батьки. Він вводить матір у споку-

си, знаючи, що якщо вона не чинитиме йому опору, то він через неї зможе вплинути на її дитину. Єдина надія матері — у Богові. Вона може звернутися до Нього за силою і благодаттю, і її зусилля не залишаться даремними⁵.

Мати-християнка завжди пильнуватиме, помічаючи небезпеки, які загрожують її дітям. Вона зберігатиме свою душу в чистоті та святості, своє життя й принципи узгоджуватиме із Словом Божим і сумлінно виконуватиме свій обов'язок, незважаючи на спокуси, що завжди напосідатимуть на неї⁶.

Благочинний вплив матері. Багато разів на день то від однієї стривоженої дитини, то від іншої лунає крик: «Мамо, мамо!» У відповідь на цей поклик мати повинна встигати всюди, аби задовольнити їхні потреби. Одна дитина опинилась у скрутному становищі і, щоб вийти з нього, необхідна мудра материнська порада. Інша так задоволена якимось своїм винаходом, що хоче, аби й мама побачила його, сподіваючись, що вона радітиме. Слово схвалення надовго втішить серце. Багато світла і радощів може дати своїм дорогим дітям мати. Вона може так тісно з'єднати цих дорогих малюків зі своїм серцем, що її присутність стане для них найсвітлішою хвилиною в житті.

Однак часто терпіння матері випробовується численними дріб'язковими неприємностями, які майже не варті уваги. Пустотливі рученята і неспокійні ніжки завдають матері багато праці та клопотів. Вона мусить добре володіти собою, щоб часом не зірвалися з її вуст дратівливі слова. Часто вона ледве стримується, але тиха молитва до співчутливого Відкупителя заспокоює її нерви, і вона стає здатною зберігати самовладання, спокій і почуття власної гідності. Вона говорить спокійним голосом, але скількох зусиль коштує їй вгамувати почуття гніву, стриматися від різких слів, які можуть зруйнувати її вплив, і потрібний буде час, аби його відновити.

Дітям притаманна гострота сприйняття; вони відрізняють спокійний, люблячий голос від роздратованого, різкого наказу, який охолоджує любов і прихильність у дитячих серцях. Справжня мати-християнка ніколи не відштовхне від себе дітей через своє роздратування й нестачу розуміння та любові⁷.

Формування розуму й характеру. На матері лежить особлива відповідальність. Жінка, яка носила дитину в своєму тілі й дала їй

життя, справляє на цю дитину також інтелектуальний і духовний вплив, завдяки якому відбувається становлення її характеру та мислення. Йохаведа, мати-єврейка, що мала велику віру і «не злякалася царського повеління», дала життя Мойсеєві, визволителеві Ізраїлю. Анна, жінка молитви і самопожертвування, сповнена небесного натхнення, народила Самуїла — дитину, яку виховували небеса, непідкупного суддю, засновника священних шкіл в Ізраїлі. Єлизавета, родичка тілом і духом Марії з Назарету, стала матір'ю предтечі Спасителя⁸.

Борг світу перед матерями. День Божий відкриє, скільком побожним матерям світ завдячує тим, що вони дали сміливих і відважних мужів, які твердо захищали Істину і реформу, непохитно стояли серед випробувань і спокус, не проміняли високі й святі інтереси істини й славу Богу на світські почесті та навіть жертвували власним життям⁹.

Матері, зрозумійте: ваш вплив і приклад позначаються на характері та долі ваших дітей; пам'ятаючи про вашу відповідальність, розвивайте в собі врівноважений розум і чистий характер, який відображав би лише те, що істинне, добре й прекрасне¹⁰.

¹ Добре здоров'я. 1880. Березень.

² Ознаки часу. 1891. 16 березня.

³ Добре здоров'я. 1880. Липень.

⁴ Свідощтва для Церкви. Т.2. С.536.

⁵ Ознаки часу. 1910. 13 вересня.

⁶ Лист 69. 1896.

⁷ Ознаки часу. 1877.13 вересня.

⁸ Служіння зцілення. С.372.

⁹ Ознаки часу. 1910. 11 жовтня.

¹⁰ Там же. 1886. 9 вересня.

ХИБНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО МАТЕРИНСЬКУ ПРАЦЮ

Матір схильна думати, що її праця маловажлива. Часто праця матері видається неважливим служінням. Цю працю рідко оцінюють належним чином. Інші люди мало що знають про її численні турботи і труднощі. Дні материнського життя сповнені незначними обов'язками, що потребують терпіння, самовладання, тактовності, мудрості та жертвовної любові. Проте вона не часто може похвалитися, що своєю працею досягла чогось визначного. Матір лише підтримувала лад у домі. Часто змучена, збентежена, вона намагається розмовляти з дітьми ласкаво, знайти для них якесь заняття, зробити їх щасливими і спрямувати ходу маленьких ніжок на правильний шлях. Хоч матері здається, нібито вона не робить нічого особливого, проте це не так. Небесні ангели спостерігають за втомленою турботами жінкою; труднощі, які щодня тягарем лягають на її плечі, не залишаються непоміченими. Можливо, її ім'я невідоме для світу, але воно записане в книзі життя в Агнця¹.

Справжня дружина і мати з радістю і гідністю виконуватиме свої обов'язки, не вважаючи принизливим працювати власноручно, якщо ця робота потрібна в її добре влаштованому домі².

Праця матері не менш важлива, ніж місіонерське служіння. Яка це важлива справа! І все ж чуємо, як матері мріють про місіонерське служіння! Їм здається, що якби вони могли поїхати в далеку країну, то здійснили б там велику справу. А виконання щоденних домашніх обов'язків здається їм невдячною, втомлюючою працею³.

Матері, котрі зітхають, мріючи про роботу на місіонерському полі, мають таку можливість у власному сімейному колі... Хіба душі дітей не такі ж цінні, як душі язичників? З якою турботою і ніжністю мати повинна стежити за духовним розвитком дітей, спрямовуючи їхні думки до Бога! Хто ж краще зробить цю справу, як не любляча, богобоязлива мати?⁴

Є й такі, котрі вважають, що коли вони не беруть безпосередньої участі в активній релігійній праці, то не виконують волі Божої. Але це хибна думка! Кожний може працювати для Господа: зробити дім приемним, затишним місцем, влаштувати в ньому все, як має бути, — це чудова справа. Навіть найскромніші таланти людини, серце якої належить Богові, зробить життя сім'ї таким, яким його бажає бачити Бог. Яскраве, сяюче світло буде плодом самовідданого служіння Богові. Чоловіки та жінки, котрі серйозно ставляться до того, що вони почули, виховують своїх дітей так, аби вони не зневажали Бога, здійснюють таке ж служіння, як і проповідник за кафедрою⁵.

Жінки, котрі охоче займаються призначеною для них роботою, підбадьорюють своїх чоловіків, допомагаючи їм виконувати їхні обов'язки й виховують дітей для Бога — це місіонери у найвищому розумінні слова⁶.

Релігійна діяльність не повинна витіснити турботу про сім'ю. Якщо ви нехтуєте своїми обов'язками матері й дружини і бажаєте, щоб Господь дав у ваші руки іншу роботу, то можете бути впевненими, що Він не буде суперечити Самому Собі; Він вказує вам на обов'язок, який ви повинні виконувати в сім'ї. Якщо ви гадаєте, що є справа важливіша й святіша за ту, яка доручена вам, то помиляєтеся. Вірним служінням у власному домі для найближчих душ ви зможете приготувати себе працювати для Христа. Але будьте певні: ті, котрі недбало ставляться до домашніх обов'язків, не готові працювати й для інших⁷.

Господь не закликає вас нехтувати сім'єю, чоловіком і дітьми. Це ніколи не входило і не входить у Божі плани... Не допускайте й думки, що Бог доручив вам справу, що потребує розділення з вашою дорогою маленькою отарою. Не залишайте їх напризволяще, щоб вони не потрапили під деморалізуючий вплив лихих товаришів та не закам'яніли серцем щодо матері. Цим ви штовхаєте дітей на недобрий шлях, перешкоджаючи їм стати такими, якими бажає їх бачити Бог, аби вони могли колись успадкувати небеса. Бог піклується про них; так повинні чинити й ви, якщо вважаєте себе Його дитиною⁸.

Перші роки життя дітей — це той час, коли слід працювати, пильнувати, молитися й підтримувати кожний добрий нахил. Ця праця повинна виконуватися безперервно. Вас можуть зап-

рошувати на збори матерів або на заняття в гуртку шиття, виконувати місіонерську роботу; але якщо ви не можете залишити на цей час дітей під опікою вірного і мудрого вихователя, то вашим обов'язком є відповісти, що Господь доручив вам іншу роботу, якою ви в жодному разі не можете нехтувати. Приділяючи надто багато часу й уваги якійсь іншій праці, ви не зможете при цьому успішно виховувати своїх малюків і зробити їх такими, якими їх бажає бачити Бог. Як співпрацівники Христа, ви зобов'язані привести їх до Нього дисциплінованими і вихованими⁹.

Якщо в дитини недобрий характер, якщо вона погано вихована, багато в чому тут винна матір. Не беріться за роботу в Церкві, якщо через це будуть занедбані ваші діти. Найкраща справа, яку може виконати матір, — це пильнувати, щоб жодна дрібниця не залишилася поза увагою у справі виховання дітей...

Жодним іншим чином матір не зможе краще допомагати Церкві, як присвятити свій час тим, кого вона повинна навчати й виховувати¹⁰.

Даремне прагнення до широкого місійного поля. Деякі матері палко бажають взяти участь у місіонерській роботі, залишаючи поза увагою найпростіші обов'язки, які зустрічаються на їхньому життєвому шляху. Діти запуснені, дім стає безраднішим місцем для сім'ї, в ньому часто можна чути суперечки й нарікання; молодь виростає з думкою про те, що домівка є найнепривабливішим місцем. Тому вони з нетерпінням чекають хвилини, коли зможуть залишити його; позбавлені домашнього впливу, доброї поради ласкавих батьків, вони без особливого жалю вирушають у цей великий світ.

Батьки, котрі повинні були повернути ці юні серця до себе та вказати їм на правильний шлях, змарнували дані їм Богом можливості; вони не усвідомлюють своїх найважливіших життєвих обов'язків і даремно прагнуть до праці на широкому місіонерському полі¹¹.

¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.144.

² Ознаки часу. 1886. 9 вересня.

³ Рев'ю енд Геральд. 1901. 9 липня.

⁴ Рукопис 43. 1900.

⁵ Рукопис 32. 1899.

⁶ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.466.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1891. 15 вересня.

⁸ Лист 28. 1890.

⁹ Рукопис 32. 1901.

¹⁰ Рукопис 75. 1901.

¹¹ Санітарна реформа. 1876. Жовтень.

НЕДОСКОНАЛІ ПРИКЛАДИ МАТЕРИНСТВА

Уявна мучениця. Багато сімей стають вкрай нещасливими через нерозумні нарікання господині, котра з неприязню відвертається від простих домашніх обов'язків скромного сімейного життя. Турботи і обов'язки, що випадають на її долю, вона вважає тяжким випробуванням, а те, що можна було б виконувати з радістю, задоволенням, зацікавленням, а також користю, перетворюється на важку й нудну працю. З огидою дивиться вона на рабство власного життя і вважає себе мученицею.

Правда, в домашньому житті не все завжди буває гладко; багато трапляється такого, що випробовує терпіння і потребує сил. Хоча матір не несе відповідальності за обставини, які вона не в силах змінити, даремно заперечувати, що саме ставлення до обставин характеризує дружину і матір в її життєвій праці. Матері гідні осуду, якщо вони дозволяють, щоб обставини керували їхніми принципами та руйнували їх, якщо, втомившись, вони зраджують своєму високому покликанню та нехтують сімейними обов'язками.

Дружина й матір, котра з гідністю долає труднощі, під тягарем яких падають ті, котрим бракує терпіння й витривалості, наполегливо виконуючи свою справу, не лише стає сильною сама, а її досвід у подоланні спокус і перешкод робить її здатною вміло допомагати іншим як словом, так і прикладом. У багатьох з тих, котрі добре виконують свою справу за сприятливих обставин, здається, змінюється характер, коли вони зустрічаються з нещастями і випробуваннями; і чим більше неприємностей, тим більше вони занепадають. Але Бог не бажає, щоб ми ставали жертвами¹.

Плекати в собі почуття незадоволення — гріх. Чимало чоловіків і дітей, котрі не знаходять вдома нічого привабливого, постійно вислуховують лайливі слова й нарікання, починають

шукати втіхи та радості поза домівкою — у барах, пивних, в інших заборонених місцях. Дружина і матір, зайнята своїми домашніми турботами, часто стає неухважною і скупюю на незначні виявлення люб'язності, котрі роблять домівку приємним місцем для чоловіка і дітей — навіть якщо вона намагається не згадувати в їхній присутності про неприємності й труднощі. Поки вона зайнята приготуванням їжі або лагодженням одягу, чоловік і діти приходять у дім і залишають його як сторонні особи. Трапляється так, що господиня дому, акуратно виконучи свої обов'язки, постійно нарікає, вважаючи, що вона приречена на рабство. Вона має хибне уявлення про свої обов'язки і обмеження, значно перебільшуючи їх та вважаючи, що високе призначення жінки полягає зовсім в іншому... Даремно вона прагне іншого життя, плакає в собі гріховне невдоволення і робить свій дім неприємним місцем для чоловіка і дітей².

Захоплена безглуздям світу. Сатана готує звабні принади як для батьків, так і дітей. Він знає: якщо застосує свою звабну силу до матерів, то досягне багато чого. Шляхи світу сповнені обману, шахрайства й нещастя, але він робить їх привабливими на вигляд, і якщо діти й молодь не будуть належно виховані й навчені, неодмінно зіб'ються на манівці. Без твердих принципів їм важко протистояти спокусам³.

Непотрібний тягар. Багато матерів витрачають свій час на безглузді й непотрібні справи. Всю свою увагу вони зосереджують на дочасному, не бажаючи спинитися, замислитися над тим, що є вічним. Скільки матерів не дбають про власних дітей і вони виростають грубими, невихованими й некультурними!⁴

Якщо батьки, передусім матері, мають справжнє почуття відповідальності за важливу роботу, доручену їм Богом, вони не виявлятимуть стільки цікавості до особистих справ своїх ближніх, до яких їм не повинно бути жодного діла. Вони не ходитимуть з дому в дім задля світських пліток, обговорюючи недоліки й неправильні вчинки своїх ближніх. Вони відчуватимуть настільки велику відповідальність за власних дітей, що не знаходитимуть часу на те, щоб засуджувати ближніх⁵.

Жінка, котра шукає у Бога сили й втіхи та зі страхом Господнім виконує щоденні обов'язки, користуватиметься повагою і довір'ям свого чоловіка; вона побачить, що її діти вирости чес-

ними людьми, маючи моральну силу на добро. Але матері, які нехтують даними їм можливостями і перекладають власні обов'язки і проблеми на інших, дійдуть висновку, що їхня відповідальність залишається за ними; вони з гіркотою пожинатимуть те, що сіяли з байдужістю і недбалістю. У цьому житті нічого не трапляється випадково; урожай буде таким, яким було посіяне насіння⁶.

¹ Ознаки часу. 1877. 29 липня.

² Там же.

³ Рев'ю енд Геральд. 1899. 27 червня.

⁴ Ознаки часу. 1889. 22 липня.

⁵ Свідощтва для Церкви. Т.2. С.466.

⁶ Ознаки часу. 1911. 4 квітня.

ЗДОРОВ'Я МАТЕРІ Й ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД

Здоров'ям матері необхідно дорожити. Сили матері потрібно дбайливо берегти. Звільніть її від деяких турбот і тягарів, аби вона не витрачала свої дорогоцінні сили на виснажливу працю. Часто чоловік і батько не обізнаний з фізичними законами, яких повинен дотримуватися задля добробуту сім'ї. Поглинутий турботами про те, як здобути засоби до існування або придбати багатство; пригнічений клопотами і труднощами, він дозволяє, щоб дружина й матір несла тягар, який виснажує її сили; в найкритичніший період це призводить до ослаблення й хвороби¹.

Задля родинного добра і добра самої матері необхідно оберегати її від надмірної втоми і використовувати всі засоби, які є в її розпорядженні, для збереження життя, здоров'я і сил, дарованих Богом, тому що їй потрібно енергійно застосовувати здібності для виконання великої роботи. Частину свого часу вона повинна проводити на свіжому повітрі, займаючись фізичними вправами, щоб зміцнити своє здоров'я для домашньої праці, виконувати її бадьоро і старанно, ставши світлом і благословенням для сім'ї².

Матері повинні підтримувати санітарну реформу. Бог ясно відкриває Свою волю всім матерям; Він бажає, щоб за допомогою повчання і прикладів вони запроваджували санітарну реформу. Вони мають непохитно дотримуватися принципів, жодним чином не порушуючи фізичних законів, встановлених Богом для нашого ества. Відстоюючи основну мету з непохитною чесністю, матері отримують моральну силу і небесну благодать, щоб бути світлом для світу, котре можна побачити як у їхньому особистому житті, так і в благородних характерах власних дітей³.

Поміркованість у харчуванні. Матір повинна досконало володіти собою, і щоб досягти цього, вона застосовує всі заходи перестороги проти будь-якого фізичного чи розумового розла-

ду. Її життя має узгоджуватися зі законами Божими й законами здоров'я. Оскільки харчування суттєво впливає на розум і характер, вона повинна бути уважною, вживаючи поживну, але не збуджуючу їжу, аби її нервова система була спокійною, а характер — врівноваженим. В такому разі їй легше буде зберігати терпіння, коли матиме справу з різними нахилами своїх дітей, і твердо, але ніжно утримувати в своїх руках кермо правління⁴.

Випромінюйте світло за всіх обставин. Мати покликана багато працювати над тим, щоб уміти опановувати своїми нервами і не втрачати глузду в хвилини депресій; навіть під час хвороби вона зможе, якщо тільки привчить себе до цього, бути приємною, веселою і витримувати більше дитячого галасу, ніж могла сподіватися. Не робіть дітей свідками своїх немочей, не затьмарюйте їхній юний вразливий розум пригніченим духом, щоб у них не склалося враження, що дім — це могила, а кімната матері — найпохмуріше місце на землі. Розум і нервова система людини, яка виявляє в своєму житті волю, стають міцними і здоровими. Сила волі в багатьох випадках є надійним засобом для заспокоєння нервової системи. Нехай ваші діти не бачать вас з похмурим обличчям⁵.

Повага чоловіка та дітей. Сестри, беручись до роботи, не одягайтеся так, щоб бути схожими на опудало. Буде доречним, якщо чоловік й діти, а не лише гості чи люди, які заходять у ваш дім, бачитимуть на вас одяг, який вам личить і виглядає пристойно. Деякі дружини й матері вважають, що немає жодного значення, як вони виглядають, коли працюють вдома, де їх бачать тільки чоловік та діти. Проте вони старанно і зі смаком одягаються, коли мають стати перед очима тих, хто не має до них особливих домагань... Чи не слід було б більше цінувати повагу й любов чоловіка і дітей, ніж чужих людей або друзів? Кожна дружина і матір повинна насамперед дбати про те, щоб приносити щастя своєму чоловікові та дітям⁶.

Вбирайтеся в одяг, який личить вам. Через це ваші діти ще більше поважатимуть вас. Стежте, щоб і вони були одягнені належним чином. Не дозволяйте їм звикати до неохайності⁷.

Не будьте рабами чужої думки. Надто часто матері хворобливо реагують на те, що інші можуть подумати про їхні звички, одяг і погляди; вони великою мірою стають рабами чужих думок і

поглядів. Хіба не сумно бачити, що декого більше турбує думка про те, що думають про них ближні, аніж виконувати обов'язки перед Богом? Ми часто жертвуємо істиною, аби не йти всупереч зі звичаєм і таким чином уникнути насмішок... Матір не може дозволити собі бути рабинєю чужої думки, тому що вона покликана виховувати своїх дітей для цього та прийдешнього життя. У своєму одязі матері повинні уникати демонстрування непотрібних прикрас⁸.

Привчайте дітей до охайності й чистоти. Якщо матері дозволяють собі ходити вдома у неохайному одязі, то цим вони навчають своїх дітей бути такими ж неохайними... Багато матерів вважають, що для дому підійде будь-який одяг, навіть якщо він буде брудним і виношеним. В такому разі вони швидко втратять свій вплив у сім'ї. Діти порівнюють одяг матері з охайним одягом інших жінок, і, звичайно, їхня повага до неї зменшується.

Матері, наскільки це можливо, намагайтеся виглядати привабливо не за допомогою вишуканих прикрас, а одягаючись у чистий, добре пошитий одяг. Цим ви постійно привчатимете своїх дітей до охайності й чистоти. Любов і повага дітей мають бути найбільшою цінністю для кожної матері. Усе, що вони бачать на ній, повинно вчити охайності й порядку та асоціюватися в їхній свідомості з чистотою. Навіть у наймолодших за віком дітей є відчуття гармонії й поняття про узгодженість речей, то хіба можна прищепити їм прагнення до чистоти і святості, коли вони щодня бачать неохайний одяг і неприбрані кімнати? Як можна запросити до такої оселі небесних гостей, оточених чистотою і святістю?⁹

Порядок і чистота — це закон небес, і для того щоб жити за божественними постановами, ми зобов'язані дбати про охайний, пристойний вигляд¹⁰.

¹ Служіння зцілення. С.373.

² Пасифік Хелс Джорнал. 1890. Червень.

³ Добре здоров'я. 1880. Лютий.

⁴ Пасифік Хелс Джорнал. 1890. Травень.

⁵ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.387.

⁶ Там же. С.464-465.

⁷ Лист 47 а. 1902.

⁸ Рев'ю енд Геральд. 1891. 31 березня.

⁹ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.143-144.

¹⁰ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.142-143.

ВПЛИВ МАТЕРІ НА ДИТИНУ У ПЕРЕДПОЛОГОВИЙ ПЕРІОД

Жінки мають бути готовими до материнства. Жінка повинна набратися великого терпіння, щоб підготувати себе до материнства. Бог призначив жінкам бути готовими до цієї праці. Праця матері набуває величезної ваги завдяки її зв'язку з Христом. Це перевершує усяке розуміння. Обов'язок жінки — священний. Присутність Ісуса є необхідною в домі та служінні матері, яке вона здійснює; любов здатна перетворити дім у Бет-Ель. Чоловік і дружина мають співпрацювати. Яким був би світ, коли б усі матері віддали себе на Божий вівтар і посвятили своє потомство Богові як до народження дітей, так і після!¹

Вплив матері на дитину до її народження. Чимало батьків не надають значної ваги передпологовому впливові, проте Небо дивиться на це інакше. Вістка, послана через ангела Божого і двічі проголошена найурочистішим чином, свідчить про те, що це питання заслуговує найретельнішого вивчення.

У словах, сказаних матері-єврейці (дружині Маноя), Бог звертається до всіх матерів усіх віків. *«Усього, що сказав Я жінці, нехай вона стережеться» (Суд.13:13)*, — промовив ангел. Добробут дитини залежить від звичок матері. Її бажання й пристрасті мають контролюватися Божими принципами. Існує дещо, чого вона повинна уникати, чому противитися, якщо бажає виконати Божий намір щодо народження її дитини².

У світі чимало пасток підстерігає молодь... Багатьох приваблює егоїстичне, сповнене чуттєвих насолод життя. Такі люди не здатні розпізнати приховані небезпеки й жахливий кінець дороги, котра, як їм здається, провадить до щастя. Потурання апетиту та пристрастям виснажує людину, і мільйони гинуть для цього світу та прийдешнього життя. Батьки, пам'ятайте, що вашим дітям доведеться зустрітися зі спокусами. Тому ще до народження дитини розпочинайте приготування, які дадуть їй змогу успішно боротися зі злом³.

Якщо до народження дитини мати потурає своїм бажанням, якщо вона егоїстична, дратівлива і вимоглива, ці риси знайдуть своє втілення у характері дитини. Таким чином багато дітей успадковують майже непереборний потяг до зла.

Якщо ж мати непохитно дотримується правильних принципів, коли вона поміркована, вміє жертвувати собою, добра, ласкава, безкорислива, вона зможе передати і своїй дитині такі самі цінні риси характеру⁴.

Важливе значення догляду в передпологовий період. Багато хто помиляється, думаючи, що передпологовий період у житті жінки нічим не відрізняється від усіх інших. У цей важливий час полегшуйте працю матері. В її організмі відбуваються великі зміни; він має потребу в більшій кількості крові, тому з метою кращого кровотворення доцільно збільшити кількість поживних продуктів. Якщо майбутня матір позбавлена достатньої кількості поживної їжі, вона втрачає сили, а її потомство не буде життєздатним*. Слід також звернути увагу на одяг. Подбайте про те, щоб захистити тіло майбутньої матері від охолодження. Організм жінки не повинен даремно витратити свої життєво необхідні ресурси на те, аби компенсувати відсутність відповідного одягу. Якщо мати не отримує достатньою мірою здорової, поживної їжі, кількість і якість її крові не відповідатимуть нормі. Кровообіг погіршиться, а це позначиться на дитині. Таке потомство нездатне засвоювати їжу, яка служить для творення здорової крові, необхідної для живлення організму. Отже, добрий стан матері й дитини багато в чому залежить від теплового одягу й поживної їжі⁵.

Раджу звернути велику увагу на те, щоб мати перебувала в доброму, приємному оточенні. На чоловіка й батька покладається особлива відповідальність робити все, що в його силах, аби полегшити життєвий тягар дружини й майбутньої матері. Він повинен, наскільки це можливо, допомагати їй: бути ввічливим, люб'язним, добрим, ніжним і особливо уважним до всіх потреб. На жаль, до деяких жінок під час вагітності ставляться з меншою увагою, ніж до тварин у хліві⁶.

*Для подальшого вивчення цього питання див. «Поради щодо дієти та харчування» (розділ «Харчування під час вагітності»).

Покладатися лише на апетит — небезпечно. Уявлення про те, що вагітні жінки можуть без жодних обмежень задовольняти свій апетит, є помилковим і ґрунтується на звичках, але не на здоровому глузді. Апетит жінки під час вагітності може бути мінливим, примхливим; його буває важко задовольнити, і зазвичай, їй дозволяється їсти все, що заманеться, не замислюючись над тим, чи може така їжа забезпечити поживу як для її тіла, так і розвитку дитини. Їжа має бути поживною, але не збуджуючою... Якщо й існує потреба у простому харчуванні й особливій турботі щодо якості їжі, то передусім у цей важливий період.

Жінки, котрі керуються Божими принципами і добре обізнані з Біблією, не відмовлятимуться від простої їжі. Вони пам'ятають про свою відповідальність за життя дитини і тому уважно ставляться до своїх звичок, а передусім до харчування. Вони не повинні вживати малопоживну або збуджуючу їжу лише тому, що вона приємна на смак. Знайдеться багато порадників, готових переконати їх робити те, що забороняє навіть здоровий глузд. Хворі діти народжуються, зокрема, тому, що батьки догоджають своєму апетитові...

Якщо в шлунок потрапляє така кількість їжі, що органи травлення змушені посилено працювати, аби перетравити її та звільнитися від подразнюючих речовин, то мати поводить себе неправильно щодо себе і створює передумови для захворювання власного потомства.. Якщо вона воліє їсти все, що їй подобається і що лише заманеться, незважаючи на наслідки, зазнає покарання і до того ж не лише сама. Через нерозважливість матері страждатиме її невинна дитина⁷.

Самовладання і стриманість. У жодному разі не нехуйте фізичними потребами матері. Від неї залежить два життя, тому уважно ставтеся до її бажань, щедро задовольняйте її потреби. Але саме в цей час, як ніколи раніше, вона повинна уникати того, що може послабити її фізичні й розумові сили, стосується це їжі чи якогось іншого питання. Сам Бог поклав на неї серйозну відповідальність зберігати самовладання⁸.

Основа правильного характеру майбутньої людини формується й утверджується в лоні матері ще до народження дитини завдяки суворому дотриманню принципів стриманості та поміркованості...

До цього уроку не варто ставитися байдуже⁹.

Зберігайте бадьорий настрій, будьте задоволені. Кожна жінка, що готується стати матір'ю, незалежно від обставин має постійно зберігати радісний, бадьорий настрій, бути задоволеною, знаючи, що за всі свої зусилля в цьому напрямі вона буде щедро винагороджена фізичним здоров'ям і добрим характером своєї дитини. Але це ще не все. Вона може виробити в собі звичку зберігати оптимістичний погляд на життя і таким чином підтримувати в собі життєрадісний настрій, наповнюючи щасливим духом свою родину і тих, з ким спілкується. Її фізичне здоров'я значно поліпшиться, життєві сили зміцняться, кров вже не буде повільно циркулювати, як це трапляється тоді, коли людина занепадає духом, пригнічена.

Фізичні й розумові сили матері зміцняться, якщо дух буде бадьорим. Сила волі чинитиме опір різним враженням і настроям, принесе заспокоєння нервовій системі. За дітьми, позбавленими життєвої сили, яку вони повинні були успадкувати від батьків, потрібен найстаранніший догляд. Уважне ставлення до законів життя значно поліпшить стан речей¹⁰.

Внутрішній спокій і довір'я. Вагітна жінка — майбутня мати — повинна перебувати у Божій любові. Нехай мир наповнює її душу; виконуючи слова Христа, вона перебуватиме в любові Ісуса. Їй необхідно пам'ятати, що матір — співпрацівниця Бога¹¹.

¹ Рукопис 43. 1900.

² Служіння зцілення. С.372.

³ Там же. С.371.

⁴ Там же. С.372-373.

⁵ Свідectва для Церкви. Т.2. С.381-382.

⁶ Там же. С.383.

⁷ Там же. С.382-383.

⁸ Служіння зцілення. С.373.

⁹ Добре здоров'я. 1880. Лютий.

¹⁰ Урочистий заклик. С.123-124.

¹¹ Ознаки часу. 1896. 9 квітня.

ТУРБОТА ПРО МАЛИХ ДІТЕЙ

Про що повинна пам'ятати мати-годувальниця. Найкращою їжею для немовляти є така їжа, яку дає природа. Тому без потреби не варто позбавляти дитину цієї можливості. Нерозумною є та матір, котра задля вигоди або розваг звільняє себе від ніжного обов'язку годувати свого малюка¹.

Період, коли немовля отримує харчування від матері, є дуже важливим. Багатьом матерям, що годують малюків, дозволяють перевантажувати себе роботою та надто розігрівати свою кров біля кухонної плити. Це приносить серйозну шкоду дитині; вона не лише отримує нездорове молоко, а в її кров потрапляють токсини із нездоровою їжею матері, що викликає загальне погіршення стану організму та справляє негативний вплив на немовля. На дитину також впливає душевний стан матері. Якщо вона пригнічена, легко збуджується, дратівлива, дає волю пристрастям, тоді їжа, яку дитина отримує від матері, збуджуватиме її, часто викликаючи кольки, спазми, а в деяких випадках може стати причиною корчів або припадків².

Характер дитини більшою або меншою мірою залежить від харчування, яке вона отримує від матері. Тому так важливо, щоб мати, годуючи своє немовля, намагалась бути радісною, цілком володіючи собою. У такому разі їжа не пошкодить малюкові, а спокійна, стримана поведінка матері щодо дитини матиме величезний вплив на її розумовий розвиток. Коли дитина нервова і швидко збуджується, спокійна, некваплива поведінка матері справлятиме заспокійливий, виховний вплив, і здоров'я дитини значно поліпшиться². Чим спокійніше і простіше життя дитини, тим благотворніше воно позначиться на її фізичному і розумовому розвитку. Матір завжди повинна бути врівноваженою, спокійною, витриманою³.

Їжа не замінить уваги. Немовлята зазнають великої шкоди через неправильне ставлення до них. Якщо вони вередують, їх, як

правило, починають годувати, аби заспокоїти, тоді як у більшості випадків справжня причина їхньої дратівливості криється в тому, що їх перегодовують; їжа завдає їм шкоди внаслідок нездорових звичок матері. Оскільки шлунок дитини перевантажений, додаткова їжа лише погіршує справу.

Дітей, як правило, вже з колиски привчають задовольняти свій апетит, прищеплюючи їм думку про те, що вони живуть задля того, аби їсти. Мати великою мірою сприяє формуванню характеру дітей в ранні роки життя. Вона здатна навчити їх вгамовувати апетит або ж, навпаки, потурати йому, аж поки дитина стане ненажерливою. Часто матір планує виконати певну роботу протягом дня, і коли діти заважають їй, вона замість того, щоб розважити та втішити малюків у їхніх дитячих проблемах, дає їм щось поїсти, аби заспокоїти. На деякий час вона досягає своєї мети, але загалом справа ще більше погіршується. Шлунок дитини перевантажують їжею тоді, коли вона зовсім не хоче їсти. Усе, що було потрібно, — це трохи материнської уваги. Але мати вважає свій час надто дорогим, аби витратити його на розваги з малюками. Можливо, вишукана прикраса дому задля похвали гостей чи приготування добірної їжі мають для неї більше значення, ніж щастя й здоров'я дітей⁴.

Їжа має бути здоровою, смачною, але простою. Їжа має бути простою, щоб її приготування не забирало в матері увесь її час. Потурбуйтеся про те, аби на столі була здорова, корисна та смачно приготовлена їжа. Не думайте, що абияк приготовлена страва може бути доброю поживою для дітей. Але витрачайте менше часу на приготування страв, які шкодять здоров'ю або задовольняють спотворений смак; краще більше часу приділяйте освіті й вихованню дітей⁵.

Приготування одягу для немовляти. Готуючи гардероб для немовляти, надавайте перевагу зручності, вигоді та здоров'ю, а не моді й бажанню викликати захоплення. Матір не повинна витратити час на вишивку та прикрашання дитячого одягу, обтяжуючи себе непотрібною працею за рахунок як власного здоров'я, так і здоров'я дитини. Вона не повинна сидіти над шиттям, яке потребує великого напруження зору та нервів, тоді як має велику потребу у відпочинку і вправах, що не вимагають особливих зусиль. Нехай матір зрозуміє, що її обов'язок — берегти сили, щоб впоратися з проблемами, що виникатимуть на її шляху⁶.

Забезпечте чистоту, тепло і свіже повітря. Немовляті потрібне тепло, але часто матір припускається серйозної помилки, утримуючи його в перегрітих кімнатах, позбавляючи свіжого повітря...

Дитину краще оберігати від усього, що може послабити організм або завдати шкоди. Особливу увагу звертайте на те, щоб зробити все навколо неї приємним і чистим. Може виникнути необхідність захистити малюків від несподіваних або різких коливань температури, але потурбуйтеся і про те, аби під час сну чи вдень вони дихали чистим, здоровим повітрям⁷.

Догляд за хворими дітьми. У багатьох випадках причиною захворювання дітей є неправильний догляд за ними, нерегулярне харчування, невідповідний одяг, відсутність активних вправ, необхідних для нормального кровообігу, брак чистого повітря, що очищує кров. Нехай же батьки визначають причину хвороби та якомога швидше усунуть її.

Усі батьки мають змогу навчитися доглядати за дітьми, запобігати захворюванням, навіть лікувати їх. Передусім матір повинна знати, що робити у тому випадку, коли хвороба приходить в сім'ю... Вона повинна навчитися доглядати за хворою дитиною. Любов і розуміння підготують її до служіння, якого не можна довірити незнайомій людині⁸.

¹ Служіння зцілення. С.383.

² Поради щодо дієти та харчування. С.228.

³ Служіння зцілення. С.381.

⁴ Урочистий заклик. С.125-126.

⁵ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.141.

⁶ Служіння зцілення. С.381-382.

⁷ Там же. С.381.

⁸ Там же. С.385.

ГОЛОВНИЙ ОBOB'ЯЗОК МАТЕРІ — ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Можливості вихованої дитини. Бог знає усі можливості цієї маленької часточки людства, а також те, що добре вихована дитина стане силою на добро у світі. З тривогою і зацікавленням Він спостерігає, чи батьки здійснюватимуть Божий план, чи своєю недоречною добротою перекреслять Його намір, дозволяючи, аби їхня дитина загинула для теперішнього і вічного життя. Щоб перетворити цю безпорадну, на перший погляд незначну істоту в особу, яка стане благословенням для світу і честю для Бога, потрібна велика і важка праця. Батьки, не дозволяйте, аби щось перешкодило вам виконувати свій обов'язок щодо дітей¹.

Праця для Бога і країни. Ті, що дотримуються Закону Божого, дивляться на своїх дітей з невимовним почуттям надії й побоювання, міркуючи над тим, яку роль вони відіграють у великій боротьбі, що чекає на них. Стурбована мати запитує: «Яку позицію вони займуть? Що я можу зробити, аби приготувати їх гідно виконувати свої обов'язки і стати учасниками вічної слави?» Велика відповідальність покладена на вас, матері. Хоча ви можете й не належати до державної ради... проте виконаєте велику роботу для Бога і своєї країни. Виховуйте власних дітей. Допомогайте їм формувати характери, які протистоятимуть злomu впливові й водночас спонукатимуть інших до праведного життя. Палкими молитвами віри ви можете впливати на божественну руку, що керує світом².

Діти та молодь повинні отримувати настанови. Дітей треба виховувати для корисних справ. Вчіть їх виконувати домашні обов'язки; слова доброти і схвалення можуть зробити ці обов'язки приємними для них³.

Не хещуйте домашнім вихованням. Незважаючи на прогрес у галузі освіти, яким пишається світ, виховання, що отримують діти в наш час є, на жаль, недосконалим. Домашнім вихован-

ням часто нехтують. Батьки, а особливо матері, не усвідомлюють особистої відповідальності. Їм не вистачає ані терпіння, щоб навчити, ані мудрості, щоб керувати дітьми, довіреними їхній опіці⁴.

Очевидним є той факт, що матері не виконують своїх обов'язків і не вірні своєму материнському покликанню. Бог не вимагає від нас нічого, чого б ми не могли виконати, завдячуючи Його силі, нічого, що не служило аби для нашого особистого добра і добра дітей⁵.

Шукайте божественної допомоги. Якщо б матері усвідомили важливість своєї місії, вони присвячували би більше часу таємним молитвам, приносячи своїх дітей до Ісуса, благаючи в Нього благословення для них і мудрості, щоб сумлінно виконувати свої священні обов'язки. Нехай же мати використовує кожну можливість, формуючи звички й нахили дітей... Нехай вона уважно стежить за розвитком їхнього характеру, стримуючи те, що є зайвим і заохочує до набуття рис, яких бракує. Нехай ваше життя стане чистим і благородним прикладом для дорогих вихованців.

Мати повинна братися за роботу відважно й енергійно, в усіх своїх зусиллях цілком покладаючись на божественну допомогу. Вона не повинна заспокоюватися, поки не переконається, що характер її дітей постійно облагороджується, що вони прагнуть вищої мети в житті, а не тільки пошуків задоволень⁶.

Неможливо переоцінити силу впливу матері, котра молиться. Вона покладається на Бога на всіх своїх дорогах життя. Вона приводить своїх дітей до престолу благодаті, віддаючи їх Ісусові та благаючи в Нього благословення. Такі молитви є для дітей «джерелом життя». Молитви, піднесені з вірою, підтримують і зміцнюють матір-християнку. Нехтувати обов'язком молитися разом з дітьми означає втратити одне з найбільших благословень, яке може стати нашим; втратити надійну допомогу серед клопотів, труднощів і скорбот життя⁷.

Важко належним чином оцінити силу материнських молитов. Та, що стає навколішки поруч із сином або донькою і з молитвою провадить їх через усі мінливості дитинства, через небезпеки юності, дізнається лише на суді про те, який вплив справляли її молитви на життя дітей. Мати, з'єднана вірою з Божим Сином, своєю люблячою рукою може вберегти сина

від спокуси, втримати доньку від потурання гріхові. Коли пристрасті беруть гору, тоді сила любові, стримуючий, щирий, повний рішучості вплив матері зможуть прихилити душу дитини до добра⁸.

Коли гості заважають. Ви маєте знаходити час для розмови і молитви з дітьми. Не дозволяйте, аби щось перешкодило вашому спілкуванню з Богом і дітьми. Ви можете сказати своїм гостям: «Бог доручив мені роботу, і в мене немає часу для пліток». Ви повинні усвідомлювати, що виконуєте роботу, яка має значення для теперішнього часу і вічності. Ваш найперший обов'язок — це ваші діти⁹.

Турбота про ваших дітей повинна бути для вас найголовнішою метою, ніж усі гості, ніж усі міркування... Праця, яку ви зобов'язані виконати для власної дитини в її ранні роки, не допускає жодної недбалості. Немає такого періоду в житті дитини, коли можна було би забути про це правило¹⁰.

Не відсилайте дітей з дому, коли приймаєте гостей, а навчайте їх поводитися тихо і пристойно в присутності сторонніх людей¹¹.

Матері повинні бути зразком доброти і благородства. Матері, не втрачайте жодної хвилини в житті — вони дорогоцінні. Пам'ятайте: ваші діти ідуть вперед і можуть опинитися поза сферою вашого впливу й виховання. Ви можете стати для них зразком усього того, що є добрим, чистим і шляхетним, і нехай у вас будуть спільні інтереси¹². Якщо вам не щастить у чомусь іншому, будьте уважними і старанними у цій справі. Коли ваші діти завдяки домашньому вихованню стануть чистими і добродіями; коли вони посядуть бодай нижче і найскромніше місце у великому Божому плані добра для світу, тоді ваше життя не можна буде назвати невдалим і у вас не буде причин згадувати про нього із жалем¹³.

Малі діти — дзеркало для матері, в якому вона може побачити власні нахили і звички. Отже, як старанно вона повинна стежити за своєю розмовою і поведінкою в присутності маленьких учнів! Ті риси характеру, які матір хоче бачити в них, нехай вона спочатку розвиває в собі¹⁴.

Більш вища мета, яку ставить світ. Матір не повинна керуватися думкою світу або прагнути відповідати його нормам. Вона має вирішити сама, в чому полягає великий результат і мета

життя, а тоді докласти усіх зусиль, щоб досягти їх. Вона може через брак часу не приділяти уваги багатьом справам у своєму домі — це не викличе серйозних наслідків, але не може безкарно нехтувати добрим вихованням своїх дітей. Їхні недосконалі характери викриватимуть її недбалість. Пороки дітей, які вона не намагається виправити, грубі, різкі манери, неповага і непослух, лінощі та недбалість принесуть їй ганьбу й зроблять гірким життя. Доля ваших дітей значною мірою залежить від вас. Якщо ви не виконуєте своїх обов'язків, то вони можуть опинитися в лавах сатани і стати його знаряддям, яке руйнуватиме інші душі. Натомість ваша вірність у справі виховання та побожний приклад можуть привести їх до Христа, а вони, в свою чергу, впливатимуть на інших. Таким чином ви сприятимете спасінню багатьох душ¹⁵.

Насаджуйте добро, приборкуйте зло. Батьки, співпрацюйте з Богом, виховуючи своїх дітей в Його любові й страхові. Для Бога не може бути більшого незадоволення, ніж бачити, що батьки нехтують добрим вихованням власних дітей... Вони мають старанно контролювати слова і вчинки своїх дітей, щоб сатана не зміг справляти на них свого впливу. Саме це є його великим бажанням — розладнати Божі плани. Доброзичливо, зацікавлено й ніжно батьки повинні працювати над своїми дітьми, прищеплюючи їм усе, що є добре, та приборкуючи всяке зло у характерах дітей¹⁶.

Радість від добре виконаної роботи. Діти — це спадщина від Господа, і ми відповідальні перед Ним за керування Його власністю. Освіта й виховання дітей для того, щоб зробити з них християн, є найблагороднішим служінням, яке батьки можуть здійснювати для Бога. Ця праця потребує терпіння, наполегливості й старанності впродовж усього життя. Нехтуючи цими обов'язками, ми свідчимо про те, що є невірними управителями... Нехай же батьки працюють для своїх родин з любов'ю, вірою й молитвою аж до того часу, коли вони з радістю з'являться перед Богом і скажуть: «*Ось я та діти, котрих дав мені Господь*»¹⁷ (Ісаїя 8:18).

¹ Ознаки часу. 1901. 25 вересня.

² Рев'ю енд Геральд. 1889. 23 квітня.

- ³ Рукопис 12. 1898.
- ⁴ Ознаки часу. 1886. 11 березня.
- ⁵ Ознаки часу. 1882. 9 лютого.
- ⁶ Там же. 1882. 25 травня.
- ⁷ Добре здоров'я. 1880. Липень.
- ⁸ Ознаки часу. 1891. 16 березня.
- ⁹ Ознаки часу. 1889. 22 липня.
- ¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам. С.129.
- ¹¹ Ознаки часу. 1899. 23 серпня.
- ¹² Рев'ю енд Геральд. 1891. 15 вересня.
- ¹³ Свідощтва для Церкви. Т.5. С.44.
- ¹⁴ Ознаки часу. 1886. 9 вересня.
- ¹⁵ Ознаки часу. 1882. 9 лютого.
- ¹⁶ Рукопис 49. 1901.
- ¹⁷ Наочні уроки Христа. С.195-196.

Розділ 46

МАЧУХА

Порада для мачухи. Ваш шлюб з тим, хто є батьком дітей, буде для вас благословенням... Вам загрожувала небезпека стати егоїстичною. Ви володієте дорогоцінними якостями характеру, які необхідно пробудити і використати... Завдяки вашому новому становищу ви здобудете цінний досвід, який навчить вас правильно поводитися з людьми. У піклуванні про дітей виявлятимуться прихильність, любов і ніжність. Відповідальність за сім'ю, що покладається на вас, може стати великим благословенням. Діти стануть для вас «цінним підручником». Вони принесуть вам багато благословень, якщо ви знайдете до них правильний підхід. Турбота про дітей збудить у вашому серці ніжність, любов і співчуття. Хоча ці діти не є частиною вашого тіла й крові, однак, завдяки вашому шлюбу з їхнім батьком, вони стали й вашими дітьми, щоб ви любили їх, піклувалися про них, навчали їх і служили їм. Ваше спілкування з ними приведе в дію думки і плани, які послужать вам на добро... Досвід, який ви отримаєте у своєму домі, звільнить вас від егоїстичних уявлень, що загрожували спотворити вашу роботу, і допоможе змінити ваші плани, які необхідно переглянути і підкорити головному в житті... Щоб зблизитися з тими, хто має потребу в ласці і любові, необхідно виявляти більше ніжності й співчуття. Діти допоможуть вам виявити ці риси характеру і набути широти думок і суджень. Виявляючи до них любов, ви навчитесь бути більш доброзичливими і співчутливими у своєму служінні страждаючому людству¹.

Докір мачусі, котрій бракує любові. Ви покохали чоловіка і стали його дружиною. Ви знали про те, що, одружившись з ним, приймаєте на себе зобов'язання стати матір'ю для його дітей. Але, як я помітила, вам багато чого бракує в цьому плані. Ви не любите дітей свого чоловіка і, якщо не зазнаєте повного перетворення, якщо не відбудеться докорінної зміни у вашому спосо-

бі управління домом, ви втратите цей дорогоцінний скарб. Любов, вияв прихильності не властиві вам у ставленні до дітей...

Ви робите життя цих дорогих дітей, особливо доньки, дуже гірким. Де ваша ніжність, ласка, любов, терпіння й витримка? У вашому неосвяченому серці більше ненависті, ніж любові. З ваших уст частіше зриваються слова осуду, ніж похвали і підбадьорення. Ваші манери, грубість, безсердечність справляють на вразливу доньку вплив, подібний спустошливій дії граду на тендітну рослину; вона хилиться від кожного удару, поки її життя не згасне; зім'ята й поламана, вона вже не в змозі піднятися.

Ваше правління висушує джерело любові, надії й радості у ваших дітях. На обличчі дівчинки незмінний вираз суму, але замість співчуття і ніжності у вас це викликає нетерпимість і неприязнь. При бажанні ви могли б змінити вираз її обличчя, надаючи йому жвавості й радості...

Діти читають обличчя матері; вони розуміють, чи віддзеркалює воно любов, чи, навпаки, неприязнь. Ви не розумієте, що робите! Невже маленьке сумне личко, тяжкі зітхання, що вириваються з глибини страждаючого серця, що тужить за материнською любов'ю, не викликають у вас жалю?²

Наслідки надмірної суворості. Кілька років тому мені було показано справу сестри Д. Її помилки і недобрі вчинки були правильно викладені перед нею, однак у моєму останньому видінні я побачила, що її поведінка не змінилась; вона залишалась холодною і черствою до дітей свого чоловіка. Сестра вдається до покарання й картання не лише за великі провини, а й за дріб'язкові справи, на які взагалі не варто звертати увагу. Постійне вишукування помилок — гріх, і Дух Христа не може перебувати у такому серці. Вона схильна залишати без уваги все добре, що є в її дітях, не кажучи й слова схвалення, зате завжди готова, зауваживши щонайменшу помилку, напосісти на них з докорами. Таке ставлення засмучує дітей і породжує в них недбалість. Воно збуджує в серці зло і спонукає «викидати» на оточуючих всіляку нечистоту і бруд. У дітей, яким постійно докоряють, з'являється дух байдужості; лихі пристрасті часто даватимуться знаки, незважаючи на наслідки...

Сестра Д. повинна розвивати в собі любов і співчуття. До дітей, що втратили матір і перебувають під її опікою, вона має

виявляти теплі почуття. Таке ставлення обернеться для цих дітей благословенням Божої любові. Воно повернеться й до неї у вияві ніжної дитячої прихильності й любові³.

Коли необхідна особлива турбота. Діти, що втратили ту, в серці якої жила материнська любов, зазнали неймовірно тяжкої втрати; її неможливо відшкодувати. Але коли інша жінка відважується посісти місце матері серед осиротілої маленької отари, на неї покладається подвійна турбота і подвійний тягар. Вона мусять бути, по можливості, більш люблячою, стриманою від докорів і погроз, ніж рідна мати. Тільки таким чином мачуха зможе замінити дітям матір, котру вони втратили⁴.

¹ Лист 329. 1904.

² Свідощтва для Церкви. Т.2. С.56-58.

³ Там же. Т.3. С.531-532.

⁴ Там же. Т.2. С.58.

ХРИСТОС ПІДБАДЬОРЮЄ МАТЕРІВ

Ісус благословляв дітей. За днів Христа матері приводили до Нього своїх дітей, щоб Він поклав на них Свої руки і благословив. Цим вони показували, що вірять в Ісуса і тривожаться за теперішній та майбутній добробут малюків, доручених їхній опіці. Учні не бачили потреби турбувати Вчителя лише задля того, аби приділити увагу дітям, і відсилали матерів геть. Ісус докоряв учням і звелів натовпу дати дорогу цим вірним матерям та їхнім малим дітям. Христос сказав: *«Пустіть дітей і не забороняйте їм приходити до Мене, бо таких є Царство Боже» (Марк 10:14).*

Матері ще йшли запорошеною дорогою, наближаючись до Спасителя, а Він уже бачив їхні непрохані сльози і тремтячі вуста, які тихо молилися за дітей. Він почув слова докору від учнів і одразу ж скасував їхню заборону. Його велике серце, сповнене любові, було відкрите для дітей. Одного за одним Він брав їх на руки і благословляв; при цьому один малюк міцно заснув, прихилившись до Його грудей. Ісус звернувся до матерів зі словами підбадьорення, вказуючи їм на їхню справу. І якою ж втіхою це було для них! Пізніше, повертаючись подумки до цієї пам'ятної події, з якою радістю вони згадували доброту і милість Ісуса! Його сповнені милосердя слова знімали тягар з їхніх сердець і надихали новою надією й мужністю. Вони вже не відчували втоми.

Цей урок здатний надихати матерів усіх віків зробити усе можливе для добра власних дітей; вони можуть привести їх до Ісуса. Навіть немовлята на руках матері — дорогоцінні в Його очах. І коли матір прагне надати допомогу, усвідомлюючи при цьому, що вона є безсилою, коли її серце прагне дарувати благодать, якою вона не володіє, вона потрапляє зі своїми дітьми у милостиві обійми Христа. Він приймає і благословляє дітей, дає мир, надію і щастя матері та її дітям. Цією дорогоцінною перевагою Ісус наділяє усіх матерів¹.

Ісус закликає матерів. Христос, Велич небес, сказав: *«Пустіть дітей і не забороняйте їм приходити до Мене, бо таких є Царство Боже» (Марк 10:14)*. Ісус не посилав дітей до рабинів або до фарисеїв, тому що знав — ці люди навчатимуть дітей відкинути свого найкращого Друга. Добре чинили ті матері, котрі привели діток до Ісуса... Нехай же і сьогодні матері приводять своїх дітей до Христа. Нехай служителі Євангелія беруть маленьких дітей на руки та в ім'я Ісуса благословляють їх. Нехай слова найніжнішої любові будуть сказані цим малюкам, тому що й Ісус брав на руки «ягнят отари» і благословляв їх².

Нехай матері зі своїми труднощами ідуть до Ісуса. Вони знайдуть повноту благодаті, яка допоможе їм керувати дітьми. Для кожної матері, котра бажає покласти свій тягар до ніг Спасителя, двері відчинені... Він все ще запрошує матерів приводити до Нього малюків, щоб отримати благословення. Навіть немовля на руках у матері може перебувати в тіні Всемогутнього завдяки вірі матері, котра молиться. Йоан Хреститель сповнився Духа Святого від народження. Якщо ми живемо в єднанні з Богом, то також можемо сподіватися, що Божий Дух працюватиме над нашими дітьми від їхніх ранніх років³.

Серця дітей сприйнятливі до добра. Христос ототожнював Себе зі смиренними, бідними, пригнобленими. Він брав на руки малих дітей і міг довірливо спілкуватися з ними. Його велике любляче серце могло зрозуміти їхні переживання і потреби, Він радів їхньому щастю. Його дух, змучений безладдям і марнототою багатолюдного міста, втомлений від спілкування з хитрими, підступними людьми, знаходив відпочинок і мир у товаристві невинних дітей. Його присутність ніколи не відштовхувала їх. Велич Небес воліла відповідати на їхні питання, робити свої важливі уроки настільки простими, аби вони були доступні дитячому розумінню. Він сів у їхніх юних умах, що розвиваються, насіння істини, яке могло прорости і принести багатий врожай у зрілому віці⁴.

Він знав, що ці діти прислухаються до Його поради і приймуть Його як свого Відкупителя, тоді як ті, що володіли світською мудрістю і кам'яним серцем, менш схильні йти за Ним, щоб посісти місце у Царстві Божому. Малюки, котрі прийшли до Христа і прийняли Його поради і благословення, зберегли

Його образ, а Його благодатні слова, що знайшли відбиток у їхніх сприйнятливих серцях, залишилися там назавжди. Цей вчинок Христа повинен стати для нас наукою про те, що серця молодих, сприйнятливі до християнського вчення, можуть, завдяки нашому впливові, стати доброчесними й побожними, надійно зберігати отримані враження⁵.

«Пустіть дітей і не забороняйте їм приходити до Мене, бо таких є Царство Боже» — ці дорогоцінні слова повинні зберігати в своїх серцях не лише матері, а й батьки. Ці слова надихають батьків приводити до Нього дітей, прохаючи в ім'я Христа, щоб Отець благословив усю родину. Звертайте свою увагу не тільки на найулюбленіших людей, а й на неспокійних, вередливих дітей, котрі потребують турботливого виховання й ласкавого керівництва⁶.

¹ Добре здоров'я. 1880. Січень.

² Рев'ю енд Геральд. 1896. 24 березня.

³ Бажання віків. С.512.

⁴ Свідощтва для Церкви. Т.4. С.141.

⁵ Там же. С.142.

⁶ Ознаки часу. 1896. 13 серпня.

Частина XI

Діти — молодші,
але рівноправні
члени сім'ї

ЯК НЕБО ДИВИТЬСЯ НА ДІТЕЙ

Діти викуплені Христовою кров'ю. Христос настільки дорожить вашими дітьми, що віддав за них Своє життя. Отже, поведіться з ними, як з надбанням Його крові. Терпляче й наполегливо виховуйте дітей для Нього. Застосовуйте до них дисципліну з любов'ю і самовладанням. Якщо чинитимете саме так, вони стануть вінцем радості для вас і сятимуть у світі, немов світила¹.

Найменша дитина, яка любить і боїться Бога, є більшою в Його очах за найталановитішого та найосвіченішого мужа, що нехтує великим спасінням. Молодь, котра своє серце і життя присвячує Богові, з'єднується з Джерелом усякої мудрості й досконалості².

«Таких є Царство Небесне». Душа малої дитини, що вірить у Христа, така ж дорогоцінна в Його очах, як і ангели, що знаходяться біля Його престолу³. Приводьте дітей до Христа і виховуйте їх для Нього. Навчайте їх йти шляхом послуху, не потураючи апетиту та марнославству.

Якби ми засвоїли чудові уроки, які Ісус намагався викласти Своїм учням на прикладі малої дитини, скільки перешкод, що здаються нам нині нездоланими, зникло би безслідно! Коли учні, прийшовши до Ісуса, запитали Його: *«Хто більший у Царстві небесному?..»*, Ісус, покликавши дитину, поставив її посеред них і сказав: *«Істинно кажу вам: якщо не навернетесь і не станете як діти, не увійдете в Царство Небесне. Отже, хто умалиться, як ця дитина, той і більший у Царстві Небеснім»* (Матв. 18:1-4)⁴.

Божа власність довірена батькам. Хоча своїм життям та існуванням діти завдячують батькам, проте це стає можливим лише завдяки творчій силі Бога, тому що життя походить від Нього. Пам'ятайте, що з дітьми не можна поводитися так, ніби вони є нашою особистою власністю. Діти — спадок від Господа, і План викуплення передбачає як наше, так і їхнє спасіння. Діти довірені батькам, котрі покликані виховувати їх у на-

уці Господній, аби вони могли виконати свою справу для цього часу і для вічності⁵.

Матері, виявляйте ніжність до своїх дітей! Христос також колись був дитиною. З пошани до Нього поважайте дітей. Дивіться на них, як на священне надбання, довірене вашій опіці не для того, щоб ви потурали їм у всьому, пестили й обожнювали, а щоб навчили їх провадити чисте, благородне життя. Діти — власність Бога; Він любить їх і запрошує вас співпрацювати з Ним, допомагаючи у формуванні досконалих характерів⁶.

Кожна дитина має змогу осягнути вічне життя. Якщо ви бажаєте зустріти Бога з миром, відживляйте сьогодні Його отару духовною їжею. Діти і молодь — це особливий Божий скарб⁷.

Юнакам і дівчатам необхідно пояснювати, що їхні здібності — не їхня власність. Сила, час і розумові здібності — це лише позичене багатство. Воно належить Богові, тому кожна молода людина повинна прийняти рішення і використати ці здібності для досягнення найвищої мети. Вона є тією гілочкою, від якої Бог очікує плоду; управителем, капітал котрого повинен давати прибуток; світлом, сяючим у темряві світу. Кожна молода людина, кожний підліток мають роботу, яку покликані виконувати для Божої слави й духовного піднесення людства⁸.

Дорога до небес під силу дітям. Я бачила, що Ісус знає наші немочі, бо зазнав усього, чого зазнаємо ми, окрім гріха. Тому для кожного з нас Він приготував дорогу, відповідну до наших сил і можливостей. Подібно до Якова, котрий повільно йшов з дітьми, щоб вони могли витримати подорож, Він може підтримати й потішити нас Своєю присутністю, залишаючись нашим Провідником. Дітей Своєї отари Він не зневажає, не нехтує ними, залишаючи позаду. І від нас Господь не вимагає йти вперед, забувши про дітей. Він Сам іде не кваплячись, аби ми і наші діти не залишилися позаду. О, ні! Він вирівнює дорогу життя навіть для дітей. І тому нехай батьки в Його Ім'я провадять дітей вузькою дорогою. Бог визначив нам шлях, що відповідає силі та здібностям дітей⁹.

¹ Ознаки часу. 1901. 3 квітня.

² Вісті до молоді. С. 329.

³ Рев'ю енд Геральд. 1897. 30 березня.

⁴ Рукопис 13.1891.

-
- ⁵ Ознаки часу. 1894. 10 вересня.
⁶ Ознаки часу. 1899. 23 серпня.
⁷ Лист 105. 1893.
⁸ Виховання. С. 57-58.
⁹ Свідощтва для Церкви. Т. 1. С 388-389.

МАМИНІ ПОМІЧНИКИ

Діти — повноправні члени сім'ї. Як батьки, так і діти мають важливі обов'язки в домі. Навчайте дітей, що вони — повноправні члени родини. Їх годують, одягають, люблять і доглядають; а вони у відповідь на численні вияви милості можуть виконувати деякі домашні обов'язки і приносити щастя в свою сім'ю¹.

Нехай кожна матір навчає дітей, що вони як члени родинного кола також повинні нести за нього відповідальність. Кожний член сім'ї мусить вірно виконувати свої сімейні обов'язки, подібно до того як члени Церкви виконують певні обов'язки в Церкві².

Нехай діти знають, що, виконуючи невеликі доручення вдома, вони допомагають батькові й матері. Дайте їм якусь роботу і заохочуйте їх, кажучи, що після її виконання вони матимуть час на розваги. Дітям притаманна непосидючість, тому їх доцільно привчати поділяти з батьками турботи сімейного життя... Ніколи не дозволяйте, щоб вони самі обирали собі заняття. Постійно наглядуйте за тим, що роблять ваші діти³.

Батьки і діти мають свої обов'язки. Батьки зобов'язані годувати, одягати і виховувати своїх дітей, а діти — старанно й охоче допомагати батькам. Коли діти не усвідомлюють свого обов'язку працювати, не поділяють з батьками тягар турбот, поцікавтеся, чи вони будуть задоволені, якщо батьки також вважатимуть себе вільними від обов'язку забезпечувати їх усім необхідним. Відмовляючись від покладених на них обов'язків — приносити користь своїм батькам, полегшувати їхню працю, виконувати часто-густо неприємну і важку роботу, діти втрачають змогу досягнути найцінніше виховання, яке зробить їх у майбутньому корисними для суспільства⁴.

Бог бажає, щоб діти всіх віруючих батьків з раннього дитинства були навчені поділяти тягар, який повинні нести батьки, піклуючись про них. Для їхніх кімнат, куточків відводиться час-

тина дому; їм надаються права й привілеї посідати певне місце у сімейному колі. Бог вимагає від батьків, щоб діти були нагодовані й одягнені, проте обов'язки мають бути спільними. Зі свого боку діти зобов'язані поважати й шанувати батьків⁵.

Не будьте рабами своїх дітей, жертвуючи задля них усім; не дозволяйте дітям зростати безтурботно й безжурно, перекладаючи життєвий тягар на старших⁶.

Неробство — наслідок недоречної доброти. Від перших років життя привчайте дітей до корисної роботи, щоб вони обслуговували себе і допомагали іншим. У наш час багато дочок можуть без докорів сумління спостерігати, як їхні матері трудяться, готують їжу, перуть або прасують білизну. Вони ж у цей час сидять у вітальні з книжкою, плетуть, вишивають або прикрашають свій одяг. Їхні серця бездушні, як камінь.

Звідки береться це зло? Кого насправді потрібно найбільше звинувачувати в ньому? Бідолашних, ошуканих батьків. У своїй сліпій любові вони ставлять під загрозу майбутній добробут своїх дітей, дозволяючи їм ледарювати або займатися незначними справами, що не потребують особливих розумових і фізичних зусиль; а пізніше вони виправдовують неробство своїх дочок квалістю. А що зробило їх такими? У багатьох випадках — неправильне ставлення батьків. Посильна праця в домі лише зміцнила б їхній розум і тіло. Але діти позбавлені цієї нагоди внаслідок хибних уявлень і врешті-решт у них формується байдужість до праці⁷.

Якщо ваші діти не звикли до праці, то швидко будуть втомлюватися. Вони скаржитимуться на біль у боці, плечах і змучених кінцівках. Вам також загрожуватиме небезпека: через співчуття до них самим взятись за виконання роботи замість того, аби дозволити дітям трохи попрацювати. Нехай навантаження, покладене на дітей, спочатку буде легким, а потім з кожним днем його доцільно потроху збільшувати, поки вони будуть здатними виконати певний обсяг роботи⁸.

У неробстві приховується небезпека. Мені було показано, що багато гріхів здійснюється через лінощі. Люди, котрі активно працюють фізично або розумово, не мають часу на те, щоб звертати увагу на кожну спокусу, яку пропонує ворог, але бездіяльні руки та бездіяльний розум готові опинитися в полоні

сатани. Розум, котрий не має належного заняття, зосереджується на речах, яким бракує пристойності. Батьки повинні навчити дітей, що неробство — це гріх⁹.

Ніщо інше не призводить до більшого зла, ніж звільнення дітей від усяких обов'язків і дозвіл провадити порожнє, безцільне життя, нічого не роблячи або займаючись тим, що до впадоби. Діти мають схильність до активної діяльності, та коли не займатимуться добрим і корисним, їх неодмінно заповнить погане. Звичайно, діти потребують відпочинку. Проте їх слід привчати до праці, зокрема фізичної, а також до читання і занять. Стежте за тим, щоб заняття дітей відповідали їхньому вікові і вони набували знань, читаючи корисні, цікаві книги¹⁰.

Найбільш надійний захист — корисне заняття. Найкращим захистом для юнаків і дівчат є корисні заняття. Якщо б їх привчили до працелюбності, щоб усі їхні години були зайняті корисною діяльністю, в них не було б часу скаржитися на свою долю чи поринати в марні мрії. Меншою була б загроза набуття негативні нахили чи опинитися в лихому товаристві¹¹.

Якщо батьки настільки захоплені іншими справами, що не можуть знайти для своїх дітей корисного заняття, тоді про це подбає сатана¹².

Привчайте дітей нести свої життєві тягарі. Батьки повинні усвідомити: найважливіший урок, якому слід навчити дітей, — це їхня участь у виконанні домашніх обов'язків. Нехай діти тверезо дивляться на життя і зрозуміють, що зобов'язані стати корисними в світі. У сім'ї, під керівництвом мудрої матері юнаки і дівчата отримують свої перші настанови щодо того, як нести життєвий тягар¹³.

Виховання дитини на добро або зло розпочинається від перших років життя... Підростаючи, старші діти допомагають опікуватися молодшими членами сім'ї. Нехай мати не виснажує себе роботою, яку можуть і повинні виконувати її діти¹⁴.

Допомога у виконанні обов'язків. Праця приносить задоволення. Батьки, допоможіть своїм дітям здійснювати Божу волю, котра полягає у сумлінному виконанні обов'язків, покладених на дітей як на членів сім'ї. Це допоможе їм набутти найціннішого досвіду і навчить не зосереджувати свої думки на собі, задовольняючи тільки власні бажання і приносячи лише собі втіху. Терпляче навчайте їх виконувати свою частину обов'язків у сімейному

колі, аби зробити плідними їхні зусилля, спрямовані на допомогу батькові й матері, братам і сестрам. Таким чином, усвідомлення того, що вони є корисними, принесе дітям задоволення¹⁵.

Виховуйте дітей так, щоб вони стали помічниками в домі. За природою діти діяльні і схильні знаходити собі заняття. Цю активність контролюйте і спрямовуйте в потрібне русло. Ще в ранньому дитинстві дітей можна навчити дотримуватись нескладних щоденних обов'язків; кожній дитині доручіть свою справу, за виконання якої вона нестиме відповідальність перед батьками або опікунами. Таким чином діти привчаться до свого обов'язку вже з молодих років, а виконання невеликих завдань приносить задоволення і щастя, яке можна досягнути лише добродесним життям. Вони звикнуть до праці, отримуватимуть від неї задоволення, розуміючи, що життя має важливішу мету, ніж тільки розваги...

Праця — це благо для дітей; віддаючи більшу частину свого часу корисній справі, вони стануть щасливішими; після вдалого виконання завдання з більшим запалом братимуть участь у своїх невинних розвагах. Праця зміцнює м'язи і розум. Матері можуть зробити зі своїх дітей дуже цінних маленьких помічників. Навчаючи дітей бути корисними, вони самі набуватимуть знання про природу людини і про те, як слід поводитися з недосвідченими юними створіннями, як через спілкування з ними залишатися молодими і гарячими серцем. Подібно до того як діти дивляться на батьків з довір'ям і любов'ю, так і вони можуть дивитися на дорогого Спасителя, шукаючи в Нього допомоги і керівництва. Належно виховані діти, підростаючи, вчаться любити працю, котра полегшує життєві тягарі їхніх друзів¹⁶.

Праця сприяє формуванню зрілого розуму. Виконуючи доручені завдання, діти зміцнюють пам'ять і виховують зрілий розум, а також постійність характеру і здатність швидко вправлятися з роботою. День, окреслений певним колом дрібних обов'язків, потребує вміння мислити, робити розрахунки і планувати свої дії... Коли діти підростуть, від них можна буде вимагати більшого. Праця не повинна бути виснажливою і такою тривалою, аби знесилювати і викликати огиду до неї. Обирайте працю розважливо, сприяючи найповнішому розвиткові характеру, фізичних і розумових сил дитини¹⁷.

Праця об'єднує з небесними трудівниками. Коли б діти були навчені дивитися на коло своїх скромних, щоденних обов'язків як на справу, доручену їм Господом, як на школу, в якій вони мають приготуватися вірно виконувати корисне служіння, наскільки приємнішою і почеснішою видавалась би їм робота! Виконання кожного обов'язку так, як для Господа, робить привабливою навіть найпростішу роботу і об'єднує земних працівників зі святими істотами, котрі виконують волю Божу на небесах¹⁸.

Небо постійно зайняте діяльністю. Там немає нероб. *«Отець Мій працює аж досі, — сказав Христос, — працюю і Я» (Йоан 5:17).* Не думайте, що, здобувши кінцеву перемогу та отримавши оселі, приготовлені для нас, ми будемо приречені на неробство і блаженну бездіяльність¹⁹.

Праця зміцнює сімейні узи. У домашньому вихованні принцип співпраці є неоціненним... Старші за віком діти — помічники батьків — беруть участь в їхніх планах і поділяють їхні обов'язки.

Нехай батьки й матері знайдуть час для навчання своїх дітей; нехай покажуть, що цінують їхню допомогу, дорожать довір'ям і люблять їхнє товариство, а діти — не забаряються з відповіддю. Це не лише полегшить працю батьків і дасть дітям неоціненне практичне виховання, а й зміцнить сімейні узи та саму основу характеру²⁰.

Праця сприяє формуванню розумової, моральної й фізичної досконалості. Діти і молодь повинні отримувати задоволення, поділяючи турботи батьків і матерів, виявляючи безкорисливу зацікавленість в сім'ї. Охоче виконуючи покладені на них домашні обов'язки, вони отримують підготовку, що зробить їх придатними посісти в майбутньому відповідальне становище і бути корисними для суспільства. Діти повинні неухильно розвиватися з року в рік, поступово і впевнено переходячи від дитячої недосвідченості до зрілості, притаманної дорослій людині. Вірно виконуючи прості домашні обов'язки, юнаки і дівчата закладають підвалини розумової, моральної та духовної досконалості²¹.

Праця приносить здоров'я тілу і душевний спокій. Охоче виконуючи обов'язки родинного життя і допомагаючи батькові й матері нести життєвий тягар, діти користуються любов'ю і схваленням Бога. Нагородою для них буде фізичне здоров'я і душевний мир. Їм буде приємно усвідомлювати, що їхні батьки змо-

жуть таким чином брати участь в корисних заходах і мати відпочинок, що зміцнює здоров'я й продовжує життя. Залишивши батьківську домівку, діти, навчені виконувати свої обов'язки, стануть корисними членами суспільства. Вони отримали виховання, яке набагато перевищує виховання в школі, коли ані розум, ані тіло не володіють достатньою силою, щоб витримати навантаження²².

У деяких випадках було б краще, якби діти були менш зайняті в школі, а більше вчилися виконувати домашні обов'язки. Передусім їх слід навчити піклуватися про інших і допомагати їм. Багато з того, чого діти можуть навчитися з книги, має менш суттєве значення, ніж практичні уроки та дисципліна²³.

Праця гарантує спокійний сон. Матері повинні приводити своїх дочок на кухню і терпляче навчати їх. Така праця благотворно впливає на організм, м'язи зробляться пружними і міцними, а думки — більш чистими і піднесеними. Діти можуть втомитися, добре попрацювавши, зате яким приємним буде відпочинок! Сон — цей природний, приємний засіб відновлення сил - наповнить новою енергією втомлене тіло і приготує його до обов'язків наступного дня. Не говоріть дітям, ніби не має значення, працюють вони чи ні. Навпаки, запевняйте їх, що їхня праця необхідна; час — дорогий і ви залежите від їхньої допомоги²⁴.

Хто дозволяє дітям зростати у неробстві, чинить гріх. Нехай вони вправляють члени свого тіла і м'язи, навіть якщо це принесе їм утому. Якщо вони не перепрацьовуються, то як утома може зашкодити їм більше, ніж вам? Між утомою і виснаженням існує різниця. Дітям потрібно частіше, ніж дорослим, змінювати вид діяльності й відпочивати, але вони можуть звикати до праці з раннього дитинства. Усвідомлення того, що вони є корисними, зробить їх щасливими. Після здорової праці сон буде солодким, і вони відновлять свої сили, аби працювати наступного дня²⁵.

Не говоріть: «Діти мені заважають». Деякі матері говорять: «Мої діти тільки заважають, коли намагаються мені допомогти». Так було і з моїми дітьми, та чи гадаєте ви, що я давала їм знати про це? Хваліть своїх дітей. Навчайте їх, як велить Святе Письмо, — *"заповідь за заповіддю, правило за правилом"* (Ісаїя 28:10). Це краще, аніж читати романи, влаштовувати прийоми й дотримуватись світських звичаїв²⁶.

Дивіться на Того, Хто є для нас Взірцем. Деякий час Велич небес, Цар слави був лише Немовлям у Віфлеємі, як і кожна людська дитина, перебував на руках матері. У дитинстві Він міг бути лише слухняною Дитиною, виконуючи обов'язки відповідно до Своїх дитячих можливостей. Усе це можуть робити наші діти; їх слід так навчати і виховувати, щоб вони могли наслідувати Ісуса. Христос поведився так, щоб бути благословенням для сім'ї, в якій жив, тому що корився Своім земним батькам і таким чином виконував місіонерську роботу в Своему родинному колі. Написано: *«Дитя зростало та зміцнювалось духом, сповнюючись мудрістю, і благодать Божя була на Нім»*. *«Ісус же зростав у премудрості і віком, в любові у Бога та людей»* (Лука 1:80;2:52)²⁷.

Дорогоцінна перевага вчителів і батьків полягає в тому, щоб навчити дітей поділяти радість Христового життя, наслідуючи Його приклад. Ранні роки Спасителя були роками корисної праці. Він допомагав Своїй матері в сім'ї, виконуючи її доручення. Свої домашні обов'язки та роботу за теслярським верстатом Ісус виконував з тією ж відданістю, з якою здійснював Своє громадське служіння²⁸.

У земному житті Христос залишився прикладом для всієї людської родини. Він був слухняним і корисним у сім'ї; навчився ремеслу теслі й власноручно працював у малій майстерні в Назареті... Внаслідок праці в дитинстві та юності, Його розум і тіло розвивалися. Він не витрачав Свої фізичні сили нерозважливо, але так, щоб зберегти здоров'я і досконало виконувати кожную справу²⁹.

¹ Служіння зцілення. С. 394.

² Рев'ю енд Геральд. 1903. 23 червня.

³ Рукопис 57. 1897.

⁴ Порадник для молоді. 1893. 20 липня.

⁵ Рукопис 128. 1901.

⁶ Рукопис 126. 1897.

⁷ Свідцтва для Церкви. Т. 1. С. 686.

⁸ Там же. С. 687.

⁹ Там же. С. 395.

¹⁰ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С. 134-135.

¹¹ Рев'ю енд Геральд. 1881. 13 вересня.

¹² Ознаки часу. 1901. 3 квітня.

¹³ Лист 106. 1901.

¹⁴ Рукопис 126. 1903.

-
- ¹⁵ Рукопис 27. 1896.
¹⁶ Санітарна реформа. 1877. Грудень.
¹⁷ Там же.
¹⁸ Патріархи і пророки. С. 574.
¹⁹ Рукопис 126. 1897.
²⁰ Виховання. С. 285.
²¹ Вісті для молоді. С. 211-212.
²² Поради вчителям, батькам і студентам. С. 148.
²³ Рукопис 126. 1903.
²⁴ Свідощтва для Церкви. Т. 1. С. 395.
²⁵ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С. 135.
²⁶ Рукопис 31. 1901.
²⁷ Ознаки часу. 1894. 17 вересня.
²⁸ Рев'ю енд Геральд. 1909. 6 травня.
²⁹ Поради вчителям, батькам і студентам. С. 147.

НАЛЕЖНА ПОШАНА ДО БАТЬКІВ

Борг дитини перед батьками. Діти повинні усвідомлювати, що вони в боргу перед своїми батьками, котрі піклувалися про них у ранньому дитинстві та доглядали за ними під час хвороби. Вони мають знати, що їхні батьки вельми турбуються про них. Сумлінні, побожні батьки особливо зацікавлені в тому, щоб їхні діти обрали правильний шлях. Як важко буває в них на серці, коли вони бачать помилки своїх дітей! Якби діти, через котрих батьки зазнають сердечних мук, могли усвідомити наслідки своєї поведінки, вони, без сумніву, полагіднішали б. Якби вони могли побачити сльози своєї матері та почути її молитви до Бога за них, її тихі сердечні зітхання, їхні серця були б зворушені й вони негайно визнали б свої помилки і просили прощення¹.

Діти, ставши дорослими, високо цінуватимуть батьків, котрі віддано працювали і не дозволяли їм плекати гріховні почуття або потурати недобрим нахилам².

Заповідь, обов'язкова для всіх. *«Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі!»* (Вих.20:12) — це перша заповідь з обітницею. Її зобов'язані виконувати діти і молодь, люди середнього й похилого віку. Не існує такого періоду в житті, коли діти були б вільні від обов'язку шанувати батьків. Цей серйозний обов'язок покладений на кожного сина та доньку і є однією з умов продовження їхнього життя на землі, яку Господь дасть вірним. Ця заповідь є темою, що заслуговує на серйозну увагу, питанням великої ваги. Виконання обітниці можливе за умови послуху. Якщо ви слухняні, то довго житимете на землі, яку Господь, Бог ваш, дає вам. Якщо ж ви неслухняні, то скоротите своє життя на цій землі³.

Батьки мають право на любов і повагу так, як ніхто інший. Сам Бог, Котрий поклав на них відповідальність за душі, довірені їхній опіці, постановив, щоб у ранні роки життя дітей батьки замінили для них Бога. Тому той, хто не визнає законних

прав батьків, відкидає і Божу владу. П'ята заповідь вимагає від дітей не лише пошани, покірності та послуху батькам, а й вияву любові, ніжності, полегшення їхніх турбот, збереження доброго батьківського імені, допомоги та втіхи у старості⁴.

Бог не може виявляти добро і ласку до тих, які поводяться всупереч найпростішому обов'язку, визначеному в Його Слові, — обов'язку дітей перед своїми батьками... Якщо вони зневажають і ганьблять земних батьків, то вони не поважатимуть і не любитимуть Творця⁵.

Якщо діти мають невіруючих батьків і їхні повеління суперечать вимогам Христа, в такому разі, хоча це може призвести до ускладнень, вони повинні слухатися Бога, вірячи в те, що Господь потурбується про можливі наслідки⁶.

Чимало людей порушують п'яту заповідь. У цей останній час діти часто виявляють непослух і неповагу; це особлива ознака близького кінця, свідчення того, що сатана домігся майже повного контролю над свідомістю молоді. У багатьох вік не викликає жодної поваги⁷.

Чимало дітей, запевняючи, нібито знають істину, не виявляють належної поваги і прихильності до своїх батьків. Вони не відчувають любові до батька й матері, не шанують їх, забуваючи рахуватися з їхніми бажаннями й завдаючи клопоту. Багато так званих християн зовсім не розуміють, як потрібно шанувати *«свого батька та матір свою»*, а через це мало або й взагалі не усвідомлюють значення слів: *«...Щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі»*⁸.

У наш бунтівний час діти, які не отримали належного виховання і не усвідомлюють, що таке дисципліна, мають недостатнє уявлення про те, в чому полягає їхній обов'язок щодо батьків. Часто трапляється, що чим більше батьки роблять для них добра, тим вони більш невдячні і менш шанобливі. Діти, котрих пестили і котрим догоджали, постійно очікують цього ж; коли ж їхні сподівання не справджуються, вони розчаровуються і засмучуються. Така вдача виявлятиметься впродовж усього їхнього життя; вони будуть безпорадними, шукаючи підтримки в інших і розраховуючи на те, що ті виявлять до них прихильність і поступляться їм. Зустрівшись з протидією, навіть у дорослому віці, вони вважатимуть це за образу. Таким чином, ці люди не

живуть, а животіють, ледве несучи свій життєвий тягар, часто нарікаючи і дратуючись, оскільки все складається не так, як їм було б до вподоби⁹.

На небесах немає місця для невдячних дітей. Я бачила, що сатана засліпив розум молоді, аби вона не розуміла істин Божого Слова. Чутливість молоді настільки притуплена, що вона не звертає уваги на повеління святого апостола: *«Діти, слухайтеся батьків своїх у Господі, бо то справедливо. «Шануй батька свого і матір»... — це перша заповідь з обітницею, щоб було тобі добре і щоб ти був довголітнім на землі». «Діти, будьте слухняні в усьому батькам, бо це Господеві приємне!» (Ефес. 6:3; Колос. 3:20).*

Діти, які ганьблять батьків, виявляють непокору, нехтують їхніми порадами та повчаннями, не зможуть успадкувати Нову Землю. На очищеній Новій Землі не знайдеться місця для невдячних, непокірних і неслухняних синів і дочок. Не навчившись послуху й покори тут, вони вже ніколи цьому не навчаться; спокій викуплених не може затьмарюватися впертими, свавільними і непокірними дітьми. Той, хто порушує Заповідь, не зможе успадкувати Царства Небесного¹⁰.

Виявляйте любов. Я бачила дітей, які, здається, не виявляють до своїх батьків жодної прихильності, ніжності й любові, яких ті заслуговують і за які були б вельми вдячними. Але вони щедро виливають свою любов і ласку на інших осіб, яким надають перевагу. Чи це Богові до вподоби? Ні, й ще раз ні! Віддайте своїй сім'ї все світло вашої любові та ласки. Ваші батько й мати цінуватимуть ці незначні вияви уваги до них. Ваші зусилля, спрямовані на те, щоб полегшити їхній життєвий тягар і стриматися від дратівливих і невдячних слів, свідчать про те, що ви не є нерозважними дітьми і належним чином оцінюєте піклування й любов, виявлені до вас у той час, коли ви були безпорадними немовлятами й дітьми¹¹.

Діти, необхідно, щоб ваші матері любили вас, бо інакше будете нещасними. І хіба це не справедливо, щоб діти любили своїх батьків і виявляли цю любов ласкавим поглядом, приємними словами, сповненим радості й ширості спілкуванням, допомагаючи батькові в його справах, а матері — вдома?¹²

Діла, зроблені для Ісуса. Якщо ви справді навернені і є дітьми Ісуса, то шануватимете своїх батьків. Ви не лише будете робити

те, що вони вам скажуть, а й шукатимете будь-якої нагоди, аби допомогти їм. Діючи так, ви виконуете справу для Ісуса. Він сприймає усі ці справи, зроблені уважно й дбайливо, як зроблені для Нього. Це — найважливіший вид місіонерської діяльності; і той, хто вірний у виконанні незначних щоденних обов'язків, набуватиме цінного досвіду¹³.

¹ Свідцтва для Церкви. Т. 1. С. 395-396.

² Ознаки часу. 1888. 13 липня.

³ Свідцтва для Церкви. Т.2. С. 80-81.

⁴ Патріархи і пророки. С. 308.

⁵ Свідцтва для Церкви. Т. 3. С. 232.

⁶ Рев'ю енд Геральд. 1892. 15 листопада.

⁷ Свідцтва для Церкви. Т. 1. С. 217-218.

⁸ Вісті для молоді. С.331.

⁹ Свідцтва для Церкви. Т. 1. С. 392-393.

¹⁰ Там же. С. 497-498.

¹¹ Порадник для молоді. 1886. 21 квітня.

¹² Рукопис 129. 1898.

¹³ Порадник для молоді. 1884. 30 січня.

Розділ 51

ПОРАДИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Шукайте Бога у ранньому віці. Діти і молодь повинні звертатися до Бога з ранніх літ, бо звички і поняття, набуті замолоду, часто справляють могутній вплив на життя і характер. Тому молодь, яка бажає стати подібною до Самуїла, Йоана і передусім до Христа, мусить бути вірною в найменшому, остерігаючись друзів, думки яких звернені на зло і котрі вважають, що їхнє життя в світі має проходити у задоволеннях і потуранні егоїзму. Чимало дрібних домашніх обов'язків залишаються без уваги, оскільки вважаються неважливими. Але якщо нехтують малим, то така сама доля спіткає й важливіші обов'язки. Коли ви бажаєте стати досконалими людьми з чистим, розважливим, благородним характером, починайте свою діяльність з сім'ї: візьміть на себе невеликі обов'язки і ретельно виконуйте їх. Переконавшись у вашій вірності в малому, Господь доручить вам більшу відповідальність. Будьте уважними до того, як будете і з якого матеріалу. Характер, сформований сьогодні, буде тривалим, як вічність.

Нехай Ісус заволодіє вашим розумом, серцем і почуттями. Працюйте так, як працював Христос, сумлінно виконуючи домашні обов'язки, дрібні справи самопожертви і доброти, старанно використовуючи час, пильнуючи, аби не згрішити в малому і дякуючи за маленькі благословення. І тоді про вас свідчитимуть, як свідчили про Йоана, Самуїла і передусім про Христа: *«Ісус же зростав у премудрості і віком, в любові у Бога та людей» (Лука 2:52)*¹.

«Дай Мені своє серце». Господь звертається до юнацтва: *«Мій сину, віддай своє серце Мені» (Прип.23:26)*. Спаситель світу прагне, щоб діти і молодь посвятили Йому свої серця. Чимало дітей будуть знайдені вірними Богові, оскільки ходять у світлі, як і Христос перебуває у світлі. Вони любитимуть Господа і знаходитимуть задоволення в тому, щоб догодити Йому. Вони не виявлять роздратованості, коли їх докорятимуть, а тішитимуть серця батьків і матерів добротою, терпеливістю і готовністю зроби-

ти все можливе, аби допомогти їм нести тягарі повсякденного життя. У дитинстві та юності вони покажуть себе вірними учнями нашого Господа².

Кожний повинен зробити свій вибір. Пильнуйте і моліться, здобувайте особисті досвіди у спілкуванні з Богом. Батьки можуть вас навчати, намагатися спрямувати ваші кроки на правильну дорогу, але не можуть змінити вашого серця. Ви повинні віддати своє серце Ісусові й ходити в дорогоцінному світлі правди, яку Він дає. Будьте вірними у виконанні обов'язків родинного життя — і благодаттю Божою ви зможете досягти зростання Христової повноти, як цього бажає Христос для кожної дитини, що перебуває в Ньому. Той факт, що ваші батьки дотримуються суботи і слухняні істині, ще не гарантує спасіння вам. Бо навіть якби *«Ной, Даниїл та Йов були б серед неї (землі) — як живий Я! — говорить Господь Бог, — ані сина, ані дочки не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятовують тільки свою власну душу»* (Єзек. 14:20).

У дитинстві та юності ви можете набувати досвід служіння Богові. Чиніть, що, на вашу думку, є справедливим. Будьте слухняні своїм батькам. Прислухайтесь до їхніх порад, бо якщо вони люблять і бояться Бога, то їхній обов'язок — виховати, навчити і приготувати вас до вічного життя. Приймайте з вдячністю допомогу, яку вони бажають надати вам, та тіште їхні серця, охоче підкоряючись вказівкам мудрого судження. Цим ви виявите пошану до своїх батьків, прославите Бога і станете благословенням для тих, з ким будете спілкуватися³.

Змагаючись в борні, діти, пам'ятайте: кожна перемога дає вам перевагу над ворогом⁴.

Моліться про Божу допомогу. Діти повинні молитися про благодать, аби чинити опір спокусам, які прийдуть до них, а саме: ходити власними дорогами і жити лише для особистого задоволення. Якщо вони просять Ісуса допомогти їм у життєвому служінні, бути правдивими, добрими, слухняними і виконувати свої обов'язки в родинному колі, Він почує їхню просту молитву⁵.

Ісус бажає, щоб діти і молодь приходили до Нього з тією ж довірою, з якою йдуть до своїх батьків. Як голодна дитина просить хліба в батька і матері, так Господь бажає, щоб ви просили в Нього те, що вам необхідно...

Ісус знає потреби дітей і любить слухати їхні молитви. Нехай діти бережуть себе від світу та всього, що може відволікати їхні думки від Бога. Нехай усвідомлюють, що перебувають наодинці з Богом; нехай знають, що Його погляд проникає до сердечних глибин, читає бажання душі й вони можуть розмовляти з Богом...

Отож, діти, просіть Бога, щоб Він зробив для вас те, чого самі ви не можете зробити. Розкажіть Ісусові все. Відкрийте Йому таємниці свого серця, бо Його око досліджує найпотаємніші куточки душі і, як у відкритій книзі, читає ваші думки. Якщо ви просите про те, що необхідне для добра вашої душі, вірте, що отримаєте, і так буде вам завжди⁶.

Охоче виконуйте домашні обов'язки. Діти й молодь повинні бути місіонерами в сім'ї, працюючи над тим, що є необхідним... Вірно виконуючи дрібні обов'язки, що видаються на перший погляд неважливими, ви свідчите про те, що вам властивий правдивий місіонерський дух. Готовність дотримуватись своїх життєвих обов'язків, аби допомогти обтяженій турботами матері, є доказом того, що вам можуть бути довірені більш серйозні справи. Миття посуду не здається вам приємною справою, проте ви не хотіли б позбутися привілею їсти з чистого посуду. Невже ви думаєте, що вашій матері приємніше мити посуд, аніж вам? А можливо, ви хочете залишити роботу, що є, на ваш погляд, неприємною, своїй заклопотаній, змученій матері, а самій удавати з себе пані? Необхідно підмести підлогу, витрусити й повісити килими, навести лад у кімнатах; поки ви нехтуєте усім цим, чи варто говорити про те, щоб доручити вам більш серйозні обов'язки? Чи замислювались ви над тим, скільки разів на день мати повинна виконувати всі ці домашні справи, в той час, як ви знаходитеся в школі або розважаєтеся?⁷

Багато дітей ставляться до своїх домашніх обов'язків як до чогось неприємного і навіть їхні обличчя свідчать про це. Вони в усьому знаходять недоліки, нарікають і неохоче виконують будь-яку роботу. Така поведінка не робить вас подібними до Христа; це дух сатани, і якщо ви плекатимете цей дух, то зробите нещасними тих, хто поруч з вами. Не жалійтесь на те, як багато вам потрібно зробити і як мало часу ви маєте на розваги, але будьте уважними і дбайливими. Віддаючи свій час корисній ро-

боті, ви закриєте двері для спокус сатани. Пам'ятайте, що Ісус жив не для того, щоб догоджати Собі, а ви повинні уподібнюватися до Нього. Нехай це стане одним з релігійних принципів і просіть Ісуса, щоб Він допоміг вам.

Застосовуючи свої розумові здібності саме таким чином, ви будете готові нести тягар у справі Божій, подібно до того як виконували свої обов'язки в родинному колі. Ви справлятимете добрий вплив на інших і зможете придбати їх для служіння Христові⁸.

Матері необхідна перерва в заняттях і відпочинок. Люблячій матері важко примушувати своїх дітей допомагати їй, якщо вона бачить, що в них не лежить душа до роботи і вони шукають будь-якої відмовки, аби уникнути неприємного заняття. Діти і молодь, Христос дивиться на вас! Невже ви покажете Йому, що нехтуєте дорученням, яке Він довірив вам? Якщо бажаєте стати корисними, у вас є для цього всі можливості. Ваш перший обов'язок — допомагати матері, котра так багато зробила для вас. Полегшіть їй життєвий тягар, дайте їй змогу приємно відпочити, бо в її житті було так мало святкових днів і так багато одноманітності. Ви претендуєте на те, що задоволення і розваги є лише вашим правом, але надійшов час і вам дарувати світло й тепло рідній сім'ї. Виконуйте свій обов'язок, беріться за роботу. Нехай ваша любов і самозречення дадуть матері змогу відпочити та приємно провести час⁹.

Божа нагорода — для сучасних Даниїлів. Нині є потреба у мужах, котрі, подібно до Даниїла, є дієвими людьми. Світ сьогодні має потребу в чистих серцях і міцних, мужніх руках. Намір Божий полягає в тому, щоб людина постійно вдосконалювалася, щодня досягаючи нових вершин. Бог допоможе нам, якщо ми самі намагатимемось допомогти собі. Наша надія на щастя у двох світах залежить від досконалості у першому з них...

Дорога молодь! Бог закликає вас до діла, яке ви здатні виконати по благодаті Його. *«Повідавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу» (Римл. 12:1).* Зберігайте в чистоті своє ество, дане вам Богом. Виявляйте чистоту і розважливість у смаках, апетиті та звичках, як це робив Даниїл. Нагородою Божою буде душевний спокій, ясний розум, здорове судження, гостре сприйняття. Сьогоднішня молодь, кот-

ра дотримується твердих і непохитних принципів, отримає благословення здорового тіла, розуму й душі¹⁰.

Виправляти своє минуле починайте зараз. Молодь нині приймає рішення, від якого залежатиме її доля у вічності, і я звертаюся до вас: візьміть до уваги заповідь, яку Бог поєднує з обітницею: «...Щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі» (Вих.20:12). Діти, чи бажаєте ви жити вічно? У такому разі поважайте і шануйте своїх батьків. Не завдавайте їм ран і не засмучуйте їхніх сердець, не змушуйте проводити безсонні ночі в тривогах і переживаннях за вас. Якщо ви згрішили тим, що не виявляли любові й послуху, починайте зараз виправляти своє минуле. Ви не можете поводитися інакше, бо це означатиме для вас втрату вічного життя¹¹.

¹ Порадник для молоді. 1886. 3 листопада.

² Вісті для молоді. С. 333.

³ Порадник для молоді. 1893. 17 серпня.

⁴ Рукопис 19. 1887.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1896. 17 листопада.

⁶ Порадник для молоді. 1892. 7 липня.

⁷ Порадник для молоді. 1893. 2 березня.

⁸ Там же. 1884. 30 січня.

⁹ Там же. 1893. 2 березня.

¹⁰ Там же. 1902. 9 липня.

¹¹ Там же. 1893. 22 червня.

Частина XII

Зразок сімейного
ЖИТТЯ

УПРАВЛІННЯ ДОМОМ

Провідний принцип для батьків. Багато хто у світі полюбляє речі, які самі по собі, можливо, є добрими, але розум, задовольняючись ними, вже не прагне вищих і кращих благ, котрих бажає дати Христос. Ми не повинні намагатися грубо позбавляти дітей того, що для них є дорогим. Відкривайте їм красу істини та її цінність. Звертайте їхній погляд на Христа і допоможіть побачити Його привабливість; і тоді вони відвернуться від усього, що відволікає від Ісуса. Цим принципом мають керуватися батьки, виховуючи дітей. Своєю манерою поведінки з малими дітьми ви за допомогою благодаті Христової можете формувати їхні характери для вічного життя¹.

Батьки та матері, зробіть справою свого життя працю, мета якої полягає в тому, щоб допомогти дітям настільки вдосконалити характери, наскільки це дозволяють людські зусилля в поєднанні з божественною допомогою. Ця відповідальна справа з усіма її властивостями доручена батькам, бо вони народили дітей на світ².

Правила управління домою. Кожна християнська родина повинна керуватися певними правилами. Своїми словами й поведінкою батьки показують дітям дорогоцінний живий приклад. Навчайте дітей і молодь поважати самих себе, бути вірними Богові; навчайте їх поважати Божий Закон і дотримуватись його. Тоді вони керуватимуться цими принципами у власному житті, виявляючи їх у ставленні до інших людей³.

Поводьтеся за біблійними принципами. Постійно стежте за тим, щоб принципи, які становлять основу сімейного правління, не залишалися без належної уваги. Господь бажає, щоб сім'ї на землі були символом небесної родини. Якщо християнські сім'ї функціонують належним чином, тоді той самий освячуючий вплив Святого Духа пануватиме й у Церкві⁴. Перш ніж батьки зможуть гідно здійснювати правління, яке Бог призначив для сім'ї,

вони самі повинні повернутися і, як малі діти, підкоритися Божій волі, бути слухняними Ісусові Христу⁵.

Сам Бог запровадив сімейні стосунки. Його Слово — єдине надійне керівництво в питанні управління дітьми. Людська філософія не відкрила більше від того, що знає Бог, і не винайшла мудрішого методу виховання дітей, ніж той, що дав наш Господь. Хто може краще розуміти всі потреби дітей, як не Творець? Хто може бути більш зацікавлений в їхньому добробуті, як не Той, Хто відкупив їх Своєю кров'ю? Якби Боже Слово уважно вивчали і вірно корилися йому, тоді було б менше духовних терзань, викликаних поганою поведінкою неслухняних дітей⁶.

Поважайте права дітей. Пам'ятайте про те, що діти мають права, які потрібно поважати⁷. Діти мають певні претензії, котрі їхні батьки повинні визнавати й поважати. Вони мають право на таку освіту й виховання, які зроблять їх корисними, шанованими та улюбленими членами земного суспільства, а також придатними увійти до чистого й святого суспільства майбутнього. Молодь потрібно навчати, що нинішній та майбутній добробут значною мірою залежить від звичок, яких вони набувають у дитинстві й юності. З раннього віку навчайте їх покорі, самозреченню і піклуванню про щастя інших. Вони мають знати, як вгамовувати свої пристрасті, стримуватися від різких слів, постійно виявляти доброту, люб'язність й самовладання⁸.

Батькам, ошуканим сліпою любов'ю. Сліпа любов до дітей та дешева ласка, яку виявляє дитина, є вашим постійним супутником у житті. Легко обвити руками батьківську шию, але такі вияви ласки мають бути підтримані вами лише тоді, коли вони мають справжню цінність, зумовлену абсолютним послухом.

Ваша поблажливість, неповага до Божих вимог — це свого роду жорстокість. Ви заохочуєте до непослуху й виправдовуєте його, говорячи: «Мій хлопчик любить мене». Така любов — дешевий обман. Це взагалі не любов. Справжній любові, яка повинна плекатися в сім'ї, притаманна цінність, тому вона випробується послухом...

Якщо ви любите своїх дітей, привчайте їх до порядку. Але численні поцілунки та знаки дитячої любові засліплюють вас, і ваші діти знають про це. Рідше вдавайтеся до таких зовнішніх виявів ласки, як обійми й поцілунки, а заглиблюйтесь у суть

справи і покажіть, якою має бути справжня дитяча любов. Відкидайте такі прояви, як фальшивку й обман, якщо вони не підтвержені послухом і повагою до ваших вимог⁹.

Не виявляйте ані сліпої любові, ані надмірної суворості. Як не можна потурати сліпій любові, так не потрібно виявляти і надмірної суворості. Силою привести дітей до Господа неможливо. Їх можна провадити, але не тягнути силоміць... *«Мої вівці слухаються Мого голосу, і Я знаю їх, і вони ідуть за Мною» (Йоан 10:27)*, — говорить Христос. Він не сказав: «Вівці Мої слухаються Мого голосу і примусово йдуть шляхом послуху». При вихованні дітей виявляйте любов. Батьки ніколи не повинні завдавати дітям болю своєю грубістю або нерозумними вимогами. Грубість штовхає дітей у тенета сатани¹⁰. Поєднання авторитету й любові дає змогу твердо, але ніжно здійснювати управління в сім'ї. Бажання прославити Бога і усвідомлення того, чим наші діти завдячують Йому, допоможуть нам не ослабнути в своїх намірах і не йти на компроміс зі злом¹¹.

Грубість не сприяє послуху. Нехай ніхто не гадає, що грубість і суворість забезпечують послух. Я бачила сім'ю, в якій ефективно правління підтримується без грубого слова чи погляду. Мені доводилося бувати і в інших сім'ях, де постійно владним тоном давалися накази, де можна було почути гострі докори і часто вдавалися до суворого покарання. В першому випадку діти йшли шляхом своїх батьків і рідко розмовляли один з одним неприємним тоном. В іншому випадку діти також діяли за прикладом батьків, але там з ранку до вечора можна було чути сердиті слова, докори й суперечки¹².

Потрібно стримуватися від слів, що викликають страх, залякують і вбивають у серцях любов. Мудрий, люблячий, богобоязливий батько сіятиме в своєму домі не рабський страх, а любов. Якщо ми п'ємо воду життя, то вода, яка виходить з цього джерела, буде солодкою, а не гіркою¹³.

Грубі слова негативно впливають на характер, завдаючи ран дитячому серцю, і в деяких випадках залікувати такі рани буває важко. Діти відчувають щонайменшу несправедливість, і деякі стають від цього настільки байдужими, що не звертають жодної уваги ні на накази, зроблені в сердитому тоні, ні на погрози покарання¹⁴.

Небезпечно надто суворо критикувати дітей за незначні провини. Надмірно сувора критика, надто жорстокі правила призводять до нехтування всіляких постанов, і діти, виховані в такому дусі, незабаром виявлятимуть подібну зневагу до законів Христа¹⁵.

Необхідні постійна твердість і спокійне управління. Діти за своєю вдачею є вразливими, хоча й люблячими істотами. Їх можна легко втішити й легко засмутити. Лагідно навчаючи дітей за допомогою слів і вчинків, сповнених любові, матері зможуть повернути їхні серця до себе... Виявляти суворість і причепливість до дітей — велика помилка. Необхідні постійна твердість і спокійне управління, щоб підтримувати дисципліну в кожній сім'ї... Говоріть спокійно, поведьтеся розумно й розважливо, не ухиляйтесь від виконання того, про що ви говорили.

Вам буде віддячено за вашу любов до дітей. Не відштовхуйте від себе байдужим ставленням до їхніх дитячих захоплень, радощів і прикростей. Нехай ваше обличчя ніколи не має похмурого вигляду, а грубе слово не зривається з ваших уст. Усі такі слова Бог відмічає у Своїй книзі записів¹⁶.

Обмежень і попереджень замало. Дорогі брати, як члени Церкви, ви серйозно нехтуєте вашими обов'язками щодо дітей і молоді. Застосовуючи до них приписи й обмеження, ви повинні подбати про те, щоб показати їм христоподібні риси власного характеру, а не подобу сатани. Діти потребують постійної турботи й ніжної любові. Привертайте їх до себе, виховуючи як у любові, так і в страхі Божому. Батьки й матері, котрі не здатні опанувати себе, неспроможні керувати й іншими. Попередження та обмеження дітей — це ще не все, що вимагається від батьків. Ви повинні вчитися *«поводитися справедливо, любити вчинки милосердя і покірно ходити з Богом»* (Мих. 6:8)¹⁷.

Порада матері, яка має вперту дитину. Ваша дитина — не ваша власність; ви не можете поводитися з нею, як заманеться, оскільки вона належить Господеві. Тримайте дитину під постійним, тривалим контролем; переконайте її, що вона належить Богові. Вихована в такому дусі, дитина, ставши дорослою, буде благословенням для оточуючих її людей. Але вам потрібно мати ясну проникливість, щоб стримувати прагнення дитини керувати вами, бути свавільною, чинити те, що їй заманеться¹⁸.

Спокійне, мудре управління. Я бачила, що багато сімей було зруйновано через надмірні прагнення глави сім'ї керувати нею, тоді як прислухаючись до порад і маючи спільну домовленість між собою, батьки могли б здійснювати гармонійне й правильне керівництво¹⁹. Нестале, хитке керування сім'єю завдає великої шкоди і є фактично такою ж бідною, як і загалом відсутність цього керування. Часто запитують: чому діти релігійних батьків так часто бувають впертими, непокірними й недисциплінованими? Причину слід шукати у сімейному вихованні, у відсутності єдності між батьками при управлінні сім'єю²⁰.

Протиріччя в управлінні, коли сьогодні виявляють суворість, а завтра дозволяють робити те, що було раніше забороненим, згубні для дитини²¹.

Загальний закон для батьків і дітей. Бог є нашим Законодавцем і Царем, тому батьки повинні визнавати Його Закон. Цей Закон забороняє будь-який утиск з боку батьків і будь-який непослух з боку дітей. Господь сповнений милості, милосердя і правди. Його Закон — святий, справедливий, добрий та обов'язковий для виконня як батьками, так і дітьми. Правила, що регулюють життя батьків і дітей, походять із серця Безмежної Любові, тому батьки, котрі втілюють цей Закон у своє життя, і діти, які йому підкоряються, отримуватимуть рясні Божі благословення. Нехай у сім'ї відчувається вплив милості в поєднанні зі справедливістю. *«Милість і істина зустрінуться; правда і мир обіймуться» (Псал.85:11).*

Родини, в яких панує така дисципліна, ходитимуть дорогою Господа, чинячи справедливість і суд²².

¹ Рукопис 4. 1893.

² Основи християнського виховання. С. 67.

³ Лист 74. 1896.

⁴ Рукопис 80. 1898.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1894. 13 березня.

⁶ Ознаки часу. 1881. 24 листопада.

⁷ Лист 47а. 1902.

⁸ Основи християнського виховання. С. 67.

⁹ Лист 52. 1886.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1901. 29 січня.

¹¹ Рукопис 24. 1887.

¹² Ознаки часу. 1886. 11 березня.

-
- ¹³ Лист 8а. 1896.
¹⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.3. С.532.
¹⁵ Рукопис 7. 1899.
¹⁶ Свідоцтва для Церкви. Т. 3. С.532.
¹⁷ Там же. Т. 4. С. 621.
¹⁸ Лист 69. 1896.
¹⁹ Свідоцтва для Церкви. Т. 4. С. 127.
²⁰ Ознаки часу. 1882. 9 лютого.
²¹ Лист 69. 1896.
²² Рукопис 133. 1898.

ЄДИНИЙ ФРОНТ

Розподіл відповідальності в управлінні. Спільними зусиллями, з молитвою батько і мати повинні здійснювати серйозну й відповідальну роботу, правильно виховуючи дітей¹.

Батьки покликані працювати разом, як одне ціле. У їхніх методах не повинно бути розбіжностей. Але чимало батьків діють усупереч один одному через відсутність взаєморозуміння, тому діти не отримують належного виховання внаслідок неправильного ставлення до них... Часом трапляється, що один з батьків надто поблажливий, тоді як інший надміру суворий. Така розбіжність негативно позначається на формуванні характеру дітей. У роботі виховання не повинна застосовуватися груба сила, але й не можна бути слабавільним і поблажливим. Матері недоцільно приховувати від батька недоліків дітей або дозволяти їм робити те, що батько заборонив. У свідомості дітей вона не повинна сіяти жодної зернини сумніву щодо здібності батька мудро здійснювати керування... Своїми вчинками вона в жодному разі не має права зводити нанівець роботу батька².

Якщо батько й мати розходяться у поглядах, намагаючись протидіяти впливу одне одного, така сім'я буде деморалізованою, і жоден з батьків не користуватиметься повагою й довір'ям, необхідними для правильного управління сім'єю... Діти швидко помічають усе, що кидає тінь на правила й засади сім'ї, особливо на ті, котрі обмежують їхні дії³.

Краще, щоб батько й мати об'єдналися у справі виховання власних дітей; кожний виконує свої обов'язки, усвідомлюючи серйозність відповідальності перед Богом — виховати потомство так, щоб діти були якомога здоровішими фізично й гармонійно розвинули характері⁴.

Як можна навчити обманювати. Деякі люблячі матері дозволяють своїм дітям чинити те, чого не слід було б терпіти ані хвилини. Іноді погані вчинки дітей приховуються від батька.

Мати дарує дитині одяг або задовольняє якесь інше її бажання за умови, що батько не довідається про це, тому що не схвалює подібних вчинків.

Таким чином діти успішно засвоюють урок обману. Коли ж батько дізнається про це, йому дають пояснення, в яких міститься лише частина правди. Така мати не є щирою; вона не замислюється над тим, що батько виявляє таку саму зацікавленість у дітях, як і вона, і що від нього не слід приховувати провину дітей та їхніх вад; краще позбутися їх, поки діти ще малі. Проте ці недоліки залишаються прихованими. Діти знають про відсутність єдності між батьками, і це призводить до сумних наслідків. З раннього віку діти починають обманювати, приховувати свої провини, подавати факти в іншому світлі. Здатність перебільшувати перетворюється на звичку, і явна неправда проголошується без жодних докорів сумління.

Такі вчинки беруть початок від того, що мати приховує деякі справи від батька, котрий так само, як і вона, зацікавлений у формуванні характерів своїх дітей. З батьком потрібно радитися, відкривати перед ним усе. Протилежна лінія поведінки, коли приховуються вади й провини дітей, заохочує їх до обману та позбавляє правдивості й чесності⁵.

Батьки-християни завжди повинні твердо дотримуватися принципу єдності у вихованні дітей. У деяких батьків така єдність відсутня. Інколи винуватцем є батько, але найчастіше — мати. Любляча мати розбещує своїх дітей, потураючи їм у всьому. Робота батька змушує його часто залишати домівку й мало бувати зі своїми дітьми. За таких умов вплив матері є відчутним. Її приклад відіграє найбільшу роль у формуванні характеру дітей⁶.

Відсутність єдності у батьків бентежить дітей. Сім'я має бути добре організованою. Батько й мати разом визначають свої обов'язки і з розумінням беруться за виконання справи. Не має бути жодних розбіжностей. Батько й мати ніколи не повинні критикувати в присутності дітей планів і міркувань одне одного⁷.

Якщо мати не має достатнього досвіду в пізнанні Бога, тоді, застосовуючи метод причини й наслідку, вона повинна визначити, чи не завдає своєю поведінкою клопоту батькові, котрий здійснює нелегку роботу для спасіння дітей. Чи йду я дорогою

Господньою? — Це найголовніше запитання. Якщо батьки не мають між собою згоди, нехай уникають товариства дітей, поки цієї згоди не буде досягнуто⁸.

Часто батьки не мають єдності в управлінні сім'єю. Батько, котрий мало буває зі своїми дітьми і незнайомий з особливостями їхнього характеру і темпераменту, іноді буває грубим і суворим. Втрачаючи самовладання, він у пориві гніву вдається до покарання. Дитина знає це, і замість того, щоб сприйняти покарання як заслужене, бунтується. Одні й ті самі провини одного разу залишаються поза материнською увагою, іншого — вона суворо карає за них. Діти ніколи не знають, чого їм чекати, і бувають спокущувані випробовувати, як довго зможуть безкарно грішити. Таким чином сіються зерна зла; вони зійдуть і принесуть плоди⁹.

Якщо між батьками існує єдність у справі виховання, тоді дитина зрозуміє, що від неї вимагають. Але коли батько словом або поглядом дає зрозуміти, що він не схвалює методів виховання матері; коли він гадає, що вона занадто сувора, а тому повинен компенсувати її суворість ласкою та поблажливістю, то це зіпсує дитину. Незабаром дитина зрозуміє, що може робити все, що заманеться. Батьки, які чинять цей гріх щодо своїх дітей, несуть відповідальність за загибель їхніх душ¹⁰.

Ангели з великою цікавістю спостерігають за кожною сім'єю, аби бачити, як батьки, опікуни або друзі поведуться з дітьми. Яке химерне, неправильне управління зауважують вони в сім'ї, де між батьками існує розбіжність у поглядах. Тон, яким розмовляють батько й мати, їхні погляди, слова — усе свідчить про те, що у вихованні дітей між ними немає згоди. Батько кидає докори матері й цим прищеплює дітям неповагу до материнської любові й ніжності. Мати думає, що батько надто суворий і нетерплячий; бажаючи протидіяти цій суворості, вона вважає своїм обов'язком виявляти до дітей більше любові, задовольняючи їхні бажання та потураючи їм¹¹.

Необхідно багато молитов і тверезих роздумів. Любов і ніжні почуття не можуть довго існувати навіть у сімейному колі, якщо воля і характер суперечать волі Божій. Усі здібності й пристрасті повинні прийти в узгодженість з якостями характеру Ісуса Христа. Коли батько й мати в любові й страхі Божому об'єднують

свої інтереси, щоб зміцнити свій авторитет у сім'ї, вони зрозуміють, що необхідно багато молитися, тверезо роздумувати про це. Коли батьки шукатимуть Бога, їхні очі відкриються і вони побачать небесних посланців, котрі охороняють їх у відповідь на молитву віри. Вони перемагатимуть вади свого характеру і прямуватимуть до досконалості¹².

Серця повинні бути з'єднані ніжними узами любові. Батьки й матері, з'єднайте свої серця у найтіснішому й найщасливішому союзі! Не тримайтеся осібно, а намагайтесь бути ближче один до одного; тоді зможете ніжними узами любові з'єднати серця ваших дітей із собою¹³.

Сійте насіння для життя дочасного і вічного. Усе небо спостерігає за зусиллями батьків-християн¹⁴.

¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С. 127.

² Рев'ю енд Геральд. 1897. 30 березня.

³ Рев'ю енд Геральд. 1894. 13 березня.

⁴ Тихоокеанський журнал здоров'я. 1890. Квітень.

⁵ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С. 156-157.

⁶ Там же. С. 156.

⁷ Рукопис 79. 1901.

⁸ Рев'ю енд Геральд. 1897. 30 березня.

⁹ Ознаки часу. 1886. 11 березня.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1899. 27 червня.

¹¹ Рев'ю енд Геральд. 1894. 13 березня.

¹² Рукопис 36. 1899.

¹³ Рев'ю енд Геральд. 1891. 15 вересня.

¹⁴ Там же.

РЕЛІГІЯ В СІМ'Ї

Що таке сімейна релігія? Сімейна релігія передбачає виховання дітей згідно з настановами Господа. Кожний член сім'ї засвоює уроки, викладені Христом, а інтерес кожного суворо охороняється, аби сатана не міг спокусити та віддалити його від Христа. Нехай цього прагне кожна сім'я, озброївшись рішучістю не знемагати й не занепадати духом. Якщо батьки виявляють пильність і старанність та виховують своїх дітей, споглядаючи на славу Божу, тоді вони співпрацюють з Богом, а Бог — з ними для спасіння душ дітей, за котрих помер Христос¹.

Релігійне виховання — це щось більше, ніж звичайне навчання. Воно передбачає ваші молитви з дітьми, за допомогою яких навчаєте їх наближатися до Ісуса й розповідати Йому про всі свої потреби. Воно означає, що ви повинні показати в своєму житті, що Ісус для вас — усе; що Його любов робить вас терплячими, добрими, стриманими і водночас твердими у вихованні дітей згідно з вашими принципами, як це чинив Авраам².

Ваша поведінка в сімейному житті з точністю відзначається у небесних книгах. Хто бажає бути святим на небесах, той повинен спочатку стати святим у власній родині. Якщо батьки й матері є справжніми християнами в сім'ї, вони будуть корисними членами Церкви, здатними вести справи в Церкві та в суспільстві так само, як провадять свої сімейні справи. Батьки, нехай ваша релігія не буде лише визнанням на словах, а стане реальністю³.

Релігія — частина домашнього виховання. Сімейною релігійністю часто нехтують. Люди виявляють велику цікавість до закордонних місій, щедро жертвують на них і цим бажають заспокоїти своє сумління, вважаючи, що жертвність на справу Божу компенсує їхнє недбале ставлення до того, щоби бути гідним прикладом у власній сім'ї. Але дім — це особливе поле, і Бог не прийме жодних виправдань за недбале ставлення до нього⁴.

У родині, де релігія втілюється у життя, звершується велика робота добра. Релігія спонукає батьків здійснювати саме ту діяльність, яку Бог призначив для сім'ї. Діти виростуть у науці Господній та благоговінні перед Ним. Причина байдужості сучасної молоді до релігії полягає у неправильному вихованні. Справжня любов до дітей виявляється не в потуранні їхнім примхам, не в тому, щоб залишати безкарним непослух дітей до ваших вимог. У який бік росте гілка, на той бік хилиться й дерево.

Якщо релігія впливає на суспільство, то передусім вона впливає на сім'ю. Якщо вдома діти виховувалися в любові й страхіві Божому, вони, ставши дорослими, знатимуть, як виховати для Бога власні сім'ї. Таким чином принципи правди будуть запроваджуватися в суспільстві, справляючи вагомий вплив на світ. Релігія не повинна відокремлюватись від домашнього виховання⁷.

Сімейна релігійність має більш важливе значення, ніж церковна. У сім'ї закладаються підвалини для розквіту Церкви. Чинники, що діють у домашньому житті, виявляють себе і у житті Церкви. Тому церковні обов'язки починаються в сім'ї⁸.

Якщо родина справді релігійна, то ця релігія буде справляти добрий вплив і на церковне життя. Нехай ваша родина стане непорушною фортецею. Присвятіть вашу сім'ю Богові, говоріть і поведіться вдома, як правдиві християни. Будьте люб'язними, витриманими і терплячими у сім'ї, пам'ятаючи, що ви — вчителі. Кожна мати — це вчитель і водночас повинна бути ученицею в школі Христа, щоб знати, як їй навчати своїх дітей з метою формування доброго характеру⁹.

Там, де відсутня сімейна релігійність, визнання віри нічого не варте... Багато людей ошукують самі себе, сподіваючись, що характер людини зазнає цілковитої зміни під час приходу Христа, але при Його появі не відбудеться навернення серця. Ми повинні тут визнати недоліки свого характеру і перемогти їх благодаттю Христовою, поки триває час випробування. Родинне вогнище є місцем приготування до небесної сім'ї¹⁰. Існує велика потреба у сімейній релігійності. Наші слова в сім'ї повинні відображати правильний характер, бо інакше свідоцтво у громаді не матиме жодної ваги. Якщо ви не виявлятимете покори, доброти і люб'язності у власній сім'ї, то ваша релігійність вия-

виться даремною. Якщо б існувало більше справжньої релігійності в сім'ях, тоді Церква мала би більшу силу¹¹.

Зволікати з релігійним вихованням — жадлива помилка. На превеликий жаль, дітям дозволяють зростати без пізнання Бога¹². Батьки припускаються жадливої помилки, коли нехтують релігійним вихованням дітей, вважаючи, що в майбутньому все владається і, коли вони подорослішають, то самі забажають мати релігійні досвіди. Невже ви, батьки, не розумієте, що коли в їхніх серцях не посієте дорогоцінного насіння правди, любові, не виробите якостей характеру, гідних небес, сатана посіє на полі серця кукіль?¹³

Вважаючи, що діти замалі, аби покласти на них християнські обов'язки, батьки часто дозволяють їм зростати без релігії...

Питання обов'язку дітей щодо релігії повинно бути вирішене однозначно і без вагань ще тоді, коли вони є маленькими членами сім'ї¹⁴.

Батьки — представники Бога для своїх дітей, їхній обов'язок — виявляючи твердість і абсолютне самовладання, говорити дітям про те, що вони повинні, а чого не повинні робити. Кожне зусилля, докладене задля них з любов'ю і стриманістю, розвиватиме в їхньому характері наполегливість і рішучість... Батьки й матері повинні завчасно подбати про те, щоб дитина вважала порушення суботи, недбале ставлення до богослужіння й молитви в сім'ї таким самим гріхом, як і крадіжку. Батьки власноручно мають тут зводити перепони¹⁵.

З наймолодших літ доцільно починати мудро виховувати дітей у дусі Христа; таке виховання здійснюється постійно. Поки дитячі серця вразливі, їх слід навчати істинам, що мають значення для вічності. Батьки повинні пам'ятати, що вони живуть, говорять і діють у Божій присутності¹⁶.

Батьки, якою дорогою ви йдете? Чи керуетесь думкою про те, що в релігійних питаннях ваші діти повинні мати свободу від будь-яких обмежень? Чи позбавляєте їх порад і повчань упродовж їхнього дитинства та юності? Чи дозволяєте їм робити все, що заманеться? Якщо так, то ви нехтуєте обов'язками, які доручив вам Бог¹⁷.

Враховуйте вік дитини. Як тільки малюки стають здатними розуміти, батьки повинні розповідати їм про Ісуса, щоб вони

сприйняли дорогоцінну істину про Віфлеємське Немовля. Закладайте у свідомість дітей прості принципи побожності відповідно до їхнього віку й здібностей. Приведіть своїх дітей у молитві до Ісуса, аби Він дав їм змогу пізнавати релігію так само, як вони вчаться вимовляти слова рідною мовою¹⁸.

У ранньому віці діти схильні сприймати божественний вплив. Господь бере під особливу опіку цих дітей; виховані у Слові й науці Господній, вони стають не завадою, а допомогою для батьків¹⁹.

Релігійне виховання в сім'ї здійснюють батьки. За збереження релігії в сім'ї однаково відповідальні як батько, так і мати²⁰. Нехай мати не обтяжує себе обов'язками настільки, щоб в неї не залишалось часу для духовних потреб сім'ї. Нехай батьки звертаються до Бога за керівництвом у їхній праці. Лише на колінах перед Ним вони по-справжньому зрозуміють свою велику відповідальність і зможуть довірити дітей Тому, Хто ніколи не помиляється у пораді та в слові науки...

Батько сім'ї не повинен дозволяти, щоб усі турботи, пов'язані з духовним вихованням, лягали на матір. Батьки й матері повинні виконати велику роботу, причому кожен з них робить свій внесок у справу приготування дітей до великого дня суду²¹.

Батьки, діліться з дітьми своїм релігійним досвідом. Візьміть їх в обійми вашої віри і присвятіть Христові. Нехай ніщо не спонукає вас зняти з себе відповідальність за їхнє правильне виховання. Нехай жодна світська справа не відволікає вас від дітей. Ніколи не допускайте, щоб ваше християнське життя могло розлучити вас з ними. Ведіть їх до Господа, виховуйте їхній розум для сприйняття божественної правди. Нехай вони спілкуються з тими, хто любить Бога. Бажаючи допомогти своїм дітям формувати характери, придатні для вічного життя, ведіть їх до Божого народу²².

Релігія в сім'ї — яких великих результатів можна досягти з її участю! В кожній сім'ї буде звершуватися саме та робота, яку Бог призначив для неї. Діти зростатимуть у науці Господній. Вони отримають освіту й виховання не для того, щоб стати прихильниками світського товариства, а щоби бути членами Господньої родини²³.

Діти чекають від батьків послідовності в житті. Усе залишає свій відбиток у свідомості дітей. Вони вивчають вираз обличчя,

прислухаються до голосу і з точністю наслідують манери поведінки. Дратівливі й сварливі батьки і матері викладають своїм дітям такі уроки, що пізніше віддали б увесь світ, якби він їм належав, аби відучити дітей від цього. У житті батьків діти повинні бачити послідовність, що узгоджується з їхньою вірою. Виявляючи послідовність та самовладання, батьки можуть формувати характери своїх дітей²⁴.

Добре організовану сім'ю вшановує Бог. Батьки й матері, котрі підносять Бога на чільне місце в своїх сім'ях, котрі навчають дітей, що *«початок мудрості — страх Господній»* (Прип. 1:7), своїми добре організованими, дисциплінованими сім'ями прославляють Бога перед ангелами і людьми. Такі сім'ї не повстають проти Бога, а слухають і люблять Його. У такому домі Христос не чужий; Його ім'я перебуває з членами домівки, де Його шанують і прославляють. Ангели радіють тим сім'ям, у яких Бог є верховним Правителем, де діти навчені шанувати релігію, Біблію й свого Творця. Такі родини можуть сподіватися на виконання обітниць: *«Тих, що шанують Мене, вшаную і Я»* (1Сам. 2:30)²⁵.

Як Христос входить у домівку? Якщо Христос перебуває в серці, Він житиме і в родині. Батько й мати усвідомлюють, наскільки важливим є життя, сповнене послуху Духові Святому. Небесні ангели, котрі служать тим, які *«мають успадкувати спасіння»*, будуть їхніми вчителями в сім'ї, навчаючи їх, готуючи до справи виховання дітей. Домівка може стати невеликою Церквою, котра шануватиме та прославлятиме Відкупителя²⁶.

Зробіть релігію привабливою. Робіть християнське життя привабливим. Говоріть про країну, в якій послідовники Христа матимуть свою домівку. Якщо будете так чинити, Бог попроведить ваших дітей до повної правди, викликаючи бажання готувати себе до осель, які пішов приготувати Христос для тих, хто любить Його²⁷.

Батьки не повинні примушувати своїх дітей дотримуватись лише форми релігії, а відкривати їм вічні принципи у привабливому світлі²⁸.

Виявляючи радість, християнську ввічливість, ніжне співчуття і доброзичливість, батьки покликані зробити релігію Христа бажаною; однак вони повинні бути твердими, вимагаючи

пошани й послуху. Дитині необхідно прищеплювати принципи добра²⁹. Спонукайте молодь чинити добро та справедливість. Для цього непотрібно ні золота, ні срібла. Будемо відкривати їм любов, милість і благодать Христову, багатство Його Слова і радість перемоги. Докладаючи для цього зусиль, ви виконаєте справу, наслідки якої будуть відчутні впродовж вічності³⁰.

Чому деякі батьки не мають успіху? Хоча деякі батьки вважають себе релігійними, проте не навчають своїх дітей служити Богові, бути слухняними Йому, жертвувати власним комфортом, задоволеннями та прагненнями задля виконання Божої волі. «Початок мудрості — страх Господній» (Прим.9:10). Нехай ця істина знайде своє втілення в житті й характері. Через пізнання Христа в розумі дітей необхідно закарбувати правильне поняття про Бога і про Того, Хто помер за нас, аби ми могли отримати спасіння³¹.

Вам, батькам, можливо, здається, що на все це у вас немає часу, але знайдіть його, щоб виконати свою роботу в сім'ї, бо інакше сатана компенсує цю нестачу. Усуньте зі свого життя все, що перешкоджає виконати цю роботу й виховуйте дітей за Його повеліннями. Не захоплюйтесь дочасним, живіть скромно, не будьте надто вимогливими в своїх потребах, але заради Христа не занедбуйте власного релігійного виховання й виховання своїх дітей³².

Кожний член сім'ї має бути посвячений Богові. Вказівки, дані Мойсееві щодо свята Пасхи, мають велике значення і повинні виконуватися батьками й дітьми в наш час... Батько був покликаний виконувати обов'язок священика в сім'ї, а коли він помирав, тоді цей урочистий акт — кроплення кров'ю одвірку — мав виконати старший син. Це символізує справу, яка має виконуватися у кожній сім'ї. Батьки повинні збирати вдома своїх дітей і представляти їм Христа як їхню Пасху. Батько посвячує Богові кожного мешканця свого дому і здійснює роботу, символічно представлену святом Пасхи. Небезпечно довіряти цей серйозний обов'язок іншим³³.

Нехай батьки-християни твердо вирішать бути вірними Богові; нехай зберуться разом зі своїми дітьми в домівках, як це робили ізраїльтяни, кроплячи одвірки кров'ю, яка символізувала Христа як єдиного Бога, Котрий може захистити й спас-

ти, аби ангел-губитель пройшов повз таку домівку. Нехай світ побачить, що в християнській родині діє щось більше, аніж тільки людський вплив. Нехай батьки підтримують живий зв'язок з Богом, стаючи на бік Христа і показуючи за допомогою Його благодаті, яке велике добро може бути досягнуте з участю батьків³⁴.

¹ Рукопис 246. 1894.

² Лист 8а. 1896.

³ Рукопис 53, недатований.

⁴ Ознаки часу. 1899. 23 серпня.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1894. 13 березня.

⁶ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С. 701.

⁷ Ознаки часу. 1886. 8 квітня.

⁸ Ознаки часу. 1898. 1 вересня.

⁹ Рукопис 70, недатований.

¹⁰ Ознаки часу. 1892. 14 листопада.

¹¹ Вісті для молоді. С.327.

¹² Ознаки часу. 1894. 23 квітня.

¹³ Ознаки часу. 1912. 6 серпня.

¹⁴ Рев'ю енд Геральд. 1897. 13 квітня.

¹⁵ Рукопис 119. 1899.

¹⁶ Рев'ю енд Геральд. 1894. 13 березня.

¹⁷ Там же.

¹⁸ Ознаки часу. 1912. 27 серпня.

¹⁹ Там же. 23 квітня.

²⁰ Рукопис 47. 1908.

²¹ Лист 90. 1911.

²² Ознаки часу. 1912. 23 квітня.

²³ Рукопис 7. 1899.

²⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С. 621.

²⁵ Там же. Т.5. С. 424.

²⁶ Рукопис 102. 1901.

²⁷ Рев'ю енд Геральд. 1901. 29 січня.

²⁸ Ознаки часу. 1912. 27 серпня.

²⁹ Рев'ю енд Геральд. 1899. 27 червня.

³⁰ Рукопис 93. 1909.

³¹ Рев'ю енд Геральд. 1890. 24 червня.

³² Рукопис 12. 1898.

³³ Рев'ю енд Геральд. 1895. 21 травня.

³⁴ Там же. 19 лютого.

МОРАЛЬНІ НОРМИ

Сатана намагається спотворити Божу постанову — шлюб. Ще до потопу сатана навмисно намагався спотворити поняття про шлюб, применшити роль шлюбних зв'язків і святість цих найближчих стосунків, бо, на його думку, це було одним з найефективніших засобів, за допомогою якого він міг би спотворити Божу подобу в людині та відкрити двері стражданню і порокам¹.

Сатана добре знає, з чим йому доводиться мати справу, коли йдеться про людське серце. Він знає це, тому що впродовж тисячоліть з диявольською наполегливістю виявляв найбільш слабкі та вразливі місця в характері кожної людини. У кожному поколінні він працював над тим, щоб призвести до падіння найсильніших мужів, князів Ізраїлю, використовуючи спокуси, що мали великий успіх при Ваал-Фегорі. Час є свідком того, скільки людських характерів перетворились на уламки, розбившись об скелі потурання чуттєвим насолодам².

Трагедія в Ізраїлі. Злочином, який стягнув суди Божі на Ізраїль, була розпуста. Готовність жінок занепасти свої душі характерна не лише для періоду Ваал-Фегору. Незважаючи на покарання Ізраїлю за гріхи, цей злочин повторювався багато разів. Сатана докладав усіх зусиль, аби призвести Ізраїль до остаточної загибелі³.

Розпуста євреїв призвела до того, чого не могли зробити всі війни з язичниками й чарівництво Валаама — вона розлучила їх з Богом. Вони втратили Його захист і охорону. Бог став їхнім ворогом. Багато князів і настільки велика кількість народу були винними в розпусті, що це стало національним гріхом; Бог розгнівався на все ізраїльське суспільство⁴.

Історія має повторитися. З наближенням кінця історії землі сатана діятиме з великою силою, використовуючи ті самі методи й спокуси, котрими він спокушав стародавній Ізраїль перед його входом до обітованого краю. Він ставитиме пастки для тих,

котрі стверджують, що виконують Заповіді Божі й знаходяться майже на кордоні небесного Ханаану. Сатана докладатиме усіх зусиль, щоб занепастити душі, завдаючи ударів Божому народові в найуразливіші місця. Тих, котрі не підкорили низькі пристрасті вищим силам свого ества, всі помисли котрих спрямовані на те, щоб задовольняти тілесні пристрасті, сатана має намір знищити спокусами — опоганити їхні душі розпустою. Своєю мішенню він обирає не малозначні, непомітні постаті, а розставляє пастки за допомогою тих, кого може зробити своїми агентами, щоб зводити і спокушувати людей чинити те, що Божий Закон засуджує. На християн, котрі займають відповідальне становище, навчають вимог Закону Божого, вуста яких сповнені доказів на підтримку Його Закону, проти котрого так повстає сатана, — саме на них він спрямовує свої пекельні сили і засоби, перемагаючи їх. Використовуючи слабкі місця їхнього характеру, спокусник знає, що той, хто згрішить у чомусь одному, стає винним у всьому.

Таким чином диявол здобуває повну владу над усім еством людини. Дух, душа, тіло і сумління зазнають руйнівної дії. Якщо Божий слуга був вісником правди і мав велике світло, або якщо Господь використовував його як Свого особливого працівника у справі поширення істини, яке ж це велике торжество для сатани! Як він радіє! І як знеславлюється Бог!⁵

Аморальність набула нині значного поширення. Мені була показана страшна картина — становище, в якому перебуває світ. Усюди панує аморальність. Розпуста — особливий гріх цього віку. Ще ніколи порок не підіймав так зухвало свою потворну голову, як сьогодні. Люди немов заціпеніли, а ті, що люблять цнотливість й правдиву добродішність, ледве не впадають у відчай, коли бачать зухвалість, силу та розмах гріха. Пануюче беззаконня знаходить місце не лише серед невіруючих і глузіїв. О, якби це було так! Насправді справа стоїть інакше. Багато чоловіків і жінок, що визнають релігію Христа, винуваті у цьому. Навіть деякі з тих, які запевняють, що очікують Його приходу, не більше підготовлені до цієї події, ніж сам сатана. Вони не очищають себе від усякої скверни. Вони так довго були рабами своєї похоті, що нечисті думки й хтиві помисли стали для них природним явищем. Зайняти їхні думки тим, що є чисте і святе,

неможливо, як неможливо повернути назад течію Ніагари, примусивши її води підійматися вгору... Кожний християнин повинен навчитися приборкувати свої пристрасті, керуючись біблійним принципом. Хто не чинить так, той не гідний називатися християнином⁶.

У світі панує любовний сентименталізм. Одружені чоловіки отримують знаки уваги від заміжніх і незаміжніх жінок. Скидається на те, що й жінки опиняються в полоні цих чар, втрачаючи здоровий глузд, духовну проникливість і розсудливість. Вони роблять те, що засуджує Боже Слово і що засуджується свідочством Духа Божого. Всупереч ясним застереженням і докорам, вони продовжують іти дорогою, якою вже пройшло чимало людей. Здається, що вони беруть участь в якійсь безглуздій грі. Сатана веде їх до загибелі, примушуючи наражати справу Божу на небезпеку; такі особистості знову й знову розпинають Сина Божого і виставляють Його на відкриту ганьбу⁷.

Неосвіченість, любов до втіх, гріховні звички, що руйнують душу, тіло й дух, наповнюють світ моральною проказою. Смертоносна моральна лихоманка нищить тисячі й десятки тисяч душ. Що можна зробити для спасіння нашої молоді? Ми можемо зробити дуже небагато, але Бог живе і царює, а Він може зробити чимало⁸.

Народ Божий має протистати впливові світу. Надмірна вільність, якою характерний цей зіпсутий вік, не повинна бути критерієм для послідовників Христа. Світські прояви фамільярності не повинні мати місця серед християн, які готуються до вічного життя. Оскільки хтивість, розпуста, перелюб, злочини і вбивства є звичайними справами для тих, що не знають правди і не бажають керуватися принципами Слова Божого, то наскільки важливо, щоб ті, котрі називають себе послідовниками Христа, — люди, тісно з'єднані з Богом і ангелами, — показали їм кращий і благородніший шлях! Як важливо, щоб своєю цнотливістю і добродієністю вони разюче протидіяли тим, що керуються в своєму житті низькими, тваринними пристрастями!⁹

Небезпека зростає. У цей вік занепаду чимало людей настільки засліплені гріховністю, що обирають для себе розпусне життя, тому що воно відповідає природним, порочним схильностям серця. Замість того щоб вдивлятися у дзеркало Божого Закону

та приводити свої серця і характери у відповідність до мірила Божого, вони дозволяють агентам сатани встановлювати у своїх серцях його моральні норми. Розтлінним людям здається, що легше спотворити Писання, аби виправдати власне беззаконня, ніж залишити гріх, зіпсутість, очистити своє серце й життя. Людей такого гатунку набагато більше, ніж дехто собі уявляє, а з наближенням кінця світу їхня кількість зростатиме¹⁰.

Коли зваблююча сила сатани керує людиною, про Бога тоді забувають, а людина, сповнена порочних намірів, звеличує сама себе. Таємна розпуста, що гніздиться в душах обманутих людей, розцінюється ними як добродесність. Це свого роду чаклунство... В ересі та розпусті завжди присутня зваблююча сила. Розум настільки введений в оману, що не здатний тверезо мислити, а ілюзії постійно відводять його від чистоти. Духовний зір притуплений, і люди, які були бездоганними в моральному відношенні, збентежені від витонченого обману агентів сатани, котрі видають себе за вісників світла. Саме в цьому полягає їхня сила. Якби такі люди діяли відверто й зухвало, то отримали б відсіч без будь-яких вагань; але вони спочатку поводять себе так, щоб завоювати прихильність і довір'я до себе як до святих, самовідданих Божих мужів. Пізніше ці особливі посланці сатани розпочинають діяти з великою майстерністю, щоб звести душі з прямого шляху, намагаючись скасувати Божий Закон¹¹.

Чоловіки і жінки повинні бути бездоганними в своєму житті. Розум людини не відразу деградує від чистоти й святості до порочності, розбещеності та злочинності. Необхідний час, щоб надати людині божественну подобу або перетворити тих, хто створений за образом Божим, на подобу сатани. Ми змінюємось через споглядання. Незважаючи на те що людина була створена за образом Свого Творця, вона може так виховати свій розум, що гріх, котрий раніше викликав огиду, стане для неї приемним. Людина, яка перестає пильнувати і молитися, вже не здатна стояти на варті свого серця; вона починає чинити гріх і злочин. Розум деградує; неможливо врятувати його від розтління, оскільки людина поневоле свої моральні й розумові сили, підкоряючи їх низьким пристрастям. З тілесними бажаннями необхідно вести постійну боротьбу, і в цьому допоможе очищаючий вплив Божої благодаті; яка спрямовує думки до небес і спонукає розду-

мувати про те, що є чистим і святим¹². Жодна людина не може перебувати в безпеці, молода вона чи літня, якщо не усвідомлює необхідності звертатися за порадою до Бога на кожному кроці. Лише той, хто підтримує тісне спілкування з Богом, навчиться цінувати людей так, як це робить Він, поважати чистих, добрих, лагідних і покірних. Серце необхідно охороняти, як це робив Йосиф. Тоді спокуса відступить від чистоти, зіткнувшись з рішенням: «*Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?*» Навіть найбільша спокуса не виправдовує гріха. Немає значення, в якому скрутному становищі ви опинитеся, провина за вчинений гріх цілком лягає на вас. Корінь зла — невідроджене серце¹³.

Беручи до уваги небезпеки нашого часу, чи не повинні ми, як народ, що виконує Заповіді Божі, усунути з нашого середовища всякий гріх, беззаконня, всяку зіпсованість! Чи не повинні жінки, які визнають істину, старанно стежити за собою, аби навіть у найменшому не потурати недозволеній фамільярності? Вони можуть закрити двері перед багатьма спокусами, якщо їхня поведінка завжди відзначатиметься стриманістю і пристойністю¹⁴.

Жінки мають дотримуватися високих норм поведінки. Пишу зі стурбованим серцем, роздумуючи над тим, що жінки теперішнього віку, як заміжні, так і незаміжні, надто часто поведуться необережно, як кокетки. Вони охоче приймають залицяння нежонатих і жонатих чоловіків, і ті, що є морально слабкими, потрапляють до пастки. Жінок, які дозволяють собі такі речі, понижують норми моралі, а їх розум стає настільки засліпленим, що злочин вже не здається гріхом. Виникають думки, яких не було б у тому разі, якби жінка завжди поводитися скромно і стримано. У неї може й не бути гріховних намірів і мотивів, але своєю поведінкою вона дає привід до спокуси чоловікам, котрі для збереження принципів мають потребу в моральній підтримці тих, з ким спілкуються. Поводячись обережно й стримано, не дозволяючи собі ніяких вільностей та не приймаючи недозволенних залицянь, але зберігаючи високий моральний рівень і належну гідність, можна уникнути не одного лиха¹⁵.

Я вже давно маю намір поговорити зі своїми сестрами і сказати їм, що Господь час від часу показує мені, що у них є великий недолік. Вони не дбають про те, щоб стримуватися від усякого зла. Не всі поведуться обачно, як це личить побожним жін-

кам. Вони не стежать за своїми словами, як це потрібно було би чинити жінкам, що отримали Божу благодать. Жінки і дівчата надто фамільярно поводяться з братами, затримуються біля них, виявляють до них свою прихильність і, здається, самі шукають їхнього товариства.

Вони дуже тішаться тією увагою, яку виявляють до них чоловіки. На основі світла, отриманого мною від Господа, є очевидним, що наші сестри повинні змінити свою поведінку. Вони мають бути більш стриманими, менш самовпевненими і виховувати в собі соромливість і цнотливість. Опинившись у спільному товаристві, брати й сестри не знають міри у веселих розмовах. Жінки, які претендують на побожність, зловживають жартами, дотепами й сміхом. Це непристойно і засмучує Божого Духа. Така поведінка свідчить, що християнство не справило на них належного облагороджуючого впливу, не зміцнює душу в Богові, а огортає великою темрявою, проганяючи чистих, шляхетних небесних ангелів і викликаючи деградацію тих, котрі так поводяться¹⁶.

Жінки досить часто вводять у спокусу. Під тим чи іншим приводом вони домагаються уваги жонатих і нежонатих чоловіків; зваблюють їх такою мірою, що ті порушують Божий Закон, нехтуючи при цьому своєю корисністю та наражаючи душі на небезпеку... Якби жінки прагнули високих ідеалів і працювали б із Христом, їхній вплив був би менш небезпечним; але при їхній теперішній байдужості до сімейних обов'язків і Божих вимог щодо них, цей вплив часто буває сильним, але в хибному напрямі; сили не розвиваються належним чином, а праця позбавлена божественного схвалення¹⁷.

Як багато нині розбещених молодих дівчат і зухвалих, настирливих жінок, котрі вміють привернути до себе увагу, опинившись у товаристві молодих людей; вони заохочують до залицяння, спонукаючи одружених і неодружених чоловіків до флірту, і якщо Христос не допоможе їм виявити «залізну мужність», вони опиняться в тенетах сатани¹⁸.

Як посланниця Христа прошу вас — тих, які визнають теперішню правду, — дати рішучу відсіч усякому виявленню нечистоти й залишити товариство тих, від кого походять непристойні пропозиції. Нехай ці опоганюючі гріхи стануть огидними та не-

нависними для вас. Втікайте від тих, котрі, хоча б і у розмові, спонукають ваш розум працювати в цьому напрямі, бо «від переповненого серця говорять уста»...

Ані на хвилину не прислухайтесь до нечистих таємних бажань, бо навіть такі думки занечищують душу, як нечиста вода забруднює канал, яким тече¹⁹.

Жінка, яка дозволяє, щоб у її присутності говорили непристойні слова або натяки, поводиться не так, як до впадоби Богові; та, яка дозволяє недоречно фамільярність або непристойні натяки, не піклується про свою побожність й жіночу гідність²⁰.

Захищені священним колом непорочності. Наші сестри мають плекати справжню лагідність; вони не повинні бути розв'язними, надто балакучими і зухвалими, а скромними і невибагливими, повільними на слова. Вони мають виховувати у собі ввічливість. Їм личить бути добрими, ніжними, жалісливими, прощаючими — це до впадоби Богові. Поводячись таким чином, вони не будуть обтяжені надмірною увагою чоловіків з Церкви або поза нею. Усі розумітимуть, що навколо таких богобоязливих жінок існує священне коло непорочності, що захищає їх від будь-яких недозволених вільностей.

У декотрих жінок, які претендують на побожність, манери настільки недбалі й вульгарні, що призводять до гріха й лиха. Але побожні жінки, розум і серце котрих зайняті роздумами про предмети, що очищають життя й підносять душу для спілкування з Богом, не залишать так легко шлях правди та доброчесності. Вони захищені від лукавства сатани і будуть готові протистояти його спокусам²¹.

Закликаю вас як послідовниць Христа, гідних свого високого сповідання, бережіть дорогоцінну перлину скромності. Вона допоможе вам зберегти доброчесність²².

Контролюйте думки. Ви повинні контролювати свої думки. Це буде нелегкою справою. Ви не зможете досягти цього без рішучих, а то й болісних зусиль. Однак Бог вимагає цього від вас; цей обов'язок покладений на кожну розумну істоту. За ваші думки ви відповідальні перед Богом. Якщо поринаєте в порожні мрії, дозволяючи, щоб розум зосереджувався на нечистих і непристойних темах, то певною мірою на вас лежить вина перед Богом, ніби ви здійснили їх насправді. Лише відсутність спри-

ятливої можливості стримує вас від такої дії. Постійне проведення часу в мріях, коли людина марить про повітряні замки, є поганою і надзвичайно небезпечною звичкою. Якщо вона вкоріниться, то стане майже неможливим звільнитися від неї, щоб спрямувати свої думки до чистих, святих, високих тем²³.

Остерігайтеся лестощів. Мені боляче, коли бачу, як вихваляють людей, як їм лестять та пестять їх. Бог відкрив мені, що декотрі з тих, що користуються такою увагою, не гідні того, щоб Його ім'я вимовлялось їхніми вустами; проте їх звеличують до небес облесливі смертні істоти, які судять лише за зовнішньою поведінкою. Сестри мої, не вдавайтесь до лестощів щодо нікчемних, схильних до помилок і заблуджень чоловіків, молоді вони чи літні, одружені чи нежонаті. Вам невідомі їхні слабкості; ви й не підозрюєте, що ці знаки уваги й щедра похвала можуть згубно на них вплинути. Мене тривожить короткозорість, відсутність мудрості, які багато хто виявляє щодо цього.

Мужі, що виконують справу Божу, у серцях котрих перебуває Христос, не будуть занижувати моральні норми, а навпаки, намагатимуться піднести їх. Вони не знаходитимуть задоволення в лестощах жінок або в їхніх пестошах. Нехай чоловіки, як одружені, так і неодружені, скажуть: «Руки геть! Ніколи не дам ані найменшого приводу, щоб про мене говорили погане. Для мене моє добре ім'я дорожче за срібло чи золото. І я бажаю зберегти його незаплямованим. Якщо люди й почнуть ганьбити моє ім'я, то нехай це станеться не тому, що я дав для цього привід, але з тієї ж причини, котра примушувала ворогів Христа говорити погане про Нього: вони ненавиділи чистоту і святість Його характеру, оскільки для них це було постійним докором»²⁴.

Якщо служитель спокушає. Навіть найменші спроби спокуси, з якого б джерела вони не походили, нехай не викликають у вас поблажливого ставлення до гріха та бодай найменшої недозволеної вільності; розцінюйте їх як найбільшу образу вашої жіночої гідності. Поцілунок у щоку у невідповідний час і в невідповідному місці повинен змусити вас відштовхнути з огидою цього слугу сатани. Якщо такі дії дозволяє собі особа, що обіймає високу посаду та має справу зі священним служінням, то величина скоєного гріха збільшується вдсятеро. Це повинно спонукати богобоязливу жінку або дівчину відчувати огиду не ли-

ше до гріха, до якого він вас схиляє, а й до лицемірства та підлості того, кого люди поважають і шанують як Божого слугу²⁵.

Якщо служитель Євангелія не контролює своїх пристрасей; якщо він не наслідує прикладу апостолів і ганьбить своє високе покликання й віру настільки, що навіть потурає гріху, то наші благочестиві сестри ані на хвилину не повинні допускати думки про те, що гріх або злочин стають меншими від того, що його насмілюється вчинити їхній служитель. Той факт, що мужі, обіймаючи відповідальні посади, виявляють схильність до гріха, не повинен применшувати їхньої вини й величини гріха. Гріх слід вважати ганебним і огидним, як це було досі. Нехай чисті душі, яким притаманні високі ідеали, цураються того, хто потурає гріхові, так само, як вони втікали б від змії, вжалення якої смертельне. Якщо сестри благочестиві та чисті серцями, то всякі порочні задуми, навіть якщо вони походять від служителя, будуть відкинуті з такою рішучістю, що він вже ніколи не насмілиться їх повторити²⁶.

Будьте вірні шлюбним обітницям. Як же старанно чоловік і батько повинен берегти свою вірність шлюбним обітницям! Наскільки обачним слід бути, щоб не заохочувати молодих дівчат, а часом і заміжніх жінок до думок, що не узгоджуються з високими, святими нормами — Заповідями Божими! Христос показує, наскільки широким є значення цих Заповідей — вони стосуються думок, намірів і спонукань серця. Багато хто піддався цьому гріху, бо їхні помисли серця не були такими чистими і святими, як цього вимагає Бог; і яким би високим не було їхнє покликання, якими б талантами вони не володіли, Бог не залишить без уваги беззаконня, визнає їх більш винними і гідними Його гніву, аніж тих, котрі мають менше талантів, менше світла, менше впливу²⁷.

Мені доручено сказати одруженим чоловікам: ви повинні поважати й любити своїх дружин, матерів ваших дітей. Приділяйте їм належну увагу, і ваші думки будуть спрямовані на те, як зробити їх щасливими²⁸.

Мені були показані сім'ї, де чоловік і батько нестриманий, втрачає подобу Божу і чоловічу гідність, яка личить послідовникові Христа. Він не виявляє доброти, ніжності та люб'язності до дружини, яку перед Богом і ангелами обіцяв любити і поважати, шанувати увесь той час, поки вони житимуть разом. Дів-

чина, яку найняли допомагати по господарству, поводитись надто вільно й фамільярно, зачісуючи його та ніжно й ласкаво прислуговуючи — і ось він, задоволений, втрачає здоровий глузд. До своєї дружини він вже не виявляє любові й уваги, як раніше. Будьте певні — тут діє сатана. Поважайте своїх хатніх робітниць, поведіться з ними доброзичливо, тактовно, але не заходьте надто далеко. Нехай ваша поведінка буде такою, аби не давати їм приводу до фамільярності²⁹.

Бережіть сімейні таємниці. Яким гірким стало життя багатьох людей через те, що були зруйновані стіни, які оберігають таємниці сім'ї, які, здавалося б, мали захищати чистоту і святість! Дружина довіряє свої таємниці третій особі, особисті, чи сімейні справи відкриває перед найближчим другом. Задум сатани полягає в тому, щоб викликати відчуженість між чоловіком і дружиною. О, якби цього можна було уникнути! Від скількох неприємностей можна було би вберегтися! Нехай те, що вам відомо про недоліки один одного, буде назавжди поховане у ваших серцях. Говоріть про свої тривоги лише з Богом. Він може дати вам добру пораду і справжню втіху, яка буде чистою і не принесе гіркоти³⁰.

Якщо жінка розповідає про свої сімейні негаразди або скаржитись на свого чоловіка іншому, вона порушує шлюбну обітницю; ганьбить свого чоловіка і руйнує стіну, що охороняє святість подружніх стосунків. Вона широко відчиняє двері, запрошуючи сатану з його підступними спокусами увійти. Саме цього і прагне ошуканець. Якщо жінка приходить до брата-християнина з розповіддю про свої труднощі, розчарування і випробування, він повинен дати їй таку пораду: якщо їй необхідно розповісти комусь про свої прикrostі, нехай своєю довіреною особою вона обере одну із сестер, і таким чином уникне будь-якого зла, через яке справа Божа може зазнати ганьби³¹.

Як не зійти з вірного шляху. Я звертаюся до нашого народу. Якщо ви наблизитеся до Ісуса і намагатиметеся прикрасити своє віровизнання високоморальним життям і благочестивими словами, то будете збережені від забороненого шляху. Якщо ви постійно пильнуватимете в молитві й поводитиметеся так, ніби перебуваєте у безпосередній присутності Бога, то захистите себе від спокус і збережете надію на чистоту, непороч-

ність і бездоганність до кінця. Якщо розпочате чисте життя ви твердо будете провадити аж до кінця, то ваші шляхи будуть утверджені в Богові, і те, що розпочала благодать, завершить слава у царстві нашого Бога.

«Плід Духа — любов, радість, мир, довготерпіння, доброта, милосердя, віра, лагідність, стриманість: закону нема на таких» (Гал.5:22-23). Якщо Христос перебуватиме у нас, ми розіпнемо свою тілесну природу з усіма її пристрастями й пожадливістями³².

¹ Патріархи і пророки. С.338.

² Там же. С.457.

³ Рев'ю енд Геральд. 1887. 17 травня.

⁴ Там же.

⁵ Там же.

⁶ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.346-347.

⁷ Рукопис 19а. 1890.

⁸ Рукопис 8. 1894.

⁹ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.459.

¹⁰ Там же. Т.5. С.141.

¹¹ Там же. С.142-143.

¹² Там же. Т.2. С.478-479.

¹³ Рукопис 19а. 1890.

¹⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.5. С.601-602.

¹⁵ Рукопис 4а. 1885.

¹⁶ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.455.

¹⁷ Там же. Т.5. С.596-597.

¹⁸ Медичне служіння. С.145.

¹⁹ Свідоцтва для Церкви. Т.5. С.146-147.

²⁰ Рукопис 4а. 1885.

²¹ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.456.

²² Там же. С.458.

²³ Там же. С.561.

²⁴ Там же. Т.5. С.595.

²⁵ Там же. Т.2. С.458-459.

²⁶ Там же. С.457.

²⁷ Там же. Т.5. С.594-595.

²⁸ Лист 231. 1903.

²⁹ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.461.

³⁰ Там же. С.462.

³¹ Там же. С.306.

³² Там же. Т.5. С.148.

РОЗЛУЧЕННЯ

Шлюб — угода на все життя. У свідомості молодих людей шлюбний союз оповитий романтикою, і важко позбавити його особливості, в яку зодягає його людська уява, й донести до свідомості ту велику відповідальність, котра пов'язана зі шлюбною обітницею. Така обітниця зв'язує долі двох людей узами, яких ніщо, крім смерті, розірвати не може¹.

Кожні заручини повинні бути ретельно обдуманими, бо шлюб — це крок на все життя. Чоловік і жінка старанно обмірковують, чи зможуть зберегти вірність один одному протягом усього свого життя, незважаючи на мінливості долі².

Ісус виправив хибне уявлення про шлюб. У євреїв чоловік міг залишити дружину через найнезначнішу провину, і жінка могла знову виходити заміж. Такий звичай став причиною великого нещастя і гріха. У Нагірній проповіді Ісус звернув увагу на те, що причиною розірвання шлюбу може бути лише невірність шлюбній обітниці. *«Хто розлучається з дружиною своєю, — сказав Він, — не з причини перелюбу, той доводить її до перелюбу; і хто одружується з розведеною, — чинить перелюб» (Матв. 5:32).*

Пізніше, коли фарисеї запитали Ісуса, чи дозволено розлучатися, Ісус вказав Своїм слухачам на постанову про шлюб, дану при сотворінні світу. *«По жорстокості сердець ваших, — сказав Він, — Мойсей дозволив вам розводитися з жінками вашими; а спочатку не було так» (Матв. 19:8).* Він нагадав їм про благословенні дні в Едемі, коли Бог проголосив, що все *«вельми добре» (Бут. 1:31).* Так були започатковані шлюб і субота — споріднені постанови для слави Божої й добробуту людини. Там, з'єднавши у шлюбі руки святої пари, Творець сказав: *«Покине чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом» (Бут. 2:24).* Він проголосив закон про шлюб для всіх дітей Адама аж до кінця часу. Те, що Вічний Отець проголосив добром, стало законом, що приносить людині найбільше благословення і сприяє її розвитку³.

Ісус прийшов у наш світ, щоб виправити помилки й відновити в людині подобу Божу. Хибні уявлення про шлюб укорінилися в умах учителів Ізраїлю. Вони зводили нанівець значення такої священної постанови, як шлюб. Чоловік зі закам'янілим серцем міг через дріб'язкові причини розлучитися зі своєю дружиною або, якщо вважав за необхідне, розлучити її з дітьми і вигнати геть. Це вважалось великою ганьбою і часто оберталось невимовними стражданнями для покинутої жінки.

Христос прийшов, щоб виправити це зло; Своє перше диво Він вчинив на весільному бенкеті. Цим Ісус проголосив світові: шлюбний союз, збережений у чистоті й непорочності, — священна постанова⁴.

Порада тому, хто думає про розлучення. Ваші уявлення про шлюб і сімейні відносини були помилковими. Ніщо інше, крім опоганення подружнього ложа, не може розірвати або скасувати шлюбної обітниці. Ми живемо в небезпечний час, коли ні в чому немає такої впевненості, як лише у твердій, непохитній вірі в Ісуса Христа. Немає серця, яке, піддавшись підступам сатани, не могло би віддалитися від Бога, якщо людина не пильнує у молитві.

Стан вашого здоров'я міг би бути набагато кращим, коли б ви мали душевний мир і спокій, але ви збентежені й позбавлені душевної рівноваги, маєте хибні думки щодо розлучення. Не можна погодитися з вашими поглядами на основі таких міркувань. Люди не можуть самі встановлювати для себе норми закону, забуваючи про Закон Божий, догоджаючи власним примхам. Поверніться до великого Божого мірила правди...

Бог назвав лише одну причину, згідно з якою дружина може залишити чоловіка або чоловік дружину, — це перелюб. Нехай це стане темою для дослідження з молитвою⁵.

Порада для розлученої пари. Мій брате, моя сестро, деякий час ви не живете разом. Ви не пішли б цим шляхом і не стали б цього робити, якби плекали доброту й вибачливість, які завжди повинні існувати між чоловіком і дружиною. Жоден із вас не повинен нав'язувати своєї волі іншому та намагатися здійснювати власні наміри і плани, не враховуючи наслідків. Ніхто з вас не повинен робити те, що лише йому до вподоби. Нехай пом'якшуючий, упокорюючий вплив Божого Духа діє на ваші серця і зробить вас здатними виховувати ваших дітей... Благайте Не-

бесного Отця зберегти вас від спокуси розмовляти одне з одним роздратовано, різко й зухвало. У вас обох недосконалі характери. Оскільки ви не перебували під Божим керівництвом, то поводитися нерозумно.

Благаю вас, довіртеся Божому керівництву. Якщо приходять спокуса говорити те, що може викликати сварку, то краще стриматись і не говорити нічого. Ви будете спокушувані це робити, тому що не перемogli в собі цю негативну рису характеру. Але кожна лиха звичка повинна бути переможена. Цілковито підкоріться Богові. Упадiть на Скелю — Ісуса Христа — і розбийтеся. Чоловік і жінка мусять дисциплінувати себе. Звертайтеся за допомогою до Христа. Він охоче виявить Своє божественне співчуття і дасть вам благодать...

Покайтеся перед Богом за своє минуле життя. Прийдіть до взаєморозуміння і об'єднайтеся знову як чоловік і дружина. Забудьте неприємні, нещасливі досвіди вашого минулого життя. Зміцніться у Господеві. Закрийте вікна душі для земного і відкрийте для небесного. Якщо ваші голоси підноситимуться в молитві до небес, прохаючи світла, Господь Ісус, Котрий є Світлом і Життям, Миром і Радістю, почує ваші благання. Він, Сонце Правди, засяє в оселі вашого розуму, освітить храм душі. Якщо ви дозволите, щоб світло Його присутності сяяло у вашому домі, то вже не будете говорити слів, які можуть зробити інших нещасними⁶.

Дружині, з якою поводитися вельми погано. Отримала вашого листа і у відповідь на нього хочу сказати, що не можу порадити вам повернутися до Д., якщо ви не переконаєтеся, що в ньому відбулася істотна зміна. Господеві не до вподоби ті уявлення, які в нього були в минулому щодо дружини... Якщо він буде дотримуватися своїх старих поглядів, то майбутнє не буде для вас кращим за минуле. Він не знає, як поводитися з дружиною.

Мене вкрай засмучує це питання. Мені по-справжньому жаль Д., але я не можу порадити вам іти до нього проти вашої волі. Я говорю вам так само щиро, як говорила йому; небезпечно знову опинитися під його владою. Я сподівалась, що він зміниться...

Господь знає все, що ви пережили... Будьте відважні у Господеві... Він не залишить вас і не покине. Моє серце сповнене ніжнього співчуття до вас⁷.

Залишеному чоловікові: «Візьми свій хрест» (Матв. 16:24). Я не знаю, що ще можна було би зробити в цьому разі. Мабуть, єдине, що ви можете зробити, — це змиритися із втратою дружини. Якщо вона вирішила не жити з вами, то ви обоє були б дуже нещасними, якби намагалися це робити. Оскільки вона остаточно і безповоротно зробила свій вибір, вам не залишається нічого іншого, як взяти свій хрест і поводитися, як личить чоловікові⁸.

Розлучені, але в очах Божих — подружжя. За державними законами дружина може бути офіційно розлучена зі своїм чоловіком і водночас залишатися нерозлученою в очах Бога, на підставі вищого Закону. Існує лише один гріх — перелюб, який може звільнити чоловіка або дружину від шлюбної обітниці перед Богом. Хоча на основі державних законів чоловік і дружина можуть розлучитися, проте, згідно зі Законом Божим, залишаються чоловіком і дружиною.

Я бачила, що сестра поки що не має права вийти заміж за іншого чоловіка, але якщо вона, як і кожна інша жінка, буде розлучена на підставі подружньої невірності чоловіка, то буде вільна вийти заміж за іншого⁹.

Розлучення з невірним супутником життя. Якщо дружина невіруюча й противиться істині, то чоловік, згідно зі Законом Божим, не може з цього приводу розлучитися з нею. Щоб не порушити Закону Єгови, він повинен залишатися з нею, хіба що дружина сама вирішить піти від нього. Такий чоловік, можливо, страждає та зазнає утисків, поведінка дружини засмучує його, але силу, підтримку і втіху він знайде у Богові, Котрий може дати благодать у будь-якому скрутному становищі. Він повинен бути мужем ясного розуму, непохитних принципів, і Бог дасть Йому мудрість у тому, як поводитися. Не поривання, а розум міцно триматимуть віжки правління, а пожадливість буде приборкана і вгамована¹⁰.

Порада дружині: необхідно змінити характер, а не сімейне становище. Я отримала листа від вашого чоловіка. Хочу сказати, що існує лише одна причина, на підставі якої чоловік може законно розлучитися з дружиною або дружина з чоловіком, — це гріх перелюбу.

Якщо ви не зійшлися характерами, то чи не варто для слави Божої змінити їх? Виховуйте в собі взаємну повагу і любов. Звер-

тайте увагу на дух, слова і вчинки, аби не сказати і не зробити нічого такого, що могло б роздратувати або вразити іншого. Кожен має піклуватися про іншого, докладаючи усіх зусиль, щоб зміцнити взаємне почуття любові.

Раджу вам обом шукати Господа. Виконуйте свої обов'язки одне до одного з любов'ю і добротою. Чоловік повинен виховувати в собі працелюбність, роблячи все можливе для утримання сім'ї. Це певною мірою викличе повагу дружини...

Моя сестро, ви не зможете догодити Богові, якщо залишатиметесь на своїй теперішній позиції. Пробачте своєму чоловікові. Він — ваш чоловік; і ви отримаєте благословення, якщо будете покірною, люблячою дружиною. Нехай з ваших уст сходять слова доброти. Ви можете і повинні змінити свою позицію¹¹.

Ви обоє повинні думати про те, щоб уподібнюватися, а не відрізнятися одне від одного... Застосовуючи м'які, делікатні методи, досягнете гідної подиву переміни у своєму житті¹².

Перелюб, розлучення і церковне членство. Щодо справи потерпілої сестри А.Г., ми у відповідь на запитання хочемо зауважити, що в більшості випадків характерною рисою всіх, хто чинить такі гріхи, як її чоловік, є те, що вони не усвідомлюють усієї мерзенності своїх вчинків. Проте деякі починають розуміти власне становище і повертаються до Церкви, але це можливе лише тоді, коли вони знову користуватимуться довір'ям Божого народу внаслідок щирого каяття й визнання гріха. Цей випадок пов'язаний з притаманними лише йому труднощами, і нам хотілося б додати таке:

1. У випадках порушення сьомої заповіді, коли винна сторона не виявляє справжнього розкаяння, потерпіла сторона може отримати розлучення, якщо цим вона не погіршить власного становища й становища дітей.

2. Коли очевидно, що розлучення призведе подружжя та їхніх дітей до гіршого становища, то ми не знаємо таких текстів зі Святого Письма, які засуджували б невинну сторону за відмову залишити сім'ю.

3. Час, праця, молитва, терпіння, віра і побожне життя можуть викликати зміну. Життя з людиною, яка порушила шлюбну обітницю, відкрила себе ганьбою і соромом злочинної любові і в той же час не усвідомлює цього, подібне до червоточини, що

роз'їдає душу. Однак розлучення — це глибока рана на все життя. Боже, змилуйся над невинною жертвою! Ось чому треба все добре обміркувати, перш ніж вступити в шлюб.

4. Чому чоловіки та жінки, котрі могли б користуватися повагою і врешті-решт досягнути небесне життя, так дешево продають себе дияволу, завдають ран найкращим друзям, ганьблять свої сім'ї і Божу справу, втрачають вічне життя! Помилуй їх, Боже! Чому б тим, що здійснили гріх, не покаятися, визнаючи свій злочин, і не прийти до Христа, благаючи в Нього милості й зцілення, наскільки це можливо, від тих ран, яких вони завдали?

5. Але якщо вони не вчинять так, як повинні були б учинити; якщо невинна сторона відмовиться від законного права на розлучення і продовжуватиме жити з чоловіком після того, як його вина стане очевидною, то ми не вбачаємо гріха з боку невинної жертви, котра залишається в сім'ї. Її моральне право на те, щоб залишити сім'ю, може видаватися сумнівним, за винятком тих випадків, коли перебування з чоловіком може створювати велику небезпеку для її здоров'я й життя¹³.

Примітка. Це одна з небагатьох спільних заяв, зроблених Джеймсом і Елен Уайт. Оскільки під нею є підписи обох, висловлені в ній думки отримали повне схвалення сестри Е.Уайт. Необхідно зазначити, що в питанні про відновлення церковного членства, про яке йдеться у вступі до цієї частини, наголос ставиться не на розлученні, а на перелюбі. У наступних параграфах, де згадується про розлучення та церковне членство, йдеться не про чоловіка, який завинив, а про дружину, яка є потерпілою стороною, і її церковне членство незалежно від того, чи вона прийме рішення розлучитися, чи залишитися зі своїм чоловіком. (*Упорядники*).

¹ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.507.

² Лист 17. 1896.

³ Роздуми на горі Благословення. С.99-100.

⁴ Рукопис 16. 1899.

⁵ Лист 8. 1888.

⁶ Лист 47а. 1902.

⁷ Лист 148. 1907.

⁸ Лист 40. 1888.

⁹ Рукопис 2. 1863. (Лист 4а. 1863).

¹⁰ Лист 8. 1888.

¹¹ Лист 168. 1901.

¹² Лист 157. 1903.

¹³ Рев'ю енд Геральд. 1868. 24 березня.

СТАВЛЕННЯ ДО НЕВІРУЮЧОГО СУПУТНИКА ЖИТТЯ*

Чи повинна дружина-християнка покинути невіруючого чоловіка? Я отримую листи від матерів, котрі розповідають про свої сімейні переживання і просять моєї поради. Ось один типовий випадок. Чоловік і батько — невіруюча людина — докладає всіх зусиль, щоб перешкодити матері виховувати дітей. Він вживає вульгарних і зневажливих виразів у розмові з нею, вчить дітей не поважати матір. Коли вона хоче молитися з дітьми, він заходить і зчиняє галас, посилаючи прокльони на адресу Бога та називаючи Біблію ганебними словами. Мати настільки занепала духом, що її життя стає нестерпним. Що доброго вона може зробити? Яка користь для її дітей, коли вона залишиться в сім'ї? Вона має щире бажання працювати у винограднику Господньому і думає, що, можливо, краще покинути свою сім'ю, ніж дивитися на те, як чоловік і батько постійно підбурює дітей зневажати її.

У таких випадках я б радила вам, матері, які б випробування вам не довелося перенести — бідність, душевні рани і біль, грубість і зарозумілість чоловіка й батька — не залишайте своїх дітей напризволяще, під впливом безбожного батька. Ваше завдання — протидіяти батькові, котрий з усією очевидністю перебуває під проводом сатани¹.

Будьте живим прикладом самовладання. Я знаю, що ви маєте випробування, але в своїх спробах повернути чоловіка до Христа повинні керуватися правильним духом, делікатно проводячи його до Спасителя, а не тягнучи силоміць. Нехай ваш чоловік щоденно бачить у вас живий приклад терпіння і самовладання. Робіть усе, щоб догодити йому, але не поступайтеся принципами істини...

¹Цей розділ призначений передусім для віруючих, які мають переживання у своєму житті й шукають поради. (*Упорядники книги*).

Христос вимагає, щоб людина присвятила Йому на служіння все своє єство: серце, душу, розум і сили. Віддаючи Йому все, що Він просить, ви своїм характером відобразите Його. Нехай ваш чоловік побачить, що Святий Дух працює над вами. Будьте уважною, поміркованою, терплячою і вибачливою. Не нав'язуйте йому істини. Виконуйте свої обов'язки, як це личить дружині, спостерігайте, чи не зворушить це його серце. Не позбавляйте чоловіка нижніх почуттів. Намагайтеся завжди робити йому щось приємне. Нехай ваша релігія не розділяє вас. Виявляйте послух Богові в доброму сумлінні і догоджайте чоловікові в усьому...

Нехай усі побачать, що ви любите Ісуса і довіряєте Йому. Дайте зрозуміти своєму чоловікові, віруючим і невіруючим друзям, що ви бажаєте відкрити їм красу істини, але не виявляйте при цьому хворобливого занепокоєння, яке так часто руйнує добру справу...

Нехай ваш чоловік ніколи не чує від вас слів докору або критики. Часом ви опиняєтеся в скрутному становищі, але не говоріть про ці випробування. Мовчання є красномовним. Запальність у розмові лише додасть вам нещастя. Будьте радісною і щасливою. Приносьте сонячне світло у свою домівку, проганяйте з неї морок і темряву. Нехай ясне проміння Сонця Правди засяє у храм вашої душі, тоді пахощі християнського життя будуть відчутні у вашій сім'ї. Ви вже не будете зосереджувати свою увагу на неприємностях, в яких немає істини².

Порада обтяженій дружині: будьте радісною. Оскільки ваш чоловік відвернувся від Ісуса, на вас лежить тепер подвійна відповідальність...

Я розумію, для вас буде великим горем стояти одній там, де справа стосується виконання Божого Слова. Але хто знає, можливо, ваше послідовне життя віри та послуху сприятиме наверненню вашого чоловіка до правди? Приведіть своїх дорогих дітей до Ісуса. Говоріть їм слова правди простою мовою. Співайте їм приємні, мелодійні пісні, в яких говориться про любов Христа. Приведіть дітей до Ісуса, бо Він любить малюків. Будьте бадьорі. Не забувайте, що у вас є Утішитель, Святий Дух, Якого призначив Христос. Ви не самотня. Якщо почуєте голос, що зараз звертається до вас; якщо відповісте без вагань на стукіт до дверей вашого серця і скажете: «Увійди,

Господи Ісусе, і я буду вечеряти з Тобою, а Ти зі мною», — то небесний Гість увійде. Коли ця божественна Сутність наповнить вас, ви матимете мир і спокій³.

Дотримуйтеся християнських принципів. Дім, в якому немає поклоніння Богові, схожий на корабель, що опинився на морі без керманіча та штурвалу. Буря б'є й ламає його, і всім, що перебувають на борту, загрожує загибель. Пам'ятайте: ваше життя і життя ваших дітей дорогоцінні для Христа, бо ви повинні зустрітися перед Божим престолом. Ваші непохитні християнські принципи не повинні слабнути, але дедалі зміцнитися. Нехай навіть це дратує вашого чоловіка і він чинить відчайдушний опір, виявляйте вірну, послідовну християнську твердість. І якими б не були його слова, в глибині серця він відчуватиме повагу до вас, якщо це серце зовсім не закам'яніло⁴.

Божі вимоги на першому місці*. Мені була показана жінка — невістка в своїй родині. Бог любить цю жінку, а її тримають у рабській кабалі, страхів, трепеті, смутку, сумнівах і нервовому напруженні. Нехай ця сестра не вважає, що зобов'язана підкорити свою волю невіруючому юнакові, до того ж молодшому від неї. Нехай вона пам'ятає: шлюб не позбавляє її індивідуальності. Вимоги, які ставить до неї Бог, вищі, ніж земні. Христос купив її Своєю кров'ю, і вона не належить собі. Але вона не довіряє цілковито Богові, а підкоряє свої переконання і сумління власному деспотичному чоловікові, підбурюваному сатаною. Його сатанинська величність з успіхом діє через нього, аби залякати цю тремтячу, боязливу душу, підкорити її самовпевненому чоловікові, котрий тероризує дружину. Вона зазнала стількох потрясінь, що її нервова система підірвана, і сама вона перетворилась на руїну. Чи є воля Господня на те, щоб ця сестра перебувала в такому стані, а Бог був позбавлений її служіння? Ні! Її шлюб був диявольською оманною. І все ж таки вона повинна робити все, на що здатна, щоб бути з чоловіком ласкавою, роблячи його настільки щасливим, наскільки це в її силах зробити, без насильства над власним сумлінням. Якщо він і надалі матиме бунтівничий дух, то цей світ буде єдиним його надбан-

*Запозичено з розділу «Перестороги і докори», в якому містяться свідчення для деяких членів конкретної громади. Наступна вістка адресована братові Т. (*Укладачі*).

ням і він ніколи не досягне небес. Але позбавляти себе переваги відвідувати богослужіння, щоб задовольнити примхи владного чоловіка, одержимого духом диявола, не є волею Божою⁵.

«І знов інший сказав: одружився ось я, і через те я не можу прийти» (Лука 14:20). Гріх цього чоловіка полягав не в тому, що він одружився, але в тому, що він одружився з особою, котра відвернула його розум від більш високих і важливих життєвих інтересів. Чоловік не повинен дозволити, щоб його дружина і сім'я відволікали його думки від Христа або змушували відкинути милостиве запрошення Євангелія⁶.

Краще врятувати частину, аніж втратити все. Брате К., ви часто розчаровувалися, але повинні бути щирим, непохитним і рішучим, виконуючи свій обов'язок щодо членів сім'ї, по можливості ведіть їх зі собою. Не шкодуйте зусиль, щоб викликати в них бажання супроводжувати вас на вашому шляху до небес. Але якщо мати і діти не захочуть цього, намагатимуться відволікати вас від вашого християнського обов'язку, то ви повинні йти вперед, навіть коли б довелось йти самому. Ви маєте жити в страхі Божому. Використовуйте всі можливості, щоб відвідувати богослужіння, аби отримати якомога більше духовних сил, необхідних у майбутньому. Все майно Лота було знищене вогнем. Якщо вам доведеться зазнати втрати, не впадайте у відчай, а якщо зможете спасти бодай частину своєї сім'ї, то це набагато краще, ніж втратити все⁷.

¹ Лист 28. 1890.

² Лист 145. 1900.

³ Лист 124. 1897.

⁴ Лист 76. 1896.

⁵ Свідectва для Церкви. Т.2. С.99-100.

⁶ Рукопис 24. 1891.

⁷ Свідectва для Церкви. Т.4. С.112-113.

СІМ'Я СЛУЖИТЕЛЯ

Сімейне життя служителя має відповідати його проповідям. Бог бажає, щоб у своєму сімейному житті вчитель Біблії втілював ті істини, яких він навчає інших. Життя людини має більший вплив, ніж її слова. Побожність повсякденного життя надає сили суспільному свідченню. Терпіння, постійність і любов справляють враження на серця тих, кого не зворушують проповіді¹.

Якщо виховання дітей служителя здійснюється належним чином, то вони стануть ілюстрацією уроків, котрі він викладає з кафедри. Але якщо неправильним вихованням власних дітей служитель доводить свою нездатність керувати та управляти, то йому потрібно дізнатися, чого вимагає від нього Бог, а саме: правильно виховувати власних дітей, перш ніж він зможе виконувати обов'язки пастора Божої отари².

Першочерговий обов'язок служителя — власні діти. Служитель має багато обов'язків як першорядних, так і незначних, проте головний обов'язок — його діти. Він не повинен бути настільки зайнятим своїми справами поза межами дому, щоб нехтувати вихованням власних дітей. Служитель може розцінювати домашні обов'язки як менш важливі, але насправді вони становлять підвалину добробуту людини і суспільства. Щастя людей та успіх Церкви великою мірою залежать від впливу сім'ї...

Немає жодного виправдання служителю, якщо задля виконання обов'язків зовнішньої, більш широкої сфери, він нехтує обов'язками вузького, домашнього кола. Духовний добробут його сім'ї має бути на першому місці. В останній день суду Бог спитає, що він зробив, аби повернути до Христа тих, кого він привів на світ. Найбільше добро, зроблене для людей, не може скасувати його боргу перед Богом — піклування про власних дітей³.

Вплив служителя. У деяких випадках діти служителя занедбані: батько мало буває з ними; у виборі своїх занять та дозвілля вони полишені напризволяще⁴.

За будь-яких обставин батьківська невірність — це велике зло, однак воно стає вдсятеро більшим, якщо виявляється в сім'ях тих, які поставлені бути учителями народу. Нездатні добре управляти власними сім'ями, вони своїм лихим прикладом зводять багатьох. Їхня вина настільки більша від вини інших, наскільки відповідальнішим є їхнє становище⁵.

Дружина і діти краще за інших можуть оцінити побожність служителя. Про справжній характер свідчить наша поведінка не за кафедрою, а в сім'ї. Дружина проповідника, його діти, помічники в сім'ї краще за інших можуть судити про його благочестя. Добрий чоловік буде благословенням для своєї домівки. Дружина, діти та інші домочадці стануть кращими, коли побачать його справжню релігійність.

Брати, запрошуйте Христа до своєї домівки, запрошуйте Його за кафедру, перебувайте з Ним, куди б ви не йшли. Тоді вам не потрібно буде чекати, щоб люди дали оцінку вашому служінню; ви матимете небесне посвідчення про те, що є слугами Христа⁶.

Дружина проповідника — допомога чи перешкода? Якщо людина бере на себе відповідальність служителя, вона стає вісником Божим, приймає слова, які виходять з уст Господніх, і передає їх народові. Тому як близько повинен знаходитися служитель біля великого Пастиря, як покійно має ходити перед Богом, відводячи погляд від власного «я» та звеличуючи Христа! І наскільки важливо, щоб характер його дружини відповідав біблійному зразкові, а діти перебували у повній покорі!⁷

Дружина служителя Євангелія може стати для свого чоловіка або неоціненною помічницею і великим благословенням, або перешкодою у його праці. Від дружини значною мірою залежить, чи ставатиме його служіння дедалі кориснішим, чи він так і залишатиметься на посередньому рівні⁷.

Мені було показано, що дружини служителів повинні допомагати своїм чоловікам у їхній роботі, серйозно дбаючи про той вплив, який вони справляють, тому що на них дивляться, від них чекають більшого, ніж від інших. Їхній одяг має бути зразковим, життя і розмови — прикладом для людей. Нехай вони поширюють пахощі на життя, а не на смерть. Я бачила, що вони мають бути смиренними і лагідними, але сповненими гідності, не витрачаючи часу на розмови, які не спрямовують думок до

небес. Ось найважливіше питання: як мені спасти свою душу і стати засобом для спасіння інших? Я бачила, що в цій справі Бог не приймає неповноцінного служіння. Він бажає, аби ми віддали йому наші серця, всі сили; чогось меншого Він не приймає. Вплив дружин проповідників промовляє рішуче і безпомилково на користь істини або проти неї. Вони або збирають разом з Ісусом, або ж розсипають. Неосвячена дружина — це найбільше прокляття, яке тільки може спіткати служителя⁸.

Сатана постійно працює, щоб позбавити мужності й ввести в оману служителів, яких Бог обрав для проповіді істини. Найуспішніше він може діяти в сім'ї через неосвячених супутників життя. Якщо йому пощастить опанувати їхнім розумом, то через них йому буде легше знайти підхід до чоловіків, котрі служать словом для спасіння душ... Сатана багато що робить для того, щоб керувати роботою служителів, використовуючи самолюбних, безтурботних супутниць життя⁹.

Порада служителям щодо сімейного управління. Ви маєте обов'язок, який необхідно виконувати в сім'ї і якого ви не можете уникнути, залишаючись при цьому вірними Богові та справі, яку Він вам довірив... Світ — це євангельське поле. Ви бажаєте засіяти поле євангельською істиною, чекаючи від Бога дощу на посіяне насіння, щоб воно могло принести плід. Ви взялися обробляти певну ділянку землі, тоді як ваш власний двір заростає тернами і бур'янами; ви прополоєте чужі городи. Це не дріб'язкова справа, а вельми відповідальна. Проповідуючи Євангеліє іншим, втілюйте його принципи у власному сімейному житті¹⁰.

Поки ви з дружиною не прийдете до єдності у справі виховання своєї дитини, нехай вона залишається з нею вдома, аби не подавати Божій Церкві прикладу розпущеності та відсутності дисципліни.

Я знаю багатьох служителів, котрі були настільки нерозважливими, що, вирушаючи в дорогу, брали із собою своїх неслухняних дітей. Усе сказане ними за кафедрою втрачало свою силу через непривабливу поведінку їхніх невихованих дітей¹¹.

Виявляйте зацікавленість іншими дітьми. Сім'я не повинна поглинати всю вашу увагу. Виявляючи вам гостинність, брати очікують її і від вас. Цікавтеся справами батьків і дітей, навчайте і благословляйте їх. Освятіть себе для Божої роботи, станьте бла-

гословенням для тих, хто приймає вас. Розмовляючи з батьками, в жодному разі не нехуйте дітьми. Не думайте, що ваша дитина є дорожчою в Божих очах за інших дітей¹².

Звернення до непокірного сина служителя. Твій батько — служитель Євангелія, і сатана особливо ретельно працює над тим, аби діти служителів стали ганьбою для своїх батьків. Він намагається підкорити їх своїй волі та наділити гріховними схильностями. Невже ти дозволиш, щоб сатана діяв через тебе, позбавляючи твоїх батьків надії й спокою? Невже вони повинні постійно дивитися на тебе зі смутком через те, що ти віддав себе під керівництво сатани? Невже ти залишиш їх у полоні сумних думок про те, що вони виховали дітей, котрі не бажають прислухатися до їхньої науки, а йдуть слідом за своїми нахилами, незважаючи ні на що?...

У тебе є добрі побудження і ти не втратив надії в очах своїх батьків, але ти досі безсилий протистояти спокусам. Сатана торжествує, коли бачить, наскільки охоче ти виконуєш його волю. Словами ти подаєш батькам надію, але як часто розбиваєш її, бо не хочеш чинити опору ворогові. Ти не розумієш, якого болю завдаєш батькам, коли стаєш приборчником сатани. Ти часто повторюєш, що не можеш зробити того або іншого, хоча знаєш: саме так тобі необхідно було б чинити. Ти можеш боротися з ворогом, хоч не власними силами, а силою, яку Бог завжди готовий тобі дати. Покладаючись на Його Слово, ти ніколи не скажеш: «Я не можу»... Я звертаюся до тебе в ім'я Господнє, навернися, поки не пізно. Оскільки ти син батьків, котрі співпрацюють з Богом, то повинен бути порядним юнаком. Але як часто своїм свавіллям ти ганьбиш батька й матір, заважаєш їм робити те, що вони покликані робити! Хіба у твоєї матері мало душевних мук і без твого непослуху? Невже ти й надалі будеш поводитися так, щоб твій батько був пригнічений горем? Чи приємно тобі, коли небеса дивляться на тебе з невдоволенням? Невже ти хочеш приєднатися до лав ворога, щоб він управляв і керував тобою?

О, якби нині, поки ще є час, ти навернувся до Господа! Кожний твій вчинок робить тебе або кращим, або гіршим. Якщо твої дії спонукані сатаною, вони справлятимуть вплив, наслідки якого будуть згубними. Лише непорочний, чистий і святий увійде

до Божого міста. «Нині, коли почуєте голос Божий, не зробіть запеклими ваших сердець» (Євр.3:15), але наверніться до Господа, щоб шлях, яким прямуєте, не призвів до загибелі¹³.

Служитель повинен виявляти до дітей доброту і люб'язність. Нехай доброта і люб'язність служителя виявляються у його ставленні до дітей. Завжди пам'ятайте, що діти — це маленькі чоловіки й жінки, молодші члени Господньої родини. Вони дуже близькі й дорогі Господеві, і якщо їх правильно навчити й виховати, вони вже замолоду служитимуть Йому. Христа засмучує кожне грубе, суворе і необдумане слово, сказане дітям. Щоправда, дітей не завжди поважають і здебільшого з ними поводяться так, ніби вони позбавлені індивідуальних характеристик, які необхідно правильно розвивати, щоб намір Божий щодо їхнього життя не залишився невиконаним¹⁴.

Нехай Церква виявляє особливу турботу про ягнят отари, роблячи все можливе, щоб завоювати любов дітей та привести їх до правди. Служителі й члени Церкви повинні підтримувати зусилля батьків провадити дітей безпечним шляхом. Господь кличе молодь, Він бажає зробити їх Своїми помічниками, які б здійснювали добре служіння під Його прапором¹⁵.

Ефективна проповідь про благочестя. Служитель покликаний навчати людей, як керувати дітьми, а його власні діти мають бути прикладом послуху¹⁶.

У сім'ї пастора повинна бути єдність, і це найпереконливіша проповідь практичного благочестя. Якщо проповідник і його дружина правильно виконують свої обов'язки в сім'ї, стримуючи, виправляючи, даючи поради, виховуючи, вони таким чином глибше готуються до роботи в Церкві, навертають своїх дітей до виконання Божої справи за межами дому. Члени земної сім'ї стають членами родини небесної. Ця сила на добро справляє далекосяжний вплив¹⁷.

¹ Працівники Євангелія. С.204.

² Лист 1. 1877.

³ Працівники Євангелія. С.204.

⁴ Там же. С.206.

⁵ Патріархи і пророки. С.579.

⁶ Свідощтва для Церкви. Т.5. С.161.

⁷ Лист 1. 1877.

-
- ⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.139.
⁹ Там же. С.449,451.
¹⁰ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.381.
¹¹ Лист 1. 1877.
¹² Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.382.
¹³ Лист 15а. 1896.
¹⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.397-398.
¹⁵ Рев'ю енд Геральд. 1892. 25 жовтня.
¹⁶ Лист 1. 1877.
¹⁷ Працівники Євангелія. С.204-205.

БАТЬКИ, ЯКІ ДОСЯГЛИ ПОХИЛОГО ВІКУ

«Шануй батька твого і матір твою». Діти зобов'язані шанувати своїх батьків усе життя. Якщо батьки похилого віку і слабкі, діти повинні виявляти до них любов і повагу, яких ті потребують. Нехай вчинки дітей вирізняються благородством, рішучістю, навіть коли для цього вимагається самозречення, аби тільки батьки не зазнали тривоги й неспокою¹...

Виховуйте дітей таким чином, щоб вони ніжно любили батька й матір, піклувалися про них. Діти, опікуйтеся батьками, бо ніхто інший не здатний робити для них маленькі справи доброти так, як це зробите ви. Використовуйте свої дорогоцінні можливості, щоб сіяти насіння добра¹.

Ми у вічному боргу перед своїми батьками. Наша любов один до одного не вимірюється ані роками, ані відстанню, наша відповідальність ніколи не знімається з нас².

Діти завжди повинні пам'ятати про те, що навіть у найідеальніших умовах батьки, що досягли похилого віку, мають мало радості та втіхи. Що ще може більше засмутити їхні серця, як не брак уваги з боку дітей? Який гріх дітей може бути більший за той, коли вони завдають горя старим і немічним батькам?³

Робіть життєву дорогу приємною і рівною. Після того як діти досягнуть зрілого віку і забезпечать своїх батьків житлом та всім необхідним, деякі з них вважають свій обов'язок щодо батьків виконаним. Забезпечуючи їх їжею і дахом над головою, вони не виявляють до них любові й співчуття. У похилому віці батьки мають особливу потребу в любові та співчутті, та діти безсердечно позбавляють їх своєї уваги. Проте не існує таких хвилин у житті, коли діти могли б ставитися до своїх батьків без поваги та любові. Поки батьки живі, діти з радістю мають виявляти до них шану й повагу. Наскільки це можливо, вони повинні вносити в життя стареньких батьків радість і сонячне світло. Робіть

дорогу батьків на схилі життя приємною і рівною. Немає кращої рекомендації в цьому світі, ніж та, коли дитина шанує власних батьків; немає кращого запису в небесних книгах, як запис про любов і повагу до батька й матері⁴.

Невдячність до батьків. Чи можливо, щоб діти стали настільки байдужими до потреб батька й матері, що не намагалися б усунути всі причини їхнього смутку; коли це в їхніх силах, доглядати за батьками з невтомною турботою і відданістю? Чи можливо таке, щоб діти не бажали зробити останні дні своїх батьків найкращими днями?

Як може син або донька покинути батька чи матір на чужих людей, котрі піклувалися б про них? Навіть якщо матір була невіруючою і мала тяжкий характер, то й це не звільняє дитину від обов'язку опікуватися нею; цей обов'язок покладений на неї Богом⁵.

Деякі батьки самі винні в тому, що їх не поважають. Якщо батьки змалку дозволяють своїй дитині виявляти до них неповагу, горорити з роздратуванням і навіть різко, то пізніше зберуть страшний урожай. Якщо батьки не вимагають від дітей негайного і цілковитого послуху, вони неправильно формують їхні характери. Такі батьки готують своїх дітей до того, що ті зневажатимуть їх у похилому віці, завдаватимуть болю й смутку тоді, коли вони знаходитимуться на краю могили. Нехай благодать Христа змінить серця та характери дітей⁶.

Не платіть злом несправедливим батькам. Хтось сказав: «Я завжди ненавидів свою матір, а вона ненавиділа мене». Ці слова залишаються в небесних книгах, будуть відкриті й прочитані в день суду, коли кожний буде давати звіт за свої вчинки.

Дітям можливо здається, що в дитинстві з ними поводитися надто суворо. Але чи зможуть вони зростати в благодаті та пізнанні Христа, стати відображенням Його образу, якщо плекатимуть дух помсти щодо власних батьків, особливо коли вони стали старими і немічними? Чи не повинна саме ця безпорадність батьків викликати в серцях дітей почуття любові? Чи не викличуть потреби старого батька й матері благородних почуттів у серці і чи не будуть діти, завдяки благодаті Христа, ставитися до батьків з повагою і доброзичливістю? О, не дозволяйте серцю ставати твердим як сталь щодо батька й матері! Як може донька, назива-

ючись християнкою, відчувати ненависть до матері, особливо коли вона хвора і стара? Нехай же доброта і любов — запашні плоди християнського життя, — знайдуть своє місце у серцях дітей, змінять їхнє ставлення до батьків⁷.

Терпеливо переносьте слабкості. Особливо страшною є думка про дитину, котра ненавидить свою матір — стару, слабку, немічну, яка переживає період так званого другого дитинства. Як терпляче і ласкаво повинні тоді ставитися діти до матері! Говорити лише ніжні слова, які не викликають душевного занепокоєння. Справжній християнин ніколи не буде жорстоким; ніколи, за жодних обставин не буде нехтувати батьком і матір'ю, бо пам'ятатиме про заповідь: *«Шануй батька твого і матір твою...»*. Бог сказав: *«Перед лицем сивого вставай і шануй лице старця» (Левит 19:32)...*

Діти, нехай ваші батьки, немічні та не здатні піклуватися про себе, проведуть свої останні дні в спокої, мирі й любові. Заради Христа, нехай вони чують від вас лише слова доброти, любові, милості та прощення. Ви жадаєте, щоб Господь любив вас, виявляв до вас милість і прощав на ложі хвороби, то ж чи будете ви поводитися з іншими так, як бажаєте, щоб поводитися з вами?⁸

Божий план опіки над людьми похилого віку. Не забувайте про необхідність догляду за нашими старенькими братами і сестрами, які не мають сімей. Що можна зробити для них? У світлі, посланому мені від Бога, я закликаю вас створювати організації догляду за людьми похилого віку, але збирати їх усіх під одним дахом не є найкращим методом. Не слід також відсилати їх з дому, аби ними опікувалися інші. Кожна сім'я сама повинна піклуватися про своїх рідних похилого віку. Якщо це неможливо, тоді цю справу виконує Церква, — це її обов'язок і перевага. Усі, хто має дух Христа, будуть ставитися до немічних і старших людей з особливою повагою і ніжністю⁹.

Перевага, котра приносить задоволення і радість. Усвідомлення того, що діти служать для добра батьків, дає їм задоволення впродовж усього життя і принесе особливу радість тоді, коли вони самі потребуватимуть співчуття й любові. Для тих, чий серця сповнені любові, буде неоцінимою перевагою зробити дорогу батьків на схилі їхнього життя приємною і рівною. Діти радітимуть від того, що приносять спокій і втіху улюбленим батькам в ос-

танні дні їхнього життя. Поводитися по-іншому, відмовляючи німецьким старим людям у служінні любові синів і дочок, — означає наповнювати свою душу докорами сумління, а дні свого життя жалем, якщо тільки наші серця не остаточно стали твердими й холодними, як камінь¹⁰.

¹ Рукопис 18. 1891.

² Рев'ю енд Геральд. 1892. 15 листопада.

³ Там же.

⁴ Там же.

⁵ Там же.

⁶ Рукопис 18. 1891.

⁷ Там же.

⁸ Там же.

⁹ Свідощва для Церкви. Т.6. С.272.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1892. 15 листопада.

Частина XIII

Використання грошей

Розділ 60

БОЖІ УПРАВИТЕЛІ

Боже право на власність. В основі ділової християнської етики і справжнього успіху лежить визнання Божого права на власність. Той, Котрий створив усе, є справжнім Господарем. Ми — Його управителі. Усе, що маємо, довірено нам Богом, аби ми могли користатися ним згідно з Його вказівками. Цей обов'язок покладений на всіх людей і стосується всіх сфер людської діяльності. Визнаємо це чи ні, але ми — управителі, котрих Бог наділив талантами і здібностями, поставив виконувати призначену Ним у світі роботу¹.

Гроші не є нашою власністю. Будинки і землі, картини і мебелі, одяг і предмети розкоші — усе це належить не нам. Ми лише мандрівники і подорожні на цій землі. Ми отримуємо як дар усе те, що необхідне для нашого здоров'я і життя...

Земні благословення дані нам ніби в позику, щоб випробувати нас, дізнатись, чи можна нам довірити вічні скарби. Якщо витримаємо Божу перевірку, отримаємо спадщину, яка належатиме нам, — славу, честь і безсмертя².

Ми маємо дати звіт. Якщо б наш народ вкладав у справу Божу гроші, довірені йому, зокрема ту частину, яка витрачається на егоїстичні задоволення, ідолопоклонство, то він зібрав би для себе скарби на небесах і виконав саме ту роботу, якої потребує Бог. Але подібно до багатого із притчі, чимало християн живе в розкошах. Гроші, які Бог довірив їм у позику, щоб вони використовували їх для прославлення Його імені, ці люди кидають на вітер. Вони не замислюються над тим, що їм доведеться дати звіт перед Богом. Їх не турбує думка, що незабаром надійде день розплати, коли кожному доведеться дати звіт за своє управління³.

Постійно пам'ятайте: на суді вам буде пред'явлений рахунок, доведеться показати, як ви витрачали Божі кошти. Ми багато витрачаємо на самозадоволення, потурання своїм примхам, що

не приносить жодної користі, а тільки шкоду. Якщо усвідомимо, що Бог є Подателем усього доброго, що гроші належать Йому, то ми витратимо їх розумно, за Його святою волею. Світ з його звичаями та правилами не буде для нас мірилом, не виникне бажання пристосовуватись до його звичаїв; ми не дозволимо, щоб наші бажання керували нами⁴.

Ми будемо використовувати гроші так, що вони стануть засобом для духовного вдосконалення, якщо розглядатимемо їх як священну довіру. Не марнуйте грошей для вдоволення власної пихи, марнославства, апетиту чи пристрастей⁵.

Мені було показано, що ангел, котрий веде записи, старанно відмічає кожний дар, принесений Богові до Його скарбниці; Господь бачить кожну копійку, посвячену на Його справу, а також те, з яким духом приносяться дари: щиросердно чи вимушено. Реєструються і мотиви, що спонукають людину жертвувати⁶.

Систематичні пожертвування сім'ї. *«Нехай кожний з вас відкладає в себе і зберігає, скільки дозволяє йому достаток» (1Кор. 16:2).* Кожний член сім'ї, від найстаршого до наймолодшого, може взяти участь у цій благородній справі.

План систематичної благодійності* стане для кожної сім'ї захистом від спокуси витратити гроші на непотрібні речі; особливо це буде благословенням для багатих людей — збереже їх від марнотратства.

Щотижня всі члени сім'ї повинні згадувати про Божі вимоги і повністю виконувати їх; і коли вони відмовляють собі в зайвому, непотрібному, щоб покласти гроші до скарбниці, тоді цінний урок відданості славі Божій знаходить своє місце в серці. Раз на тиждень кожний з нас зустрічається віч-на-віч зі справами минулого тижня, з тим прибутком, який він міг би отримати, якби був заощадливішим, і з коштами, втраченими через потурання своїм примхам. Наше сумління, так би мовити, пробуджується перед Богом і або схвалює, або засуджує нас. Якщо ви хочете зберегти душевний спокій і отримати Боже схвалення, то повинні їсти, пити й одягатися так, щоб це було для Його слави⁷.

*Такого звичаю дотримувались члени ранньої Церкви, котрі з першого дня тижня відкладали свої десятини та пожертвування. (*Упорядники*).

Божі вимоги — на першому місці. Божі вимоги мають стояти на першому місці. Ми не виконуємо Його волю, присвячуючи Йому те, що залишилося від нашого заробітку після того, як всі наші уявні потреби були задоволені. Перш ніж витратити якусь частину нашого заробітку, ми повинні відділити і віддати Богові ту частку, яку Він вимагає. У старозавітний час на жертівниках спалювали жертви подяки, вказуючи цим на вічний борг людини перед Богом. Якщо ми маємо успіх у світських справах, то це лише тому, що Бог благословляє нас. Частку прибутку віддавайте бідним, а більшу частину — на Божу справу. Якщо віддамо Богові те, що Він вимагає від нас, то залишок буде освячений і отримає благословення, коли ми будемо ним користуватися. Але якщо людина обкрадає Бога, утримуючи те, що Він вимагає, тоді Боже прокляття лежатиме на всьому⁸.

Пам'ятайте про нужденних і вбогих. Якщо хочемо своїми характерами уподібнитися до Христа, то повинні позбутися самолюбства. Виконуючи справу, яку Він нам довірив, віддавайте Богові кожен часточку ваших коштів, які можете заощадити. Ми довідуємося про злидні й потреби інших родин — нещасних і страждених, яким необхідна допомога. Ми дуже мало знаємо про страждання людей навколо нас; але якщо маєте змогу, будьте готові надати негайну допомогу тим, хто опинився у скрутних обставинах⁹.

Марнотратність та придбання предметів розкоші часто не дають змоги забезпечити вбогих їжею та одягом. Кошти витрачаються на те, щоб задовольнити власну гордість в одязі чи будинках, меблях чи прикрасах; натомість вони могли б дати полегшення багатьом нещасним родинам. Божі управителі, служіть нужденним!¹⁰

Божі ліки від егоїзму і жадібності. Жертвування — плід самозречення — це чудова допомога тому, хто дає. Воно навчає нас досконаліше розуміти діяльність Того, Хто ходив і чинив добро, полегшуючи страждання й задовольняючи потреби вбогих¹¹. Постійна жертвна добродійність — Божі ліки від гріхів егоїзму та жадібності, що роз'їдають душу. Бог встановив систему благодійності з метою підтримки Його справи й полегшення життя страждених і нужденних. Він постановив, щоб жертвенність стала звичкою, протистояла небезпечному і підступному

гріху скнарості. Постійне жертвування завдає нищівного удару жадібності. Систематична доброчинність передбачена Богом, щоб забрати скарби від скнари та посвятити їх Господеві, Котрому вони належать...

Виконання Божого плану систематичної доброчинності робить людину щедрішою і кращою. Якщо багатство примножується, то навіть побожні люди можуть прив'язатися до нього своїм серцем, і чим більше вони матимуть, тим менше віддаватимуть до скарбниці Господньої.

Так, багатство робить людей егоїстами, а накопичення скарбів — сприятливий ґрунт для розвитку скупості; ці пороки набирають сили, якщо їм відводити постійне місце в житті. Богові відома ця небезпека, і тому Він посилає засоби, які можуть вберегти нас від загибелі. Господь вимагає постійної доброчинності, щоб сила звички робити добро пододала протилежну звичку — скнарість¹².

¹ Виховання. С.137.

² Лист 8. 1889.

³ Лист 21. 1898.

⁴ Лист 8. 1889.

⁵ Там же.

⁶ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.518-519.

⁷ Там же. Т.3. С.412.

⁸ Там же. Т.4. С.477.

⁹ Рукопис 25. 1894.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1896. 8 грудня.

¹¹ Порадник для молоді. 1907. 10 вересня.

¹² Свідоцтва для Церкви. Т.3. С.548.

ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ СІМЕЙНИХ ФІНАНСІВ

Гроші — благословення або прокляття. Гроші не обов'язково можуть бути прокляттям. Вони мають велике значення, бо якщо їх правильно використовувати, то принесуть користь у справах і стануть благословенням для тих, хто бідніший за нас. Але марнотратність і нерозумне використання... роблять гроші пасткою для того, хто ними користується. Хто витрачає кошти задля задоволення гордошів і честолюбства, робить їх прокляттям, а не благословенням. Гроші постійно випробовують наші серця. Хто прагне придбати більше, ніж цього вимагають його реальні потреби, повинен шукати мудрості та благодаті, щоб пізнати власне серце й старанно берегти його, аби не створювати собі уявних потреб і таким чином не стати невірним управителем, марно витрачаючи довірений Господом капітал.

Якщо ми любимо Бога понад усе, то все дочасне посідає в нашому серці лише те місце, яке йому належить. Коли ми покірно й щиро шукатимемо знання, яке зробить нас здатними правильно використовувати майно, дане Господом, то отримаємо мудрість згори. Якщо людина прислухається до бажань власного серця, плекає думку про те, що гроші можуть принести щастя без Божого благословення, тоді гроші перетворюються на тирана, який поневолює людину. Вона починає покладатися на них, шанувати їх і поклонятися як ідолу. На жертівник цього ідола покладається честь, істина, справедливість і праведність. Повеління Божого Слова відкидаються, а світські звичаї та правила, запроваджені царем, що зветься мамона, стають панівною силою!

Власний будинок — гарантія безпеки. Якби люди постійно дотримувалися законів, даних Богом, то наскільки змінився б стан світу в моральному, духовному й матеріальному плані. Егоїзм і зарозумілість не виявляли б себе, як це трапляється тепер, але кожний з ніжністю піклувався би про щастя й добробут інших...

Убогіші верстви суспільства не перебували би під залізною п'ятою гнобителів-багатіїв; люди не були би поневоленими настільки, щоб інші думали й складали плани замість них як у матеріальних, так і в духовних питаннях, але були би незалежними в своїх міркуваннях і діях.

Усвідомлення того, що людина є власником, володіє, наприклад, будинком, мало б викликати палке бажання вдосконалювати себе, вчитися мистецтву планування, виявляти винахідливість. В такому разі діти привчалися б до працьовитості та ощадливості, інтелект їх ставав би набагато вищим. Тоді люди почували б себе людьми, а не рабами, могли би повернути собі втрачене почуття гідності й моральної незалежності².

Переконуйте віруючих залишати міста й оселятись у сільській місцевості, де вони зможуть придбати невеличку ділянку землі, влаштувати домівку собі й дітям³.

Будьте обережні з продажем будинків. Деякі бідні люди пишуть до мене, щоб отримати пораду з приводу того, чи повинні вони продавати свої будинки й віддавати виручені гроші на Божу справу. Вони говорять, що заклики до пожертвування хвилюють їхні душі й вони бажають зробити щось для Господа, Котрий зробив для них усе. Таким я хочу сказати: не обов'язково продавати свої невеликі будиночки вже зараз; лише прийдіть до Бога. Господь неодмінно почує ваші щирі молитви, в яких ви просите мудрості, щоб зрозуміти свій обов'язок⁴.

Бог не закликає нині Свій народ продавати будинки, які потрібні для житла, але якщо ті, що мають добробут, не почують Його голосу, не відокремляться від світу і не жертвуватимуть для Бога, то Він пройде повз них і покличе тих, котрі бажають зробити для Ісуса все, — навіть продати свої будинки, якщо цього вимагатимуть потреби Божої справи⁵.

Незалежність, гідна похвали. Існує незалежність, що гідна похвали. Бажання носити свої тягарі та не їсти чужого хліба є добрим бажанням. Бажання бути самостійним викликане благородними прагненнями. Виховуйте у собі працьовитість й ощадливість⁶.

Планування бюджету. Чимало людей не навчилися планувати свої витрати так, щоб не виходити за межі прибутку. Вони не вчаться пристосовуватися до обставин і постійно позичають гро-

ші, поки не потрапляють у борги настільки, що занепадають духом і розчаровуються⁷.

Ведіть записи видатків. Схильність догоджати собі в усьому, а також відсутність почуття міри та недосвідченість дружини й матері постійно виснажують сімейну скарбницю. Водночас господиня думає, нібито робить усе найкращим чином, бо не була навчена обмежувати свої бажання і забаганки дітей, не опанувала мистецтвом раціонального ведення домашнього господарства. Тому для утримання деяких сімей іноді потрібно вдвічі більше коштів, ніж для інших сімей, які налічують таку саму кількість членів.

Нехай усі навчаться робити підрахунки. Дехто нехтує цією справою, вважаючи її несуттєвою, але це не так. Необхідно вести точний запис усіх видатків⁸.

Зло марнотратства. Господь показав мені, до якого зла може призвести звичка марнувати гроші, аби я могла переконати батьків привчати своїх дітей до суворої економії. Навчайте їх, що кошти, витрачені на те, без чого можна обійтись, витрачені надаремно⁹.

Коли ви схильні до марнотратства, рішуче намагайтеся позбутися цієї звички. Якщо не зробите цього, то станете банкрутом для вічності. Навички ощадливості, працьовитості та поміркованості є кращим скарбом для ваших дітей, ніж багатий посаг.

Ми є мандрівниками і подорожніми на землі. Тож не будемо марнувати кошти на задоволення забаганок, які не до вподоби Богові. Гідно представляйте свою віру, обмежуючи бажання¹⁰.

Докір батькам-марнотратцям. Ви не знаєте, як ощадливо використовувати гроші і не вчитеся узгоджувати свої бажання з прибутками... Ви прагнете грошей, аби розтринькувати їх як заманеться. Така наука і приклад стали прокляттям для ваших дітей. Як мало їх цікавлять принципи! Вони все частіше забувають про Бога, все менше бояться викликати Його гнів, стають дедалі нетерпимішими до обмежень. Чим легше здобуваються гроші, тим менше вдячності до Бога відчуває людина¹¹.

Родині, яка живе не за своїми достатками. Стережіться, щоб ваші видатки не перевищували прибутків. Обмежуйте свої бажання!

Шкода, що у витрачанні коштів ваша дружина подібна до вас, тому й не може бути вашою помічницею, щоб планувати

дрібні витрати, запобігаючи більшим. У вашій сім'ї постійно здійснюються витрати, в яких немає жодної необхідності. Вашій дружині подобається одягати дітей невідповідно до своїх достатків, а це формує їхні смаки та звички, робить їх марнославними й пихатими. Якби ви засвоїли урок ощадливості та побачили небезпеку для себе, своїх дітей і для справи Божої у марнуванні коштів, то набули би досвіду, необхідного для вдосконалення християнського характеру. Якщо ви не матимете такого досвіду, ваші діти отримають неправильне виховання на все життя...

Я не закликаю вас накопичувати гроші — це було б важко для вас, але раджу обом витратити гроші обережно; нехай ваш щоденний приклад буде для дітей уроком поміркованості, самовідданості й ощадливості. Вони мають потребу у вихованні словом і прикладом¹².

Ощадлива сім'я. Мені було показано, що ви, брате мій і сестро моя, повинні багато чому навчитися. Ви живете невідповідно до своїх достатків. Ви не вчитесь ощадливості. Хоча заробляєте багато, проте не знаєте, як витратити гроші, щоб їх вистачило надовго. Ви покладаєтесь на свій смак і апетит, але не на розважливості. Часом витрачаєте кошти на таку їжу, якої не можуть собі дозволити ваші брати. Гроші зникають з вашої кишені дуже швидко... Вам обом необхідно засвоїти науку ощадливості¹³.

Батьки повинні навчитися жити за своїми достатками. Словом і прикладом вони мають навчати своїх дітей самозреченню. Обмежуйте свої бажання, робіть їх скромними, аби знайшовся час для інтелектуального вдосконалення й піднесення духовної культури¹⁴.

Догодження не є виявом любові. Не привчайте дітей думати, що ваша любов до них повинна виявлятися у догоджанні їхній зарозумілості, марнотратству та бажанню похизуватися перед іншими. Нині не час придумувати способи витрачання грошей. Використовуйте свою винахідливість, щоб жити більш ощадно¹⁵.

Ощадливість поєднується зі щедрістю. Природною властивістю сучасної молоді є зневажливе ставлення до ощадливості, яку вони вважають скнарністю й обмеженістю. Проте ощадливість поєднується з широкими ліберальними поглядами і думками. Не може бути справжньої щедрості там, де її не виявляють насправ-

ді. Нехай же ніхто не вважає, що вчитися ощадливості принизливо; навпаки, треба знаходити якнайкраще застосування навіть крихтам¹⁶.

Інша крайність — нерозумна економність. Ми не виявляємо шанни до Бога, коли нехтуємо власним здоров'ям або завдаємо йому шкоди, внаслідок чого стаємо непридатними для служіння Йому. Турбота про здоров'я, забезпечення родини смачною і поживною їжею — це першорядні обов'язки голови сім'ї. Краще мати недорогий одяг і меблі, ніж обмежувати себе в харчуванні.

Деякі господарі заощаджують на харчуванні сім'ї, аби влаштувати багатий прийом для гостей. Це нерозумно. Гостей приймайте просто, натомість потребам сім'ї приділяйте найбільшу увагу.

Нерозумна економність і штучно надумані звичаї часто перешкоджають виявити гостинність там, де вона необхідна і може принести благословення. Сім'ю необхідно забезпечити продуктами так, щоб можна було прийняти несподіваного гостя, не обтяжуючи господиню дому додатковими приготуваннями¹⁷.

Економність ніколи не повинна призводити до того, щоб харчування стало мізерним і бідним. Передусім діти-учні повинні мати здорову їжу в достатній кількості. Але нехай ті, що готують їжу, збирають і залишки, аби *"нічого не пропало"* (Йоан 6:12) надаремно¹⁸. Економність відрізняється від скнарості; витрачайте кошти розумно, оскільки на нас чекає велика робота¹⁹.

Подбайте про вигоди, аби полегшити працю дружини. Сім'я брата Е. живе за принципом найсуворішої економії... Брат Е. свідомо вирішив не будувати зручного сараю на дрова і навіть кухні для своєї великої сім'ї, бо не вважав за слушне витратити гроші для особистої вигоди в той час, як справа Божа потребує коштів для просування вперед. Я намагалася пояснити йому: для здоров'я і морального добробуту дітей необхідно, щоб він зробив свою домівку затишним місцем і передбачив зручності для полегшення праці своєї дружини²⁰.

Гроші на особисті витрати дружини. Допмагайте одне одному, не вважайте за благо міцно тримати в руці гаманець, відмовляючи дружині в коштах²¹.

Щотижня давайте дружині певну суму грошей, дозволяючи робити з ними все, що їй до вподоби. Ви не даєте їй змоги вияви-

ти свій такт і смак лише тому, що не маєте справжнього уявлення про становище дружини в родині. Ваша дружина має чудове, урівноважене мислення²².

Частину ваших грошей віддавайте дружині. Нехай вони будуть її особистими грошима, аби вона могла витратити їх так, як їй заманеться. Дозволяйте їй витратити кошти, які сама заробила, як вона вважає за потрібне. Якщо виділяти їй певну суму грошей, якими вона може розпоряджатися, не зазнаючи при цьому критики, то це позбавить її великого тягара, що пригнічував її свідомість²³.

Шукайте зручності і здоров'я. Брат П. не витрачає коштів розсудливо. Бажання та думки його дітей справляють на нього більший вплив, ніж здоровий глузд. Він не провадить необхідного обліку коштів, що потрапляють до його рук, не витрачає їх обачливо на придбання лише необхідних речей, від яких залежить здоров'я. Вся сім'я повинна вдосконалюватися в цьому напрямі. Родина потребує багато чого для вигоди і комфорту. Відсутність належного ладу й системи ведення сімейних справ призводить до згубних наслідків і великих втрат²⁴. Ми не можемо зробити своє серце чистим і святим, зодягаючись у лахміття або позбавляючи свою родину всього того, що створює затишок і зручності²⁵.

Бог не вимагає, щоб Його народ позбавляв себе найнеобхіднішого для здоров'я та зручності, але не схвалює екстравагантності, безвідповідального використання коштів і бажання похизуватися перед іншими людьми²⁶.

Вчіться приберегти і розумно витратити. Ви маєте знати, коли слід приберегти, а коли витратити гроші. Ми не зможемо бути послідовниками Христа, якщо не зречемося власного «я» та не візьмемо свій хрест... Будьте чесні в розрахунках з іншими; інколи варто підібрати спущені петлі светра, щось заштопати, обв'язати обтріпаний край одягу, але знати, що це можна назвати своєю власністю. Підраховуйте всі витрати, навіть найдрібніші, для власного задоволення. Подивіться, що було витрачено на те, аби лише задовольнити смаки, догодити примхам нездорового апетиту. Гроші, витрачені на делікатеси, які не дають користі, могли би бути використані на те, щоб додати вашій домівці комфорту і зручності. Не будьте скнарами, але разом з

тим будьте чесними щодо себе і своїх братів. Скарність — це неправильне використання Божих щедрот. Марнотратність — зловживання Божими щедротами. Дрібні витрати, про які, на вашу думку, не варто й згадувати, стають в кінцевому результаті значними сумами²⁷.

Покірне серце перебуватиме під Божим керівництвом. Немає необхідності тут визначати, яким чином виявляти ощадливість у кожному конкретному випадку. Ті, котрі повністю підкорили свої серця Богові, обрали Його Слово своїм дороговказом, знатимуть, як поводитися в різних обставинах життя. Вони навчаються від Ісуса — «тихого і серцем покірного» (Матв. 11:29), виховуючи в собі покірність Христову, і зачиняють двері перед численними спокусами²⁸.

¹ Лист 8. 1889.

² Історичні нариси про зарубіжні місії адвентистів сьомого дня. С.165-166.

³ Бюлетень Генеральної Конференції. 1903. 6 квітня.

⁴ Свідчення для Церкви. Т.5. С.734.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1884. 16 вересня.

⁶ Свідчення для Церкви. Т.2. С.308.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1893. 19 грудня.

⁸ Працівники Євангелія. С.460.

⁹ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.63.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1903. 24 грудня.

¹¹ Лист 8. 1889.

¹² Лист 23. 1888.

¹³ Свідчення для Церкви. Т.2. С.431-432.

¹⁴ Рев'ю енд Геральд. 1890. 24 червня.

¹⁵ Свідчення для Церкви. Т.6. С.451.

¹⁶ Там же. Т.5. С.400.

¹⁷ Служіння зцілення. С.322.

¹⁸ Свідчення для Церкви. Т.6. С.209.

¹⁹ Лист 151. 1899.

²⁰ Лист 9. 1888.

²¹ Лист 65. 1904.

²² Лист 47. 1904.

²³ Лист 157. 1903.

²⁴ Свідчення для Церкви. Т.2. С.699.

²⁵ Рев'ю енд Геральд. 1882. 16 травня.

²⁶ Там же. 1893. 19 грудня.

²⁷ Лист 11. 1888.

²⁸ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.63.

ПРИВЧАЙТЕ СЕБЕ ДО ОЩАДЛИВОСТІ

«Зберіть куски, що залишилися» (Йоан 6:12). Одного разу Христос виклав Своїм учням урок ошадливості, на який зверніть серйозну увагу. Він здійснив чудо, щоб нагодувати тисячі голодних людей, які слухали Його науку. Однак після того як усі попоїли і наситилися, Він не дозволив їм викинути рештки. Той, Котрий міг нагодувати величезну кількість зголоднілих людей Своєю божественною силою, наказав учням зібрати те, що залишилося, аби нічого не пропало. Цей урок корисний не лише для тих, що жили за часів Христа, а й для нас з вами. Син Божий піклується про потреби нашого дочасного життя. Він не знехтував залишками трапези, хоча міг би влаштувати таку щоразу, коли б тільки забажав¹.

Повчання Ісуса Христа запроваджуйте у кожен галузь практичного життя. Ошадливість необхідна в усьому. Збирайте залишки, щоб нічого не пропало.

Існує релігія, яка не зворушує серця і тому стає словесною формою. Її принципи не втілюються в практичне життя. Релігійний обов'язок і людська розсудливість у ділових питаннях пов'язані між собою².

Вчіться у Христа самовідданості. Щоб пізнати розчарування і випробування, лиха, які випадають на долю людей, Христос випив до дна чашу горя й приниження. Він пройшов шляхом, яким закликає йти Своїх послідовників. Ісус говорить їм: *«Якщо хто хоче йти за Мною, хай зречеться самого себе, візьме хрест свій і йде за Мною» (Матв. 16:24).* Але ті, що називають себе християнами, не завжди готові виявити самовідданість, до якої закликає Спаситель. Вони не бажають обмежувати свої примхи і бажання, щоб залишилося більше для Господа. Не один з них говорить: *«Смаки моєї сім'ї вимагають великих витрат, і це дорого мені коштує».* Таким людям необхідно засвоїти уроки ошадливості, викладені Христом...

Усі зазнають спокуси задовольняти власні егоїстичні, безглузді бажання, але пам'ятаймо про те, що Господь життя і слави прийшов у цей світ, аби навчити людей науки самозречення³.

Ті, котрі не живуть для себе, не витратять своїх грошей, задовольняючи свої уявні бажання й забезпечуючи себе непотрібними зручностями, але пам'ятатимуть, як послідовники Христа, що існують інші люди, котрі мають потребу в їжі та одязі⁴.

Економити, щоб допомагати Божій справі. Можна було би багато чого сказати молоді про дану їй перевагу допомагати справі Божій завдяки засвоєнню науки ощадливості й самозречення. Дехто вважає, що може дозволити собі то одне, то друге задоволення, і тому, привчаючи себе жити на широку ногу, марнує увесь свій прибуток. Бог бажає, аби ми в цьому плані поводитись розумно. Ми грішимо проти самих себе, коли думаємо лише про задоволення власних потреб у їжі та одязі. Бог ставить перед нами вищу мету. Коли захочемо залишити свої егоїстичні бажання і віддамо всі сили нашого серця і розуму на служіння Божій справі, то небеса співпрацюватимуть з нами, роблячи нас благословенням для людей.

Працьовитий та економний юнак, навіть якщо він бідний, зможе заощадити гроші на Божу справу⁵.

Коли приходить спокуса робити непотрібні витрати. Коли зустрічаєтеся зі спокусою витратити гроші на казна-що, згадайте про самозречення і самопожертву Христа задля спасіння грішника. Навчайте дітей самозреченню й самоопануванню. Причина, чому так багато служителів зазнають труднощів у фінансових справах, полягає в тому, що вони не приборкують своїх смаків, бажань і прагнення... Причина, чому так багато людей стають банкрутами або вдаються до шахрайства, привласнюючи чужі кошти, криється в тому, що вони намагаються задовольнити екстравагантні запити своєї дружини і дітей. З якою старанністю, за допомогою повчання і прикладу батьки й матері повинні навчати своїх дітей ощадливості!⁶

Я хочу, щоб усі зрозуміли: розтринькувати гроші, які належать Господеві, на задоволення удаваних потреб, є тяжким гріхом. Витрачання, на перший погляд, незначних коштів може створити цілий ланцюг обставин, які можуть вплинути на вічність. Коли засідатиме Суд і розкриються книги, вам буде пока-

зано втрачене добро. Ви могли зберегти його, якби приборегли крихти й не марнували великих сум на свої егоїстичні цілі⁷.

Ведіть облік копійкам. Не розтринькуйте навіть дрібних грошей на придбання непотрібних речей. Вам, можливо, здається, що ці невеликі суми — дрібниця, проте з численних дрібних сум складаються великі. Ми не зможемо виправдати себе за кошти, витрачені нами на непотрібні речі та догоджання своєму «я». Різноманітні форми бідності зустрічаються на кожному кроці, й Бог закликає нас полегшувати страждання людей всіма можливими шляхами.

Господь бажає, аби Його народ був розважливим і дбайливим. Він хоче, щоб люди вчилися ощадливості і нічого не витрачали даремно⁸.

Сума, щоденно витрачена на непотрібні речі з думкою: «Це тільки п'ять копійок» або «Це лише десять копійок», здається дуже малою, але помножте ці дрібні суми на кількість днів у році, а потім на кількість років — і цифри видаватимуться майже неймовірними⁹.

Не змагайтеся із сусідами, які потурають моді. Недобре удавати зі себе багатія або щось на зразок цього, коли ми насправді є скромними послідовниками лагідного і покірного Спасителя. Нас не повинно хвилювати те, що наші сусіди будують або умеблюють свої будинки так, як нам цього не личить робити. Як дивиться Ісус на наші егоїстичні турботи — потурати своєму апетитові, догоджати гостям або задовольняти інші примхи? Прагнути до показного й дозволяти робити це дітям — небезпечна пастка¹⁰.

Особистий досвід Е. Уайт. Коли мені було лише 12 років, я вже знала, що таке ощадливість. Разом зі сестрою ми навчилися певного ремесла і, хоча заробляли тільки 25 центів на день, з цієї суми могли дещо заощадити на місійну справу. Ми потроху відкладали гроші й, нарешті, у нас назбиралось 30 доларів. І коли почули вістку про скорий прихід Господа разом зі закликом про потребу в працівниках і коштах, ми вважали великою перевагою передати ці 30 доларів батькові з проханням купити на них Євангельські трактати і брошури, щоб оповістити людей, які ще перебували в темряві...

За їх зароблені нами гроші ми з сестрою забезпечували себе одягом. Віддаючи їх матері, ми казали: «Розрахуй витрати так, щоб

після придбання нам одягу ще щось залишилося на місійну справу». Вона так і робила, підтримуючи в нас місіонерський дух¹¹.

Принцип економності. Якщо ви готові відгукнутися на заклик жертвувати свої кошти для підтримки Божої справи й допомоги страждальцям і нужденним, то не будете виявляти небалості, безладності й неорганізованості у своїх ділових справах. Такі люди завжди дбають, аби їхні витрати не перевищували прибутків. Вони дотримуються принципу економності, усвідомлюючи: їхній обов'язок — заощаджувати кошти, щоб мати, що давати¹².

¹ Свідощтва для Церкви. Т.4. С.572-573.

² Рукопис 31. 1897.

³ Лист 4а. 1902.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1894. 21 серпня.

⁵ Порадник для молоді. 1907. 10 вересня.

⁶ Лист 11. 1888.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1891. 11 серпня.

⁸ Лист 21. 1898.

⁹ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.63.

¹⁰ Лист 8. 1889.

¹¹ Порадник для молоді. 1907. 10 вересня.

¹² Свідощтва для Церкви. Т.4. С. 573.

ВЧИТЬ ДІТЕЙ ЗАРОБЛЯТИ І ВИТРАЧАТИ ГРОШІ

Привчайте дітей до простого, невибагливого життя. Батьки повинні виховувати і привчати дітей до самоопанування і самозречення. Постійно нагадуйте їм про те, що їхній обов'язок — виявляти послух до Слова Божого і жити для служіння Ісусові. Привчайте дітей до простоти в житті, уникаючи дорогого вбрання, вишуканої їжі, модних будинків і меблів¹.

Молодь повинна дбайливо ставитися до сімейних фінансів. Дітей з ранніх років доцільно вчити читати, писати, засвоювати цифри, вміти рахувати. Вони можуть крок за кроком іти вперед, удосконалюючи свої знання. Але найперше дітей необхідно навчити, що початком мудрості є страх Господній². Неправильне уявлення про використання грошей створює для молоді чимало небезпек. Не розбещуйте їх грошима, ніби існує невичерпний запас, з якого можна задовольняти всі свої уявні потреби. Сприймайте гроші як дар, довірений нам Богом для виконання Його справи, — збудування Божого Царства. Нехай молодь навчиться обмежувати власні бажання³.

Зменшуйте свої потреби, особливо якщо ваші сімейні ресурси обмежені. Ваші бажання повинні узгоджуватися з тими коштами, якими володіють батьки. Господь визнає і схвалить вашу безкорисливість... Будьте вірними в малому, тоді вам не загрожуватиме небезпека знехтувати великими обов'язками. Слово Боже говорить: «*Вірний у малому, і у великому вірний*» (Матв.25:23)⁴.

Навчайте молодь цінувати гроші. Гроші, що дістаються молодим без серйозних зусиль з їхнього боку, не цінуватимуться. Дехто змушений заробляти гроші тяжкою працею і терпіти нестатки; і все ж у набагато безпечнішому становищі знаходяться ті молоді люди, котрі знають, звідки беруться гроші на їхні витрати, скільки коштує їхній одяг та їжа і чого варто придбати дім!

Існує чимало способів, за допомогою яких діти можуть самі заробляти гроші й приносити жертву подяки Ісусові, Котрий віддав за них Своє життя... Навчіть дітей, що зароблені ними кошти — не їхня власність, котру можна витратити, як підказує недосвідчений розум. Гроші слід використовувати розсудливо і посвячувати їх на місіонерську справу. Діти не повинні задовольнятися тим, щоби брати гроші від батька або матері і віддавати їх як пожертвування до скарбниці громади, адже ці гроші не належать їм. Нехай діти скажуть собі: «Чи можу я віддавати те, що дісталось мені дарма?»⁵

Інколи батьки, допомагаючи дітям, діють нерозважливо. Той, хто заробляє власними руками, щоб заплатити за своє навчання в коледжі, цінуватиме свої переваги більше, ніж той, хто одержує гроші з чужої кишені, бо знає ціну грошам. Не носіть своїх дітей постійно на руках, щоб вони не стали безпомічним тягарем⁶.

Батьки неправильно розуміють свій обов'язок, якщо щедро наділяють грошима здорових і сильних молодих людей, поки вони вчаться на проповідника або лікаря. Нехай вони краще беруться до праці, заробляючи собі на життя⁷.

Заохочуйте дітей заробляти власні гроші. Чимало дітей, які не живуть у місті, можуть мати невелику ділянку землі, де могли б вчитися землеробству. Їх можна навчити заробляти гроші працею на своєму городі, які вони витрачали б не тільки на себе, а й віддавали на справу Божу. До такої праці доцільно залучати як хлопчиків, так і дівчаток. І якщо вони отримають правильні настанови, така праця навчить їх знати ціну грошам і економити. Кошти, зароблені дітьми, можна витратити не лише на місійні цілі, а й на придбання одягу; дітей потрібно заохочувати до цього⁸.

Навчайте дітей розумно витратити гроші. О, скільки грошей ми марнуємо на непотрібні предмети в домі, на мереживо та модний одяг, цукерки й інші речі, в яких немає потреби! Батьки, навчайте своїх дітей, що Божі гроші не можна витратити для самоодождання... Заохочуйте їх відкладати свої скромні кошти, коли тільки є змога, використовуючи їх на місіонерську справу. Через самозречення вони здобудуть багаті досвіди, і ці уроки оберігатимуть їх від нестриманості⁹.

Діти можуть навчатися виявляти свою любов до Христа, відмовляючи собі у непотрібних дрібницях, на придбання яких мар-

нується чимало грошей. Таку роботу слід проводити в кожній родині. Вона потребує тактовності та вміння, але це найкраще виховання, яке отримують діти. І якби всі діти принесли свої пожертвування Господеві, їхні дари були би подібними до струмочків, які, зливаючись, перетворюються на ріку¹⁰.

Поставте невеличку скарбничку на полиці каміну або в якомусь іншому затишному місці, де її можна було би бачити, щоб діти складали в неї свої пожертвування Господеві... Так вони будуть навчені працювати для Бога¹¹.

Навчайте дітей бути вірними у десятині і давати пожертвування.

Господь не лише претендує на десятину як на Свою власність, а й говорить нам, як її відкласти для Нього. Він сказав: *«Шануй Господа із маєтку свого, і з початку всіх плодів своїх»* (Прип.3:9).

Цей вірш не закликає спочатку витратити кошти для себе, а залишки приносити Господеві, навіть якщо це буде чесно відрахована десятина. Нехай Божа частина буде відкладена в першу чергу. Вказівки про дари, дані Святим Духом через апостола Павла, визначають принцип, який можна застосовувати і щодо десятини. *«А першого дня в тиждні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає згідно з тим, як ведеться йому»* (1Кор. 16:2). Це стосується як батьків, так і дітей¹².

Помилка, якої інколи припускається заможний батько.

Обставини, в яких опиняється дитина, часто справляють на неї ефективніший вплив, ніж навіть приклад батьків. Деякі заможні люди сподіваються, що їхні діти будуть такими, якими вони були замолоду. Якщо діти не виправдовують їхніх надій, такі батьки звинувачують наш зіпсутий вік. Але вони не мають права вимагати цього від своїх дітей, якщо не створюють для них обставин, подібних до тих, в яких жили самі. Обставини життя зробили батька тим, ким він є. Замолоду він зазнав злиднів і змушений був старанно і наполегливо працювати. Його характер формувался в суворій школі, якою є бідність. Він змушений був виявляти скромність у своїх запитах, бути невивагливим у смаках. Він повинен був використовувати свої здібності, щоб заробити на їжу й одяг. Життя навчило його бути ощадливим.

Батьки працюють, сподіваючись створити для дітей кращі матеріальні умови, ніж ті, в яких вони самі знаходились. Це загальнопоширена помилка. Якби діти сьогодні навчалися в тій

самій життєвій школі, що й їхні батьки, вони досягли б такого ж успіху. Батьки змінили умови життя своїх дітей. Учителем батька була бідність, а син зростає у чималому достатку. Всі його забаганки задовольняються. Характер батька формувався під впливом суворої дисципліни, ощадливості, коли цінувалося навіть найменше добро. Звички і характер його сина формуються не колишніми обставинами, які мали місце в житті батька, а ситуацією, в якій він нині опинився — у неробстві, потуранні своїм бажанням... Якщо на кожному кроці тебе оточує розкіш, то хто зможе встояти перед нею?¹³

Найкращий батьківський спадок для дітей. Найкращий спадок, який батьки можуть залишити своїм дітям, — це вміння використовувати корисну працю і приклад такого життя, в якому мають місце безкорисливість і щедрість. Таким життям батьки демонструють справжню ціну грошей, які потрібно використовувати лише для добра, задовольняючи власні потреби й потреби інших людей, сприяючи прогресу Божої справи¹⁴.

¹ Рев'ю енд Геральд. 1894. 13 листопада.

² Поради вчителям, батькам і студентам. С.168-169.

³ Свідоцтва для Церкви. Т.6. С.214-215.

⁴ Рукопис 2. 1903.

⁵ Лист 11. 1888.

⁶ Лист 50. 1895.

⁷ Лист 103. 1900.

⁸ Лист 356. 1907.

⁹ Порадник для молоді. 1904. 1 листопада.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1900. 25 грудня.

¹¹ Рукопис 128. 1901.

¹² Рев'ю енд Геральд. 1896. 10 листопада.

¹³ Рукопис 58. 1899.

¹⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.3. С.399.

ЧЕСНІСТЬ У ВЕДЕННІ ДІЛОВИХ СПРАВ

Біблія — джерело ділових принципів. Нема такої ділянки в галузі підприємницької діяльності, для якої в Біблії не знайшлося б важливої поради. У біблійних принципах старанності, чесності, ощадливості, стриманості й чистоти криється таємниця справжнього успіху. Ці принципи, викладені у книзі Приповісток Соломона, є скарбницею життєвої мудрості. Чи може торговець, ремісник, керівник у сфері бізнесу знайти кращі настанови для себе і своїх підлеглих, ніж ті, що містяться у словах мудрого мужа: *«Ти бачив людину моторну в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме, та не стоятиме вона перед простими». «Кожна праця приносить достаток, але праця уст в недостаток веде». «Пожадає душа ліноха, та даремно». «Бо п'яниця й жерун збідніють, а сонливий одягне лахміття» (Прип. 22:29; 14:23; 13:14; 23:21).* Скільки людей могли б уникнути фінансових труднощів і краху, якби прислухалися до застережень, які так часто повторюються в Писанні: *«Хто спішно збагачується, непокараним той не залишиться». «Багатство, скоро здобує, — поменшується; хто збирає помалу — примножує». «Набування майна язиком неправдивим — це скороминуща марнота шукаючих смерті». «Боржник — раб позичальника». «Зле робить, як хто за чужого поручається, хто ж поруку ненавидить, той безпечний» (Прип. 22:7; 11:15).*

Восьма заповідь засуджує злодійство і грабіжництво. Вона вимагає беззастережної чесності навіть у найменших питаннях ділового життя, забороняє обман у ділових операціях, вимагає справедливої виплати боргів і платні².

Нечесність призводить до моральної деградації. Той, хто говорить неправду або займається обманом, втрачає повагу до самого себе. Можливо, він не усвідомлює, що Бог бачить його і знає про всі його ділові операції; святі ангели зважують усі його спонукання, чують кожне слово і він отримає винагороду за своїми вчинками. Якби навіть можливо було приховати його лихі вчинки від людських і божественних очей, однак

сам факт того, що він знає про це, призводить до духовної й моральної деградації. Один вчинок ще не формує характеру, але усуває перепону, і наступна спокуса вже не викликає такого сильного опору, аж поки в людини не з'явиться звичка лукавити душею і виявляти нечесність у ділових справах. Такій людині вже не можна довіряти³.

Як ми поведимося зі своїми ближніми, будь то малий чи великий зухвалий обман, так будемо поводитися і з Богом. Люди, котрі уперто не бажають бути чесними, дотримуватимуться власних принципів, поки не введуть в оману свою душу, не втратять небеса і вічне життя. Вони жертвують честю і релігією задля незначних світських переваг⁴.

Уникайте боргів. Чимало родин є бідними через те, що витрачають свої гроші зразу ж, як тільки отримують їх.

Зрозумійте, ділові справи потрібно вести так, щоб не наробити боргів... Боржник опиняється в сатанинських тенетах, які диявол ставить для людських душ...

Обіцяти і витратити гроші з будь-якою метою, поки ви їх не заробили, — це пастка⁶.

Порада тому, хто живе невідповідно до своїх достатків. Не призводьте до фінансових затруднень, бо усвідомлення того, що ви є боржником, послаблює віру і вселяє невпевненість; вже сама думка про це мало не призводить вас до нестями. Зменшуйте свої витрати і намагайтеся виправити цей недолік характеру. Ви можете й повинні докласти рішучих зусиль, аби позбутися звички витратити більше, ніж заробляєте⁷.

Божа справа може зазнати ганьби. Світ очікує від тих, хто називає себе справжніми християнами, беззастережної чесності. Через байдуже ставлення навіть однієї людини до своїх священних обов'язків загрожує небезпека всьому народові і його вважатимуть негідним довір'я⁸.

Претендуючи на побожність, будьте оздобленням віровчення, яке визнаєте, і не давайте людям приводу зневажати істину внаслідок ваших нерозважливих дій. Апостол писав: «*Не будьте боржниками нікому нічим*» (Римл. 13:8)⁹.

Порада боржникові. Прийміть рішення більше ніколи не робити боргів. Відмовте собі у тисячі різних речей, але не вдавайтеся до боргів. Борги стали для вас прокляттям. Уникайте їх як чуми.

Складіть урочистий заповіт з Богом, що з Його благословення ви розрахуетесь зі своїми боргами і після цього не будете більше нічийим боржником, хай навіть доведеться жити на хлібі та воді. Так легко витратити щоразу зайвих двадцять п'ять копійок на їжу! Бережіть кожную копійку, і гроші потурбуються про себе. Невеличка сума тут, невеличка — там, витрачена то на одне, то на інше, — швидко перетворюється на витрати, що вже вимірюються значними сумами. Обмежуйте себе хоча б тоді, коли ви перебуваєте у боргах...

Не вагайтеся, не занепадайте духом і не відступайте. Забудьте про свій смак, не потурайте апетиту, відкладайте кожную копійку і сплачуйте борги. Позбувайтесь їх якомога швидше. Коли ви знову станете вільною людиною, котра нікому нічого не винна, отримаєте велику перемогу¹⁰.

Виявляйте милість до боржників. Якщо виявиться, що хтось наробив боргів і насправді не спроможний дотримати свого слова, не примушуйте його робити те, що йому не під силу. Дайте боржникам змогу поступово виплатити заборгованість і більше не потрапляти у таке становище, яке цілком позбавляло б можливості розрахуватися зі своїми боргами. Жорстоке ставлення до боржників, можливо, продиктоване справедливістю, проте в ньому немає милості й любові Божої¹¹.

Небезпека зайняти ту чи іншу крайню позицію. Дехто діє необачно і потрапляє в борги, яких можна було б уникнути. Інші виявляють обережність, що межує з невір'ям. Скориставшись доброю нагодою, ми інколи можемо вкласти свої кошти так, щоб допомагати зміцненню і утвердженню Божої справи, непохитно дотримуючись при цьому принципів справедливості¹².

¹ Освіта. С.135-136.

² Патріархи і пророки. С.309.

³ Свідоцтва для Церкви. Т.5. С.396.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1888. 18 вересня.

⁵ Поради щодо управління. С.269.

⁶ Лист 63. 1897.

⁷ Лист 48. 1888.

⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.5. С.179.

⁹ Там же. С.181-182.

¹⁰ Поради щодо управління. С.257.

¹¹ Рукопис 46. 1900.

¹² Рукопис 20. 1891.

ДБАЙТЕ ПРО МАЙБУТНЄ

Сімейна власність та заощадження проти марнотратства. Брат і сестра Б. не навчилися урокам економності... Вони можуть витратити всі кошти, скільки б їх у них не було. Зараз вони отримують від цього задоволення, але потім, якщо з ними трапиться нещастя, вони виявляться зовсім безпорадними... Якби брат і сестра Б. були ошадливими господарями, відмовляли собі в дечому, то вже давно би мали власний будинок і кошти на випадок нещастя. Проте вони не бажають економити, як це роблять ті, до котрих звертаються за допомогою. Якщо вони нехтуватимуть цими уроками, їхні характеристики будуть оцінені недосконаліми в день Божий¹.

Ця порада може вам допомогти. Ви берете участь у бізнесі, який приносить вам великі прибутки. Заробивши гроші, ви не намагаєтеся заощадити їх з огляду на той час, коли не зможете так легко їх здобути, але багато витрачаєте на уявні потреби. Якби ви і ваша дружина зрозуміли, що обов'язок, покладений на вас Богом, не полягає в тому, щоб догоджати своїм смакам і забаганкам, дбати не лише про день сьогоднішній, а й майбутній, то вже нині у вас був би матеріальний добробут і ваша родина користувалася б усіма вигодами. Ви повинні засвоїти цю науку... Вона полягає в економній витраті коштів, аби їх вистачило якнайдовше².

Порада для сім'ї: систематично відкладайте кошти. Ви могли б вже сьогодні мати власний капітал, щоб використовувати його на випадок крайньої необхідності та для підтримки Божої справи, якби були економними... Щотижня відкладайте частину свого заробітку і використовуйте ці гроші лише тоді, коли в цьому виникне гостра потреба або ж для того, щоб принести пожертвування Тому, Котрий вам їх дав — Богові...

Зароблені вами кошти не витрачаються мудро й ошадливо. Зробіть якийсь запас на випадок хвороби, коли ваша сім'я може залишитися без жодних засобів до існування. Ваша сім'я по-

винна мати певні ресурси на випадок, якщо опинитесь у скрутному становищі³.

Порада іншій сім'ї щодо обліку заощаджених коштів. Щотижня відкладайте невелику суму, яка може бути витрачена лише на випадок хвороби. Заощаджуючи, ви зможете володіти значною сумою. При мудрому управлінні ви заощадите кошти для сплати своїх боргів⁴.

Я знаю сім'ю, яка, отримуючи 20 доларів на тиждень, витратила всю цю суму, водночас як інша сім'я, котра налічувала таку саму кількість членів і отримувала лише 12 доларів на тиждень, відклала один-два долари на тиждень за рахунок того, що утримувалася від придбання непотрібних речей⁵.

Подбайте про своє майно за допомогою заповіту. Вірні управителі Господнього майна знають, як ідуть їхні справи, і вчиняють мудро, приготувавшись до всіляких непередбачених випадків. Оскільки час їхнього випробування може несподівано прийти до свого кінця, вони не повинні завдавати зайвого клопоту тим, хто мав би врегулювати питання, пов'язані з їхнім майном.

Чимало людей не замислюються над таким питанням, як складання заповіту, поки вони ще мають здоров'я. Але наші брати все ж повинні вдаватися до таких застережних заходів. Знаючи своє фінансове становище, не допускайте, аби виникло якесь ускладнення у ділових справах. З цією метою постійно підтримуйте лад у своєму домі, щоб не виникло жодних проблем, якщо з вами щось станеться.

Заповіт складайте так, щоб він відповідав юридичним нормам. Складений заповіт може лежати роками, не заважаючи нікому, в той час як його укладач жертвуватиме час від часу певні суми на Божу справу... Смерть не прийде ані одним днем раніше лише тому, що ви склали заповіт. Розподіляючи майно між родичами, переконайтеся, чи не забули про Божу справу. Ви — управителі Його власності, і Його вимоги необхідно враховувати передусім. Звичайно, не можна обділяти дружину і дітей; подбайте особливо, якщо вони нужденні. Але не включайте до свого заповіту довгого списку родичів, котрі живуть у достатках, лише тому, що так заведено робити⁶.

Пам'ятайте про Божу справу при житті. Нехай ніхто не думає, що він виконує намір Христа, якщо ціле життя нагромаджував

майно, а перед смертю відписував певну суму з якоюсь благо-
дійною метою⁷.

Дехто все своє життя поводить як егоїст, складаючи гроші
й вважаючи, нібито може компенсувати цим недбале ставлення
до Божої справи, згадавши про неї лише в своєму заповіті. Жод-
ні кошти, подаровані таким чином через заповіт, не принесуть
користі. Брати й сестри, своєчасно робіть внески до Небесного
банку і не довіряйте свого управління іншим⁸.

Часто буває нерозумним передавати управління дітям. Батьки, сте-
режіться доручати дітям кошти, які Бог передав у ваші руки,
поки не маєте найвірнішого доказу того, що ваші діти виявля-
ють більшу зацікавленість, більшу любов і відданість Божій спра-
ві, ніж ви самі, і що ці діти будуть більш серйозними та ревними
в Божій роботі, більш добродійними у здійсненні проектів,
пов'язаних із вкладенням коштів. Але багато батьків передають
свої кошти у руки дітей, перекладаючи таким чином на них від-
повідальність за подальше управління, тому що сатана спонукає
їх до цього. Роблячи це, вони успішно передають свої кошти у
розпорядження ворога. Сатана працює над тим, аби досягти своєї
мети й позбавити Божу справу потрібних засобів⁹.

Прокляття від накопиченого багатства. Збираючи багатство з
метою накопичення, ви накликаєте прокляття на своїх дітей.
Цей страшний гріх загрожує душам батьків і матерів і переда-
ється потомству. Часто діти витрачають свої кошти на нерозум-
ні примхи, розпусне життя і стають жебраками. Вони не знають
ціни грошам. Якби батьки й матері були для дітей добрим прик-
ладом не в накопиченні, а у розподілі свого багатства, то збрали
би собі скарби на небесах, отримали би мир і щастя у цьому світі
й вічні скарби в прийдешньому житті¹⁰.

¹ Свідощтва для Церкви. Т.3. С.30-31.

² Там же. Т.2. С.432-433.

³ Лист 5. 1877.

⁴ Неопублікований лист 49. 1884.

⁵ Лист 156. 1901.

⁶ Свідощтва для Церкви. Т.4. С.482.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1894. 27 лютого.

⁸ Рев'ю енд Геральд. 1886. 12 жовтня.

⁹ Свідощтва для Церкви. Т.2. С.655.

¹⁰ Лист 20. 1897.

Частина XIV

Пильнуйте дороги,
що провадять до душі

Розділ 66

ВХІД, ЯКИЙ МИ ОХОРОНЯЄМО

Чому Бог дав нам очі, вуха й мову? Бог дав людям очі, щоб вони могли бачити чудові діла Його Закону. Він дав нам вуха, щоб ними ми почули Його вістку, виголошену проповідником. Він дав людям дар мови, аби вони могли розповідати про Христа як про Спасителя, Котрий прощає гріх. *«Серцем люди вірують для праведності, а вустами визнають для спасіння» (Римл. 10:10)¹.*

Як сатана входить у душу? Охороняйте свої почуття, щоб сатана не заволодів ними, бо ці дороги провадять до душі².

Ви повинні бути вірними сторожами своїх очей, вуст і почуттів, якщо бажаєте контролювати розум і не дозволяти суєтним і порочним думкам опоганювати вашу душу. Лише сила благодаті здійснить цю найбільш бажану справу³.

Сатана і його ангели намагаються паралізувати наші почуття, аби попередження, застереження і докори не були нами почуті, а коли й будуть почуті, то щоб не справляли належного впливу на серце і не відбулася реформа в житті⁴.

Мої брати, Бог закликає вас, Своїх послідовників, ходити у світлі! Пильнуйте! Гріх перебуває серед нас, а люди не усвідомлюють його надзвичайної небезпеки. Почуття багатьох притуплені, тому що вони потурають апетиту та заграють з гріхом. Ми повинні прагнути наблизитися до небес⁵.

Стратегія сатани — затьмарити свідомість. Сатана працює над тим, щоб змусити людей нехтувати Богом, намагаючись настільки заповонити їхній розум, аби вони не думали про Бога. Внаслідок такого виховання їхня свідомість затьмарюється і світло істини тьмяніє. Сатана не бажає, щоб люди отримали пізнання Бога, і якщо йому вдасться запаморочити розум молодих людей за допомогою ігор і театральних видовищ, він буде задоволений, оскільки люди гинутьимуть у темряві, водночас як світло сяятиме навколо них⁶.

Без нашої згоди сатана не може опанувати розумом. Ми покликані пояснювати людям істину: Бог подбає, аби ми не були спокушуваними понад свої сили, і в кожній спокусі Він передбачив шлях визволення. Якщо ми живемо лише для Бога, то не дозволимо егоїстичним думкам опанувати нашим розумом.

Якщо якимось чином сатані пощастить заволодіти розумом, він посіє кукіль і сприятиме такому рясному його зростанню, що той принесе багатий врожай. Але сатана ніколи не зможе силою підкорити собі наші думки, слова і вчинки, якщо ми самі не відчинимо двері та не запросимо його увійти. А він, увійшовши, краде посіяне в серці добре насіння, зводячи нанівець вплив істини⁷.

Перекрийте всі шляхи перед спокусником. Визнаючи ім'я Христа, пильнуйте, моліться й охороняйте шляхи, що провадять до душі, бо сатана працює над тим, аби звести та знищити вас, якщо в нього буде для цього хоча б найменша нагода⁸.

Небезпечно зосереджуватися на роздумах про те, яку користь можемо мати, поступившись пропозиціям сатани. Гріх означає ганьбу і нещастя для кожної душі, котра потурає йому; за своєю природою він здатний звабити людину, засліпити її; сатана буде спокушувати нас принадними пропозиціями. Якщо ми насмілимось ступити на його територію, то не можемо бути певними, що захищені там від його сили. Наскільки це можливо, перекривайте всі шляхи, якими спокусник може знайти доступ до вас⁹.

Хто в хвилину спокуси може уявити собі, до яких страшних наслідків призводить лише один необачний крок! Наша єдина безпека — щохвилини знаходити захист у Божій благодаті й не притуплювати свого духовного зору, називаючи зло добром, а добро — злом¹⁰.

Кожний християнин повинен постійно пильнувати, охороняючи всі шляхи, якими сатана може підібратися до душі. Моліться, прохаючи божественної допомоги, водночас рішуче опирайтеся кожній схильності до гріха. Мужність, віра і наполеглива праця принесуть вам перемогу. Але пам'ятайте: щоб здобути перемогу, Христос повинен перебувати у вас, а ви — у Христі¹¹.

Не читайте, не дивіться і не слухайте того, що є злом. Апостол Петро навчав віруючих, як важливо оберігати свій розум від заборонених тем і витрачання розумових сил на малозначущі питання. Якщо ви не бажаєте стати жертвою сатанинських хитро-

щів, старанно охороняйте шляхи, що проводять до душі. Уникайте читати, дивитися або слухати те, що може викликати нечисті думки. Не дозволяйте своїм думкам зосереджуватися на кожній темі, яку може запропонувати ворог душі. Старанно охороняйте серце, бо злість може зародитися в ньому під впливом оточуючого зла і тоді душа блукатиме в темряві¹².

Робіть усе можливе, щоб відмежувати себе і своїх дітей від пануючого в світі беззаконня; стійте на сторожі своїх очей і слуху, аби захистити розум від недостойного. Коли щоденна газета потрапляє в дім, у мене виникає бажання сховати її, щоб не знати про всі ті безглузді, сенсаційні речі, які в ній описані. На мою думку, саме ворог людства заохочує публікувати більшу частину тих матеріалів, що з'являються в газетах. Усе гріховне в усій наготі відкривається перед світом¹³.

Якщо ви бажаєте мати мудрість від Бога, то повинні стати повними невігласами у гріховному пізнанні нинішнього віку. Раджу вам заплющувати очі, щоб не бачити зла і не вчитися йому; закрити свої вуха, аби не чути про зло, та не набувати знань, які можуть заплямувати чистоту думок і вчинків. Слідкуйте за своїм язиком, щоб не сказати лихого слова і щоб у ваших устах не було підступу¹⁴.

Відчинені двері послаблюють опір. Не випробовуйте, як близько ви можете підійти до краю прірви і залишатися неушкодженими. Уникайте навіть найменших спроб наблизитися до того, що містить у собі загрозу. Не можна легковажити тим, що стосується спасіння душі. Найцінніше для вас — це ваш характер. Бережіть його як дорогоцінний скарб. Постійно і невпинно дбайте про моральну чистоту, почуття власної гідності та про силу чинити опір злу. Не дозволяйте собі ні на хвилину втратити пильність; один необережний вчинок, один прояв фамільярності можуть створити загрозу для душі, відкриваючи двері перед спокусою та послаблюючи опір¹⁵.

Сатана хоче затьмарити майбутню славу. Сатана постійно працює над тим, щоб затьмарити славу майбутнього світу і повернути увагу людей до земного життя. Він намагається влаштувати все так, аби наші думки, прагнення і вчинки були настільки захоплені матеріальним, щоб ми вже не бачили і не розуміли вічних цінностей. Світ і його турботи займають надто багато місця

в наших думках і почуттях, тоді як Ісусові та роздумам про небесне надається надто мало уваги. Сумлінно виконуйте всі обов'язки вашого щоденного життя, але понад усе плекайте почуття святої любові до нашого Господа Ісуса Христа¹⁶.

Небесні ангели допоможуть вам. Завжди пам'ятайте, що невидимі сили, як зла, так і добра працюють над тим, щоб опанувати людським розумом. Їхній вплив невидимий, але дієвий. Добрі ангели — це служебні духи, що справляють небесний вплив на серце і розум, водночас як великий ворог душі — диявол і його ангели — постійно працюють, аби погубити нас...

Усвідомлюючи нападки невидимих і непомітних ворогів, ми повинні бути впевненими в тому, що без нашої згоди вони не зможуть завдати нам шкоди¹⁷.

¹ Лист 21. 1899.

² Свідоцтва для Церкви. Т.3. С.507.

³ Там же. Т.2. С.561.

⁴ Там же. Т.5. С.493.

⁵ Там же. Т.3. С.476.

⁶ Рев'ю енд Геральд. 1900. 13 березня.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1893. 11 липня.

⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.3. С.476.

⁹ Роздуми на горі Благословення. С.171.

¹⁰ Свідоцтва для Церкви. Т.3. С. 324.

¹¹ Там же. Т.5. С.47.

¹² Дії Апостолів. С.518-519.

¹³ Листки з блокноту. Виховання. №1.

¹⁴ Урочистий заклик. С.76.

¹⁵ Медичне служіння. С.143.

¹⁶ Рев'ю енд Геральд. 1890. 7 січня.

¹⁷ Рев'ю енд Геральд. 1887. 19 липня.

ПРИНАДА ДЛЯ ОЧЕЙ ТА СЛУХУ

Гріховні образи і звуки навколо нас. Існує причина для глибокої тривоги за дітей, котрі на кожному кроці зустрічаються зі спокусами. Неможливо уникнути контактів з лихим товариством... Діти бачать, чують і зазнають деморалізуючого впливу, котрий, якщо не остерігатимуться, буде непомітно, але невблаганно розбещувати серце й спотворювати характер¹.

Усі потребують захисту від спокус. Християнські родини повинні захищати себе від спокус. Сатана застосовує усі засоби, щоб злочин і порок, який веде до деградації, стали повсюдним явищем. Неможливо перейти вулицями багатьох міст, щоб не помітити злочинства, які змальовуються в деяких романах чи театральних виставах. Розум привчають до панібратських стосунків з гріхом. Сучасні періодичні видання рекламують підлість і порок, а все, що здатне збудити пристрасті, подається у вигляді хвилюючих історій².

Деякі батьки й матері настільки байдужі й недбалі, що, на їхню думку, немає жодного значення, яку школу відвідують їхні діти, — церковну чи звичайну середню. «Ми живемо у світі, — говорять вони, — і не можемо вийти з нього». Але, дорогі батьки, ми можемо знайти добрий шлях, щоб вийти зі світу, якщо тільки забажаємо; уникнути багатьох пороків, швидке поширення яких спостерігається в ці останні дні. Ми можемо затулити вуха, щоб не чути про численні злочини і беззаконня³.

Посієш беззаконня — пожнеш злочин. Чимало сучасних популярних видань рясніють сенсаційними історіями, що привчають молодь до беззаконня і провадять шляхом загибелі. Сучасні діти виявляють таку обізнаність зі злочинністю, яка може бути властива хібащо дорослим. Історії, що вони читають, спонукають їх до зла. У своїй уяві підлітки відтворюють вчинки, про які читали, поки в них не виникне переконання в тому, що й вони можуть вчинити злочин і уникнути покарання.

У живій уяві дітей і молоді сцени з фантастичних публікацій майбутнього оживають, як реальні. Читаючи про революції й про все те, що руйнує обмеження, встановлені законом, і заохочує до вседозволеності, багато хто проймається духом прочитаного. Такі люди здатні вчинити злочини, ще страшніші за ті, що описують охочі до сенсацій письменники. Таким чином відбувається деморалізація суспільства, щедро сіється насіння беззаконня. Пізніше це насіння приносить жниво — злочинність⁴.

Зваблива сила популярної музики. Я непокоюсь, коли бачу легкодух молодих чоловіків і жінок, котрі твердять, що вірять в істину. На мою думку, Богові немає місця в їхніх душах. Їхні голови забиті нісенітницями. Їхні розмови — лише порожні, безглузді балачки. У них добре розвинутий музичний слух, і сатана знає, на що можна вплинути, аби зворушити, зачарувати й заполонити свідомість настільки, щоб Христос став для них байдужим. Душі таких людей позбавлені духовного прагнення до божественного знання, до зростання в благодаті.

Мені було показано, що молодь має піднятися на вищий щабель і зробити Боже Слово своїм порадником і дороговказом. На молодь покладена серйозна відповідальність, до якої вона ставиться легковажно. Відвідуючи їхні домівки, я бачила: замість того щоб спонукати їх до святості й духовності, музика перетворилася на знаряддя, яке відвертає їхній розум від істини. Фривольні пісні й популярна сучасна музика, здається, припали їм до смаку. Гра на музичних інструментах забирає час, який слід було б присвятити молитві. Музика, якщо нею не зловживати, є великим благословенням, але при неправильному використанні перетворюється на страшне прокляття. Вона збуджує, але не приносить тієї сили й мужності, які християнин може отримати лише біля престолу благодаті, покірною визнаючи свої потреби та зі сльозами благаючи небесної сили для боротьби з могутніми спокусами лукавого. Сатана поневолює молодь. О, які слова мені знайти, щоб викликати в них бажання звільнитися від його зваблюючої сили! Сатана — майстерний спокусник, який призведе їх до загибелі⁵.

Нечисті думки призводять до нечистих вчинків. Ми живемо у вік, коли розтління спостерігається всюди. Хтивість очей та низькі пристрасті прокидаються через споглядання і читання.

Уява розбещує серце. Розум знаходить задоволення у спогляданні сцен, що збуджують низькі огидні пристрасті. Ці картини пороку, створені забрудненою уявою, призводять до морального занепаду і заохочують обманутих, засліплених істот давати волю низьким пристрастям. А наслідок усього цього — гріхи і злочини, що зводять тих, що створені за подобою Божою, до рівня тварин, прирікаючи їх на загибель⁶.

Не чинитимуть очі мої речі нікчемної. Батьки, постійно пильнуйте, аби ваші діти не загинули для Бога. Обітниця Давида, записана у псалмі 101, мають стати обітницями для всіх, на кого покладена відповідальність дбати про родину. Псалмист говорить: *«Не покладу перед очима своїми речі нікчемної. Діло відступництва ненавиджу, не приліпиться воно до мене. Серце нечестиве нехай обминає мене, злого не хочу знати! Я знищив би того, хто таємно обмовляє ближнього свого; хто має горде око й зарозуміле серце, того не потерплю. Очі мої на вірних землі, щоб були біля мене. Хто ходить праведними шляхами, хай служить мені. Не буде жити в моїм домі той, хто говорить зраду, хто неправду говорить, не сміє стояти перед очима моїми»*⁷.

Твердо скажіть: не витрачати цінні хвилини на читання, що не принесе мені жодної користі, а лише заважатиме мені служити ближнім. Свій час і думки присвячу справі приготування до служіння Богові. Мої очі не бачитимуть нічого легковажного і гріховного. Мій слух належить Господеві: не прислухатимусь до хитрих доводів ворога. Мій голос ніколи не підкориться волі, що не перебуває під впливом Божого Духа. Мое тіло — храм Святого Духа, і всі сили мого єства будуть посвячені досягненню благородної мети⁸.

¹ Пасифік Хелс Джорнал. 1890. Червень.

² Біблійне відлуння. 1894. 15 жовтня.

³ Листки з блокноту. Виховання. №1.

⁴ Служіння зцілення. С.444-445.

⁵ Свідчення для Церкви. Т.1. С.496-497.

⁶ Там же. Т.2. С.410.

⁷ Поради вчителям, батькам і студентам. С.119.

⁸ Свідчення для Церкви. Т.7. С.64.

ВПЛИВ ЧИТАННЯ

Дбайте про відповідну «їжу» для дитячого розуму. Схильний до сприймання розум дитини прагне знань. Батьки повинні бути досить обізнаними, аби забезпечувати відповідною "їжею" дитячий розум. Як і тіло, розум запозичує силу з їжі, що отримує. Чисті, високі думки зміцнюють і облагороджують розум, тоді як земні помисли призводять до його деградації.

Батьки, ви повинні вирішити: буде розум ваших дітей зайнятий благородними думками чи порочним почуттями? Вам не під силу вберегти живий розум від злого впливу — зло не проженеш геть. Лише насаджуючи принципи добра, ви зможете усунути недобрі думки. Якщо батьки не посіють насіння істини в серцях дітей, ворог посіє там бур'яни. Добре, ретельне напучування — єдиний запобіжний засіб від лихого товариства, що псує добру мораль. Істина захистить душу від незліченних спокус, які зустрічаються на шляху¹.

Батьки, контролюйте читацькі смаки дітей! Чимало молодих людей мають пристрасть до книг. Вони читають усе, що потрапляє до їхніх рук. Я закликаю батьків контролювати читацькі смаки таких дітей. Не дозволяйте, щоб на вашому столі з'явилися журнали і газети з любовними історіями. Подбайте краще про книги, які допоможуть молоді формувати свої характери, використовуючи найкращий матеріал — любов і страх Божий, пізнання Христа. Заохочуйте дітей запасатися корисним знанням, дозволяючи всьому, що є добре, наповнювати душу та керувати її силами, не лишаяючи місця низьким, розтліваючим думкам. Стримуйте їхнє бажання читати те, що не є доброю поживою для розуму².

Батьки, намагайтеся вберегти свою домівку від усякого впливу, який не служить на добро. У цьому плані деяким батькам треба багато чому навчитися. Тим, які думають, що можуть безкарно читати романи й журнальні оповідання, я хочу сказати: ви сієте насіння, врожай від котрого не матимете бажання збирати.

Таке читання не дає духовної сили; воно, швидше, руйнує любов до чистої істини Божого Слова. За допомогою романів і журнальних оповідань сатана працює над тим, щоб заповнити розум людей нереальними і порожніми думками, тоді як вони повинні були б старанно досліджувати Боже Слово. Таким чином сатана тисячі людей позбавляє часу, енергії й самодисципліни, необхідних для вирішення складних життєвих проблем³.

Діти мають потребу у відповідному читанні, яке буде для них задоволенням і розвагою, не деморалізуючи розум і не приносячи втрати тілу. Якщо вони полюбили романи і газетні плітки, то повчальні книги та праці не будуть їм до смаку. Більшість дітей і молодих людей знайдуть собі, що читати, і якщо не добирати для них літературу, вони зроблять це самі. Неважко знайти книги, які згубно впливають на душу, і діти одразу ж захоплюються ними; але якщо їм пропонувати чисті й корисні книги, у них з'явиться до них смак⁴.

Дисциплінують свій розум і прищеплюють смак до доброго. Необхідно якнайстаранніше дисциплінувати розум і прищеплювати смак до того, що є добром. Батьки, починайте з раннього віку знайомити дітей з Писанням, щоб розвинути в них правильний спосіб мислення.

Не шкодуйте сил для того, щоб прищепити дітям добру звичку досліджувати. Якщо дитина неуважна, вчіть її бути зосередженою. Якщо інтелект і мораль спотворені збуджуючими й хвилюючими творами художньої літератури, так що немає бажання напружувати розум, тоді ведіть серйозну боротьбу, перемагаючи цю звичку. Захоплення читанням вигаданих історій необхідно відразу ж подолати. Користуйтеся суворими правилами, аби спрямувати розум у потрібне русло⁵.

Уникайте захоплення белетристикою. Що повинні читати наші діти? Це серйозне питання потребує такої ж серйозної відповіді. Я відчуваю тривогу, коли в тих родин, де шанують суботу, бачу журнали і газети, в яких безперервно друкуються оповідання, що не справляють доброго впливу на дітей і молодь. Мені доводилося спостерігати за тими, хто прищеплював собі смак до белетристики. Вони мали перевагу чути істину та знайомитися з основами нашої віри, але, досягнувши зрілого віку, так і не засвоїли справжньої побожності й практичного благочестя⁶.

Читачі художніх оповідань і романів потурають злу, що руйнує духовність і затьмарює красу священної Книги⁷.

Шкідливі книги. Світ заповнив потік книг, які було б краще знищити, ніж поширювати. Для молоді було б краще не читати книг сенсаційного змісту, що видаються і поширюються з комерційною метою. У таких книгах відсутні диявольські чари...

Схильність до читання романів — один із методів сатани, за допомогою яких він губить душі. Таке читання викликає штучне, нездорове збудження, розпалює уяву, робить розум людини нездатним до корисної діяльності й позбавляє його можливості прагнути духовності. Воно віддаляє душу від молитви і любові до духовного⁸.

Романтичні оповідання, несерйозні збуджуючі історії — прокляття для читача. Автор може стверджувати, що в його творі нібито є моральне повчання; розповідь може переплітатися навіть з релігійними сентенціями, проте часто це служить лише прикриттям глупоти й нікчемності, що стоять за цим⁹.

Автори-безбожники. Іншим джерелом небезпеки, якого ми повинні постійно остерігатися, є читання творів авторів-безбожників. На написання таких творів надихає ворог істини і ніхто не може читати їх, не наражаючи при цьому на небезпеку власну душу. Правда декотрі, відчуваючи на собі вплив таких творів, можуть згодом звільнитися від нього; але всі ті, котрі піддаються їхньому лихому впливу, ступають на територію сатани, а він намагається якнайкраще скористатися з цієї нагоди.

Наражаючи себе на його спокуси, вони не мають ні мудрості, щоб розпізнати їх, ні сили чинити опір. Зачаровуюча, принадна сила невір'я і безбожності впливає на розум¹⁰.

Міфи та казки. У вихованні дітей та юнацтва нині велике місце відводять казкам, міфам і вигаданим історіям. Книги подібного плану використовують у школах, їх можна знайти в багатьох домівках. Як батьки-християни можуть дозволяти, щоб їхні діти користувалися книгами, в яких стільки неправди? Коли діти просять пояснити їм значення історій, в яких є така велика розбіжність зі вченнями їхніх батьків, останнім доводиться відповісти, що ці історії вигадані; однак це вже не може відвернути згубних наслідків такого читання. Ідеї, представлені в цих книгах, вводять дітей в оману. Вони прищеплюють неправиль-

ні поняття про життя й викликають бажання нереального... Книжки, в яких істина викладена в спотвореному вигляді, ніколи не повинні потрапляти до рук дітей та юнацтва. Нехай нашим дітям у процесі виховання не прищеплюються ідеї, що згодом виявляться гріховним насінням¹¹.

Як руйнується сила розуму? Рідко можна зустріти врівноважений розум, тому що батьки виявляють злочинну недбалість до свого обов'язку формувати добрі риси і стримувати негативні. Вони забувають, що на них покладена серйозна відповідальність стежити за розвитком нахилів кожної дитини, прищеплювати добрі звички й формувати правильне мислення¹².

Дбайте про моральні якості й розвивайте розум. Не дозволяйте, щоб читання романів ослаблювало та спотворювало благородні якості. Я знаю людей неабиякого розуму, інтелект яких ослаб, розумові здібності притупилися і стали паралізованими внаслідок надмірного читання¹³.

Збуджуюче читання робить дітей неспокійними і мрійливими. Читачі несерйозних, збуджуючих історій не здатні виконувати обов'язки практичного життя. Вони живуть у нереальному світі. Я бачила дітей, котрим дозволяли читати таку літературу. Де б вони не знаходилися — чи то вдома, чи поза його межами, — вони були неспокійними, замріяними, здатними підтримувати розмову лише тоді, коли вона торкалася банальних тем. Думки й бесіди релігійного характеру є далекими для них. Захоплення сенсаційними історіями спотворює смак, внаслідок чого розум неможливо задовольнити іншим, окрім цієї нездорової їжі. Потурання читанню подібної літератури я можу назвати інтелектуальним пияцтвом. Зловживання читанням справляє на мозок таку саму дію, як нестриманість в їжі й питті на тіло¹⁴.

Деякі віруючі до прийняття істини мали звичку читати романи. Приєднавшись до Церкви, вони докладають зусиль, аби перемогти цю звичку. Пропонувати таким людям читання, подібне до того, котре вони намагаються залишити, — це все одно, що давати п'яниці алкогольний напій. Поступаючись перед спокусою, з якою вони постійно зустрічаються, такі люди швидко втрачають смак до серйозного читання. Їх не цікавить дослідження Біблії. Їхня моральна сила слабне, і гріх стає все менш огидним. Прояви невірності стають дедалі частішими, посилю-

ється огида до щоденних життєвих обов'язків. Спотворений розум готовий захопитися за будь-яке читання, що збуджує. Так відкривається шлях сатані, і він повністю опановує душею¹⁵.

Квапливе, поверхове читання послаблює здатність зосереджуватися. Зустрічаючись з величезним потоком матеріалу, який постійно виходить з друку, як літні, так і молоді люди виробляють у собі звичку квапливого і поверхового читання, внаслідок чого розум стає нездатним до послідовного, активного мислення. Крім того, значна частина періодичних видань і книг, які, подібно до єгипетських жаб, поширюються по землі, за змістом не лише банальні, порожні, несерйозні, а й непристойні та морально розтліваючі. Це читиво одурманює й руйнує розум, розтліває і губить душу¹⁶.

«Я не можу собі дозволити придбати церковну літературу». Називаючи себе братами у Христі, деякі люди купують не «Рев'ю енд Геральд», «Ознаки часу», «Порадник» чи «Добре здоров'я», а світські журнали. Їхні діти з великим зацікавленням читають вигадані оповідання й любовні історії, що друкуються в них. На ці видання батьки витрачають гроші, стверджуючи водночас, нібито неспроможні придбати наші періодичні видання і праці, в яких міститься правда для теперішнього часу... Батьки, оберігайте своїх дітей та навчайте їх плекати чисті думки й уникати, як прокази, любовних історій, надрукованих у газетах. Нехай же на ваших столах і в бібліотеках знайдуть місце публікації на моральні та релігійні теми. Виробляйте у ваших дітей смак до читання, яке підносить духовно й облагороджує людину¹⁷.

Вістка для молоді щодо мети читання. Знаючи про небезпеку, що загрожує молоді внаслідок неправильного читання, я не можу стриматися і не попередити вас про наслідки цього великого зла.

Читачі надто мало усвідомлюють шкоду, яку приносить ознайомлення з небажаними матеріалами. Література, яку вони читають, привертає їхню увагу, викликає зацікавлення. Речення закарбовуються в пам'яті, навіюючи відповідні думки. Читач майже підсвідомо проймається духом письменника. Зло накладає свій відбиток на розум і характер людей, котрі мають слабку віру, недостатнє самовладання; часом буває надто важко позбутися думок, нав'язаних подібною літературою¹⁸.

О, якби молодь могла замислитись над тим, який вплив на її розум справляють збуджуючі історії! Чи можете ви після такого

читання відкрити Слово Боже та з цікавістю читати слова життя? Можливо ви вважаєте, що Книга Божа є нецікавою? Чари любовних історій впливають на ваш розум, руйнують моральні засади і позбавляють можливості зосереджуватися на важливих і серйозних вічних істинах. Ви грішите проти своїх батьків, присвячуючи на таке порожнє читиво свій час, який міг би належати їм; ви грішите проти Бога, використовуючи подібним чином час, який повинні були присвятити Йому¹⁹.

Вістка для дітей. Нині ви приймаєте рішення, що визначить вашу долю в майбутньому; у вас закладається характер, з яким неможливо увійти до Божого Царства... Як же сумно Ісусові, Відкупителю світу дивитися на сім'ю, в якій діти не мають ні любові до Бога, ні поваги до Божого Слова, проте цілком поглинуті читанням світських романів. Проведений в таких заняттях час позбавляє вас бажання активно виконувати домашні обов'язки, робить нездатним бути справжнім главою сім'ї. Якщо так триватиме й надалі, ви все більше й більше заплутуватиметеся в тенетах сатани... У деяких книгах, які читаєте, пропонуються прекрасні принципи, але вас цікавить лише сюжет. Якщо б із прочитаних книг ви засвоювали лише те, що може допомогти вам у формуванні характеру, то мали б від читання певну користь. Але коли берете книгу до рук і читаєте сторінку за сторінкою, то чи ставите собі запитання: яка мета мого читання? Чи прагну я отримати ґрунтовні знання? Ви не побудуєте досконалого характеру, закладаючи його підвалини з дерева, сіна й соломи²⁰.

Сійте в умах насіння біблійної істини. Між необробленим полем і нерозвинутим розумом є разюча подібність. В умах дітей і молоді ворог сіє бур'яни, і якщо батьки не виявлятимуть пильності, вони проростуть і принесуть лихі плоди. Постійно дбайте про те, щоб готувати ґрунт розуму для посіву дорогоцінного насіння біблійної істини. Навчайте дітей уникати читання лихих, порожніх, збуджуючих історій, а звертатися до серйозної літератури, що викличе зацікавлення до біблійних оповідань, історичних матеріалів і аргументів. Читання, яке проливає світло на Святе Письмо та викликає бажання вивчати його, не створює загрози, а навпаки, приносить користь²¹.

Молодь не може виробити здорові моральні засади й правильні релігійні принципи, якщо вона не знаходить задоволення у

читанні Слова Божого. Біблія містить найцікавіший історичний матеріал, відкриває шлях спасіння через Христа; це дороговказ до кращого, благороднішого життя²².

¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.121.

² Там же. С.133.

³ Там же. С.120-121.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1879. 11 грудня.

⁵ Поради вчителям, батькам і студентам. С.136.

⁶ Там же. С.132.

⁷ Порадник для молоді. 1902. 9 жовтня.

⁸ Поради вчителям, батькам і студентам. С.133-134.

⁹ Служіння зцілення. С.445.

¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам. С.135-136.

¹¹ Там же. С.384-385.

¹² Рев'ю енд Геральд. 1908. 12 листопада.

¹³ Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.410.

¹⁴ Поради вчителям, батькам і студентам. С.134-135.

¹⁵ Свідоцтва для Церкви. Т.7. С.203.

¹⁶ Виховання. С.189-190.

¹⁷ Рев'ю енд Геральд. 1879. 11 грудня.

¹⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.7. С.203.

¹⁹ Там же. Т.2. С.236.

²⁰ Лист 32. 1896.

²¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.136-137.

²² Свідоцтва для Церкви. Т.2. С.410-411.

Частина XV

Чесноти, що є окрасою
сімейного життя

ВВІЧЛИВІСТЬ І ДОБРОТА

Ввічливість вбереже від життєвих негод. Принцип, що міститься в напучуванні: «*Будьте одне до одного ласкаві, милостиві*» (Ефес. 4:32), становить підвалину сімейного щастя. Християнська ввічливість повинна панувати у кожному домі. Вона недорого коштує, проте має силу пом'якшувати людську натуру, котра без неї зробилась би суворою і грубою. Виховання постійної ввічливості й люб'язності, прагнення поводитися з іншими людьми так, як нам хотілося б, щоб вони поводитися з нами, збережуть від багатьох життєвих негод¹.

Ввічливість розпочинається в сім'ї. Якщо бажаємо, щоб наші діти були добрими, ввічливими, люблячими, то ми самі повинні стати для них прикладом².

Батьки, будьте ввічливими один до одного навіть у малому. Взаємна доброта — закон сім'ї. Не дозволяйте собі грубих, різких слів³.

Усі можуть мати приємний вигляд обличчя, ласкавий голос, ввічливі манери — якості, що володіють великою силою. Дітей приваблює веселий, життєрадісний настрій батьків. Виявляйте до них доброту і люб'язність, а вони зі свого боку виявлятимуть той самий дух щодо вас і одне до одного⁴.

Ваша люб'язність і самоопанування матимуть більший вплив на характер дітей, ніж тільки слова⁵.

Взаємна доброта робить домітку раєм. Батьки, що говорять своїм дітям ласкаві слова і хвалять їх, коли ті намагаються бути добрими, здатні захопити їх, зробити щасливими; вони створюють атмосферу чарівності, яка може розсіяти пільму і принести сонячне світло.

Взаємна доброта і розуміння зроблять домітку раєм, де охоче перебувають святі ангели; але діти залишають дім, у якому чути лише неприємні слова, панують роздратування і незгода. Відсутність доброти і гнів зачиняють двері дому для Ісуса⁶.

Люб'язність, що виявляється у щоденному житті, ніжні почуття, які повинні панувати між членами сім'ї, не залежать від зовнішніх обставин⁷.

Спокійний голос, делікатне поводження, щира любов і ніжність, які виявляються у кожному вчинку, в поєднанні з працьовитістю, охайністю і ощадливістю зроблять навіть убогу хатину найщасливішою домівкою. На такий дім Творець дивиться схвально⁸.

Є чимало таких, яким слід було б менше дбати про навколишній світ, а більше — про членів власної сім'ї. Нехай буде менше показного етикету і ввічливості щодо чужих людей і гостей, а більше люб'язності, що породжує щира любов і симпатія до дорогих нам людей в наших сім'ях⁹.

Визначення справжньої люб'язності. Існує велика потреба у справжній вихованості у сім'ях — це могутній доказ на користь істини. Вульгарна мова і поведінка будь-якої людини свідчить про порочне серце. Істина небесного походження ніколи не призводить до деградації того, хто прийняв її, не робить його грубим або різким. Істина справляє заспокійливий, очищаючий вплив. Прийнята в серце, вона робить молодь шанобливою і ввічливою. Християнську вихованість можна придбати лише під впливом Святого Духа. Вона не має нічого спільного з манірністю, показною вишуканістю з поклонами і фальшивими посмішками. Така вихованість властива людям цього світу, але вони позбавлені справжньої християнської ввічливості. Справжню вишуканість, ввічливість можна придбати лише через застосування на практиці Христового Євангелія. Справжня ввічливість, справжня шанобливість — це доброта, виявлена до всіх людей: високого і низького походження, багатих і бідних¹⁰.

Суть правдивої ввічливості — повага і люб'язність до інших. Велику цінність має виховання, яке формує почуття симпатії і любов до всіх людей. Так звана культура, що не прищеплює юнацтву шанобливого ставлення до батьків, не вчить цінувати їхні чудові якості, вибачати недоліки і задовольняти їхні потреби; яка не робить юнаків і дівчат уважними, ніжними, великодушними і корисними для інших людей — молодих і старих, а передусім нещасних і нездолених; яка не вчить бути люб'язними до всіх, є «культурою» лише на словах¹¹.

Християнську люб'язність можна порівняти зі золотою застібкою, що з'єднує членів сім'ї узами любові, щодня роблячи цей союз усе тіснішим і міцнішим¹².

Зробіть золоте правило законом сім'ї. Найцінніші правила для родинного і суспільного життя містяться в Біблії. Це не лише найкращий і найчистіший еталон моралі, а й найцінніший кодекс ввічливості. У Нагірній проповіді нашого Спасителя містяться безцінні настанови для людей молодих і похилого віку. Цю проповідь частіше читайте в сімейному колі, а її дорогоцінне вчення запроваджуйте у своє щоденне життя. Золоте правило: *«То ж усе, чого ви бажаєте, щоб чинили вам люди, так само чиніть і ви їм»* (Матв. 7:12), як і повеління апостола: *«...в пошані один одного випереджуйте»* (Римл. 12:10), — повинні стати законом сім'ї. Плакаючи дух Христа, виявляйте ввічливість і доброзичливість у сім'ї навіть у малому. Постійно прагніть зробити всіх, з ким спілкуєтесь, щасливими, забуваючи про себе і виявляючи доброту та увагу до інших. Саме такий плід зростає на християнському дереві¹³.

Золоте правило — це принцип справжньої ввічливості, що у всій повноті втілена в житті та характері Ісуса. О, якими променями ніжності й краси сяяло повсякденне життя нашого Спасителя! Якою солодкою була вже сама присутність Христа! Цей самий дух виявлятимуть і Його діти. Божественна атмосфера оточуватиме тих, хто пробуває з Христом. Білі шати чистоти духмянітимуть пахощами Господнього саду. Їхні обличчя відбиватимуть світло, яке виходить від Нього, освітлюючи шлях для втомлених ніг¹⁴.

Найкращий трактат з етикету. Найкращий трактат з етикету, будь-коли написаний, — це дорогоцінне повчання Спасителя, а також вислів апостола Павла, зроблений під натхненням Святого Духа. Нехай ці слова навічно закарбуються в пам'яті кожної людини — молоді чи похилого віку:

*«Любіть один одного,
Як Я полюбив вас»;
«Любов довготерпить,
Любов милосердствує,
Не заздрить»;*

*Любов не величається,
Не надимається,
Не поводиться нечемно,
Не шукає тільки свого,
Не рветься до гніву,
Не думає лихого.
Не радіє з неправди,
Але тішиться правдою;
Усе зносить, вірить в усе;
На усе сподівається,
Усе терпить.
Ніколи любов не перестає»¹⁵.*

Біблія навчає нас бути ввічливими; у ній наводиться багато прикладів безкорисливого духа, ніжної люб'язності, привабливих рис інтелекту, характерних для справжньої ввічливості. Ці якості відображають характер Христа. Кожний прояв справжньої ніжності й ввічливості у світі, навіть серед тих, котрі не визнають Його імені, походить від Нього. Христос бажає, щоб ці риси у всій досконалості виявлялися в Його дітях. Його мета полягає в тому, щоб люди, дивлячись на нас, бачили красу Христа¹⁶. Християнство виховує людину. Христос був ввічливим навіть зі своїми гонителями, і цей дух виявлятимуть Його послідовники. Подивіться на апостола Павла, коли він стояв перед володарями світу. Його промова перед Агриппою — приклад справжньої шанобливості і водночас переконуючої красномовності. Євангеліє заохочує не до формальної ввічливості, характерної для світу, а до любязності, що походить від справжньої доброти серця¹⁷.

Ми закликаємо не до світської ввічливості, а до тієї, яку кожний візьме зі собою в блаженні оселі¹⁸.

Справжня ввічливість породжена любов'ю. Навіть найстараннішого виконання правил зовнішньої поведінки недостатньо для того, щоб позбутися дратівливості, різкості в судженнях і непристойності мови. Справжня вихованість виявляється лише там, де людському «я» не відводиться найпочеснішого місця. Нехай у серці панує любов. Мотиви дій справжнього християнина випливають саме з глибокої любові, яку він відчуває до свого Гос-

пода. Любов до Христа є тим коренем, з якого виростає безкорисливе ставлення до братів¹⁹.

З усього, чого прагнуть люди, що вони плекають й виховують, ніщо не ціниться так високо в очах Бога, як чисте серце, дух вдячності і душевний мир.

Якщо ви відчуваєте в серці божественну гармонію істини і любові, вона виявлятиме себе в словах і вчинках... У серці повинна розвинути справжня доброзичливість. Любов наділяє того, в кому пробуває, люб'язністю, стриманістю і приємними манерами. Любов надає обличчю одухотвореності, пом'якшує голос; вона очищує і підносить людину, приводить її в гармонію з Богом, бо це риси небесного походження²⁰.

Справжньої ввічливості неможливо навчитися через одне лише виконання правил етикету. Норм доброї поведінки потрібно дотримуватися постійно; там, де не треба йти на компроміс із принципом, повага до інших приведе до узгодження з прийнятими звичаями. Разом з тим справжня ввічливість не вимагає жертвувати принципами задля умовності. Вона не ділить людей на касти, а вчить поважати не тільки себе, а й людську гідність в інших людях, рахуватися з кожним членом великого братства людей²¹.

Любов у поглядах, словах і діях. Понад усе батьки повинні створювати для своїх дітей атмосферу радості, ввічливості й любові. Домівка, в якій пробуває любов, де вона виявляється у поглядах, словах і діях, — це саме те місце, де люблять перебувати ангели. Батьки, нехай світло любові, радості й упокорення наповнить ваші серця і цей чудовий вплив поширюватиметься на всю домівку. Виявляйте доброту, будьте вибачливі й заохочуйте до цього своїх дітей, виховуючи в них всі ті чесноти, які є окрасою сімейного життя. Така атмосфера буде для дітей чимось на зразок повітря і сонячного світла для рослинного світу, сприяючи здоровому розуму й тілу²².

Легкість у поводженні, підбадьорюючі слова і вчинки, зумовлені любов'ю, об'єднують серця дітей і батьків ніжними узами любові; усе це зробить домівку привабливішою, ніж найвишуканіші прикраси, куплені ціною золота²³.

Поєднання різних темпераментів. За Божим планом, люди різних темпераментів можуть об'єднуватися разом. Кожний член сім'ї повинен свято шанувати почуття і права інших. Важливе

значення мають взаємна повага і розуміння; тоді упередженість стане не такою помітною, а грубі риси характеру згладяться. Таким чином досягається згода, а поєднання різних темпераментів може стати корисним для кожного²⁴.

Ніщо не замінить ввічливості. Якщо ви вважаєте себе послідовниками Христа і водночас залишаєтесь грубими, недобрими, неввічливими у словах і манерах, то ви не навчилися від Ісуса. Буйна, владна, прискіплива до помилок людина не є послідовником Ісуса, тому що бути християнином означає уподібнитися до Христа. Поведінка деяких так званих християн настільки позбавлена доброти та ввічливості, що про неї можна почути лише несхвальні відгуки. Їхня щирість не викликає сумніву, чесність — безперечна, проте щирість і чесність не можуть замінити доброти і ввічливості. Християнин повинен бути не лише правдивим, а й співчутливим і ввічливим²⁵.

Недбалість, з якою ми ставимось до ввічливості й ніжної братської турботи, нехтування добрими, підбадьорюючими словами в сімейному колі, відсутність їх у стосунках між батьками та дітьми, формують характер, який немає нічого спільного з характером Христа. Але коли ми вірні і в малому, тоді це мале стає великим; у щоденне життя вносяться приємні пахощі, які підносяться до Бога як святий фіміам²⁶.

Люди потребують уваги. Чимало людей відчувають потребу в дружньому співчутті... Ми повинні забувати про себе і шукати можливості віддячити хоча б у невеликому за добро, виявлене іншими до нас, намагаючись втішати страждаючих, полегшувати їхні печалі та тягарі вчинками доброти і хоч маленькими виявами любові. Ці люб'язні, сповнені уваги вчинки, починаючись у родині, поширюються за її межі і є складовими частинами щасливого життя. І, навпаки, нехтування цими дрібницями робить життя сумним і гірким²⁷.

Через соціальні зв'язки налагоджується контакт зі світом. Саме через соціальні зв'язки християнство спілкується зі зовнішнім світом. Від кожного, хто зазнав любові Христа і прийняв у серце божественне світло, Бог вимагає освітлювати темну стежку тих, котрі не знають кращого шляху²⁸.

Ми можемо виявляти свою увагу до інших в тисячах дрібниць дружніми словами і ласкавими поглядами, які неодмінно

повернуться до нас. Недбалим ставленням до інших неуважні християни свідчать про те, що вони не перебувають у єднанні з Христом. Неможливо бути з Христом і водночас залишатися недобрим до інших, зневажаючи їхні права²⁹.

Усі ми повинні стати свідками для Ісуса. Суспільні зв'язки, освячені благодаттю Христа, використовуйте для навернення душ до Спасителя. Нехай світ побачить, що ми не егоїсти, поглинуті лише власними інтересами; навпаки, ми бажаємо поділитися з іншими своїми благословеннями й перевагами. Нехай світ побачить, що наша релігія не робить нас черствими і вибагливими. Якщо ви стверджуєте, що знайшли Христа, служіть на благо людям, як це робив Він. Стережіться, щоб у оточуючих не склалося хибне уявлення про християн як про похмурих, нещасливих людей³⁰.

Ввічлива і люб'язна людина в сім'ї виявлятиме той самий дух і поза нею. Якщо ми навчилися вибачливості, терпінню, лагідності та стійкості в сім'ї, то станемо світлом і для світу³¹.

¹ Ознаки часу. 1886. 9 вересня.

² Там же. 1882. 25 травня.

³ Добре здоров'я. 1880. Січень.

⁴ Виховання. С.240.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1882. 13 червня.

⁶ Ознаки часу. 1884. 17 квітня.

⁷ Там же. 1877. 23 серпня.

⁸ Там же. 1884. 2 жовтня.

⁹ Там же.

¹⁰ Рукопис 74. 1900.

¹¹ Виховання. С.241.

¹² Ознаки часу. 1877. 29 листопада.

¹³ Там же. 1886. 1 липня.

¹⁴ Роздуми на горі Благословення. С.192-193.

¹⁵ Виховання. С.242.

¹⁶ Там же. С.241-242.

¹⁷ Служіння зцілення. С.489-490.

¹⁸ Ознаки часу. 1912. 13 серпня.

¹⁹ Служіння зцілення. С.490.

²⁰ Свідощтва для Церкви. Т.4. С.559-560.

²¹ Виховання. С.240.

²² Поради вчителям, батькам і студентам. С.115.

²³ Ознаки часу. 1884. 2 жовтня.

²⁴ Там же. 1911. 4 квітня.

²⁵ Порадник для молоді. 1908. 31 березня.

²⁶ Рукопис 107. 1898.

²⁷ Свідчення для Церкви. Т.3. С.539-540.

²⁸ Там же. Т.4. С.555.

²⁹ Там же. Т.3. С.539.

³⁰ Бажання віків. С.152.

³¹ Ознаки часу. 1892. 14 листопада.

ЖИТТЕРАДІСНІСТЬ

Справжній християнин буде життєрадісним. Не дозволяйте, щоб труднощі та повсякденні клопоти затьмарювали ваш розум і робили вас похмурими. Якщо ви це допустите, завжди знайдеться щось таке, що буде вас дратувати і докучати. Життя є таким, яким ми його робимо; і завжди знаходимо те, чого шукаємо. Якщо ми вбачаємо в житті лише печалі й тривоги, якщо схильні перебільшувати незначні труднощі, то зустрінемо безліч проблем, про які будемо постійно думати й говорити. Але якщо дивимось на світлий бік життя, знайдемо для себе достатньо такого, що зробить нас радісними й щасливими. Якщо посміхаємось до інших, ці посмішки повернуться до нас; якщо говоримо ласкаві, добрі слова, то такі ж слова будуть говорити й нам. Коли християни похмурі й пригнічені, ніби зовсім позбавлені друзів, в оточуючих людей виникає хибне уявлення про нашу релігію. Дехто дотримується думки, ніби життєрадісність несумісна з гідністю християнського характеру, але це помилка. Небеса — це повнота радості; і якщо наша душа наповнюється небесною радістю і знаходить вираження у словах і вчинках, то це приємніше для небесного Отця, ніж бачити нас похмурими і сумними.

Обов'язок кожного — підтримувати в собі життєрадісний дух замість того, щоб поринати в роздуми про сумне і неприємне. Багато хто не лише робить себе таким чином нещасним, а й приносить власне здоров'я й щастя в жертву хворобливій уяві. У своєму оточенні такі люди завжди бачать щось, з чим не погоджуються, і постійно ходять з похмурим виглядом, який красномовніше від слів свідчить про їхнє незадоволення. Емоційна пригніченість шкодить здоров'ю, утруднюючи процес травлення, порушуючи живлення організму. Смуток і переживання не можуть усунути жодної проблеми, зате завдають великої шкоди, тоді як життєрадісність і надія, освіт-

люючи шлях іншим, є «життям для тих, хто їх знайде, і здоров'ям для їхнього тіла» (Прип. 3:8)¹.

Сестра Уайт завжди була бадьорою*. Чи ви коли-небудь бачили мене похмурою, сумною, незадоволеною? Моя віра не дозволяє це. Лише хибне уявлення про справжній ідеал християнського характеру і християнське служіння призводить до таких висновків. Відсутність правдивої релігії породжує сум, пригніченість і печаль. Ревні християни намагаються наслідувати Ісуса, тому що бути християнином — означає уподібнюватися до Христа. Насправді, дуже важливо мати правильне уявлення про життя Христа, Його звички, аби Божі принципи могли виявитися в нас, якщо, звичайно, бажаємо бути подібними до Христа.

Половинчасте служіння, любов до світу, самолюбство, потяг до беззмістовних розваг властиві полохливому, боязкому слугі, котрий слідує за Христом на відстані. Щире, охоче служіння Ісусові породжує радісну, світлу релігію. Той, хто йде поруч з Христом, не буде похмурим. У Христі — світло, мир, радість навіки. Нашою найбільшою потребою є Христос, а не світський дух і егоїзм².

Ходіть, як діти світла. Немає Божої волі на те, щоб ми були як похмурими і роздратованими, так і безтурботними й легковажними. Підступний план сатани полягає в тому, щоб штовхати людей з однієї крайності в іншу. Бог бажає, щоб ми, діти світла, виховували в собі бадьорий, життєрадісний дух і віддавали хвалу Тому, Хто «*покликав нас із темряви до Свого дивного світла*» (1Петр. 2:9)³.

Завойовуйте любов дітей. Батьки, посміхайтесь; посміхайтесь і ви, вчителі! Якщо у вас на серці сумно, не показуйте цього своїм виглядом. Нехай світло, що виходить з люблячого, вдячного серця, сяє на вашому обличчі. Звільніться від своєї поважності, зрозумійте дитячі потреби і завойовуйте їхню лю-

*У 1867 р. пастор Джеймс Уайт перебував у критичному стані внаслідок перенесеного паралічу, став пацієнтом лікувального закладу «Наш Дім» у м. Дансвіл (штат Нью-Йорк). Головний лікар цього закладу вважав, що релігія пригнічує, і заохочував своїх пацієнтів до участі в розважальних заходах для підтримки бадьорого духу. Лікарі запропонували і Е.Уайт відвідувати танцювальні вечори разом з чоловіком, щоб розвіяти смуток. Вищенаведені слова дають зрозуміти, якою була її відповідь. (*Упорядники*).

бов. Ви повинні зробити це, якщо бажаєте закарбувати релігійну істину в дитячих серцях⁴.

Дбайте про приємний вираз обличчя. Батьки, будьте погідними і ніколи — грубими й недобрими; будьте вдячними, слухняними й покірними своєму небесному Отцеві. Коли вас щось дратує, це не привід, щоб втрачати рівновагу. Любов, що завойовує серця, подібна до глибоких вод. Діти — ягнята Божої отари. Приводьте своїх малюків до Христа! Якщо батьки бажають виховати дітей люб'язними, вони ніколи не повинні розмовляти з ними сварливим тоном. Привчайте себе зберігати приємний вираз обличчя і намагайтесь, аби ваш голос був якомога ласкавішим і мелодійнішим. Поруч з вашими дітьми постійно перебувають Божі ангели, і ваш різкий тон й нотки роздратування в голосі неприємні для їхнього слуху⁵.

Матір повинна бути життєрадісною, спокійною, щасливою. Кожне її зусилля в цьому напрямі буде щедро винагороджене як фізичним здоров'ям дітей, так і їхніми добрими, моральними характеристиками. Життєрадісний дух зробить сім'ю щасливою і значною мірою поліпшить здоров'я матері⁶.

Проганяйте темряву й полегшуйте свої завдання. Дивіться на життя в рожевому світлі, розженіть темряву, якщо вона оповила душу. Виховуйте в собі співчуття до інших. Нехай радість, доброта і любов наповнюють ваш дім. Це збільшить потяг до релігії, а обов'язки — як малі, так і великі, — виконуватимуться з легким серцем⁷.

Життєрадісність без легковажності — християнська чеснота. Ми можемо володіти справжньою християнською гідністю і водночас бути радісними і приємними в поведінці. Життєрадісність без легковажності — одна з християнських чеснот⁸.

¹ Ознаки часу. 1885. 12 лютого.

² Рукопис 1. 1867.

³ Протокол Австралійсько-азіатської Уніонної Конференції. 1904.

1 листопада.

⁴ Основи християнського виховання. С.68.

⁵ Рукопис 126. 1897.

⁶ Служіння зцілення. С.374.

⁷ Ознаки часу. 1898. 1 вересня.

⁸ Свідощтва для Церкви. Т.4. С.62.

Розділ 71

МОВА

Голос — це дар. Голос — довірений нам дар, і його слід використовувати для допомоги ближнім, підбадьорення і зміцнення їх. У мові батьків, що люблять Бога, ходять Господніми шляхами та *«чинять правду і суд»*, не звучатимуть нотки хворобливого сентименталізму. Мова буде здоровою, чистою, доброю на науку. Вдома чи поза ним батьки повинні контролювати свою мову, не дозволяти собі вульгарності¹.

Кожне слово має свій вплив. Кожне слово, сказане батьками і матерями, справляє на дітей вплив на добро або на зло. Якщо батьки запальні в розмові, виявляють дух, властивий цьому світові, то Бог не вважає їх Своїми синами і дочками, а дітьми віку цього².

Вчасно сказане слово може впасти добрим насінням на ріллю дитячого розуму і спрямувати маленькі ніжки на правильну дорогу, а невідповідне слово може звести їх на шлях загибелі³.

Ангели чувають слова, які вимовляються в домі. Тому ніколи не вдавайтеся до лайки; нехай вплив ваших слів буде подібний до приємного фіміаму, що підноситься до небес⁴.

За допомогою добрих слів, ніжного співчуття і любові батьки повинні підтримувати в домі запашну атмосферу чистоти і водночас залишатися твердими й непохитними у своїх принципах. Якщо ви суворі зі своїми дітьми, їм може видатись, що не любите їх; отож, ніколи не виявляйте грубості, брутальності. Поєднуйте справедливість з милосердям; не повинно бути ані вагань, ані імпульсивних дій⁵.

Мова — зовнішній прояв внутрішньої благодаті. Передусім мова має бути чистою, лагідною і правдивою, оскільки є зовнішнім проявом внутрішньої благодаті... Сім'я — найкраща школа, де можна навчитися такої мови⁶.

Слова доброти — немов роса і теплий дощ для душі. У Святому Письмі розповідається, що з уст Христа виходили слова бла-

годаті, словом Він «*умів зміцнити змученого*». Господь закликає нас: «*Нехай слово ваше завжди буде з благодаттю*», щоб воно «*подавало благодать тим, які чують його*» (Лука 4:18; Колос. 4:6)⁷.

Засвоюйте культуру мови в сім'ї. Культурі мови і дикції потрібно навчати в сімейному колі. Батьки, навчайте своїх дітей говорити настільки виразно, щоб слухачі могли зрозуміти кожне сказане ними слово. Вони повинні вчитися читати Біблію так виразно й чітко, щоби Бог був прославлений. Схиляючись навколішки біля сімейного вітваря, не закривайте своїх облич руками і не впирайтеся ліктями в стільці, коли звертаєтеся до Бога. З піднесеними обличчями та зі святим благоговінням і відвагою приступайте до престолу благодаті⁸.

Дбайте про чистоту мови. Виробляйте лагідний і переконливий, але не різкий і диктаторський тон голосу. Давайте дітям уроки культури мови. Виховуйте в них навички правильної мови, щоби під час випробувань з їхніх уст не зірвалося мимоволі якесь грубе, різке слово⁹. Риторика — це предмет, який справляє помітний вплив на здоров'я учнів. Молодь необхідно навчити правильно дихати і читати, не перевантажувати гортань і легені, але щоб у цій роботі брали участь черевні м'язи. Коли працює лише гортань і звук виходить з верхніх органів дихання, це згубно впливає на фізичний стан цих органів. Найважчу частину роботи повинні виконувати черевні м'язи, гортань же служить лише каналом. Багато з тих, хто помер передчасно, міг би ще жити, якби навчився правильно користуватися своїм голосом. Правильне використання черевних м'язів при читанні й розмові звільнить вас від багатьох труднощів, пов'язаних з органами не тільки мовлення, а й дихання, стане засобом для продовження життя¹⁰.

Вплив гострих, лайливих слів. Якщо вдома звучать гострі, сердиті, лайливі слова, це згубно впливає на психіку дітей, яка ще не встигла зміцніти; діти часто плачуть; у такому домі панують нещастя і суперечки. Матері, нехай ваше обличчя буде радісним! Посміхайтесь, якщо можете, а розум і серце дитини відбиватимуть світло вашого обличчя, як дзеркало відбиває риси людини. Матері, будьте впевнені, що Христос перебуває у вас, аби у сприятливому розумі дитини позначилась божественна подоба¹¹.

Нехай не буде гострих розмов. Не дозволяйте, щоб незгоди або сварки виникали в домі. Розмовляйте м'яким тоном... Ніколи

не підвищуйте голосу і не говоріть грубо. Поводьтеся спокійно, залишіть прискіпливість і всяку неправду. Пояснюйте дітям, що ви бажаєте допомогти їм приготуватися до святості небес, де панує мир і не чути суперечок. Терпляче ставтесь до їхніх випробувань, котрі можуть здаватися вам незначними, проте для них є великими.

Коли батьки й матері наворачтаються до Бога, в їхній поведінці відбувається повна переміна. Думки і мова стають зовсім іншими... В домі не буде гучних, сердитих розмов. Слова матимуть заспокійливий, блаженний вплив на слухачів... Усуньте всі неприємні нотки з вашого голосу¹³.

Приборкуйте свою запальність і контролюйте мову, тоді здобудете велику перемогу. Якщо не контролюємо своїх слів і настрою, то стаємо рабами сатани. Ми підкоряємося сатані, а він веде нас у полон. Усі гострі, неприємні, нестримані та запальні слова — це жертва, дар його сатанинській величності. І це приношення коштує нам дорого — дорожче, ніж будь-яка жертва, яку ми можемо принести Богові, бо сатана руйнує мир і щастя, здоров'я всієї сім'ї й в кінцевому підсумку може призвести до втрати вічного життя¹⁴.

Що повинні приносити слова — світло чи темряву? Важливо навчити дітей і юнацтво контролювати свої слова і вчинки, бо своєю поведінкою вони приносять світло або темряву не лише для власної родини, а й для всіх, з ким спілкуються¹⁵.

Часто людина стає нещасною через немудре використання дару мови. Боже Слово нікому не дає права говорити різко; внаслідок цього виникають неприємні почуття — і щастя залишає домівку. Інші члени сім'ї втрачають повагу до того, хто говорить запальні слова, тоді як, стримуючи свої почуття, він міг би завойовувати загальне довір'я і любов¹⁶.

Говоріть ласкаві слова дітям, ввічливі слова — батькам. Нехай батькі говорять своїм дітям лише приємні слова, а діти своїм батькам — ввічливі. На це звертайте особливу увагу в сімейному житті, бо якщо діти в процесі формування свого характеру засвоюють добрі звички, їм буде набагато легше вчитися від Бога і бути слухняними Його вимогам¹⁷.

Уникайте вульгарності у всіх її формах. Батьки й матері, чоловіки й дружини, брати і сестри, не привчайте себе до вульгарності

у вчинках, словах і думках. Груба мова, непристойні жарти, відсутність ввічливості й справжньої люб'язності в сімейному житті стануть вашою другою вдачею і зроблять вас нездатними спілкуватися з тими, хто освячується істиною. Сім'я — надто святе місце, щоб опоганювати його вульгарністю, хтивістю, взаємними звинуваченнями і скандалами. Стримуйтеся від лихих слів; відкиньте гріховні думки, бо Вірний Свідок зважає кожне слово, оцінює кожний вчинок і проголошує: «Знаю твої діла»¹⁸. Непристойні, грубі, вульгарні розмови не повинні мати місця в сім'ї. Якщо серце чисте, в ньому зберігатимуться великі скарби мудрості¹⁹.

Не говоріть у своєму домі ніяких нісенітниць... Навіть найменші діти отримують користь від «взірця здорових слів». Але порожні, позбавлені сенсу слова, якими обмінюються батьки, будуть повторюватися дітьми, водночас як ласкаві, щирі, правдиві та серйозні слова також будуть підхоплені всією сім'єю, що сприятиме добрим вчинкам²⁰.

Шкода, якої завдають сердиті, необдумані слова. Коли говорите сердиті слова своїм дітям, ви допомагаєте ворогові всякої правди. Нехай усі діти мають рівні можливості з раннього дитинства. Таке навчання раджу розпочинати в дитинстві не з грубістю і роздратованістю, але з добротою і терпінням, і продовжувати його доти, поки діти не стануть дорослими²¹.

Нехай кожна сім'я шукає Господа в молитві, ревно прохаючи в Нього допомоги для виконання Божої справи. Нехай члени сім'ї позбудуться звички говорити необдумано і бажання звинувачувати інших. Нехай вони вчаться бути добрими і ввічливими в родині, виробляють звичку виявляти до інших увагу і турботу²². Якої шкоди завдають сім'ї слова, сказані з роздратуванням! Роздратування одного змушує й іншого відповідати в тому самому дусі й в тій самій манері. Вимовляються слова помсти, самовиправдання, що важким тягарем лягають на ваше серце і принесуть душі гіркий врожай²³.

Різкі, безжалісні слова ранять серце, пробуджуючи найогидніші пристрасті душі та спокушаючи людей порушувати Божі Заповіді... Слова подібні до посіяного насіння²⁴.

Запальні слова — це теж лайка. У багатьох сім'ях існує звичка говорити непристойні, легковажні слова. Звичка вживати гострі слова, які завдають болю, стає сильнішою, якщо їй потурати.

Таким чином вживається чимало лайливих слів, що відповідають сатанинському, але не Божому образу... Пекучі, сповнені гніву слова ніколи не повинні вимовлятися, бо в очах Бога і святих ангелів вони є своєрідною лайкою²⁵.

Як батько втратив довір'я власних дітей. Мій брате, ваш владний тон завдає болю дітям. Разом з ним зростатиме й їхня схильність до критики. Прискіпливість калічить життя і передається вашій дружині та дітям. Ваші діти не схильні довіряти вам, визнавати власні помилки, бо знають, що почують за це суворий докір. Ваші слова часто нагадують спустошливий град, який нищить ніжні рослини. Важко визначити шкоду, якої завдають такі дії. Діти вдаються до обману, аби уникнути ваших жорстких слів... Щоб уникнути покарання і догани, вони ухилятимуться від правди. Жорсткі, холодні накази не принесуть їм користі²⁶.

Обіцянка, яку варто дати. Було б добре, якби кожний дав обіцянку розмовляти люб'язно у своєму домі та дозволив закону любові керувати його мовою. Батьки, ніколи не говоріть необдуманно! Якщо ваші діти вчинять щось погане, виправляйте їх, але нехай ваші слова будуть сповнені ніжності та любові. Щоразу, коли лаєте дітей, ви втрачаєте дорогоцінну можливість навчити їх вибачливості й терпінню. Виправляючи помилки, керуйтеся передусім любов'ю²⁷.

Розмова за столом. Як багато сімей свою щоденну їжу «присмачують» сумнівами та цікавими розпитуваннями. Вони «розбирають на шматки» характери своїх друзів, смакуючи ними як вишуканим десертом. Значна «порція» пліток подається на стіл, і в такому бенкеті беруть участь не лише дорослі, а й діти. Подібна поведінка ганьбить Бога²⁸.

У домі не повинно бути духу критики та прискіпливості. Сімейний мир надто священний, аби опоганювати його таким духом. А проте, як часто члени сім'ї, сидячи за столом, «частують» одне одного «ласощами» критики, причіпок і наклепів. Якби Христос прийшов сьогодні, то чи не знайшов би Він, що багато родин, називаючи себе християнськими, плекають дух критики й жорстокості? Члени таких сімей не готові об'єднатися з небесною родиною²⁹.

Нехай розмови за сімейним столом будуть такими, щоб їхній вплив на серця дітей був подібний до пахоців³⁰.

Плітки та поширення чуток. Ми з жахом думаємо про людожера, який ласує ще теплим і тремтячим тілом своєї жертви, але хіба це жахливіше за ті муки, причиною яких є неправильно витлумачені спонукання, бажання очорнити репутацію, «обсмоктування» по кісточках чийогось характеру? Нехай діти і молодь звернуть увагу на те, що Бог говорить з цього приводу: *«Смерть і життя — у владі язика» (Прип. 18:21)*³¹.

Дух пліткарства й поширення чуток — один з особливих засобів сатани, за допомогою якого сіються незгоди й суперечки, що розділяють друзів і підривають віру багатьох у правдивість нашої позиції³².

Сіяти насіння недовір'я — означає допомагати ворогові. Запальність мови — цілком природна риса людей. Той, хто піддається цій схильності, відчиняє двері сатані, щоб він увійшов до серця людини і зробив його здатним пам'ятати помилки інших. Таким чином увага зосереджується на чужих недоліках, критикуються чужі вади, вимовляються слова, котрі підривають довір'я до того, хто робить усе можливе, виконуючи свій обов'язок співпрацівника Божого. Часто насіння недовір'я сіється тими, хто вважає, нібито їх обійшли, не відзначили їхніх заслуг³³.

Бог закликає віруючих не вишукувати недоліків в інших, залишити звичку вимовляти необдумані, жорстокі слова... Батьки, нехай слова, які говорите своїм дітям, будуть ласкавими і добрими, щоб ангели могли допомагати вам у наверненні дітей до Христа. Домашня церква має потребу в докорінному перетворенні. Розпочніть його відразу ж. Залиште усяке нарікання, злобу й наклепи. Хто гнівається і свариться, той проганяє небесних ангелів і відчиняє двері злим духам³⁴.

Заклик до батьків бути вибачливими і стриманими. Батьки, коли ви схильні дати волю своєму гніву, не чиніть цього великого гріха, який може напоїти всю сім'ю небезпечною отрутою — роздратуванням. У такі хвилини особливо уважно стежте за собою і вирішіть у своєму серці берегти уста від образливих слів; прийміть рішення говорити лише приємні, радісні слова. Скажіть собі: «Я не буду затьмарювати щастя своїх дітей лихим словом». Самоопанування зміцнить вас, нервова система перестане бути вразливою. Принципи істини підтримають вас, свідомість правильно виконаного

обов'язку зміцнить. Ангели Божі радітимуть вашим зусиллям і допомагатимуть вам³⁵.

Батьки й матері, розмовляйте з дітьми люб'язно; не забувайте про те, що й ви вразливі; і як ви не любите, коли хтось осуджує вас, то й ваші діти схожі на вас. Не покладайте на них того, чого ви самі не в силах зносити. Якщо ви не можете стерпіти докорів і осудження, то цього не знеситимуть і ваші діти; а вони слабші за вас і не можуть впоратися з численними переживаннями. Нехай ваші ласкаві, люб'язні слова у вашій родині завжди будуть подібні до сонячного проміння. Самоопанування, уважне ставлення та старанність, виявлені вами, відплатяться сторицею³⁶.

Час мовчати і час співати. Випробування приходять навіть до тих, хто досяг повного освячення — і це справедливо. Терпіння навіть найтерпеливіших людей підлягатиме суворому випробуванню. Чоловік або дружина можуть сказати слова, що спровокують різку відповідь, але нехай той, до кого вони звернені, промовчить. У мовчанці — безпека. Часом мовчання — найсуворіший докір тому, хто згрішив своїми вустами³⁷.

Коли втрачають самовладання і починають говорити різкі слова діти й молоді люди, тоді вміння змовчати в більшості випадків є кращим виходом, ніж докори, суперечки чи осуд. Каяття прийде дуже скоро. Мовчання, яке називають золотом, часто робить більше, ніж усі сказані слова³⁸.

Якщо хтось виявляє нетерпіння, роздратування, незадоволення внаслідок неприборканого самолюбства, розпочніть співати котрийсь із псалмів. Коли Христос працював за теслярським верстатом, Його також часом оточували люди, котрі намагались вивести Його з рівноваги, але Він починав співати чудові псалми, і перш ніж вони усвідомлювали, що роблять, то вже співали разом з Ним, перебуваючи під впливом Святого Духа, присутнього там³⁹.

Стриманість у розмові. Бог вимагає, щоби батьки, виявляючи самовладання, подаючи приклад християнського характеру, в колі своєї маленької отари випромінювали світло. Уникайте беззмістовних, банальних розмов. Бог бачить все таємне у житті. Дехто провадить постійну боротьбу, опановуючи собою. День у день, мовчки, з молитвою на вустах такі люди змагаються з грубістю в мові й характері. Люди можуть ніколи не оцінити цих

зусиль. Ті, що втримувалися від різких слів, вже готових зірватися з їхніх уст, можуть і не заслужити похвали оточуючих. Світ ніколи не побачить цих перемог, проте якби й побачив, то з презирством поставився б до переможців. Але в небесних книгах вони відзначені як переможці. Бог бачить кожну таємну битву та кожну мовчазну перемогу і говорить: *«Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста»* (Прип. 16:32)⁴⁰.

Якщо ви не бажаєте бути запальним, гнівним, сварливим, то Господь буде на вашому боці. Він допоможе так використовувати дар мови, як це робив Христос, аби дорогоцінні якості — терпіння, спокій та любов — увійшли до вашої домівки⁴¹.

¹ Рукопис 36. 1899.

² Рукопис 100. 1902.

³ Рев'ю енд Геральд. 1890. 24 червня.

⁴ Лист 10. 1912.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1897. 30 березня.

⁶ Виховання. С.235.

⁷ Керівництво для молоді. 1908. 31 березня.

⁸ Рукопис 4. 1901.

⁹ Рукопис 60. 1903.

¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам. С. 297.

¹¹ Рев'ю енд Геральд. 1904. 8 вересня.

¹² Рукопис 14. 1905.

¹³ Лист 75. 1898.

¹⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.310.

¹⁵ Керівництво для молоді. 1896. 5 листопада.

¹⁶ Рукопис 60. 1903.

¹⁷ Рев'ю енд Геральд. 1896. 17 листопада.

¹⁸ Ознаки часу. 1892. 14 листопада.

¹⁹ Рев'ю енд Геральд. 1898. 17 травня.

²⁰ Там же. 1885. 14 квітня.

²¹ Рукопис 53. 1912.

²² Рукопис 31. 1907.

²³ Рев'ю енд Геральд. 1913. 27 лютого.

²⁴ Лист 105. 1893.

²⁵ Керівництво для молоді. 1894. 20 вересня.

²⁶ Лист 8а. 1896.

²⁷ Лист 29. 1902.

²⁸ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.195.

²⁹ Ознаки часу. 1904. 17 лютого.

³⁰ Рукопис 49. 18098.

³¹ Виховання. С.235.

³² Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.195.

- ³³ Лист 169. 1904.
³⁴ Лист 133. 1904.
³⁵ Свідчення для Церкви. Т.1. С.386-387.
³⁶ Там же. С.401.
³⁷ Рукопис 70. 1903.
³⁸ Рукопис 59. 1900.
³⁹ Рукопис 102. 1901.
⁴⁰ Ознаки часу. 1899. 23 серпня.
⁴¹ Рукопис 67. 1901.

ГОСТИННІСТЬ

І сьогодні можна виявити гостинність ангелам. Біблія неодноразово підкреслює значення гостинності. Святе Письмо не лише рекомендує виявляти гостинність як обов'язок, а й наводить багато чудових прикладів виявлення цієї чесноти, розповідає про благословення, котрі вона приносить. Досвід Авраама посідає тут чільне місце...

Такі вчинки люб'язності Бог вважав досить важливими, раз вони записані в Його Слові; більше ніж через тисячу років після цієї події апостол, перебуваючи під Божим натхненням, згадував: *«Не забувайте гостинності, бо деякі через неї, не знаючи, прийняли ангелів»* (Євр. 13:2).

У перевазі, дарованій Авраамові та Лотові, не відмовлено й нам. Виявляючи гостинність до Божих дітей, ми також можемо прийняти Його ангелів у власних оселях. Навіть у наш час ангели у людській подобі входять до домівок людей, і ті приймають їх. Християн, які постійно перебувають у світлі Божого лица, супроводжують невидимі ангели; і ці святі істоти приносять благословення нашим домівкам¹.

Знехтувані нагоди й переваги. Гостинність — це одна з рис, на яку вказує Святий Дух, і якою відзначаються ті, на кого покладена відповідальність у Церкві. А всій Церкві дана така вказівка: *«Будьте гостинні одне до одного без нарікань. Служіть одне одному, кожен тим даром, який отримав, як добрі домоправителі різноманітної благодаті Божої»* (1Петр. 4:10).

Дивно, але цими напучуваннями нехтують. Навіть називаючи себе християнами, люди рідко виявляють справжню гостинність. У нашому народі можливість виявити гостинність не розцінюється так, як належить, а саме: як перевага і благословення. Надто мало товариськості, мало бажання поділитися місцем за сімейним столом ще з двома-трьома особистостями без ніяковості й парадності².

Необґрунтовані виправдання. Я чула, як люди виправдовують своє небажання запросити до власних домівок і сердець інших дітей Божих словами: «Та я ж нічого не приготувала; я нічого не зварила; а тому вони повинні піти в інше місце». А в іншому місці можуть бути ще якісь вигадані виправдання, аби не прийняти тих, хто має потребу в гостинності. Глибоко засмучені гості залишають нас з неприємним осадком про гостинність так званих братів і сестер. Сестро, якщо у тебе немає хліба, то згадай епізод, описаний в Біблії. Підійди до свого сусіда і скажи: *«Друже! Позич мені три хлібини, бо приятель мій з дороги зайшов до мене, і не маю, що дати йому»* (Лука 11:5).

Ми не знаємо жодного випадку, коли б відсутність хліба була причиною відмови прийняти нужденного. Коли Ілля прийшов до вдовиці в Сарепту, вона поділилася останнім шматком з пророком Божим; він здійснив чудо. В подяку за притулок для Божого слуги і за те, що жінка поділилася з ним останнім шматком, вона отримала підтримку і зберегла життя собі та своєму синові. Такою буде винагорода для багатьох, якщо вони робитимуть це з радістю для Божої слави.

Деякі виправдовуються слабким здоров'ям, мовляв, що з радістю виявили б гостинність, якби мали силу. Такі люди надто багато часу замкнуті в собі, зосереджуються на власних убогих почуттях і майже постійно розповідають про особисті страждання, випробування і нещастя; ніщо інше їх не цікавить. Вони не здатні думати ні про кого, окрім себе, хоча багато людей потребують їхнього співчуття і допомоги. Для вас, котрі страждають слабким здоров'ям, є ліки. Якщо одягнете нагого, запросите додому бідного подорожнього і розділите свій хліб з голодним, тоді *«світло ваше зійде, як порання зоря»*, а здоров'я незабаром зміцниться. Добрі вчинки — прекрасний засіб від хвороб. Тих, хто обтяжений роботою, Бог заохочує звертатися до Нього і обіцяє відповіді. Їхня душа буде насичена під час посухи, і вони будуть, *«немов той напоєний сад і мов джерело те, що води його не висихають»* (Ісаїя 58:11)³.

Втрата благословення через егоїстичну замкнутість у своєму колі. Богіві не до вподоби егоїстичне піклування людей лише про себе та свою сім'ю. Кожна родина, яка плекає такий дух, має потребу в наверненні за допомогою чистих принципів, виявле-

них у житті Христа. Хто замикається сам у собі, хто не бажає приймати гостей, той втрачає багато благословень⁴.

Ангели чекають, щоби побачити, як ми використовуємо дані нам можливості для здійснення добра; чи будемо благословляти інших, щоб і вони, в свою чергу, благословили нас. Сам Господь подбав про те, аби ми були різними: одні є бідними, другі — багатими, ще інші — стражденними. І все це для того, щоб кожному дати змогу вдосконалити свій характер. Бог навмисне допустив, щоб серед нас були бідні люди, — це випробовує, перевіряє і вдосконалює наші серця⁵.

Коли дух гостинності занепадає, то серце розбиває параліч егоїзму⁶.

До кого слід виявляти гостинність? Приймаючи гостей, ми не повинні керуватися світськими звичаями, а Духом Христа і вченням Його Слова. Ізраїльтяни, відзначаючи свої свята, включали в число гостей бідних, чужинців і левитів, котрі були помічниками священиків у святині, релігійними вчителями і місіонерами. Вони вважалися гостями народу, їм виявляли гостинність під час громадських і релігійних свят, про них старанно піклувалися під час нестатків і хвороб. Ми також повинні приймати до своїх осель таких людей. Таке запрошення може втішити і підбадьорити медичну сестру-місіонерку або вчителя, обтяжених турботами, матір, замучену тяжкою працею, або людей зі слабким здоров'ям чи похилого віку, які не мають власного дому, перебувають у злиднях і розчаруваннях.

«Коли ти справляєш обід чи вечерю, — говорить Христос, — не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх родичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік кривих та сліпих, і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних» (Лука 14:12-14).

Для вас не буде обтяжливим приймати таких гостей. Вам не треба влаштовувати для них вишуканий або дорогий прийом, не потрібно докладати зусиль, щоб досягти парадності. Тепло й щирість господарів, куточок біля затишного вогнища, місце за вашим сімейним столом, перевага розділити благословення в час молитви принесуть багатьом з них небесні насолоди.

Наше співчуття повинно виходити за межі власного «я», а також за стіни нашого дому й сім'ї. Існують дорогоцінні можливості для тих, хто зробить свій дім благословенням для інших. Товариськість має чудову силу. При бажанні можемо скористатися нею як засобом допомоги тим, хто знаходиться поруч з нами⁷.

Притулок для спокушуваної молоді. Наші домівки повинні стати сховищем для молоді, котра зазнає спокус. Багато юнаків і дівчат стоять на роздоріжжі. Кожний вплив, кожне враження визначають вибір, від якого залежатиме їхня, як теперішня, так і майбутня доля. Зло вабить їх. Місця, що є осередками зла, виглядають яскраво й звабливо. Там привітно зустрічають кожного, хто заходить. Довкола нас є молодь, яка не має родин, а в інших сім'ях відсутній корисний, облагороджуючий вплив, тому молодь покійно пливе за течією в напрямі до злого. Молоді люди прямують до загибелі повз наші зачинені двері. Вони мають потребу, щоб хтось простягнув їм руку зі співчуттям. Прості, невибагливі слова доброти, невеликі знаки уваги проженуть геть хмари спокус, що огортають душу.

Щирий вияв небесного співчуття має силу відчиняти двері серцець, котрі мають потребу в пахощах Христових слів і простому, лагідному дотикі духа Христової любові. Якщо ми виявлятимемо зацікавленість молоддю і будемо запрошувати її до своїх осель, справлятимемо на неї добрий, благочинний вплив, то багато хто з радістю стане на шлях, що провадить до небес⁸.

Зберігайте простоту в сім'ї. Щоразу, коли приходять гості, мати не повинна присвячувати їм увесь свій час і увагу. Духовний добробут її дітей має стояти на першому місці. Не витрачайте час на приготування до столу вишуканих тістечок, пирогів і нездорових страв. Це пов'язано з додатковими витратами і не всі можуть собі це дозволити. Але найгірше те, що воно не служить добрим прикладом для інших. Зберігайте в сім'ї простоту. Не намагайтеся справити враження, нібито провадите спосіб життя, який, фактично, вам не під силу. Не намагайтесь удавати із себе тих, ким ви не є насправді — чи то в частуванні, чи в манерах.

Поводячись з гостями люб'язно і роблячи все, щоб вони відчували себе як удома, ніколи не забувайте: ви — вчителі дітей, яких вам дав Бог. Діти дивляться на вас, і ви жодним чином не повинні спрямовувати їх на поганий шлях. Будьте з гостями

такими, якими ви є щодня для своєї сім'ї: ласкавими, ввічливими, уважними. Таким чином усі можуть стати вихователями, служити прикладом добрих учинків. Такими вчинками ви свідчитимете про те, що є щось важливіше, ніж турбота про їжу, пиття й одяг⁹.

Підтримуйте мирну, спокійну обстановку. Ми були б набагато щасливішими і принесли би більше користі, якби у сімейному житті та спілкуванні з людьми наслідували лагідність і простоту Христа. Замість того щоб робити щось про людське око, аби викликати в гостей захоплення чи заздрість, намагайтеся зробити всіх навколо вас щасливими, виявляючи життєрадісність, співчуття і любов. Нехай гості бачать, що ми прагнемо чинити волю Христа. Нехай вони знаходять у нас, навіть коли на нашу долю випала убогість, дух задоволення і вдячності. Мир і спокій — ось атмосфера справжньої християнської родини. Такий приклад не залишиться без добрих наслідків¹⁰.

Облік витрат ведеться на небесах. Христос веде облік усіх витрат, зроблених задля Нього. Він дає все необхідне для цієї справи. Імена тих, котрі в ім'я Христа приймають своїх братів і роблять усе можливе, аби візит став корисним і для гостей, і для них, записані на небесах як ті, що гідні особливих благословень...

Життя Христа — урок гостинності. Коли голодний нагоп народу слухав Спасителя біля моря, Він не відпустив їх додому, не нагодувавши. Він сказав Своїм учням: «*Ви дайте їм їсти*» (*Матв. 14:16*). Застосувавши божественну творчу силу, Христос забезпечив людей їжею в достатній кількості, аби задовольнити їхні потреби. І якою ж невибагливою була ця їжа! Там не було нічого розкішного. Той, у розпорядженні Котрого були всі небеса, міг би влаштувати для народу багатий бенкет. Але Спаситель дав їм лише найнеобхідніше — щоденну поживу рибалок, які жили біля моря.

Якби сьогодні люди були простими у звичках, жили у злагоді зі законами природи, тоді потреби людства задовольнялися б з достатком. Було б менше уявних потреб і більше можливостей працювати для Бога...

Бідність не повинна бути перешкодою для виявлення гостинності. Ми маємо ділитися з людьми тим, що є. Деякі люди тяжко працюють задля шматка хліба, ледве зводячи кінці з кін-

цями, але вони люблять Ісуса в особі Його святих і готові виявляти гостинність як своїм по вірі, так і чужим, намагаючись зробити, щоб їхнє перебування в домі було для них приемним. Гостей запрошують до сімейного столу та сімейного вівтаря. Молитва справляє на гостей велике враження; і навіть один такий візит може врятувати душу від смерті. Таку роботу Господь схвалює, кажучи: «Я віддам» (Римл. 12:19)¹¹.

Використовуйте надані вам можливості. Брати і сестри, прокиньтесь! Не бійтеся добротності! «І не зневіряйтесь, роблячи добро, бо свого часу пожнемо, якщо не ослабнемо» (Гал. 6:9). Не чекайте, коли вам вкажуть на ваш обов'язок. Розплющіть очі й подивіться на тих, хто поруч з вами; познайомтеся з безпорадними, нещасними і нужденними. Не ховайтеся від них і не намагайтеся відмежуватися від їхніх потреб. Хто доведе, згідно зі словами апостола Якова, що його релігія чиста, незаплямована егоїзмом і розтлінням? Хто прагне зробити все можливе зі свого боку, аби допомогти у великому Плані спасіння?¹²

¹ Свідectва для Церкви. Т.6. С.341-342.

² Там же. С.342-343.

³ Там же. Т.2. С.28-29.

⁴ Там же. Т.6. С.344.

⁵ Там же. Т.2. С.28.

⁶ Рукопис 41. 1903.

⁷ Служіння зілєння. С.352-354.

⁸ Там же. С.354.

⁹ Християнська стриманість і біблійна гігієна. С.143.

¹⁰ Рєв'ю енд Геральд. 1887. 29 листопада.

¹¹ Свідectва для Церкви. Т.6. С.344-345,347.

¹² Там же. Т.2. С.29.

ЧАСТИНА XVI

Родина та її соціальні
зв'язки

НАШІ СОЦІАЛЬНІ ПОТРЕБИ

Бог потурбувався про наші соціальні потреби. З постанов, даних для виховання вибраного народу, випливає, що життя, в центрі якого є Бог, — це повноцінне життя. Кожну потребу, яку Господь допускає, Він намагається задовольнити, кожну здібність, яку дає, — прагне вдосконалити.

Творець усякої краси, Котрий Сам любить прекрасне, Бог передбачив усе, щоб задовольнити в Своїх дітях потяг до прекрасного. Він також потурбувався про їхні соціальні потреби, оскільки добре й корисне спілкування розвиває в людей співчуття, робить життя світлим і запашним¹.

Вплив спілкування. Кожна людина знаходить друзів або здобуває їх. Залежно від того, якою міцною є дружба, буде і вплив друзів один на одного — вплив на добро або на зло. Усі люди мають певне коло спілкування, де, з одного боку, впливають на інших, а з другого — самі зазнають цього впливу².

Боже Слово звертає увагу на величезну роль впливу, який справляє спілкування на людей. Наскільки більшою є сила цього впливу на розум й характері дітей та молоді, що перебувають у процесі становлення! Від того, з ким вони потоваришують, які засвоюють принципи, набудуть звички, залежатиме їхня корисність тут, на землі, та майбутня доля...

Молоді люди неминуче придбають собі друзів і неодмінно відчують їхній вплив. Існують таємничі зв'язки, що поєднують душі, коли серце відгукується на поклик другого серця. Один запозичує ідеї, почуття і дух іншого. Таке спілкування може стати благословенням або прокляттям. Молоді люди можуть допомагати і зміцнювати один одного, вдосконалюючи свою поведінку, характер і знання; або ж, дозволяючи собі ставати легко важкими й невірними, справляти деморалізуючий вплив³.

Справедливий вираз: «Скажи мені, хто твій друг, і я скажу тобі, хто ти». Юнаки й дівчата не усвідомлюють, наскільки ви-

бір друзів впливає на їхні характери і репутацію. Переважно шукають товариства тих, котрі поділяють їхні погляди, звички, стиль життя. Той, хто надає перевагу товариству неосвічених, порочних людей над спілкуванням з мудрими і добрими, свідчить про власний зіпсований характер. Спочатку його бажання і звички можуть повністю відрізнитися від бажань і звичок тих, з ким він хоче товаришувати, але коли зближається з цими людьми, думки і почуття змінюються; він жертвує принципами добра і невблаганно, хоч і не усвідомлює цього, опускається до рівня своїх товаришів. Як води потоку змінюють свій колір, розмиваючи ґрунт, по якому вони течуть, так на принципах і звичках молоді неминуче позначиться вплив товариства, з яким вони спілкуються⁴.

Задовольняти природні нахили — це спускатися вниз. Якщо б можна було переконати молодь товаришувати з морально чистими, розважливими, вихованими людьми, наслідки були би благочинними. Якщо у своєму виборі товаришів юнаки й дівчата зупиняються на тих, котрі мають страх Господній, їхній вплив допоможе цінувати істину, обов'язок і святість. Справжнє християнське життя є силою на добро. Але, з іншого боку, той, хто товаришує з людьми сумнівної моралі, лихих принципів і звичаїв, незабаром піде тим самим шляхом. Задоволення прагнень тілесного серця — це сходження вниз. Спілкуючись зі скептиком, незабаром самі станете таким; обираючи товариство негідника, неодмінно станете негідником самі. Ходити за порадою нечестивих — це перший крок на шляху грішників, до «засідання злоріків» (Псал. 1:1)⁵.

Потяг до світського товариства і задоволень — усепоглинаюча пристрасть світської молоді. Гарно вбиратися, ходити в гості, потурати апетиту та пристрастям, проводити час у світських забавах стають метою їхнього існування. Такі люди почуваються нещасними на самоті. Головне їхнє бажання — викликати захоплення, чути компліменти, працювати на сенсацію у товаристві; а коли це бажання не задовольняється, життя видається їм нестерпним⁶.

Той, хто любить бувати у світському товаристві, часто потурає такому бажанню, поки воно не перетворюється на домінуючу пристрасть... Вони не терплять читання Біблії та роздумування про небесне. Вони почувають себе нещасливими, не

отримуючи нічого збуджуючого. Такі люди не мають внутрішньої сили, яка робить людину щасливою, бо їхнє щастя залежить від спілкування з такими ж безтурботними й нерозважливими молодими особами, як і вони самі. Сили, які можна було би використати для благородної мети, витрачаються ними на дурощі, що виснажують духовний потенціал⁷.

Благословення від християнської дружби. Християнська дружба у Божому народі користується надто малою популярністю... Якщо ви замикаєтесь у собі і не бажаєте брати участі у дружньому спілкуванні, аби стати благословенням для інших, то втрачаєте чимало благословень. Взаємні контакти шліфують і вдосконалюють розумові здібності; спілкування з людьми сприяє знайомству і зародженню дружби, результатом якої буде єдність сердець і атмосфера любові, яка є приємною в очах небес.

Скуштувавши від любові Христа, особливо чином розвивайте в собі здатність до спілкування, бо таким чином можна повертати душі до Спасителя. Не приховуйте Христа в своїх серцях, не замикайте Його як жаданий скарб, священний і дорогий, який належить лише вам; водночас неправильно виявляти любов Христа лише до тих, хто вам подобається. Навчайте молодь виявляти, як і Христос, щиру зацікавленість, товариську до тих, хто має в цьому найбільшу потребу, навіть якщо ці особи не входять до числа вибраних друзів. Ісус виявляв любов і зацікавленість до людей кожного часу і на кожному місці, поширюючи навколо Себе світло благочестя, сповнене радості⁸.

¹ Виховання. С.41.

² Свідчення для Церкви. Т.4. С.587.

³ Поради вчителям, батькам і студентам. С.220.

⁴ Там же. С.221.

⁵ Свідчення для Церкви. Т.4. С.587.

⁶ Там же. Т.5. С.112.

⁷ Там же. Т.4. С.624.

⁸ Там же.Т.6. С.172-173.

БЕЗПЕЧНЕ І НЕБЕЗПЕЧНЕ СПІЛКУВАННЯ

Що впливає на нас і наших дітей? Будь-які взаємини, навіть якщо вони нетривалі, справляють на нас певний вплив. Наскільки сильним буде цей вплив, залежатиме від ступеня близькості, постійності в спілкуванні, а також нашої любові й благоговійного ставлення до особи, з якою спілкуємось¹.

Якщо товаришуємо з людьми, під впливом яких забуваємо про вимоги, які Господь ставить до нас, то наражаємось на спокусу і стаємо надто слабкими в моральному плані, аби чинити опір. Ми переймаємо дух та ідеї наших друзів, ставлячи їх вище від священних і вічних реалій. Коротше кажучи, в нас починає діяти саме та закваска, яку ворог усякої правди приготував для нас.

Молодь, потрапляючи під ці впливи, набагато легше піддається їм, аніж люди старшого віку. Все залишає свій відбиток в їхньому розумі: обличчя, на які вони дивляться; голоси, які чувають; місця, де бувають; товариства, якими захоплюються; книжки, що читають. Неможливо переоцінити важливість вибору товариства для нас, а особливо для наших дітей, оскільки воно визначатиме нашу долю в цьому та майбутньому світі².

Небезпека спілкування з безбожниками. Світ не повинен бути для нас критерієм. Не спілкуйтеся з безбожниками й не переймайте їхнього духу, бо під таким впливом ваше серце залишить правдивого Бога і шануватиме фальшивих. Стійка і тверда у вірі душа може зробити багато добра: така людина може наділяти найвищими духовними благословеннями тих, з ким спілкується, бо Закон Божий записаний в її серці. Але ми не можемо свідомо товаришувати з тими, хто зневажає Закон Божий, і зберегти при цьому свою віру чистою і незаплямованою. Ми запозичуємо їхній дух і, якщо не розлучимося з ними, то врешті-решт, тісно пов'язані з безбожниками, розділимо їхню долю³.

Дружба з ідолопоклонниками, участь у їхніх святах призвели до того, що стародавні юдеї порушили Божий Закон і стягнули Його суди на народ. Так і тепер, заохочуючи послідовників Христа спілкуватися з безбожниками, брати участь в їхніх розвагах, сатана з великим успіхом спокушає їх до гріха. *«Вийдіть з-посеред них і відокремтеся, — говорить Господь, — і не торкайтеся нечистого» (2Кор.6:17)*. Сьогодні Бог вимагає, щоб Його народ так само відрізнявся від світу своїми принципами й звичаями, як Він вимагав цього від Ізраїлю в давні часи⁴.

Самовільний вибір Самсона. Бог у Своему Провидінні оточив Самсона турботою, аби приготувати його до виконання справи, до якої він був покликаний. З раннього дитинства цей муж мав сприятливі умови для розвитку фізичних і розумових сил, виховання моральної чистоти. Але під впливом нечесних людей він перестав опиратися на Бога, що є єдиним захистом для людини, і Самсона здолав потік зла. Коли, виконуючи свій обов'язок, ви зустрічаєтесь із випробуваннями, можете бути певними: Бог збереже вас. Проте якщо люди свідомо наражаються на спокусу, вони рано чи пізно впадуть⁵.

Підступна закваска гріха. Дорогі учні! Ваші батьки вдень і вночі моляться за вас. Прислухайтесь до їхніх прохань і застережень, не спілкуйтеся з нерозважливими людьми. Ви й не помітите, як закваска гріха підступно псуватиме вашу душу, заохочуючи до недобрих звичок і формуючи порочний характер. Ви можете не помітити реальної небезпеки і будете думати, що можете чинити правду з такою ж легкістю, як раніше, але ви піддалися спокусі чинити зло, припустилися страшної помилки.

Батьки і вчителі, які люблять і бояться Бога, можуть застерігати, просити і радити, проте все це буде даремним, якщо ви не підкоритеся Богові, не використовуватимете талантів, які Він дав вам задля Своїєї слави⁶.

Стережіться байдужих до релігії. Якщо діти спілкуються з тими, чії розмови обертаються навколо несуттєвих, земних предметів, їхні думки не підіймуться вище від цього рівня. Якщо вони виявлять, що релігійними принципами нехтують та применшують віру і, вдаючись до хитрощів, заперечують істину, то всі ці враження залишаться в їхньому розумі, справляючи вплив на формування характерів⁷.

Ніщо так успішно не руйнує серйозних намірів і добрих спонукань, як спілкування із пустими, легковажними, розпусними людьми. Якими би привабливими вони не видавались через свою дотепність, сарказм та веселу вдачу, той факт, що вони легковажно й байдуже ставляться до релігії, є достатньою причиною, аби не підтримувати з ними стосунків. Чим привабливішими вони є в інших відношеннях, тим небезпечнішим буде їхній вплив, тому що безбожне життя має непевну, принадну силу⁸.

Світське товариство притягає і засліплює розум настільки, що побожність, страх Божий, вірність і відданість вже не можуть зробити людину непохитною в вірі. Покірне, скромне життя Христа видається зовсім непривабливим. Для багатьох із тих, котрі називають себе синами і дочками Божими, Ісус, Велич Небес, залишається «коренем з сухої землі, в якому немає принади і краси» (Ісаїя 53:2)⁹.

Не віддавайте всіх своїх ніжних почуттів невірничій рідні. Ми не можемо водночас служити Богові й світові, а тому не повинні віддавати всі свої почуття світським родичам, котрі не бажають пізнати істину. Спілкуючись з ними, намагайтеся поширювати Христове світло; однак наші слова, поведінка, звичаї й вчинки жодним чином не повинні перебувати під впливом їхніх ідей та звичаїв. Спілкуючись з родичами, відкривайте їм істину. Але якщо вам не вдається цього зробити, то чим менше будете спілкуватися з ними, тим краще для вашого духовного стану¹⁰.

Уникайте людей з низькими моральними нормами. Християни не повинні спілкуватися з морально розбещеними людьми. Близькі повсякденні зв'язки з ними лише забирають час і аж ніяк не сприяють зміцненню інтелекту та моралі, а тому небезпечні. Коли моральна атмосфера, в якій перебуває людина, далека від чистоти і святості, заражена розтлінням, той, хто дихає нею, дійде висновку: така атмосфера непомітно отруює та губить розум і серце. Небезпечно спілкуватися з тими, хто позбавлений високих ідеалів. Поступово й непомітно той, хто за своєю природою є сумлінним і любить моральну чистоту, опуститься до такого ж рівня, виявляючи слабоумство та відсутність моральних принципів, а отже, підпадаючи під вплив того, з ким він постійно підтримував контакти¹¹.

Добре ім'я дорожче за золото. Молодь має схильність спілкуватися з тими, чий інтелект і моральність залишаються на низькому рівні. Хіба може молода людина знайти справжнє щастя, добровільно вступаючи в зв'язок з людьми, які відзначаються низьким рівнем мислення, свідомості й поведінки? Усякий, хто обирає собі товаришів зі зіпсованим смаком і порочними звичками, наслідуватиме їхній приклад. Ми живемо в небезпечний час, і усвідомлення цього сповняє серця людей страхом¹².

Багато молодих людей поступаються перед спокусою, тому що не хочуть бути осміяними. Діти повинні мати таких товаришів, які б не глузували з того, що чисте і гідне, але відстоювали б усю добре і правдиве. Страх перед насмішками примушує багатьох молодих людей поступитися спокусі, ходити дорогами нечестивих. Матері здатні зробити багато як прикладом, так і повчанням, показуючи дітям, як можна залишитися чесним серед презирства і глузувань¹³.

Чому наша молодь не розуміє, що ті, котрі готові звести інших на манівці і самі легко поступаються спокусам, є агентами сатани, заохочують до розбещеності, щоб висміювати тих, котрі мають добре сумління і бажають зберегти свій характер у чистоті?¹⁴

Поводьтеся з людьми так, як би ви поводитися з ними перед Богом. Юні друзі, ні на мить не залишайтеся в товаристві тих, які можуть зробити вас непридатними до чистої та священної Божої праці. Не робіть перед людьми нічого такого, чого не зробили б перед своїм батьком чи матір'ю або що посоромилися б учинити перед Христом і святими ангелами.

Деякі можуть подумати, що, шануючи суботу, ми не маємо потреби в цих застереженнях, проте ті, яких вони стосуються, знають, що я маю на увазі. Кажу вам, юнаки, стережіться, бо всі ваші вчинки відкриті для очей ангелів і Бога. Ви не можете вчинити лихої справи так, аби інші не відчули її наслідків. Ваша поведінка не лише виявляє, з якого матеріалу будувався ваш характер, а й справляє великий вплив на інших. Ніколи не забувайте: ви належите Богові, бо Він викупив вас дорогою ціною і ви маєте дати звіт перед Ним за всі таланти, які Він довірив вам¹⁵.

Під час нестатків обіцяна особлива допомога. Ми повинні перешкодити нашим дітям потрапити у таке середовище, де вони змушені будуть спілкуватися з порочними, деградованими

людьми. Трапляється, що у Своему Провидінні Бог допускає нашої молоді спілкуватися з тими, хто позбавлений моральної чистоти і стриманості. Але Він дасть таким людям цілеспрямованість і силу чинити опір спокусам, як це сталося з Даниїлом і його товаришами у Вавілоні, якщо вони співпрацюватимуть з Ним. У такому разі постійно спілкуйтеся з Богом, бережіть себе чистими, відмовляючись робити те, що може зганьбити Бога, живіть лише для Його слави. Дбайте про душі, старанно працюючи для тих, у кому спотворена Божа подоба, намагаючись змінити, піднести й облагородити їх¹⁶.

Обирайте уважних, серйозних товаришів. Молодь, яка живе у злагоді з Христом, обиратиме собі товаришів, котрі допоможуть чинити правду, і уникатиме спілкування з тими, хто не сприяє розвитку принципів добра та благородних намірів. Усюди можна знайти молодих людей, особистості котрих сформовані не за високим взірцем. Коли ті, які рішуче стали на бік Христа, зустрінуться з таким класом людей, вони непохитно відстоюватимуть те, що їхній розум і сумління вважають за справедливе¹⁷.

Нехай усі, хто бажає виховати в собі добрий характер, обирають друзів серйозного, вдумливого складу розуму, які мають схильність до релігії. Ті, котрі підраховали видатки і бажають будувати для вічності, мають використовувати добрий матеріал для своєї будівлі. Якщо вони приймають матеріал, уражений гниллю, задовольняються характером з недоліками, їхня будівля приречена на руйнування. Пильнуйте за тим, як будуйте! На дім впаде буря спокус, і якщо він не буде міцно й надійно споруджений, то не витримає випробовувань¹⁸.

Спілкуючись з тими, хто живе за високими принципами, навіть легковажні навчаться любити правду. У тих, що чинять по правді, в серці виникає відразу до всього низького і вульгарного, що суперечить принципам Божого Слова¹⁹.

¹ Свідectва для Церкви. Т.5. С.222-223.

² Там же. С.543.

³ Рукопис 6. 1892.

⁴ Патріархи і пророки. С.458.

⁵ Там же. С.568.

⁶ Керівництво для молоді. 1894. 18 січня.

⁷ Свідectва для Церкви. Т.5. С.545.

- ⁸ Там же. Т.3. С.126.
⁹ Рукопис 6. 1892.
¹⁰ Свідчення для Церкви. Т.5. С.543.
¹¹ Там же. Т.3. С.125.
¹² Свідчення для Церкви. Т.4. С.588.
¹³ Рев'ю енд Геральд. 1891. 31 березня.
¹⁴ Керівництво для молоді. 1894 18 січня.
¹⁵ Свідчення для Церкви. Т.5. С.398-399.
¹⁶ Рукопис 18. 1892.
¹⁷ Поради вчителям, батькам і студентам. С.226.
¹⁸ Свідчення для Церкви. Т.4. С.588.
¹⁹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.222.

БАТЬКІВСЬКЕ КЕРІВНИЦТВО У СПРАВАХ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Вплив зла майже нездоланий. Вплив зла на наших дітей майже нездоланий; він розтліває їх і призводить до загибелі. За своєю природою юнацтво схильне до нерозважних вчинків; і в свої ранні роки, перш ніж характери сформуються, а судження стануть зрілими, юнаки й дівчата часто віддають перевагу спілкуванню з тими, котрі справляють на них поганий вплив¹.

Якби до всіх батьків долинув мій голос, я б застерігала, щоб вони не поступалися перед бажаннями своїх дітей у виборі друзів. Батьки, врахуйте те, що молодь значно легше сприймає шкідливий вплив, аніж божественну істину, а тому зв'язки повинні бути якнайсприятливішими для зростання в благодаті й утвердження у молодих серцях істини, відкритої в Божому Слові².

Створюйте найсприятливіші умови для молоді, оскільки товариства, в яких бувають юнаки й дівчата, принципи, які вони засвоюють, звички, яких набувають, з безпомилковою точністю вирішують питання як їхньої користі в цьому земному житті, так і участі у вічності³.

Небезпека необмеженої свободи. Батьки, ви не пильнуєте належним чином ваших синів і дочок. Ніколи не дозволяйте їм іти з дому і повертатися, коли заманеться, без вашого відома й дозволу. Необмежена свобода, яку надають підліткам, призвела до загибелі тисяч душ. Скільком дітям дозволяється перебувати на вулиці вечорами, а батьки не вважають за потрібне поцікавитися, з ким товаришують їхні діти! Надто часто вони обирають собі товаришів, вплив яких призводить до морального розтління.

Під покровом ночі хлопці збираються гуртом, щоб засвоїти свої перші уроки гри в карти та інші азартні ігри, паління, вживання алкогольних напоїв. Сини релігійних батьків наважуються відвідувати ресторани, де можуть замовити на вечерю, наприклад, устриці або якимось іншим чином задовольнити свої прим-

хи; отож, вони стають на шлях спокуси. Вже від самої атмосфери таких закладів тхне богохульством і брудом. Перебуваючи там, ніхто не може вберегтися від морального розтління. Саме через такі товариства багатообіцяючі молоді люди стають алкоголіками та злочинцями. Остерігайтеся зла ще в зародку. Батьки, ви повинні бути впевнені в тому, що товариство ваших дітей бездоганне, що вони не грають в азартні ігри й не розважаються з хлопцями на вулиці. Внаслідок ретельного дотримання цього правила послух стане для дітей звичайним явищем і бажання порушувати його незабаром зникне⁴...

Батьки мають обирати друзів своїм дітям. Батьки, пам'ятайте: дружба з людьми низької моралі та грубої вдачі матиме згубний вплив на молодь. Якщо батьки не можуть знайти для дітей відповідного товариства, дозволяють їм спілкуватися з молоддю сумнівної моралі, то тим самим дозволяють навчатись у школі, де викладають уроки розпусти, які пізніше будуть втілені в життя. Вам може здаватися, що ваші діти досить сильні, аби встояти перед спокусою; але чи можете ви бути в цьому впевнені? Багато легше поступитися злому впливові, аніж опиратися йому. Перш ніж батьки щось зауважать, їхні діти можуть проїнятися духом своїх товаришів, деградувати і впасти⁵.

Небезпеки, з якими може зустрітися молодь, значно посилюються, коли юнаки й дівчата потрапляють до великого товариства однолітків з різними характерами й звичками. У подібних обставинах чимало батьків послаблюють свою пильність замість того, аби подвоїти зусилля, оберігаючи й контролюючи своїх дітей. З молитвою, об'єднавшись, батько й мати повинні серйозно поставитися до покладеної на них відповідальності щодо правильного виховання власних дітей. Вони можуть заплющити очі на щось інше, однак ніколи не повинні дозволяти дітям ставати на шлях гріха⁶. Багато батьків дозволяють дітям ходити туди, куди заманеться, і робити те, що їм до вподоби, — розважатися, обирати собі лихих друзів. Такі батьки довідаються в день суду, що їхні діти вратили небеса через те, що не мали стримуючого впливу вдома⁷.

Де ваші діти проводять вечори? Від кожного сина й доньки необхідно вимагати пояснень, якщо їх увечері не було вдома. Батьки повинні знати, в якому товаристві бувають діти і в чиєму домі

проводять вечори. Деякі діти обманюють батьків, щоб ті не дізналися про їхні лихі вчинки⁸.

Засилля бур'янів на необробленому полі. Надто часто батьки й матері дозволяють своїм дітям самотійно обирати розваги, друзів і заняття. А результати бувають такими, яких слід було чекати. Залиште поле необробленим — і на ньому виростуть терня, бур'яни. Ви ніколи не побачите чудової квітки або добірного куща посеред непоказних, шкідливих бур'янів. Нікчемна терня безтурботно буває без усякого догляду, тоді як рослини, що цінуються людьми за їх корисність і красу, необхідно старанно обробляти. Це стосується і нашої молоді. Здійсніть серйозну роботу, щоб прищепити добрі звички та вкорінити правильні принципи. Для виправлення поганих звичок потрібні старанність і наполегливість⁹.

Привчайте дітей шанувати думку батьків. Батьки, оберігайте як зіницю ока принципи і звички своїх дітей. Не дозволяйте їм спілкуватися з тими, кого ви добре не знаєте; не дозволяйте вступати в близькі стосунки, якщо не впевнені, що це не завдасть їм шкоди. Привчайте дітей довіряти вашій думці й досвіду. Переконайте їх, що ви краще розбираєтесь в людях, ніж вони через свою недосвідченість, і що вашими рішеннями не варто нехтувати¹⁰.

Стримуйте дітей, поєднуйте твердість і доброту. Батьки не повинні поступатися бажанням дітей, але прямувати ясним шляхом обов'язку, визначеного для них Богом. Стримуйте дітей твердо й рішуче, проте з добротою і любов'ю, відмовляючи у здійсненні їхніх недобрих бажань та утверджуючи стопи дітей на шляху до небес. Батьки, не дозволяйте дітям плисти за течією власних бажань або ходити шляхами, які приваблюють, але провадять на манівці. Ви потрапите у велику небезпеку, якщо не усвідомлюєте її та відкидаєте перестороги й поради¹¹.

Оберігайте дітей від усякого небажаного впливу, тому що дитинство є найсприятливішим часом для формування не лише таких якостей, як моральна гідність, чистота, привабливість характеру, а й егоїзм, моральна розбещеність та непослух. Варто лише один раз дозволити дитині проїнятися духом ремствування, гордошів, марнославства й нечистоти, і ця пляма може залишитися на все життя¹².

Саме через недоліки у домашньому вихованні молодь не бажає підкорятися справжньому авторитетові. Я — матір і знаю, що кажу; я стверджую, що діти і молодь не лише знаходяться в більшій безпеці, а й почуваються щасливішими, коли зазнають розумного обмеження, а не ходять за власними жаданнями¹³.

Небажано, щоб діти ходили в гості без батьків. Деякі батьки припускаються помилки, надаючи дітям надто великої свободи. Інколи вони настільки довіряють їм, що не помічають недоліків. Не варто дозволяти дітям ходити в гості далеко від дому без батьків або опікунів, бо це може дорого коштувати. Це справляє на дітей недобрий вплив. Вони починають вважати себе самостійними людьми, яким належать певні привілеї. Коли ж їх позбавити цих привілеїв, вони ображаються. Підлітки посилаються на інших дітей, яким дозволяють залишати дім і повертатися до нього, коли заманеться, котрі нібито мають багато привілеїв, водночас, як у них — мало.

І мати, боячись, що діти вважатимуть її несправедливою, задовольняє їхні бажання, що в кінцевому результаті обертається для них великим злом. Діти, які ходять в гості без батьків, пильність і нагляд котрих здатні виявляти й виправляти недоліки, часто перебувають під такими враженнями, позбутися яких не можуть упродовж кількох місяців¹⁴.

Як реагувати на немудру пораду? Виховуйте дітей вдома, і якщо люди вам скажуть: «Ваші діти не знатимуть, як поводитися у товаристві», відповідайте, що вас це не дуже турбує, оскільки ваше головне бажання — привести їх до Господа. У давнину матері приводили своїх дітей до Ісуса, щоб Він благословив їх. Скажіть своїм радникам: «Діти — спадщина від Господа, і я бажаю бути вірною своєму обов'язку... Мої діти повинні бути виховані таким чином, щоб їм не підпасти під вплив цього світу; а коли вони будуть спокушувані згрішити, щоб змогли твердо й рішуче відповісти: «Ні!»... Скажіть друзям і сусідам, що ви бажаєте, аби ваша сім'я в повному складі увійшла брамою до прекрасного небесного міста¹⁵.

Нашу молодь очікують серйозні випробування. Дітей потрібно навчати й виховувати так, щоб вони були готовими зустрітися з труднощами, спокусами і небезпеками. Навчайте їх опанувати собою та з гідністю перемагати труднощі. Якщо вони не бу-

дуть свідомо наражатися на небезпеку і без потреби ступати на шлях спокуси, якщо уникатимуть лихого впливу й поганого товариства, то навіть опинившись, усупереч своєму бажанню, у небезпечному оточенні, виявлятимуть силу характеру. Вони відстоюватимуть істину та свої принципи і за допомогою Божої сили зберігатимуть моральну чистоту. Морально чиста молодь, що правильно вихована і в усьому покладається на Бога, зможе встояти під час найсуворішого випробування¹⁶.

¹ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.400-401.

² Там же. Т.5. С.544-545.

³ Там же. С.545.

⁴ Основи християнського виховання. С.63.

⁵ Поради вчителям, батькам і студентам. С.120.

⁶ Там же. С.332.

⁷ Рев'ю енд Геральд. 1904. 8 вересня.

⁸ Поради вчителям, батькам і студентам. С.332-333.

⁹ Рев'ю енд Геральд. 1881. 13 вересня.

¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам. С.120.

¹¹ Свідоцтва для Церкви. Т.5. С.545-546.

¹² Ознаки часу. 1896. 16 квітня.

¹³ Основи християнського виховання. С.62-63.

¹⁴ Свідоцтва для Церкви. Т.1. С.401-402.

¹⁵ Ознаки часу. 1894. 23 квітня.

¹⁶ Реформа здоров'я. 1872. Грудень.

СВЯТА І РІЧНИЦІ

Настанова щодо відзначення свят. Я бачила, що ми не повинні відзначати свята, як це робить світ, і водночас їх не слід залишати без уваги, бо це викличе незадоволення у наших дітей. Існує небезпека, щоб у такі дні наші діти не відчули на собі розтлінний вплив світських задоволень і розваг, а тому раджу батькам влаштувати для них щось цікаве замість небезпечних розваг. Дайте зрозуміти своїм дітям, що ви піклуєтесь про їхнє добро і щастя¹.

Відзначаючи свята, світські люди і члени Церкви звикли думати, що дні, коли люди не працюють, сприяють здоров'ю та щастю, однак виявляється, що вони приносять багато зла².

Ми широко намагаємось зробити святкові дні якомога цікавішими для молоді та дітей. Наша мета полягає в тому, щоби вберегти їх від відвідування місць розваг невіруючих³.

Чи запише ангел: «втрачений день»? Після того як день пошуків задоволення закінчується, чи буває задоволена людина? Кому християни допомогли розпочати духовне й чисте життя? Що б вони подумали, переглянувши записи, зроблені ангелом? Втрачений день! День виявився змарнований для їхньої власної душі, втрачений для служіння Христові, оскільки не було зроблено нічого доброго. У вас ще будуть інші дні, але ніколи не повториться цей, витрачений на беззмістовні, безглузді розмови дівчат з хлопцями.

Втрачені можливості ніколи не повернуться знову. Краще було б цього святкового дня виконувати найважчу роботу. Ви не використали своє свято належним чином, і воно відійшло у вічність, аби свідчити проти вас на суді — даремно витрачений день⁴.

День народження — нагода славити Бога. За юдейською релігійною системою з нагоди народження дітей здійснювалися жертвоприношення Богові згідно з Його вказівкою. В наш час батьки докладають чимало зусиль, аби зробити своїм дітям подарун-

ки на день народження; вони розцінюють цей день як нагоду вшанувати дитину, ніби ця честь належить людині. У цій справі сатана переслідує свою мету: відвертає людські думки й дари від Бога і спрямовує їх на людину, щоб діти думали, нібито вони гідні особливої ласки...

Поясніть дітям з нагоди їхнього дня народження, що вони мають особливий привід висловлювати подяку Богові, бо це з Його милості їхнє життя збережене ще на один рік. Це може стати для них цінним уроком. За життя, здоров'я, їжу та одяг ми дякуємо Подателю всіх благ не менше, ніж за надію на вічне життя; ми віддаватимемо Богові належне, висловлюючи вдячність за Його милості й приносячи свої дари подяки нашому великому Творцеві. Небеса схвально дивляться на такі дні народження⁵.

Час переглянути записи, що велись упродовж року. Навчайте дітей аналізувати прожитий рік свого життя, щоб поміркувати над тим, чи були б вони раді прочитати цей запис у небесних книгах. Спонукайте їх серйозно замислитися над тим, чи були їхня поведінка, слова й вчинки до вподоби Богові. Чи уподібнюють вони своє життя до життя Ісуса, щоб воно було прекрасним і привабливим у Божих очах? Навчайте дітей пізнавати Господа, Його дороги і повеління⁶.

Перше місце — Божій справі. Я сказала своїй родині та друзям, що не хочу, аби хтось робив мені подарунки на день народження або на Різдво, якщо мені не буде дозволено передати ці дари до скарбниці Господньої, щоб використати їх на організацію місіонерської роботи⁷.

Як відзначати День подяки? — Наближається День подяки. Чи буде він таким, яким був у багатьох випадках Днем подяки самому собі? Чи буде він днем подяки Богові? Цей день може принести велику користь як нам, так і іншим. Якщо ми скористаємось з цієї нагоди, то згадаємо про бідних, котрі є серед нас...

Можна знайти сотні шляхів, щоб надати бідним допомогу, причому делікатно, даючи їм зрозуміти, що вони роблять нам ласку, приймаючи наші дари та співчуття. Не забувайте про те, що блаженніше давати, ніж отримувати. Наші брати щедрі на увагу до тих, кого бажать вшанувати, повагою котрих хочуть користуватися, але дуже часто такі люди зовсім не потребують такої допомоги. Звичай і мода кажуть: давайте тим, хто взамін

дасть вам, але це не біблійне правило. Боже Слово засуджує такий спосіб потурання своєму «я», що виявляє себе в подібній роздачі наших дарів, і говорить: «*Хто багачеві дає, той певно збідніє*» (Прип.22:16).

Надходить урочистий час, коли наші принципи будуть випробувані. Подумаймо ж про те, що ми можемо зробити для Божих дітей, які зазнали нестатків? Через нас вони можуть отримати Божі благословення. Чим ви можете допомогти вдові, сироті, бідній родині, не хизуючись цим перед іншими, але перетворюючись на канал, через який Господне багатство буде виливатися благословеннями на Його бідних...

Але це ще не весь наш обов'язок. Зробіть дар своєму найкращому Другові, визнайте Його щедрість, висловіть свою вдячність за Його милості, принесіть жертву подяки Богові... Брати та сестри, приготуйте простий обід на День подяки, а на гроші, які могли би бути витрачені вами на все зайве, потураючи апетиту, принесіть жертву подяки Богові⁸.

Нехай День подяки не відзначається для того, аби догоджати й потурати апетиту, прославляти власне «я». Ми маємо привід прийти у двори Господні з жертвами подяки за те, що Він зберіг наше життя ще на один рік... Якщо ви влаштовуєте гостину, робіть її для тих, хто у злиднях⁹.

День, призначений для подяки*. Ми маємо за що дякувати. Ми повинні радіти і веселитися в Господі за великі Його милості до нас... Ми бажаємо, щоб цей День став днем подяки у повному значенні цього слова. Не спотворюйте його, очистіть від усього зайвого; нехай він відповідає своїй назві — День подяки. Нехай наші голоси підносяться до Бога у славослів'я¹⁰.

Як не зробити свято для Бога? Чи не краще відзначити свято для Бога, відновивши в своїй пам'яті все те, що Він вчинив для нас? Хіба би не було добре замислитись над тим, як Він благословляв нас у минулому, пригадати серйозні застереження, надіслані нам, щоб ми не забували Бога?

У світі багато свят, коли увагу людей поглинають розваги, перегони, азартні ігри, паління та пияцтво...

*Фрагмент проповіді, виголошеної на день Подяки в церкві м.Бетл-Крік 27 листопада 1884 р. (*Упорядники*).

Чи ж не повинен Божий народ частіше влаштовувати святкові збори, аби дякувати Богові за Його багаті благословення?¹¹

Свята дають змогу здійснювати місіонерське служіння. Нам потрібні такі люди в Церкві, які могли б організувати молодих чоловіків і жінок на практичне служіння, задовольняючи потреби людей та працюючи для спасіння чоловіків, жінок і дітей. Не всі вони можуть присвятити цій діяльності увесь свій час, бо змушені працювати, заробляючи на життя. Проте існують святкові дні та час, який можна присвятити християнській праці й цим зробити свій внесок у добру справу, якщо немає змоги виділити на це частину своїх коштів¹².

Зробіть свято приємним і радісним для ваших дітей, а також для бідних і нещасних. Нехай день не минає без того, щоб не подякувати Ісусові й не принести Йому жертви подяки¹³.

¹ Свідощтва для Церкви. Т.1. С.514-515.

² Основи християнського виховання. С.317.

³ Рев'ю енд Геральд. 1884. 29 січня.

⁴ Лист 12. 1892.

⁵ Рев'ю енд Геральд. 1890. 9 грудня.

⁶ Там же. 1884. 23 грудня.

⁷ Там же. 1906. 27 грудня.

⁸ Там же. 1884. 18 листопада.

⁹ Там же. 23 грудня.

¹⁰ Там же.

¹¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.343.

¹² Лист 12. 1892.

¹³ Рев'ю енд Геральд. 1894. 13 листопада.

РІЗДВО

Різдво як свято. «Надходить Різдво» — ці слова можна почути в усіх кінцях світу; їх повторюють мешканці сходу й заходу, півночі та півдня. Для молоді, людей зрілого і навіть похилого віку ці дні є часом веселощів і великої радості. Але що таке Різдво, чому це свято привертає таку увагу до себе?..

День 25 грудня вважають днем народження Ісуса Христа; святкування його стало популярним і перетворилося на звичай. Однак немає впевненості в тому, що ми відзначаємо справжній день народження нашого Спасителя. Історія не дає нам запевнення в цьому. У Біблії не зазначається точної дати. Якби Господь вважав, що ці відомості важливі для нашого спасіння, то Він сказав би про це через Своїх пророків і апостолів, щоб ми не перебували в незнанні з цього питання. Але оскільки Святе Письмо нічого не говорить з цього приводу, то ці відомості приховуються від нас з певним мудрим розрахунком.

У Своїй премудрості Господь приховав місце, де був похований Мойсей. Бог поховав його, Бог воскресив і забрав на небеса. Така таємничість мала на меті запобігти ідолопоклонству. Мойсея, проти якого ізраїльтяни повставали, коли він здійснював діяльне служіння, кого дратували так, що людському терпінню знести це було не під силу, почали шанувати майже як Бога після того, як смерть розлучила його з народом. З цієї ж причини Бог приховав день народження Христа, аби люди не віддавали цьому дню ту шану, яка належить Христові — Відкупителю світу, Якого необхідно прийняти, Кому слід довіряти і на Кого покладатися, бо лише Христос може спасати всіх, хто до Нього приходиться. Поклоніння душі й серця повинно належати Ісусові — Синові безмежного Бога!

Цим днем не слід нехтувати. Оскільки 25 грудня людство відзначає день народження Христа; оскільки діти, отримую-

чи батьківські настанови, на прикладі бачать, що це справді день радості та веселощів, то вам важко буде цілком обминути своєю увагою цей день. Святковий час можна використати на користь дітям.

До молоді слід поставитися з великою увагою. Не допускайте, щоб на Різдво вони були полишені на власні розваги, марно витрачаючи час на пошуки задоволень і забав, які можуть згубно вплинути на їхню духовність. Батьки покликані звернути думки своїх дітей до Бога, спонукаючи їх приносити дари Богові на Його справу спасіння душ. Замість того щоб суворо вгамовувати дитячу жагу до розваг, докладайте усіх зусиль, щоб контролювати ці розваги й спрямовувати у правильне русло.

Бажання робити подарунки може бути використане в чистих і святих цілях для добра наших ближніх, поповнення Господньої скарбниці, виконання великої й важливої справи, задля якої Христос прийшов у наш світ. Самозреченням і самопожертвою відзначалися всі Його вчинки. Нехай же ці властивості будуть притаманні й нам, котрі люблять Ісуса, бо в Ньому наша надія на вічне життя².

Обмін подарунками на знак любові. Незабаром надійде свято, а з ним і обмін подарунками. Як молоді, так і люди похилого віку замислюються над тим, які подарунки вони можуть зробити своїм друзям на спомин про свою любов. Приємно отримати хоча б маленький подарунок від тих, кого ми любимо. Таке запевнення в тому, що нас не забули, пов'язує нас ще тісніше один з одним...

Немає нічого поганого в тому, коли ми виявляємо один до одного знаки любові й уваги, і не забуваємо при цьому Бога, нашого найкращого Друга. Даруйте такі подарунки, які принесуть реальну користь тим, хто їх отримує. Я рекомендую дарувати такі книги, які б допомогли зрозуміти Слово Боже, зміцнили нашу любов до Його настанов. Подбайте про книги, які можна було б читати під час довгих зимових вечорів³.

Книги, які рекомендуються дітям. Чимало ще людей не мають книг і брошур про істину для теперішнього часу. Це велике поле діяльності, в яке можна вкладати гроші, не наражаючи їх на небезпеку... Багато дітей потребують відповідної літератури. Такі збірки, як «Сонячне світло», «Золоті зерна», «Вірші», «Суботні

читання»* і подібні інші чудові книги можна без вагання запропонувати кожній сім'ї. Численні дрібні суми, як правило, витрачаються на цукерки й непотрібні іграшки, а їх краще відкласти на купівлю цих книг...

Якщо ви хочете зробити цінні подарунки для своїх дітей, внуків, племінників, забезпечте їх згаданими книгами для дітей. Книга «Життя Джозефа Бейтса» може стати скарбом для молодих людей, те саме можна сказати про три томи «Духа пророцтва»**. Нехай ці книги будуть у кожній родині. Бог посилає небесне світло, і жодна сім'я не повинна жити без нього. Нехай ваші подарунки проливають промені світла на стежку, що провадить до небес⁴.

Не забувайте про Ісуса. Брати й сестри, в той час, коли ви думаєте про те, що подарувати один одному, я хочу нагадати вам про нашого небесного Друга. Не забудьте про Нього! Хіба Йому не буде приємно, коли ми покажемо, що пам'ятаємо про Нього? Ісус, Князь життя, віддав усе для нашого спасіння... Щоб подарити нам вічне життя, Він постраждав аж до смерті.

Через Христа отримуємо всі благословення... Чи ж не виявимо ми нашому небесному Спасителю знаки вдячності й любові? Приходьте, брати і сестри, приходьте зі своїми дітьми, навіть з немовлятами на руках, і приносьте дари Богові за своїми можливостями. Співайте Йому у своїх серцях, і нехай слова хвали не сходять з ваших уст⁵.

Різдво — час для вшанування Бога. Світ відзначає Різдво бездумно, у марнотратстві, обжерливості, в прагненні перевершити інших... На Різдво та Новий рік тисячі доларів будуть витрачені на непотрібні примхи, а це гірше, ніж кинути їх на вітер. Але наша перевага в тому, щоб зректися звичаїв і вчинків гріховного світу і замість того, аби витратити гроші лише на задоволення апетиту, непотрібні прикраси або одяг, використати свята, що надходять, для вшанування і прославлення Бога⁶.

На Христі має бути зосереджена вся наша увага, але під час святкування Різдва слава, що належить Йому, найчастіше від-

*Публікації, про які йдеться у цій статті, не видаються в наш час. Однак викладені в ній принципи можуть знаходити своє застосування й сьогодні, стаття наводиться без скорочення. (*Упорядники*).

**Ранні книги Е.Уайт увійшли до відомої нам нині серії під назвою «Конфлікт віків». (*Упорядники*),

дається смертній людині — грішній та порочній, чий характер змусив Христа прийти у наш світ.

Ісус, Велич Небес і славний їх Цар, зняв із Себе царські шати, залишив Свій престол слави, високу владу і прийшов у наш світ, щоб надати божественну допомогу грішникові з його зіпсуютою гріхом природою й мораллю...

Батьки, пояснюйте це своїм дітям, вивчаючи заповідь за заповіддю, правило за правилом, пам'ятаючи про свій обов'язок перед Богом, а не їхній обов'язок перед людьми — вшановувати і прославляти один одного дарами й приношеннями⁷.

Спрямовуйте думки дітей у нове русло. Багато подарунків можна зі смаком виготовити власноручно. Таким чином можна виявити люб'язність і зробити щасливими членів своєї сім'ї, роблячи набагато менші витрати, ніж на придбання непотрібних речей, якими ми так часто обтяжуємо наших дітей і родичів.

Ваші діти можуть засвоїти для себе урок, коли ви поясните їм причину, яка спонукала вас переосмислити цінність подарунків: скажіть їм, що досі ви дбали про їхнє задоволення більше, ніж про славу Божу. Поясніть їм: замість того щоб просувати Божу справу, ви думали більше про задоволення власних бажань, за звичаями і традиціями світу робили подарунки тим, хто не мав у цьому потреби. Подібно до мудрих мужів минулого ви можете принести Богові найкращі дари і показати Йому своїми пожертвуваннями, як цінуєте Його дар для грішного світу. Змініть спосіб мислення власних дітей, аби вони думали по-новому, безкорисливо, спонукайте їх приносити Богові пожертвування як подяку за Його дар Єдинородного Сина⁸.

Чи дозволяється ставити різдвяну ялинку? — Богові було б до вподоби, коли б на Різдво кожна церква мала різдвяну ялинку, на якій були би розвішані великі й малі дари для цих молитовних будинків*. До нас надходять листи, в яких віруючі запитують, чи дозволяється мати різдвяну ялинку? Чи не уподібнимся ми цим до світу? Відповідаємо: ви можете надати цій події світського характеру, якщо виявите таке бажання, або ж можете зробити її настільки неподібною до світу, наскільки це можливо. Немає жодного гріха в

*Оскільки викладені в цій статті принципи можуть бути застосовані й нині, стаття наводиться без скорочення. (*Упорядники*).

тому, щоб поставити запашну зелену ялинку у вашій церкві. Але гріховними можуть виявитися мотиви, що спонукають до цього, а також те, як використовуються дари, котрими прикрашена ялинка.

Ялинка може бути такою високою, а її гілки настільки широкими, наскільки це відповідає вашим можливостям, але нехай її гілки згинаються під тягарем золотих і срібних плодів ваших добрих справ. Нехай це буде вашим різдвяним дарунком для Бога. Нехай ваші дари освячуються молитвою⁹.

Святкування Різдва й Нового року може і повинно проходити з думкою про тих, хто потребує допомоги. Бог прославляється тоді, коли ми жертвуємо, аби допомогти іншим, зокрема тим, які мають великі сім'ї на своєму утриманні¹⁰.

Ялинка, прикрашена дарами, — це не гріх. Нехай батьки не думають, що зелена ялинка, поставлена в церкві на радість учням суботньої школи, — це гріх, адже вона може принести велике благословення. Дайте їм зрозуміти, що це робиться з метою доброчинності. Розваги в жодному разі не повинні стати єдиною метою цих зібрань. Хоча знайдуться такі, що використають цю нагоду для того, аби безтурботно провести час; їхній розум не зазнає божественного впливу. Проте будуть і інші, котрі проведуть цей час з найбільшою користю для Божої справи. Я дуже хочу, щоб ці невинні заходи влаштувалися замість зборищ, які справляють деморалізуючий вплив¹¹.

Подбайте про невинні розваги у святковий день. Підніміться, мої брати і сестри — християни, і підпережіться, пам'ятаючи в страхові Божому про свій обов'язок: так організуйте цей захід, щоб він не був сухим і нецікавим, але сповненим невинної радості, позначеної печаткою небес. Я знаю, люди бідніших верств відгукнуться на ці пропозиції. Найзаможніші також мають виявити в цьому зацікавленість і принести свої дари і пожертвування згідно з тими коштами, які Бог довірив їм. Нехай же в небесних книгах буде відзначено таке Різдво, якого раніше ніколи ще не бачили, — завдяки дарам, зробленим для підтримки Божої справи й збудування Його Царства¹².

¹ Рев'ю енд Геральд. 1884. 9 грудня.

² Там же.

³ Там же. 1882. 26 грудня.

-
- ⁴ Там же. 1879. 11 грудня.
⁵ Там же. 1882. 26 грудня.
⁶ Там же. 1879. 11 грудня.
⁷ Там же. 1884. 9 грудня.
⁸ Там же. 1894. 13 листопада.
⁹ Там же. 1879. 11 грудня.
¹⁰ Рукопис 13. 1896.
¹¹ Рев'ю енд Геральд. 1884. 9 грудня.
¹² Там же.

СІМ'Я — МІСІОНЕРСЬКИЙ ЦЕНТР

Батьки мають спрямовувати дітей у правильному напрямку. Ми, батьки-християни, повинні вести своїх дітей у правильному напрямку, обережно, розумно й ніжно провадити їх дорогою християнського служіння. Нас поєднує з Богом священне зобов'язання виховати своїх дітей на служіння Йому. Отож, першочерговий обов'язок — дати їм необхідне виховання і оточити відповідною атмосферою, щоб вони могли обрати для себе життя в служінні Богові¹.

Сучасні діти можуть бути такими, як Даниїл і Естер. Намір Божий щодо дітей, які зростають біля нашого домашнього вогнища, ширший, глибший та вищий, ніж це спроможний збагнути обмежений людський розум. Люди найскромнішого походження, котрих Він знайшов вірними, через певний час можуть бути покликані свідчити про Нього у найвищих зібраннях світу. І не один сучасний юнак, вихований, подібно до Даниїла у його юдейському домі, котрий вивчає Боже Слово і Його справи, засвоює уроки вірного служіння, колись стане перед законодавчими зборами, у судах або царських палатах як свідок Царя царів. Багатьох буде покликано до більш відповідального служіння. Увесь світ відкритий для Євангелія... З усіх куточків нашого світу долинають зойки і благання уражених гріхом сердець, які прагнуть пізнати Бога любові... На нас, котрі отримали це знання і можуть передати його дітям, покладений обов'язок відгукнутися на цей поклик. Перед кожною сім'єю і школою, перед кожним батьком, учителем і дитиною, котрі живуть у світлі Євангелія, постає в цей час кризи питання, що стояло й перед царицею Естер у критичну хвилину історії Ізраїлю: *«А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла ти царства?»* (Ест. 4: 14)².

Ефективні методи свідчення про Христа. Не всі можуть поїхати в інші країни як місіонери, але всі можуть стати місіонерами в

своїх сім'ях і серед сусідів. Існує багато методів, за допомогою яких члени Церкви можуть поширювати вістку Євангелія серед оточуючих. Один з найуспішніших методів — самовіддане християнське життя на користь людям. Люди, які живуть у тяжких умовах і борються за власне існування, будуть утішені та підкріплені невеликими виявами уваги з нашого боку, які нам нічого не коштують. Прості, невибагливі слова доброти, звичайні знаки уваги розженуть хмари спокус і сумнівів, які огортають душу. Правдиве християнське співчуття виявляється просто і щиро; воно здатне відкрити двері людських сердець, котрі мають потребу в лагідному дотику Христового Духа³.

Як для чоловіків, так і для жінок існує величезне поле служіння. Потрібна допомога всіх: доброго кухаря, швачки, медсестри. Нехай члени бідних родин вчать готувати їжу, шити та лагодити одяг, доглядати за хворими й правильно провадити домашнє господарство. Навчайте дітей виконувати невеликі доручення любові й милосердя, служити тим, кому менше поталанило у житті⁴.

Діти й молодь мають об'єднатися для служіння іншим. Намагаючись виправдати себе, дехто говорить: «Мої домашні обов'язки і діти забирають увесь мій час і кошти». Батьки, ваші діти покликані бути вашими помічниками, зміцнюючи сили та здібності працювати для Господа. Діти — молодші члени Господньої сім'ї. Їх потрібно виховувати так, щоб вони посвятили себе Богові, Якому належать, бо Він сотворив і викупив їх. Навчайте дітей, що всі сили тіла, розуму й душі належать Богові. Нехай вони допомагають вам у різних сферах безкорисливого служіння. Стежтеся, аби ваші діти не стали перешкодою для вас. Нехай вони поділяють з вами духовні й фізичні тягарі. Допомагаючи іншим, діти стають щасливішими і здібнішими⁵.

Якби юнаки і дівчата в кожній громаді з усією серйозністю посвятили себе Богові, якби виявляли самозречення у домашньому житті, допомагаючи своїм змученим турботами, втомленим матерям, яка зміна відбулася б у наших церквах! Тоді у матерій знайшовся би час і для дружніх візитів. Навіть малі діти можуть надавати допомогу, виконуючи невеликі доручення милосердя й любові для благословення інших. Таким чином у тисячах осель відкриється доступ для бідних і нужденних людей, котрі не сповідують нашої віри. Чимало сімей можуть от-

римати книги, які пропагують стриманість і здоровий спосіб життя. Поширення цих книг є важливою справою, бо вони містять дорогоцінні знання щодо лікування хвороб; ці знання можуть стати великим благословенням для тих, хто не в змозі оплачувати лікарів⁶.

Бог бажає, щоб ми були місіонерами. Бог бажає, щоб кожна, навіть мала дитина належала Йому, була прийнята до Божої сім'ї. Незважаючи на юний вік, діти можуть стати членами Божої сім'ї та отримати дорогоцінні досвіди⁷.

У свої ранні роки діти можуть бути корисними у Божій справі... Господь дасть їм Свою благодать і Святого Духа, аби перемогти нетерплячість, роздратування й усякий гріх. Ісус любить дітей! Він має для них благословення, Йому подобається, коли вони слухаються батьків. Господь бажає, щоб діти стали Його маленькими місіонерами, боролися зі своїми природними нахилами і бажаннями егоїстичних насолод задля служіння Йому. Бог приймає таке служіння, як і служіння старших за віком дітей⁸.

Словом і прикладом батьки повинні навчати дітей працювати для тих, хто ще перебуває у світі. Виховуйте в дітях співчуття до старих і хворих, щоб вони прагнули полегшувати страждання бідних і нещасних. Їх потрібно привчати до старанності в місіонерській праці, замолоду прищеплювати дух самовідданості й жертвовності задля добра інших і просування Христової справи, аби вони могли бути співпрацівниками Божими⁹.

Нехай батьки вчать своїх дітей істині, яка втілена в Ісусі. Тоді вони простою мовою розповідатимуть своїм товаришам про те, чого дізналися самі¹⁰.

У Церкві є праця для молоді. Нехай керівники громади розробляють плани, щоб навчити молодь використовувати довірені їй таланти. Нехай старші члени громади працюють із запалом і співчуттям для дітей і молоді. Нехай служителі застосовують всю свою майстерність і винахідливість, аби накреслити плани, за якими молодші члени церкви могли б співпрацювати з ними у місіонерській роботі. Але не думайте, що ви зможете викликати їхню зацікавленість лише довгою проповіддю на місіонерському зібранні. Поміркуйте над методами, які могли б викликати живий інтерес молоді. Нехай кожний візьме участь у роботі! Вчіть юнаків і дівчат виконувати доручення; і нехай щотижня вони

звітуються на місіонерському зібранні, розповідаючи про свої досвіди та успіхи, яких досягли благодаттю Христа. Якби ці звіти готували посвячені працівники, то місіонерські зібрання не були б такими нудними й втомлюючими. Вони викликали б великий інтерес, і не було б нестачі у присутніх¹¹.

Шукайте слушних можливостей поблизу вас. Кожний може знайти для себе слушні можливості... Беріться за роботу, яку слід виконати вашому сусідові, але за яку ви також несете відповідальність*. Не чекайте, поки інші покличуть вас зробити перші кроки в цій справі. Беріться за роботу без зволікання, пам'ятаючи про особисту відповідальність перед Тим, Хто віддав за вас Своє життя. Працюйте так, ніби ви чуєте звернений особисто до вас заклик Христа пробудитися від сплячки й використати кожен здібність, дану вам Богом, для здійснення Його служіння. Якщо ви повністю посвятили себе Богові, то Він використає вас, аби привести до правди інших, котрих також зробить каналами, щоб таким чином дати світло багатьом душам, що досі залишаються у темряві¹².

Нехай християнські родини служать в місцях духовної темряви. Бог закликає християнські родини вирушати в місця, де люди перебувають у темряві й полоні хибних уявлень, старанно і наполегливо працювати для свого Господа. Щоб відгукнутися на цей заклик, необхідна самопожертва. Досі багато віруючих чекають, щоб з їхнього шляху зникли всі перешкоди, в той час, як душі у світі гинуть без надії та без Бога. Багато, дуже багато людей задля світських переваг і здобуття освіти наважуються їхати в далекі і небезпечні райони землі і переносити там труднощі й нестатки. А де ж ті, котрі готові зробити це задля того, щоб розповісти іншим про Спасителя? Де чоловіки й жінки, які вирушають в райони, мешканці яких мають потребу в Євангелії, аби розповісти перебуваючим у темряві про Відкупителя?¹³

Якщо сім'ї, що оселилися в глухих куточках землі, в місцях, де люди оповиті духовною темрявою, світлитимуть там світлом Христового життя, то вони зроблять велику справу. Нехай починають свою працю тихо і скромно, не нав'язуючи свого служіння і не користуючись фондами Конференції, поки зацікав-

*Про методи та ефективність добродійного служіння людям, котрі живуть поблизу вас, див. «Служіння добродійності». (*Упорядники*).

леність не стане такою великою, що без допомоги служителя вони вже не зможуть продовжувати роботу¹⁴.

Діти працюватимуть тоді, коли не зможуть працювати інші. Коли небеса переконуються, що дорослі вже не мають змоги проповідувати істину, Божий Дух зійде на дітей, і вони виконуватимуть справу проголошення істини, яку старші працівники не зможуть виконувати через те, що шлях для них закритий¹⁵.

Під час останніх подій в історії Землі багато хто з дітей і молоді здивують народ своїм свідченням про Істину, яку передаватимуть просто, але в душі та силі. Вони були виховані в страхові Божому, а старанне дослідження з молитвою Божого Слова справило пом'якшуючий вплив на їхні серця. У недалекому майбутньому чимало дітей сповняться Духом Божим і робитимуть справу проголошення істини світові, яку в той час не зможуть виконувати старші члени Церкви¹⁶.

Наші церковні школи — це призначені Богом установи для підготовки дітей до цієї великої справи. Викладайте у них дітям особливі істини для теперішнього часу та навчайте практичній місіонерській діяльності. Діти повинні приєднатися до армії працівників, що допомагають хворим і нужденним. Діти можуть взяти участь у медичній місіонерській діяльності і своїми, нехай навіть невеликими справами, сприяти її просуванню... Через них про Божу вістку і Його силу на спасіння довідаються всі народи. Тож нехай Церква піклується про ягнят отари, щоб діти були виховані й навчені служити Богові¹⁷.

Уміння працювати набувається з практикою. Любов і вірність Христові — джерело правдивого служіння. У серці, якого торкнулася Його любов, народжується бажання працювати для Нього. Підтримуйте це бажання і спрямовуйте в правильному напрямку. Чи то вдома, чи по сусідству, чи в школі присутність бідних, хворих, неосвічених і нещасних не повинна розцінюватися як обтяжлива, але навпаки, як дорогоцінна можливість служіння. У цій праці, як і в кожній іншій, вміння й майстерність здобуваються з практикою. Успіх приходить завдяки виконанню щоденних життєвих обов'язків і служінню нужденним і страждальцям. Без цього навіть найкращі наміри виявляються здебільшого марними, а то й шкідливими. Люди навчаються плавати не на землі, а у воді¹⁸.

-
- ¹ Служіння зцілення. С.396.
 - ² Виховання. С.262-263.
 - ³ Свідчення для Церкви. Т.9. С.30.
 - ⁴ Там же. С.36-37.
 - ⁵ Там же. Т.7. С.63.
 - ⁶ Рукопис 119. 1901.
 - ⁷ Лист 104. 1897.
 - ⁸ Рев'ю енд Геральд. 1896. 17 листопада.
 - ⁹ Свідчення для Церкви. Т.6. С.429.
 - ¹⁰ Рукопис 19. 1900.
 - ¹¹ Свідчення для Церкви. Т.6. С.435-436.
 - ¹² Рукопис 128. 1901.
 - ¹³ Свідчення для Церкви. Т.9. С.33.
 - ¹⁴ Там же. Т.6. С.442.
 - ¹⁵ Там же. С.203.
 - ¹⁶ Поради вчителям, батькам і студентам. С.166-167.
 - ¹⁷ Свідчення для Церкви. Т.6. С.203.
 - ¹⁸ Виховання. С.268.

Частина XVII

Відпочинок
і відновлення сил

НЕОБХІДНІСТЬ У ВІДПОЧИНКУ

Крайнощі у поглядах на відпочинок. Є люди з хворобливою уявою, для котрих релігія — тиран, що править ними залізним берлом. Вони постійно оплакують свою гріховність і зітхають з приводу гаданого зла. В їхніх серцях немає любові; на обличчі — похмурий вираз. Вони крижаніють від невинного сміху молоді, вважають, що всякий відпочинок і розваги — гріх. Такі люди завжди намагаються бути суворими і вимогливими. Це — крайність. Інші постійно зайняті вигадуванням все нових розваг і забав, які, мовляв, сприяють здоров'ю. Вони звикають до стану постійного збудження і без цього почуваються погано. Такі люди не є справжніми християнами. Вони впадають в іншу крайність. Принципи християнства відкривають для всіх людей джерело щастя, висоту, глибину, довжину і ширину якого неможливо виміряти¹.

Відновлення духовних і тілесних сил. Перевага й обов'язок християн полягає в тому, щоб за допомогою невинних розваг відновити свої духовні й тілесні сили з метою подальшого використання їх на славу Божу. Наше дозвілля не повинно проходити у беззмістовних, безглузких розвагах. Ми можемо провести його так, щоб воно приносило користь, облагороджувало тих, з ким спілкуємось, допомагало впоратися з покладеними на нас християнськими обов'язками². Мені було показано, що народ, який святкує суботу, надто важко працює, не вносячи в свої заняття жодних перемін, позбавляючи себе відпочинку... Людям фізичної праці необхідна розрядка, але ще більше вона потрібна тим, котрі зайняті розумовою працею. Ані задля нашого спасіння, ані для слави Божої немає необхідності постійно та понад міру напружувати свій розум, навіть якщо йдеться про теми релігійного характеру³.

Велике значення у вирішенні питань відпочинку має місцезнаходження дому і школи. Це слід враховувати при виборі місця

для дому або школи. Ті, для кого розумове і фізичне здоров'я дорожчі за гроші або вимоги та звичаї світу, повинні прагнути, аби їхні діти жили в оточенні природи, навчаючись від неї та відпочиваючи на її лоні⁴.

Відпочинок — необхідна умова ефективної праці. Час, проведений у фізичних заняттях, не витрачається даремно... Щоб усі органи тіла могли якнайкраще функціонувати, необхідні відповідні вправи. Коли мозок постійно працює, в той час як інші частини організму залишаються бездіяльними, втрачаються фізичні та розумові сили. Організм позбавлений здорового тону, мозок — сили й енергії, внаслідок чого виникає нездорове збудження⁵.

Старанно дотримуйтеся розпорядку дня, відводячи години для праці та сну; заплануйте час для відпочинку, дозвілля, для роздумів... Принципи стриманості мають набагато важливіше значення, ніж дехто собі уявляє⁶.

Студенти потребують відпочинку. Навчаючись, ви потребуєте певної розрядки. Мозок не можна постійно перевантажувати, бо цей делікатний «інструмент» може вийти з ладу. Як тіло, так і розум потребують вправ⁷.

Відпочинок і фізкультура будуть, звичайно, іноді порушувати звичний режим шкільних занять, але такі перерви не стануть на заваді. Відновлення розумових і тілесних сил, виховання духу безкорисливості, спільність інтересів та дружнє спілкування, які зближують учня й вчителя, — час і зусилля, витрачені на це, окупляться сторицею.

Бурхлива енергія молодих, яка часто буває небезпечною, знайде благословенне застосування. Розум, зайнятий чимось добрим, буде захищеним від зла, а це надійніше, ніж незліченні обмеження закону та дисципліна⁸.

Службовці потребують відпочинку. Я бачила: мало хто має уявлення про постійну виснажливу працю службовців офісів. День у день, тиждень за тижнем вони працюють в одному й тому ж приміщенні, постійно напружуючи розумові сили; руйнується їхнє здоров'я та послаблюється опірність організму. З ними несподівано може статися лихо. Вони не безсмертні; й якщо не зробити якоїсь переміни, їхні сили вичерпаються і вони стануть непрацездатними.

Наші брати наділені цінними здібностями. Ми не можемо допустити, щоб вони зруйнували своє здоров'я, постійно перебуваючи в приміщенні та займаючись нескінченною працею... Їхнє життя майже позбавлене різноманітності; сумну переміну вносять лише хвороби, недуги. Раджу таким людям змінювати свій ритм життя, присвячуючи цілий день відпочинку з сім'єю, котра майже повністю позбавлена їхнього спілкування. Службовці не можуть залишити свою роботу, але повинні так організувати працю, щоб все-таки часом відпочивати від неї. Нехай така можливість буде в усіх.

Я бачила, що наші брати повинні вважати своїм релігійним обов'язком піклуватися про власне здоров'я і сили, дані їм Богом. Господь не вимагає, аби вони вже сьогодні ставали мучениками задля Його справи. Приносячи таку жертву, вони не отримують винагороди, тому що Бог не бажає їхньої смерті⁹.

Дозвілля: невинні та повчальні заняття. Існують види розваг, вельми корисні для душі й тіла. Людина, перебуваючи у світлі божественних істин, якщо її розум вирізняється проникливістю, знайде чимало можливостей зробити свої розваги не лише невинними, а й повчальними. Відпочинок на свіжому повітрі, милування Божими справами у природі принесуть велику користь¹⁰.

Я вірю, Бог вимагає від нас завжди використовувати можливість з найбільшою віддачею навіть тоді, коли ми відновлюємо свої тілесні та духовні сили. Ми можемо зібратися разом, як сьогодні*, — і все це для слави Божої.

Ми можемо й повинні так організувати свій відпочинок, аби це допомагало нам успішніше справлятися зі своїми обов'язками і наш вплив ставав все благотворнішим для тих, з ким спілкуємось. Це передусім стосується таких нагод, як сьогоднішня, котра повинна привести всіх нас у добрий настрій. Ми повернемося додому, відпочивши тілом і душею, готові працювати з новими силами, надією та мужністю¹¹.

Бог закликає молодь. Бог запрошує всіх молодих: «Сину мій, віддай Мені своє серце, Я збережу його чистим, Я задовільню

*Фрагмент з промови до віруючих (близько 200 осіб), які зібралися разом відпочити в Лейк-Годжік поблизу м.Бетл-Крік (штат Мічіган, травень 1890 р.). (*Упорядники*).

його бажання, і ти отримаєш справжнє щастя». Богові до вподоби дарувати молодим людям щастя і тому Він хоче, аби вони посвятили Йому свої серця, тоді Богом дані здібності людського ества збережуться неушкодженими. Ми прийняли Божий дар — життя. Наші серця б'ються завдяки Йому; Він дає силу всім нашим здібностям. Невинні задоволення не опоганюють жодного з Божих дарів¹².

¹ Свідчення для Церкви. Т.1. С.565.

² Реформа здоров'я. 1871. Липень.

³ Свідчення для Церкви. Т.1. С.514.

⁴ Виховання. С.211-212.

⁵ Основи християнського виховання. С.418.

⁶ Рукопис 60. 1894.

⁷ Поради вчителям, батькам і студентам. С.333.

⁸ Виховання. С.213

⁹ Свідчення для Церкви. Т.1. С.515-516.

¹⁰ Там же. Т.4. С.653.

¹¹ Там же. Т.2. С.586.

¹² Керівництво для молоді. 1887. 5 січня .

Розділ 80

ЯК РОЗВАЖАТИСЯ?

Заміна гріховного невинним. Молодь не може бути такою ж врівноваженою та серйозною, як люди похилого віку; діти — таки ми ж розважливими, як їхні батьки. Засуджуючи гріховні розваги, до чого й покликані батьки, вчителі та наставники молоді, вони повинні влаштовувати замість них невинні утіхи, які не справляють розтлінного впливу. Не зв'язуйте молодих жорсткими правилами й обмеженнями, щоб вони не почувалися скривдженими і не повстали проти них, звертаючи на дорогу нерозважливості та загибелі. Керуйте дітьми, виявляючи твердість, доброту й турботливість, спрямовуючи і контролюючи їхній розум і прагнення з такою лагідністю і любов'ю, аби вони зрозуміли: ви це робите задля їхнього добра¹.

Існують такі розваги, як танці, ігри в карти, шахи, шашки, котрих ми не схвалюємо, тому що небеса осуджують їх. Ці розваги відкривають двері перед великим злом. Вони за своєю природою не благочинні, а збуджуючі, викликають у деяких людей пристрасть до азартних ігор і марнотратності. Християни мали б осуджувати подібні ігри, а замість них пропонувати цілком невинні розваги². Стримуючи дітей від світських задоволень, здатних зіпсувати й звести їх з правильного шляху; влаштовуйте для них невинні розваги, які принесуть їм задоволення, не наражаючи на небезпеку. Жодна Божа дитина не повинна зазнати сумного гіркого досвіду. Божественне повеління, Його обітничі свідчать про це. Дороги мудрості — *«то дороги приємності, всі стежки її — мир»* (Прим.3:17)³. Уникаючи всього фальшивого і штучного, відмовляючись від перегонів, гри в карти, лотереї, змагань за здобуття призу, вживання спиртних напоїв і тютюну, ми повинні звертатися до чистих, благородних джерел, які принесуть нам задоволення⁴.

Гімнастичний зал — місце, де можна корисно провести час. Гімнастичні вправи — це корисні заняття у багатьох школах, але

якщо вони відбуваються без контролю й нагляду, то можуть призвести до зловживань. У гімнастичному залі юнаки, намагаючись продемонструвати свою силу й спритність, часто отримують травми на все життя.

Заняття в гімнастичному залі, як би добре вони не проводились, все ж не замінять відпочинку на свіжому повітрі, й наші школи повинні надавати для цього кращі можливості⁵.

Ігри з м'ячем: головні принципи, якими необхідно керуватися. Я не осуджую простих вправ та ігор з м'ячем, але й цими заняттями, якими б простими вони не були, можна зловживати. Мене завжди лякають наслідки, до яких майже неминуче призводить захоплення подібними розвагами. Це передусім витрати коштів, які потрібно було б віддати на те, щоб нести світло правди душам, котрі гинуть без Христа. Розваги і витрата грошей на самодогодження, що поступово призводить до самозвеличення, а також участь у подібних іграх з метою отримання задоволення не сприяють вдосконаленню християнського характеру.

Позиція коледжів з цього питання не користується схваленням небес. Ці заняття не зміцнюють розум. Вони не облагороджують і не очищують характер. Небезпеки приховуються у звичках, заняттях та розвагах світу, і люди, беручи участь у них, стають настільки захопленими й засліпленими, що небеса зараховують їх до розряду тих, хто більше полюбає задоволення, ніж Бога. Замість того щоб зміцнювати інтелект студентів, робити їх кращими християнами, які сумлінно виконували б свої християнські обов'язки, захоплення подібними іграми навіть думки, котрі відвертають увагу від науки...

Чи мають на меті такі ігри прославити Бога? Впевнена, що ні! Вони відволікають увагу від Божого шляху і Його наміру. У час випробування мислячі істоти відкидають об'явлення Божої волі, захоплюючись його умовиводами та вигадками людей — прибічників сатани, пройнявшись його духом... Господь — Бог небес не схвалює того, щоб в іграх, якими так захоплюються люди, вирували пристрасті в боротьбі за першість⁶.

Проблема багатьох спортивних ігор. Раджу учням займатися активними вправами. Якщо існує якесь зло, якого слід боятися понад усе, — то це неробство й нерозважливе проведення часу. І все ж призначення більшості спортивних ігор сповнює

тривогою тих, кому не байдужа доля молоді. Вчителі стурбовані, зауважуючи вплив, який справляють такі заняття спортом на успіхи учня в школі, а також на його майбутню долю. Ігри забирають у нього надто багато часу, відволікають розум від навчання. Вони не готують юнацтво до практичної, серйозної діяльності в житті, не виховують добрих манер, благородства, справжньої мужності.

Такі найпопулярніші розваги, як футбол і бокс, стали школою жорстокості. Вони виховують ті самі якості, що й ігри в стародавньому Римі. Прагнення до першості, торжество грубої сили, бездушне нехтування людським життям справляють на молодь страшний, деморалізуючий вплив.

Деякі спортивні ігри не є такими жорстокими, проте й вони небажані через те, що призводять до крайнощів. Такі ігри стимулюють потяг до задоволень й збуджуючих видовищ, викликаючи огиду до щоденної праці, формують схильність уникати обов'язків та відповідальності у повсякденному житті, не сприяють виробленню реального ставлення до життя, відбиваючи смак до його спокійних радостей. Таким чином відкриваються двері розпусти й беззаконня, що призводить до жахливих наслідків⁷.

Коли життя було простішим. У сиву давнину, коли люди жили під Божим управлінням, їхнє життя було простим. Вони перебували на лоні природи, діти працювали разом з батьками, пізнаючи красу і таємниці тієї скарбниці, якою є природа. Серед тиші ланів і лісів люди роздумували про великі істини, що передавалися з покоління в покоління як священна спадщина. Плодом такого виховання були сильні мужі.

Наше життя втратило свою початкову простоту; люди прямують шляхом виродження. Хоча ми не в стані повністю повернутися до простих звичаїв давніх часів, проте можемо запозичити з них уроки для себе, які зроблять час нашого відпочинку тим, чим він має бути, — дійсним відновленням тілесних, духовних і душевних сил⁸.

Родинні прогулянки за місто. Нехай кілька родин, які проживають у місті або селищі, зберуться разом, залишивши всі свої заняття, що виснажують фізичні й розумові сили, і вирушать у сільську місцевість, на берег чудового озера чи до діброви, з якої

відкривається мальовничий краєвид. Нехай візьмуть із собою просту, здорову їжу, найкраще фрукти й зернові, накриють стіл під тінню дерев або під небесним шатром. Поїздка, перебування на природі та краєвиди збуджуватимуть апетит; і вони зможуть насолоджуватися трапезою, якій позаздрили б царі. В такі хвилини батьки й діти відпочинуть від усіх своїх турбот, роботи та проблем. Спілкуючись з дітьми, батьки й самі стануть як діти, роблячи все можливе, аби принести їм задоволення. Нехай цілий день буде присвячений відпочинку. Рух на свіжому повітрі корисний для тих, хто працює в приміщенні й провадить сидячий спосіб життя. Вважайте своїм обов'язком влаштовувати такий відпочинок; ви нічого цим не втрачаєте, навпаки, лише виграєте. Потім повернетеся до своїх занять з новими силами, новим імпульсом до старанного виконання своїх обов'язків, краще підготовленими, щоб чинити опір хворобам⁹.

Знаходьте радість у красі природи. Не думайте, що Бог бажає позбавити нас усього, що може зробити щасливими. Він вимагає, аби ми залишили лише те, що не служить нам на добро і не приносить щастя.

Бог, Котрий насадив величні дерева з пишними кронами, Котрий створив для нас чудові, барвисті квіти, Чию майстерність зауважуємо в прекрасному царстві природи, не бажає зробити нас нещасними. Він не хоче, аби ми залишалися байдужими до всіх цих речей і не отримували від них задоволення. Божий намір полягає в тому, щоб ми насолоджувалися ними, стали щасливими, захоплюючись красою природи, яку Він створив¹⁰.

Користь від дружніх зустрічей. Зібрання для дружнього спілкування будуть вищою мірою корисними і повчальними, коли люди матимуть у своїх серцях палку любов до Бога, коли вони збиратимуться для того, аби роздумувати над Словом Божим і обговорити шляхи просування Його справи та служіння для добра ближніх. Коли Святий Дух перебуває на подібних зібраннях, коли не говориться і не робиться нічого такого, що могло б Його засмутити, то Бог буде вшанований, а люди, збираючись разом, відновлюють і зміцнюють свої сили¹¹.

Так проводьте свої товариські зустрічі й так поведіться на них, щоб, повернувшись додому, ви не відчували докорів сумління від того, що згрішили проти Бога або людини, і знали, що

не завдали болю й шкоди нікому з тих, з ким спілкувалися, не справили на них згубного впливу¹².

Ісус тішився проявами невинної радості. Хоч Ісус осуджував самодогодження в усіх його формах, проте Він був товаришким. За Своєю вдачею Він приймав знаки гостинності від усіх верств людей, відвідуючи оселі багатих і бідних, учених і неосвічених; намагався звернути їхні думки від турбот щоденного життя до духовного, вічного. Він не схвалював легковажних розваг, і в Його поведінці не було й натяку на світську фривольність. Однак Ісуса тішили прояви невинної радості, і Його присутність на дружніх зібраннях свідчить про те, що Він схвалює подібні зустрічі. Юдейська весільна учта була важливою подією, і радість, пов'язана з нею, подобалась Сину Людському... В радіощах, якими супроводжувалась весільна урочистість, Ісус вбачав радість того дня, коли Він приведе до Отцівського дому Свою "наречену" і викуплені разом з Відкупителем засядуть за весільною вечерею Агнця¹³.

Ісус — приклад у розмові й поведінці. Коли Ісус, здійснюючи Своє служіння, отримував запрошення на обід чи бенкет від фарисеїв або митників, Він приймав його... У таких випадках Христос уміло направляв розмови за столом і викладав присутнім чимало цінних уроків. Вони слухали Його; хіба ж не Він зціляв хворих, утішав засумованих, брав дітей на руки, щоб поблагословити їх? Митників і грішників Він також приваблював до Себе; як тільки Ісус починав говорити, вся їхня увага була прикута до Нього.

Христос навчав Своїх учнів, як їм належить поводитися в товаристві невірних, а також віруючих людей. На власному прикладі Він показав їм, що відвідуючи громадські зібрання, вони не повинні хвилюватись про те, що мають сказати. Розмови Христа відрізнялися від тих, які можна було почути на тогочасних учтах. Кожне сказане Ним слово було життєдайним запахом на життя для Його слухачів, і ті слухали Його, затамувавши подих, ніби чекали почути саме ці слова¹⁴.

Про дружнє зібрання. Наприкінці моєї довгої подорожі на схід я прибула додому в Хілдсбург вчасно, в переддень Нового року. Зал коледжу був приготовлений для зібрання суботньої школи. Він був зі смаком прикрашений вінками кипарису, осіннім лис-

тям, гілками сосни та ялини, квітами; дзвіночок, оздоблений гілками вічнозелених дерев, звисав над арочним входом. Різдвяна ялинка була щедро прикрашена дарунками, призначеними для бідних... На цьому зібранні не було сказано або зроблено нічого такого, що могло б позбавити когось душевного спокою.

Деякі запитували мене: сестро Уайт, що ви про це думаєте? Чи не суперечить це нашій вірі? Я відповіла їм: «Це узгоджується з моєю вірою»¹⁵.

Завойовуйте серця молодих. Бог бажає, щоб кожна сім'я і громада справляла благочинний вплив на дітей, аби вберегти їх від спокусливих задовольень світу й сумнівного товариства. Вчіться наворотати молодь до Ісуса¹⁶.

¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.335.

² Свідчення для Церкви. Т.1. С.514.

³ Рев'ю енд Геральд. 1884. 29 січня.

⁴ Особливе свідчення. Життя за принципом. 1898. С.19-20.

⁵ Виховання. С.210.

⁶ Листки з блокноту. Т.1. №30.

⁷ Виховання. С.210-211.

⁸ Там же. С.211.

⁹ Свідчення для Церкви. Т.1. С.514-515.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1886. 25 травня.

¹¹ Керівництво для молоді. 1897. 4 лютого.

¹² Поради вчителям, батькам і студентам. С.337.

¹³ Бажання віків. С.150-151.

¹⁴ Служіння добродійності. С.287.

¹⁵ Рев'ю енд Геральд. 1884. 29 січня.

¹⁶ Там же.

ВІДПОЧИНОК, ЯКИЙ ПОСТІЙНО ПРИНОСИТЬ ЗАДОВОЛЕННЯ

Вправи розвивають м'язи, розум і характер. Вправи або ігри самі по собі не приносять максимальної користі. Звичайно, перебування на свіжому повітрі й тренування м'язів приносять певну користь. Але використайте ту саму енергію на виконання обов'язків — і користі від цього буде більше; з'явиться задоволення, бо такі заняття викликають у людини почуття власної корисності та заспокоюють сумління добре виконаним обов'язком¹.

У дітей і молоді викликайте бажання використовувати свої сили й енергію на те, щоб зробити щось потрібне для себе та інших. Заняття, які розвивають інтелект і характер, привчають руки до корисної праці й готують молодь нести свою частину життєвих тягарів, збагачують фізичною силою й оживляють усі здібності. Доброчинність, прагнення жити для добрих справ будуть винагороджені².

Відпочинок зі зиском лише для себе не принесе дітям і молоді того великого благословення, яке може дати відпочинок з користю для інших. Молодь, яка за своєю природою сповнена ентузіазму і сприйнятлива, швидко відгукнеться на цю пропозицію³.

Приклад Ісуса. Життя Ісуса було життям старанності та працелюбства; Він виконував різноманітні обов'язки в міру Своїх фізичних сил. Виконуючи призначену роботу, Христос не мав часу для збуджуючих, беззмистовних розваг. Він не брав участі в тому, що могло звести Його у моральному відношенні або підірвати фізичні сили, але був навчений виконувати корисну працю й не втрачати стійкості під час труднощів.

У Своему земному житті Христос був зразком для усіх людей; Він був слухняним помічником у сім'ї. Він вивчився ремеслу теслі й працював власними руками у маленькій майстерні в Назареті...

Ось що говорить Біблія про Ісуса: «Дитя зростало та зміцнялося духом, сповнюючись мудрістю, і благодать Божя була на Нім» (Лука 2:40). Праця в дитячі та юні роки сприяла розвитку Його розуму і тіла. Він не витрачав Свої фізичні сили даремно, але знаходив для Себе такі заняття, які допомогли би зберегти ці сили і давали змогу виконувати будь-яку роботу якнайкраще. Він не хотів бути недосконалим, навіть працюючи зі столярним інструментом. Його робота була такою ж досконалою, як і Його характер. Своім прикладом і повчанням Христос звеличив корисну працю⁵.

Чергування видів праці — теж відпочинок. Молоді люди повинні пам'ятати, що вони відповідальні за всі переваги, які мають, за використання свого часу й правильне застосування здібностей. Вони можуть запитати: хіба нам не можна розважитися і відпочивати? Невже ми маємо працювати й працювати в постійній одноманітності?

Переміна фізичної праці, яка вкрай виснажує сили, може бути потрібною на деякий час, аби потім люди знову могли займатися попередньою працею з більшою старанністю й успіхом. Пасивний відпочинок не принесе найкращих результатів там, де йдеться про фізичний стан людини. Навіть відчуваючи втому від певного виду роботи, не витрачайте даремно дорогі хвилини. Знайдіть для себе іншу працю, яка не настільки виснажує сили, але може стати благословенням для вашої матері чи сестер. Полегшуючи їхню працю і беручи на себе найважчі тягарі, які їм доводиться нести, ви отримаєте задоволення, в основі якого лежить християнський принцип і яке зробить вас посправжньому щасливим; не буде витрачений даремно і час на потурання власним егоїстичним бажанням. Використовуйте свій час з користю і постійно відновлюйте сили внаслідок переміни в заняттях, аби кожна хвилина витраченого часу могла стати для когось добрим свідченням⁷. Дехто стверджує, що для збереження фізичного здоров'я людина повинна розважатися так, як їй підказує егоїстична природа. Звичайно, для найкращого фізичного розвитку необхідна зміна занять, бо це сприяє відновленню розумових і тілесних сил, але цього не можна досягти завдяки безглуздим розвагам і нехтуванню щоденними обов'язками, покладеними на молодь⁸.

Програма для студентів отримала Боже благословення. Навчайте молодь використовувати однаковою мірою як розумові, так і фізичні сили. Правильне їх застосування забезпечить широке та всебічне виховання й освіти.

Нам довелося чимало попрацювати в Австралії, щоб перекопати в цьому і батьків, і дітей; але ми не шкодували своїх сил, поки вони не пересвідчилися в тому, що для досягнення найкращої освіти необхідно правильно розподіляти час навчання між засвоєнням теоретичних і здобуттям практичних знань.

Частину кожного дня студенти присвячували корисній праці; вони вчилися розчищати територію, обробляти землю і споруджувати будинки, використовуючи таким чином час, який міг би бути витрачений на ігри й пошуки розваг. Господь благословив студентів, які використовували свій час, щоб навчитися бути корисними⁹.

Бог передбачив корисні заняття, які зміцнюють здоров'я, а також роблять людей здатними допомагати собі та іншим¹⁰.

Замість того щоб проводити свій час лише у розвагах, краще підшукати собі корисні заняття¹¹.

Місіонерська праця — ідеальна діяльність. У нашому світі можна займатися багатьма корисними й необхідними справами, тоді розваги з метою отримання простого задоволення стануть майже зайвими. Мозок, кістки і м'язи зміцняться, якщо використовувати їх для добрих учинків, старанного обдумування і складання планів, що мають на меті розвивати розумові здібності, зміцнювати фізичне здоров'я й застосовувати на практиці дані Богом таланти — прославляти Його.

Наш обов'язок полягає в тому, щоб постійно заохочувати молодь чинити добро, використовуючи для цього тіло й розум, дані їм Богом, приносити користь іншим, полегшувати їхню працю, втішати засумованих, підбадьорювати розчарованих. Це відволікатиме увагу молоді від утіх і розваг, які часто позбавляють їх людської гідності і призводять до ганьби й сорому.

Господь бажає, щоб у юнаків і дівчат були високі помисли, аби вони шукали кращих, благородних шляхів реалізації себе¹³. Завдяки своїм фізичним і розумовим здібностям люди можуть знаходити шляхи та засоби здійснення роботи вищого гатунку — місіонерської діяльності. Це зробить їх Божими

співпрацівниками й допоможе приносити користь у цьому житті, виконувати роботу, котра є найсуттєвішою частиною у процесі виховання...

Хіба не такої праці повинна прагнути наша молодь, виконуючи її в душі Христа? Христос допоможе вам! Світогляд студентів стане ширшим, їхні уявлення й мислення не будуть обмеженими, вони будуть корисними для суспільства навіть у студентські роки. Руки, дані Богом, повинні чинити добро, причому з печаткою небес, щоб у кінці почути слова: «Гаразд, добрий і вірний слуго» (Матв.25:21)¹⁴.

Порада для непрацездатних. Мені було показано, що хворих необхідно заохочувати виходити зі своїх кімнат і проводити час на свіжому повітрі, доглядаючи за квітами або виконуючи легку приємну роботу. В такому разі вони перестануть замикатися в собі і думати лише про власні хвороби, що буде корисним для їхнього здоров'я. Хворим рекомендую вправи на свіжому повітрі — це необхідність, корисна та життєво важлива¹⁵.

Ми будемо радіти, слухаючи щасливий спів пташок і милуючись квітучими полями й садами. Ми можемо з цікавістю споглядати на всі славні діла, які здійснила для нас щедра Божа рука. І роздумуючи над цими численними проявами Його любові й ласки, забудемо про власні немочі, а будемо тішитися й співати в наших серцях Господеві¹⁶.

Протягом багатьох років мені час від часу було показано, що хворі повинні засвоїти істину про те, що для відновлення здоров'я їм не слід відмовлятися від фізичної праці. В протилежному разі вони стають інертними, порушується кровообіг, а кров, що повільно рухається, все більше знечищується. У тих випадках, коли пацієнтові здається, нібито його фізичний стан гірший, ніж він є насправді, бездіяльність неминуче призведе до негативних наслідків. Добре продумана праця дасть хворому впевненість у тому, що він ще потрібний у цьому світі і може принести бодай невелику користь. Це викличе в нього почуття задоволеності, додасть мужності й сил, яких не отримати від умоглядних розваг¹⁷.

Бог подбав про те, щоб людина могла знайти справжнє задоволення. Бог потурбувався про те, щоб усі — багаті й бідні — могли знаходити задоволення, які приходять від чистих думок, безко-

рисливих вчинків, сказаних іншим людям слів співчуття і добрих вчинків. Той, хто звершує таке служіння, світить світлом Христа, проганяє морок журби з життя багатьох людей¹⁸.

¹ Основи християнського виховання. С.418.

² Там же. С.418-419.

³ Виховання. С.212.

⁴ Керівництво для молоді. 1893. 27 липня.

⁵ Основи християнського виховання. С.417-418.

⁶ Поради вчителям, батькам і студентам. С.337.

⁷ Свідощтво для Церкви. Т.3. С.223.

⁸ Керівництво для молоді. 1893. 27 липня.

⁹ Лист 84. 1909.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд. 1898. 25 жовтня.

¹¹ Брошура «Відпочинок». С.47.

¹² Листки з блокноту. Виховання. №6. С.1.

¹³ Там же. С.2.

¹⁴ Там же. С.1-2.

¹⁵ Медичне служіння. С.234.

¹⁶ Реформа здоров'я. 1971. Липень.

¹⁷ Свідощтва для Церкви. Т.1. С.555.

¹⁸ Там же. Т.9. С.57.

ЯК ПОВИННІ ВІДПОЧИВАТИ ХРИСТІЯНИ?

Християнський відпочинок на противагу світським розвагам. Існує розбіжність між відпочинком і розвагами. Відпочинок у повному значенні цього слова зміцнює та відбудовує. Відволікаючи від щоденних турбот і занять, відпочинок відновлює розумові та фізичні сили, робить нас здатними взятися з новою енергією за виконання серйозної життєвої праці.

Розваги — це пошук задоволень, і тут люди часто впадають у крайнощі. Розваги поглинають сили, які необхідні для виконання корисної праці, й таким чином стають перешкодою на шляху досягнення справжнього успіху в житті¹. Між товариством послідовників Христа, які збираються, щоб відпочити похристиянському, та світськими компаніями, що прагнуть задоволення й розваг, існує суттєва розбіжність. Замість молитви, розмов про Христа і на інші святі теми, від світських людей можна почути безглуздий сміх і банальні розмови. Їхня мета — весело провести час. Такі розваги починаються безрозсудством і закінчуються — марнотою².

У розвагах, як і в інших справах, вкрай необхідно пам'ятати про стриманість. Добре поміркуйте над тим, який характер мають ваші розваги. Нехай кожна молода людина запитає себе: як впливатимуть такі розваги на мій фізичний, духовний і моральний стан? Чи не буду я настільки засліплений, що забуду про Бога? Чи не затьмарять ці розваги для мене Його славу?³

Правило, за допомогою якого можна визначити характер розваг. Ніколи не забувайте про те, що Ісус — Джерело радості. Його не тішить людське горе. Він бажає бачити людей щасливими.

Християнам доступно чимало джерел щастя, і вони можуть безпомилково визначити, які розваги є законними та добрими. Вони можуть брати участь у таких розвагах, які не розтлівають розум і душу, не викликають розчарування і не залишають після себе сум-

них споминів, від яких людина втрачає почуття власної гідності й бажання служити іншим. Якщо вони запросять зі собою Ісуса і зберігатимуть молитовний дух, то перебуватимуть у повній безпеці⁴. Всяка розвага, в якій ви берете участь, прохаючи з вірою Божого благословення на неї, буде безпечною. Але розважання, яке робить вас нездатними до таємної молитви, молитовних роздумів або участі в загальній молитві, є справді небезпечним⁵.

Розваги, котрі роблять людину нездатною виконувати щоденні обов'язки. Ми належимо до такого класу людей, котрі вірять, що нашим привілеєм є щоденно прославляти Бога власним життям. Ми живемо в цьому світі не лише для того, щоб розважатися й шукати для себе задоволень. Ми знаходимося в цьому світі для того, щоб приносити людям користь і бути благословенням для суспільства; і якщо ми дозволяємо низьким думкам опановувати нами, що властиво багатьом з тих, кого приваблює марнота й безглуздя, то чи зможемо стати корисними для нашого роду й покоління? Як ми можемо стати благословенням для суспільства, в якому живемо? Ми не повинні з дитячою наївністю брати участь у таких розвагах, які зроблять нас нездатними сумлінно виконувати свої щоденні обов'язки⁶.

Не наражайте свою душу на небезпеку, задовольняючи будь-яке егоїстичне бажання; уникайте розваг, які настільки зачаровують вас, що звичайні життєві обов'язки починають видаватися нецікавими і несуттєвими. Потурання таким задоволенням призводить до того, що в розумі утверджуються хибні поняття, а сатана настільки спотворює наше мислення, що зло починає видаватися добром. Тоді всяке обмеження й покора батькам, яку виявляв Христос до Своїх земних батьків, будуть нестерпними⁷.

Небажані товариські зустрічі. Існує багато речей, які самі по собі є добрими, але сатана може настільки спотворити їх, що вони стануть пасткою для необачних⁸. Розваги, які переважно практикуються в світі, перешкоджають правильному розвиткові розуму й характеру. Легковажні зв'язки, схильність до екстравагантності задоволень, а часто й порочності, роблять життя гріховним. Батьки й вчителі можуть багато зробити, щоб замість подібних утіх запропонувати корисні та життєдайні розваги⁹.

У світі набули поширення товариські зустрічі, під час яких мають місце такі втіхи, які є ганьбою для наших закладів і Цер-

кви. Людей заохочують хизуватися своїм одягом, зовнішністю, догоджати собі в усьому, закликають до бездумних веселощів і порожніх розмов. Сатану там приймають за почесного гостя, і він повністю опановує покровителями подібних розваг.

Мені була показана одна така компанія, де зібралися ті, котрі стверджували, нібито вірять в істину. Хтось грав на музичному інструменті і лунав такий спів, який змусив плакати ангелів, присутніх у цьому залі. Там були веселощі, лунав непристойний сміх, всі були сповнені ентузіазму та до деякої міри натхнення, але ця радість була такою, яку може викликати лише сатана. Подібного піднесення і збудження посоромиться кожний, хто любить Бога. Така обстановка заохочує присутніх до нечистих думок і вчинків. У мене є підстави припускати, що деякі з присутніх там пізніше розкаяться у своїй ганебній поведінці.

Мені було показано чимало подібних сцен. Я бачила веселощі, розкішні вбрання і прикраси. Кожний присутній бажав справити блискуче враження на інших, усі були охоплені веселоощами, лунали безглузді жарти, грубі, дешеві компліменти, гучний сміх. Сумління цих людей дрімало, водночас як розум перебував у стані нездорового збудження. Вони їли, пили й веселилися, забувши про Бога. Такі розваги приносили їм райську насолоду, а небеса спостерігали за ними, бачили й чули усе¹⁰.

Зустрічі з метою розваг викликають замішання у вірі й невпевненість. Господь не бажає, щоб серця людей належали ще комусь. Він хоче, аби ми повністю належали Йому¹¹.

Серед популярних розваг мало таких, які б не наражали на небезпеку. Чимало популярних у сьогоднішньому світі розваг, навіть тих, в яких беруть участь християни, призводять врешті-решт до тих самих наслідків, до яких призводили розваги язичників. Справді, залишилося дуже мало розваг, які сатана не використав би для того, щоб погубити душі. Упродовж багатьох століть він використовує театральну драму, щоб збуджувати пристрасті й прославляти порок. Сатана використовує оперу з її прекрасними декораціями та чарівною музикою, маскаради, танці, гру в карти, руйнуючи бар'єри моральних принципів і відкриваючи двері перед чуттєвими насолодами. В утіхах, де виявляється людська пиха, де потурають пристрастям, де забувають про Бога та про інтереси вічності, присутній сатана; він сковує душу своїми кайданами¹².

Справжній християнин не побажає піти в таке місце розваги чи брати участь у таких утіхах, на які не зможе просити Божого благословення. Його не побачите в театрі, за більярдним столом, за грою в кеглі. Він не кружлятиме з іншими у вальсі, не прагнучиме жодної з тих п'яних насолод, від яких людина забуває про Христа.

Тим, хто виправдовує подібні розваги, ми відповідаємо: в ім'я Ісуса з Назарета ми не можемо брати в них участі. Час, проведений у театрі або танцювальному залі, не принесе Божого благословення. Жодний християнин не бажав би, щоб смерть застала його саме в такому місці. Ніхто не хотів би знаходитися там у день приходу Христа¹³.

Театр — розсадник аморальності. Одним із найнебезпечніших місць, до яких люди вдаються в пошуках задоволень, є театр. Замість того аби бути школою високої моралі та добродітності, як про це часто стверджують, він є справжнім розсадником аморальності. Театральні видовища сприяють зміцненню й укоріненню порочних звичок і гріховних нахилів. Низькопробні пісні, непристойні жести, вислови й пози справляють згубний вплив на людську уяву та призводять до морального падіння. Молода людина, часто відвідуючи такі видовища, зазнає морального розкладу. Ніщо в нашій країні не справляє такого сильного впливу, що призводить до порочної уяви, позбавляє релігійних почуттів і відбиває охоту до спокійних задоволень і тверезих реальностей життя, як театральні видовища. Потяг до них посилюється в міру того, як людина дозволяє собі відвідувати театр, подібно як і потяг до п'яних напоїв з'являється тоді, коли людина вживає їх. Отож, не відвідуйте театр, цирк та інші сумнівні місця розваг¹⁴.

Танці — школа порочності. У багатьох релігійних родинах танці та гра в карти стали заняттями, що допомагають приємно провести час. При цьому висловлюється думка про те, що це спокійні домашні розваги, якими можна безпечно насолоджуватися під наглядом батьків. Але таким чином прищеплюється любов до збуджуючих задоволень і те, що вдома видавалось невинним, незабаром стане небезпечним за його межами. Необхідно розібратися в тому, чи є щось доброго у цих розвагах? Вони не дають ані сили для тіла, ані спокою для душі й духа. Вони не насаджують в душі благородних і святих почут-

тів, навпаки, знищують всякий стимул до серйозних роздумів і релігійного служіння. Щоправда, існує велика розбіжність між вишуканими прийомами, доступними еліті, та різношерстим товариством зі сумнівною мораллю, яке збирається в дешевих танцювальних залах. Однак і перші, і другі — це дорога, яка провадить до розпусти¹⁵.

Танок Давида — не аргумент. Танок, що виконував Давид у благоговійній радості перед Богом, деякі любителі задоволень використовують як аргумент на захист сучасних модних танців, проте для цього немає жодних підстав. У наш час танці асоціюються з нерозважливістю і нічними гулянками. Здоров'я і мораль приносяться в жертву насолоді. Постійні відвідувачі танцювальних залів не думають про Бога і не віддають Йому шани; молитва або пісня хвали могли би видатися недоречними в такому місці. Наступний аргумент мав би бути переконливим: християни не повинні шукати розваг, які охолоджували би любов до святого й применшували радість, яку дає служіння Богові. Музика і танець, як вираз сповненої радості хвали Богові при перенесенні ковчегу, не мають нічого спільного з аморальністю, властивою сучасним танцям. Перші нагадували про Бога та звеличували Його святе ім'я, а другі — вигадка сатани, щоб примусити людей забути про Бога і ганьбити Його¹⁶.

Гра в карти — прелюдія до злочину. Гра в карти має бути заборонена. Товариство картярів та їхні звичаї — небезпечні! За картярським столом і всюди, де тільки грають у цю гру, головує князь темряви. Злі ангели — постійні відвідувачі таких місць. У цих розвагах немає нічого корисного ні для душі, ні для тіла; там немає нічого, що б зміцнювало інтелект або збагачувало його цінними ідеями, корисними в майбутньому. Там лунають банальні розмови, немає місця для духовних тем... Спритність у картярстві незабаром викличе бажання використати ці знання та вміння для особистого збагачення. Сума ставок постійно збільшується, поки не з'являється азарт у грі, який неминуче провадить до краху. Скількох людей ця згубна гра призвела до гріха, злиднів, в'язниці, вбивства і шибениці! І все ж чимало батьків не помічають жахливої прірви, готової поглинути нашу молодь¹⁷.

Побоювання видатися диваком. Спокусник використовує як принаду людей, котрі, називаючи себе християнами, мають нег-

либокий характер і поверховий релігійний досвід. Ці люди завжди готові збиратися для задоволень і розваг, а їхній приклад приваблює інших. Вони закликають молодих чоловіків і жінок, котрі прагнуть жити християнським життям згідно з Біблією, приєднатися до їхнього товариства. Такі християни не звертаються з молитвою до божественного мірила, щоб дізнатися, що сказав Христос про плоди, які повинен приносити християнин. Вони не розуміють, що ці втіхи, по суті, бенкет сатани, влаштований для того, аби перешкодити душам прийняти запрошення на весільну вечерю Агнця й отримати білі шати Христового характеру, Його праведність. Люди розгублюються, не знаючи, що їм робити як християнам. Вони не бажають, щоб їх вважали диваками і, звичайно ж, наслідують приклад інших. Так вони потрапляють під вплив тих, чий серця і розум ніколи не відчували божественного дотику¹⁸.

Стережіться зробити перший крок на шляху потурання своїм бажанням. Ви можете не бачити реальної небезпеки, роблячи перший крок назустріч нерозсудливим задоволенням і думаючи, нібито при бажанні можете стати на шлях правди з такою ж легкістю, з якою ступили перед цим на дорогу гріха. Але це помилка! Обравши лихе товариство, чимало людей поступово звернули з дороги християнських чеснот і через свій непослух і розпусту впали так низько, що раніше навіть не могли б у це повірити¹⁹.

Християнські принципи. Якщо ви насправді належите Христові, то використаєте всі можливості, свідкуючи про Нього. Якщо когось запросять відвідати місця розваг, у вас з'явиться нагода засвідчити про вашого Господа. Якщо ви вірні Христові, то не будете вигадувати якусь причину для відмови, а просто і стримано поясните, що ви — дитина Божа і ваші принципи за жодних умов не дозволяють вам іти туди, куди ви не можете запросити свого Господа²⁰.

Бог має намір через Свій народ відкрити світові принципи Божого Царства. Щоб діти Божі могли виявити ці принципи в своєму житті та характері, Він бажає вберегти їх від звичаїв і гріхів цього світу...

Перед нами відкриваються прекрасні можливості; у наш час життя людей, котрі називають себе Божими дітьми, повинно стати живим свідченням. Нехай світ побачить, що в наш вік, ко-

ли всюди панує зло, є люди, котрі, забуваючи про свою волю, прагнуть виконувати волю Божу; люди, в чиїх серцях і житті записаний Божий Закон. Бог розраховує на те, що люди, називаючись ім'ям Христовим, будуть Його представниками. Їхні думки будуть чистими, слова — благородними і духовними. Все, що вони роблять або говорять, має відбиток релігії Христа... Бог бажає, щоб Його діти показали на власному прикладі переваги християнства над світським життям, бо вони живуть і працюють для високої, шляхетної мети²¹.

¹ Виховання. С.207.

² Рев'ю енд Геральд. 1886. 25 травня.

³ Поради вчителям, батькам і студентам. С.333-334.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1884. 19 серпня.

⁵ Поради вчителям, батькам і студентам. С.337.

⁶ Там же. С.336.

⁷ Керівництво для молоді. 1893. 27 липня.

⁸ Лист 144. 1906.

⁹ Виховання. С.211.

¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам. С.339-340.

¹¹ Там же. С.345.

¹² Патріархи і пророки. С.459-460.

¹³ Рев'ю енд Геральд. 1882. 28 лютого.

¹⁴ Поради вчителям, батькам і студентам. С.334-335.

¹⁵ Рев'ю енд Геральд. 1882. 28 лютого.

¹⁶ Патріархи і пророки. С.707.

¹⁷ Свідоцтва для Церкви. Т.4. С.652.

¹⁸ Поради вчителям, батькам і студентам. С.340-341.

¹⁹ Там же. С.224.

²⁰ Керівництво для молоді. 1893. 4 травня.

²¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.321-324.

ПРИВАБЛЮЮЧА СИЛА ЗАДОВОЛЕНЬ

Серце шукає задоволень. Тілесний розум прагне задоволень і самоогодження. Політика сатани полягає в тому, щоб надавати йому для цього якомога більше можливостей. Він намагається прищепити людині бажання світських розваг, щоб у них не залишалось часу запитати себе: яким є мій духовний стан? Потяг до задоволень — заразна хвороба. Розум потрапляє в полон гарячкових пошуків якихось розваг¹.

Світські насолоди засліплюють і задля цього миттєвого багато людей жертвують дружбою з небесами, тим миром і любов'ю, які вона приносить. Але ці обрані знаряддя задоволення починають викликати огиду і не приносять жодної втіхи².

Мільйони людей юрмляться біля місць розваг. У сучасному світі спостерігається нечувана гонитва за задоволеннями. Всюди панують розпуста, нерозважливність і нестриманість. Люди прагнуть розваг. Розум стає порожнім і легковажним, бо не звик до глибоких роздумів і досліджень. Всюди переважає груба чуттєвість, але Бог вимагає, щоб кожна душа зазнала очищуючого, облагороджуючого, звеличуючого впливу. Часто цими дорогими надбаннями нехтують задля світської парадності й легковажних задоволень³.

Розваги нашого часу захоплюють думки людей, особливо молоді, підтримуючи гарячкове збудження, що позначається на життєздатності набагато більшою мірою, ніж навчання чи фізична праця; при цьому послаблюється інтелект, поглиблюється моральний занепад⁴.

Згубний вплив модних течій. Полюбляючи розваги задля самих розваг, проводячи час у компаніях і безтурботних веселошах, ви відкриваєте двері перед потоком спокус. Такі люди кидаються від однієї втіхи до іншої, поки не втратять всяке бажання та здатність жити корисним життям. Їхній релігійний запал остигає,

духовне життя затьмарюється. Тоді благородна здатність душі, все, що з'єднувало людину з духовним світом, втрачається⁵.

Серед любителів розваг чимало членів Церкви. Багато хто з великим запалом бере участь у світських розвагах, які ведуть до морального розтління, і які заборонені Словом Божим. Так віруючі розривають свій зв'язок з Богом і стають до лав тих, хто полюбляє насолоди цього світу. Гріхи, що призвели до знищення допотопного світу та його міст, поширені й нині, причому не лише серед тих, хто визнає популярне християнство, а й серед тих, хто стверджує, нібито чекає приходу Сина Людського. Якби Бог показав вам ці гріхи в тому світлі, в якому Він бачить їх, то вас охопив би сором⁶.

Прагнення збуджуючих розваг і задоволень — це пастка і спокуса для Божого народу, а передусім для молоді. Сатана постійно знаходить принади, відвертаючи розум від серйозного приготування до подій недалекого майбутнього. За допомогою світських посередників він повсякчас пропонує збуджуючі розваги, спонукаючи необережних до участі в світських задоволеннях. Це вистави, лекції й нескінченна низка втіх, розрахованих лише на те, аби збудити любов до світу; через такий зв'язок зі світом послаблюється віра⁷.

Сатана — вправний спокусник. Молоді люди переважно поводяться так, ніби дорогоцінний час випробування, який триває по милості Божій, є суцільним великим святом, а вони перебувають у цьому світі лише для того, аби розважатися, отримуючи насолоду від нескінченної низки збуджуючих забав. Сатана докладає особливих зусиль, спонукаючи молодь шукати задоволення у світських розвагах, виправдовуючись тим, нібито вони є нешкідливі, невинні, а навіть важливі для здоров'я⁸.

Дорогу святості сатана зображає тяжкою, а шлях світських задоволень — усяяним квітами. Він змальовує перед молоддю світ із його задоволеннями у неправдивому, прикрашеному світлі. Але земні задоволення швидко приходять до свого кінця і посіяне доведеться пожинати⁹.

Сатана у самому повному значенні цього слова є ошуканцем, спритним спокусником. Він уміло розставив чимало майстерно сплетених тенет, які на перший погляд видаються невинними, але все це для того, щоб спіймати молодих і необачних¹⁰.

Любов до задоволень перешкоджає вихованню. Батьки чинять нерозважливо, коли вже в ранньому віці знайомлять дітей зі світським товариством. Деякі батьки побоюються, що їхні діти нічого не знатимуть, якщо не будуть відвідувати забав і не спілкуватимуться з тими, котрі люблять задоволення. Навіть школярам дозволяють брати участь у вечірках і відвідувати компанії. Це велика помилка. Так діти навчаються злого значно швидше, ніж засвоюють науки, а їхній розум засмічується непотрібним. Жага підлітків до розваг зростає настільки, що вони вже нездатні засвоювати навіть елементарні знання. Їхня увага розсіюється між навчанням і розвагами, причому потяг до задоволень зростає, а розумовий розвиток натомість уповільнюється¹¹.

Подібно до стародавніх ізраїльтян любителі задоволень їдять, п'ють і розважаються. Їхнє життя минає у веселощах. В усьому цьому молоді наслідують приклади, запозичені з книг, які читають. А найбільша біда полягає в тому, що це справляє стійкий вплив на характер¹².

Байдуже ставлення до останньої Божої вістки. Люди, котрі жили до потопу, проводили час у збудливих розвагах і веселощах, тоді як час їхнього випробування наближався до свого кінця. Ті, котрі були тоді наділені силою і авторитетом, намагалися полати думки людей пошуками все нових і нових розваг, щоб останнє урочисте Боже застереження не мало для них жодного значення. Чи в наші дні не повторюється щось подібне? В той час як вісники Божі проголошують вістку про наближення кінця, світ, захоплений гонитвою за розвагами, потопає в насолодах. Постійний коловорот розваг збуджує людей, роблячи їх байдужими до Бога, заважає прийняти істини, які здатні врятувати їх від загибелі, що наближається¹³.

Люди, котрі шанують суботу, будуть випробувані та перевірені. Молодь, що святкує суботу, але піддалася впливові світу, буде перевірена і випробувана. В ці останні дні нас оточують небезпеки, і перед молоддю стоїть таке випробування, якого багато з них навіть не уявляють. Вони будуть прикро вражені та розгублені, оскільки їхня віра випробується. Запевняючи, нібито очікують Сина Людського, деякі з них стали жалюгідним прикладом для невіруючих. Вони не зреклися світу, але об'єдналися з

ним, влаштовуючи пікніки* та інші розваги, заспокоюючи себе тим, що це нібито невинні забави. Проте участь саме в таких розвагах розділяє їх з Богом і робить дітьми цього світу...

Шукачів розваг Бог не вважає за Своїх послідовників. Справжніми послідовниками Ісуса є ті, що зреклися власного «я» і живуть тверезим, смиренним, святим життям. А такі не отримають задоволення від легковажних, беззмістовних розмов, які полюбає світ¹⁴.

Найважливіше питання. Нехай ніхто не думає, що розваги суттєво необхідні, а легковажність, з якою нехтують Святим Духом в годину егоїстичних задоволень, є невинною справою. Бог не може бути осміяний. Нехай кожний юнак і кожна дівчина замисляться: «Чи готовий я сьогодні до того, щоб моє життя закінчилося? Чи в моєму серці відбулася зміна, яка допоможе мені виконати роботу, доручену Господом?»¹⁵

*Тут не йдеться про звичайні виїзди на природу, що практикуються у християнських сім'ях. Мається на увазі популярна в той час розвага на зразок карнавалу, беручи участь у якій, члени Церкви «об'єднувалися зі світом». (*Упорядники*).

¹ Поради вчителям, батькам і студентам. С.337.

² Рев'ю енд Геральд. 1884. 29 січня.

³ Там же. 1881. 6 грудня.

⁴ Реформа здоров'я. 1872. Грудень.

⁵ Свідectва для Церкви. Т.9. С.90.

⁶ Там же. Т.5. С.218.

⁷ Поради вчителям, батькам і студентам. С.325.

⁸ Свідectва для Церкви. Т.1. С.501.

⁹ Керівництво для молоді. 1907. 1 січня.

¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам. С.325.

¹¹ Керівництво для молоді. 1893. 27 липня.

¹² Свідectва для Церкви. Т.8. С.66.

¹³ Патріархи і пророки. С.103.

¹⁴ Поради вчителям, батькам і студентам. С.327-328.

¹⁵ Керівництво для молоді. 1906. 14 серпня.

НАСТАНОВИ ДЛЯ ЮНАЦТВА ЩОДО РОЗВАГ

Стандарти занижуються. Батьки-християни потурають своїм дітям в їхній любові до світу. Вони відкривають двері для розваг, які раніше принципово забороняли¹.

Навіть батьки-християни надто часто схвалюють потяг до розваг. Батьки, розділяючи точку зору світу, приходять до загальноприйнятої думки, що ранні роки дітей та молоді можуть проходити в неробстві, егоїстичних розвагах і нерозумному догоджанні собі. Так у них з'являється смак до збудливих задовольень; діти і молодь звикають отримувати насолоду від захоплюючих видовищ; у них з'являється відверта нехіть до реального, сповненого обов'язків життя, яке стає більше схожим на бездушне існування. Вони не думають ані про Бога, ані про вічність, але живуть одним днем, як метелики. Такі люди не поведуться як розумні істоти, які можуть порівнювати своє життя з життям Бога, і несуть відповідальність перед Ним за кожную дарованого їм часу².

Матері, придумуйте розваги і контролюйте їх. Замість того щоб позбавляти себе присутності дітей, аби вони не докучали своїм шумом і не дратували нескінченними проханнями, матір повинна зрозуміти: найкраще проведений нею час — це той, який вона присвятила, щоб утішати своїх дітей, вигадувати для неспокійного, активного дитячого розуму добрі розваги або заняття, які приносять їм задоволення. Матір буде щедро винагороджена за свої зусилля і час, витрачений для пошуку занять і розваг для своїх дітей.

Діти полюбляють товариство. Вони, як правило, погано переносять самотність. Матір повинна пам'ятати, що в більшості випадків, коли діти знаходяться вдома, її місце поруч з ними. У такому разі вона зможе наглядати за ними, усуваючи всякі дрібні непорозуміння, виправляти недобрі звички, не допускати прояву егоїзму або пристрасті, спрямовувати їхні думки у пра-

вільному напрямі. Те, що приносить задоволення дітям, може, на їхню думку, бути приємним для матері й, цілком природно, що вони звертатимуться до неї зі своїми маленькими проблемами. Матір не повинна ранили чутливе серце дитини байдужим ставленням до дитячих запитів або відмовою вникати в їхні, можливо, дріб'язкові проблеми. Те, що для матері може здаватися незначним, для дитини вкрай важливе. І слова настанови або зауваження, зроблені у слушний час, принесуть велику користь³.

Не забороняйте невинних задовольень. Через брак часу й фантазії багато матерів відмовляють своїм дітям у невинних задоволеннях, хоча зайняті руки та втомлені очі матерів виконують роботу, мета якої — прикрасити одяг або зробити щось таке, що може лише захопити молоді серця до марнославства й екстравагантності. Коли діти дорослішають, такі уроки приносять свої плоди: пиху та моральну порожнечу. Мати засмучується, коли бачить помилки своїх дітей, проте не розуміє, що це жниво — наслідок посіяного нею насіння.

Деякі матері непостійні щодо власних дітей. Інколи вони поблажливо ставляться до того, що приносить шкоду, а інколи, навпаки, забороняють невинні задоволення, які можуть сповнити щастям дитячі серця. Такі матері не наслідують Христа. Він любив дітей, розумів їх, поділяв їхні радості й співчував у переживаннях⁴.

Е. Уайт стримувала своїх дітей. Коли діти будуть просити дозволу провести час у якійсь компанії або взяти участь в якихось розвагах, скажіть їм: «Я не можу вам цього дозволити; сідайте ось тут, і я поясню вам чому. Я виконую роботу для вічності й для Бога. Бог дав мені вас, довіривши моїй опіці. Для вас, діти мої, я займаю місце Бога; тому повинна пильнувати вас, бо змушена буду дати звіт у день Божий. Невже ви бажаєте, щоб поряд з іменем вашої матері в небесних книгах було записано, що вона не виконала свого обов'язку щодо власних дітей і дозволила ворові увійти і посісти те місце, яке повинна займати я? Діти, я хочу вказати вам на правильний шлях, і якщо після цього ви відвернетеся від своєї матері й станете на шлях зла, ваша мати залишиться чистою, але вам доведеться постраждати за свої гріхи».

Так я говорила зі своїми дітьми, і перш ніж встигала закінчити, вони зі сльозами на очах просили мене: «Молись за нас». Я

ніколи не відмовлялась молитися за них. Я ставала поруч з ними навколішки, і ми разом молилися. Поклавши їх спати, я, часом, всю ніч, поки на небі не сходило сонце, благала Бога, щоб Він розвіяв ворожі чари і я могла здобути перемогу. Хоча це коштувало мені безсонних ночей, все ж я почувала себе щедро винагородженою, коли діти, обіймаючи мене за шию, говорили: «О, мамо, ми такі раді, що ти не дозволила нам піти туди, куди ми хотіли. Тепер ми розуміємо, це обернулося б для нас бідою».

Батьки, так повинні чинити і ви. Виконуйте цю роботу, якщо бажаєте зберегти власних дітей для Царства Божого⁵.

Проблеми підліткового віку. При теперішньому занепаді суспільства батькам не так легко стримувати своїх дітей і навчати їх добру за біблійним правилом. Обмеження часто дратують дітей; вони хочуть поводитися за власними бажаннями, іти з дому і повертатися, коли заманеться. Підлітки віком від десяти до вісімнадцяти років особливо схильні до думки, що немає нічого поганого в тому, якщо вони перебуватимуть у товаристві світської молоді. Але досвідчені батьки-християни розуміють небезпеку. Їм добре відомі особливості темпераменту їхніх дітей, і вони можуть передбачити, який вплив це справить на них. Бажаючи спасти своїх дітей, оберігайте їх від усяких збуджуючих розваг⁶.

Пильність особливо необхідна після навернення до Бога. Коли діти приймають рішення залишити задоволення світу і стати учнями Христа, який тягар зійде зі сердець турботливих і вірних батьків! Але й тоді батьки не повинні заспокоюватися. Молоді люди щойно вступили в серйозну боротьбу з гріхом і пороками тілесного серця, а тому мають особливу потребу в порадах і уважному ставленні батьків⁷.

Як уберегти дітей від принад світу. Як багато батьків з жалем визнають, що вони не можуть втримати дітей вдома; вони просто не люблять дому! Вже з раннього дитинства у них виникає бажання бувати в товаристві чужих людей, і як тільки вони стають дорослими, то поривають з домом, нерозумними, на їхню думку, обмеженнями, не звертаючи уваги ні на молитви матері, ні на поради батька. Якщо дослідити цю справу, то вина, як правило, лежить на батьках. Вони не зробили домівку такою, якою вона має бути: привабливою, приємною, випро-

мінуючою світло теплих слів, люб'язних поглядів і справжньої любові⁸.

Таємниця спасіння ваших дітей криється в тому, щоб зробити власну домівку приємною і привабливою. Поблажливим ставленням до дітей батьки не зможуть прив'язати їх ані до Бога, ані до домівки, але тривкий вплив благочестя виявить себе в доброму вихованні та підготовці розуму, спасе багатьох дітей від загибелі⁸. Обов'язок батьків — пильнувати «вхід і вихід» своїх дітей. Заохочуйте дітей та знаходьте засоби, які зробили б вашу домівку привабливим місцем для дітей, допомогли їм зрозуміти, що батьки люблять їх і цікавляться ними. Зробіть свою домівку приємним і радісним місцем⁹.

¹ Рукопис 119. 1899.

² Керівництво для молоді. 1893. 20 липня.

³ Урочистий заклик. С.136-137.

⁴ Служіння зцілення. С.389-390.

⁵ Рукопис 70, недатований.

⁶ Поради вчителям, батькам і студентам. С.327.

⁷ Там же.

⁸ Рев'ю енд Геральд. 1884. 9 грудня.

⁹ Свідощтва для Церкви. Т.1. С.400-401.

Частина XVIII

І буде вам нагорода

НАГОРОДА У ЗЕМНОМУ ЖИТТІ ТА У ВІЧНОСТІ

Вірних батьків чекає велика нагорода. Батьки, які дали своїм дітям належне виховання, почуватимуть себе щасливими, дивлячись на плоди своєї копіткої праці, — христоподібний характер дітей. Вони здійснюють найвище служіння для Бога, даючи світові упорядковані, виховані належним чином сім'ї, які не лише мають страх Господень, а й своїм впливом на інших віддають Йому честь і славу: вони отримують свою нагороду¹.

Віруючі батьки, на вас покладена відповідальна справа — спрямовувати дітей в їхньому релігійному житті у правильному напрямі. Якщо вони щиро люблять Бога, то благословлятимуть і шануватимуть вас за турботу про них, за вашу вірність, з якою приборкуєте їхні бажання й підкоряєте волю².

Вчасно посіяне і старанно зрошене в серці насіння правди принесе винагороду³.

Батьки покликані працювати з надією на майбутній урожай. Сіючи зі сльозами, серед багатьох труднощів і розчарувань, вони мають щиро молитися. Навіть якщо їм буде здаватися, що жниво буде пізнім і убогим, це не повинно стримувати їх від сівби. Раджу вам сіяти біля вод, використовуючи кожну нагоду, щоб вдосконалювати себе і приносити користь власним дітям. Така сівба не буде марною. У час жнив чимало вірних батьків з радістю принесуть свої снопи⁴.

Прищеплюйте дітям інтелектуальну культуру і давайте їм моральне виховання. Зміцнюйте юні серця незмінними, чистими принципами. Поки можливо, закладайте підвалини благородного характеру. Ваша праця буде винагороджена тисячократно⁵.

Побожні діти шанують батьків. У Божому Слові знаходимо чудову картину щасливої домівки та жінки, яка керує нею. *«Ус-тають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похваляє її» (Прп.31:28).* Чи може господиня дому бажати більшої похвали, ніж ця?⁶

Якщо вірна дружина й мати звертається до Бога за силою і втіхою, у Його мудрості та страхіві намагається виконувати свої повсякденні обов'язки, тоді її чоловік пригорнеться всім серцем до неї, а діти виростуть гідними людьми, матимуть моральну силу, аби наслідувати приклад своєї матері⁷.

Великим стимулом для обтяженої турботами і працею матері повинна бути думка про те, що діти, які правильно виховані та володіють внутрішньою красою, лагідним і мовчазним духом, зможуть успадкувати небеса, де вони сяятимуть у дворах Господніх⁸.

Радощі небес беруть початок із сім'ї. Нині небо не більше віддалене від землі, ніж тоді, коли пастухи слухали ангельський спів. І сьогодні небеса виявляють не меншу турботу про людей, як і в ті часи, коли звичайні люди займалися повсякденною працею і водночас зустрічали ангелів і розмовляли з небесними посланцями у виноградниках і на полях. У наших звичних життєвих справах небеса можуть прихилитися до нас. Ангели з небесних дворів супроводжуватимуть тих, котрі виконують Божі повеління⁹.

Життя на землі — початок життя на небесах; виховання на землі — це засвоєння небесних принципів; праця на землі — це підготовка до праці на небі. Те, якими ми є зараз у своєму характері й святому служінні, є вірною ознакою того, якими будемо потім¹⁰.

Служіння, яке здійснюється від щирого серця, принесе велику нагороду. *«Отець твій, Котрий бачить потаємне, віддасть тобі явно» (Матв. 6:6).* Життя, дане нам по благодаті Божій, формує характер. Душа відроджується у первісній красі. Людина набуває рис Христового характеру, і в ній починає виявлятися Божя подоба. Обличчя людей, які ходять і працюють з Богом, позначені печаткою небесного миру. Вони перебувають в атмосфері небес. Для таких людей вже настало Боже Царство. Вони мають радість Христову, радість від свідомості того, що є благословенням для людей. Господь шанує їх, використовуючи у Своєму служінні; їм доручено виконувати Божу роботу в Його ім'я¹¹.

Приготуйтеся жити в небесних оселях. Бог бажає, аби план небес був виконаний, щоб небесний божественний лад і гармонія панували в кожній родині, кожній церкві й кожній установі.

Якби ця любов стала закваскою нашого суспільства, то ми побачили б прояв благородних принципів у християнській вихованості, ввічливості й милосерді до людей, яких Христос придбав ціною Своєї крові. В усіх наших родинах, закладах і громадах відбулися б духовні перетворення. Ті, в кому матиме місце подібне перетворення, стануть каналами, через які Бог вилитиме на світ небесне світло і таким чином, за допомогою божественної освіти й виховання, приготує людей до небесних осель¹².

Нагорода в останній великий день. Працюючи для своїх дітей, міцно тримайтеся за всесильну Божу руку. Ввіряйте своїх дітей Господеві у молитві. Старанно й невтомно працюйте для них. Бог почує ваші молитви і приверне їх до Себе. І тоді в останній великий день ви зможете привести їх до Бога зі словами: «*Ось я та діти, котрих Ти дав мені*» (Ісаїя 8:18)¹³.

Коли Самуїл отримає вінець слави, він у благоговінні принесе його до Божого престолу і там з радістю визнає, що, завдячуючи урокам матері, які вона правильно викладала йому, й заслугам Христа, він сьогодні увінчаний безсмертною славою¹⁴.

Праця мудрих батьків, можливо, ніколи не отримає визнання світу, та коли суд засяде й розкриються книги, їхня праця постане такою, якою її бачить Бог, і буде винагороджена перед людьми й ангелами. Тоді виявиться, яким світлом для світу була кожна дитина, правильно вихована для Бога. Робота над формуванням характеру такої дитини коштувала сліз, тривоги і безсонних ночей, зате вона була зроблена мудро, й батьки почують від Господа слова схвалення¹⁵.

Право на вхід до царського палацу. Навчайте дітей і молодь обирати для себе царський одяг, витканий на небесному верстаті, «*вісон чистий і білий*», у який зодягнуться усі святі, підхоплені від землі. Ці шати — непорочний характер Христа — пропонуються безкоштовно кожній людині. Але всі, хто приймають його, отримують і носять їх ще тут, на землі.

Навчайте дітей, що коли вони плекають чисті й світлі думки, чинять добрі та корисні справи, то зодягаються в прекрасні шати Божого характеру. Це вбрання зробить їх красивими й любими тут, на землі, а в майбутньому забезпечить право увійти до палацу Царя. Ось Його обітниця: «*Вони ходитимуть зі Мною в білих одежах, бо вони достойні*» (Об'явл.3:4)¹⁶.

Божественне запрошення для викуплених. Я бачила великий сонм ангелів, котрі виносили з міста вінці слави — по вінцю для кожного святого, на якому було написане його ім'я. За наказом Ісуса ангели підносили Йому вінці, а Він власноручно вінчав ними голови святих. Ангели принесли арфи, і Ісус також передав їх святим. Керуючі ангели першими подали тон, і залунав щасливий спів подяки й хвали, в якому взяв участь кожний голос; кожна рука майстерно торкалася струн арфи, і полилася мелодійна, прекрасна музика.

Потім я побачила Ісуса, Котрий провадив викуплених до воріт міста. Він доторкнувся до воріт на сяючих завісах, вони розчинилися, і Він запросив увійти народи, що зберігали істину. Все, що було в місті, тішило людське око. Всюди вірні бачили багатство слави. Тоді Ісус подивився на Своїх викуплених святих, обличчя яких сяяли славою і, не зводячи з них сповненого любові погляду, Він промовив ласкавим, мелодійним голосом: «На подвиг душі Моєї Я дивлюся з вітхою. Це багатство слави належить вам, щоб ви насолоджувалися ним вічно. Ваші страждання закінчилися. Вже не буде ані смерті, ані печалі, ані плачу, ані болю». Я бачила, як сонм викуплених вклонився і поклав свої сяючі вінці до ніг Ісуса; Його славні руки підняли їх, вірні торкнулися своїх золотих арф, і небеса сповнилися чудовою музикою і співом на честь Агнца...

Людська мова надто бідна, аби змалювати небеса. Коли ця картина постає переді мною, я німію від подиву. Вражена цією невимовною розкішшю та незрівнянною славою, я відкладаю перо з вигуком: «О, що за велика любов! Яка дивна любов!» Найвишуканіша мова нездатна змалювати славу небес і безмежну глибину любові Спасителя¹⁷.

¹ Рев'ю енд Геральд. 1896. 17 листопада.

² Свідощтва для Церкви. Т.1. С.403.

³ Поради вчителям, батькам і студентам. С.144.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1881. 30 серпня.

⁵ Поради вчителям, батькам і студентам. С.131.

⁶ Реформа здоров'я. 1877. Грудень.

⁷ Ознаки часу. 1877. 29 листопада.

⁸ Свідощтва для Церкви. Т.3. С.566.

⁹ Бажання віків. С.48.

¹⁰ Виховання. С.307.

-
- ¹¹ Бажання віків. С.312.
¹² Свідчення для Церкви. Т.8. С.146.
¹³ Рукопис 114. 1903.
¹⁴ Добре здоров'я. 1880. Березень.
¹⁵ Ознаки часу. 1888. 13 липня.
¹⁶ Виховання. С.249.
¹⁷ Ранні твори. С.288-289.

ЖИТТЯ В ЕДЕМСЬКОМУ ДОМІ

Едем буде повернений. Едемський сад залишався на Землі ще довгий час після того, як людині було заборонено ходити його прекрасними стежками. Грішному людському роду було дозволено споглядати на оселю своєї невинності, вхід до якої охоронявся вартовими ангелами. Біля воріт Раю, які охороняв херувим, відкривалася Божа слава. Сюди приходив Адам зі своїми синами на поклоніння Богові. Тут вони відновлювали свій заповіт послуху Законові, через переступ якого були змушені залишити Едем. Коли потік беззаконня заповнив світ і нечестя людей призвело до знищення людства водами потопу, рука, котра насадила Едем, забрала його зі Землі.

Але при остаточному відновленні життя, коли постануть *«нова Небо і нова Земля»*, йому буде дана ще більша краса й слава, ніж на початку. Тоді усі, що виконували Божі Заповіді, зодягнуться в силу безсмертя біля дерева життя і впродовж нескінченних віків мешканці безгрішних світів вбачатимуть у цьому чудовому саду зразок ідеального Божого творива, якого не торкнулося прокляття гріха — зразок того, чим могла би стати вся земля, якби людина виконала славний план Творця¹.

Внаслідок здійснення великого Плану викуплення світ знову здобуде Божу ласку й прихильність. Втрачене внаслідок гріха буде відновлене. Не лише людина, а й земля буде викупленою і стане вічною оселею для слухняних. Упродовж 6.000 років сатана змагався за володіння землею. Тепер здійснився початковий Божий намір щодо творіння. *«Святі Всевишнього приймуть царство і володітимуть ним повік і повіки віків» (Дан. 7:18)².*

«Викуп здобутого». Початковий Божий намір щодо творіння землі здійсниться, коли вона стане вічною оселею для викуплених. *«Праведні успадкують землю і житимуть на ній повік» (Ісаїя 60:21).* Надійшов час, на який палко чекали всі святі, відколи полум'яний меч перегородив першій парі шлях до Едему — час

«викупу здобутого». Земля, на початку дана у володіння людині, яку вона ціною зради віддала в руки сатани, могутнього ворога, що так довго тримав її під своїм пануванням, буде повернена людині завдяки великому плану викуплення³.

Усе, втрачене першим Адамом, буде повернуто Другим. Пророк сказав: «*Ати, башто Черідна, підгірку Сіонської доньки, прийде до тебе і дійде старе панування*» (Мих. 4:8). І апостол Павло звернув увагу на «викуп здобутого».

Бог створив Землю для того, щоб вона стала оселею святих, щасливих істот. Цей намір здійсниться, коли відновлена силою Божою і звільнена від гріха та смутку, вона стане вічною домівкою для викуплених⁴.

Адамові буде повернено Едемський дім. Після вигнання з Едему життя Адама на Землі було сповнене смутку. Кожний в'янучий листочок, кожна тварина, принесена в жертву, кожна хвороблива тінь на прекрасному обличчі природи, кожна пляма пороку в характері людини знову й знову нагадували йому про гріх. Його мучили докори сумління, коли він бачив, як примножується беззаконня і у відповідь на свої застереження чув лише докори за те, що саме він є причиною гріха. Майже 1.000 років він терпляче й смиренно ніс покарання за свій переступ. Він щиро визнав свій гріх, покладаючись на заслуги обітованого Спасителя, і помер з надією на воскресіння. Син Божий відкупив гріх і падіння людини, і тепер, завдячуючи викупленню, Адамові буде повернуто його одвічне володіння.

Сповнений радості, він розглядає дерева, якими колись милувався, — ті самі дерева, плоди з яких він збирав ще у дні своєї непорочності й радості. Він дивиться на виноградні лози, які колись доглядав; бачить квіти, що приносили йому стільки насолоди! Адам починає усвідомлювати, що все це — не сон, а справді відновлений Едем, набагато прекрасніший, ніж тоді, коли Адам був вигнаний з нього. Спаситель підводить його до дерева життя, зриває дивні плоди і запрошує Адама скуштувати їх. Він озирається довкола і бачить сонми своїх викуплених нащадків, котрі стоять в раю Божому. Тоді він кидає свого сяючого вінця до Його ніг, обіймає Відкупителя. Адам торкається струн золотої арфи, і під небесним склепінням лунає пісня перемоги: «*Достойний, достойний, достойний Агнець, що був заколений, і ось*

живий!» (Об'явл. 5:12). Адамова родина підхоплює спів і складає свої вінці до ніг Спасителя, з любов'ю схиляючись перед Ним. За цим возз'єднанням спостерігають ангели, котрі гірко оплакували гріхопадіння Адама і раділи, коли Ісус після воскресіння вознісся на небеса, звільнивши від смерті всіх, хто віритиме в Його ім'я. Тепер вони бачать завершення служіння викуплення, і їхні голоси зливаються в співі хвали⁵.

Оселі для земних мандрівників. Побоювання, що майбутня спадщина викуплених буде видаватися надто матеріальною, призвело до того, що багато хто почав трактувати духовно істини, що дають змогу дивитися на майбутню вітчизну як на власний дім. Христос запевнив Своїх учнів, що йде приготувати їм оселі в домі Отця. Ті, які приймають вчення Слова Божого, не перебуватимуть у повному незнанні щодо небесної оселі... Людська мова не здатна змалювати винагороду праведних. Зрозуміють лише ті, котрі побачать її. Обмежений людський розум неспроможний осягнути славу Божого Раю.

Біблія називає спадщину святих Вітчизною. Там небесний Пастир буде водити Свою отару до джерел живої води. Дерево життя приносить щомісяця свій плід, а його листя буде використовуватися на користь народам. Там вічно плинні потоки, ясні, як кришталь, а на берегах розлогі дерева кидатимуть тінь на стежки, приготовлені для викуплених Господа. Просторі рівнини плавно переходитимуть у мальовничі пагорби, гори Божі високо підноситимуть свої величні вершини. На цих мирних рівнинах, біля живих потоків народ Божий, після довгих блукань і мандрів, нарешті знайде спокій⁶.

Там є оселі для земних мандрівників. Там приготовані шати для праведних, вінці слави й пальмове віття перемоги. Усе, що дивує та бентежить нас у Божому Провидінні, стане зрозумілим у прийдешньому світі. Те, що нам важко зрозуміти зараз, знайде своє пояснення. Відкриються таємниці благодаті; там, де обмежений людський розум бентежиться і бачить нездійсненні надії, ми побачимо ідеальну, прекрасну гармонію. Ми довідаємося, що Безмежна Любов посилала нам досвіди, які видавались такими важкими. Коли ми усвідомимо, якою ніжною турботою оточив нас Творець, з волі Якого все сприяє нам на добро, то радітимемо радістю невимовною і преславною...

Ми прямуємо до небесної Вітчизни. Той, хто так полюбив нас, що помер за нас, побудував місто. Нашим місцем спокою буде Новий Єрусалим. У Божому місті не буде смутку. Вже ніколи не буде чути тужливих ридань, оплакування розбитих надій та втрачених почуттів. Незабаром скорботний одяг буде замінений на шлюбні шати, і ми станемо свідками коронації нашого Царя. Ті, чиє життя було сховане у Христі, котрі на цій землі боролися добрим подвигом віри, засяють славою Відкупителя в Божому Царстві⁷.

Переваги викуплених. Небо — це дивовижне місце. Я прагну бути там, щоб бачити мого любого Ісуса, Котрий віддав своє життя задля мене, і бути переміненою за Його славною подобою. О, якби я могла знайти слова, щоб змалюватим світле прийдешнє світу! Я прагну пити з живих потоків, і це робить бажаним місто нашого Бога.

Господь показав мені й інші світи. Мені були дані крила, і Ангел супроводжував мене від міста Божого до місця прекрасного і сповненого слави. Там була вічнозелена трава, а пташки виспівували чарівні пісні. Там жили святі істоти — різні на вигляд, але всі благородні, величні й прекрасні. Вони відображали образ Ісуса, а їхні обличчя світилися чистою радістю, що була наслідком тієї свободи та щастя, які переповнювали їхні оселі. Я запитала одного з них, чому вони значно вродливіші, ніж мешканці Землі. Він відповів: «Ми живемо в цілковитому послуші Заповідям Божим та не згрішили непослухом, як мешканці Землі...» Я благала ангела, що супроводжував мене, дозволити мені залишитися тут назавжди. Думка про повернення до нашого похмурого світу видавалась мені нестерпною. Тоді ангел сказав: «Ти повинна повернутися і, якщо залишишся вірною, то разом із 144 тисячами удостоїшся переваги відвідувати всі ці світи і милуватися справами Божих рук»⁸.

Єдина сім'я небесних і земних істот. Там викуплені пізнають, подібно до того, як «пізнані вони». Прихильність і ніжні почуття любові, які Бог вселив у душі, будуть виявлені там у всій своїй повноті. Чисте спілкування зі святими істотами, сповнені гармонії стосунки зі святими ангелами та вірними всіх віків, які обмили й вибілили свій одяг у Крові Агнця, священні узи, що з'єднують «кожен рід на небі й на землі», — усе це щастя для викуплених⁹.

Спасенні народи не знатимуть жодного іншого закону, крім Закону небес. Зодягнуті в одежі хвали та подяки, всі житимуть єдиною щасливою сім'єю. Дивлячись на це, «*всі зорі поранні співатимуть, та радісний оклик здійматимуть всі Божі сини*». Бог і Христос разом проголосять: «*Не буде вже гріха, не буде вже смерті*» (Йов 38:7; Об'явл. 21:4)¹⁰.

З небес, на яких панує радість під час вознесіння Христа, до нашої землі долинають чудові слова Христа: «*Я йду до Отця Мого і Отця вашого, і до Бога Мого і Бога вашого*» (Йоан 20:17). Небесна сім'я і земна сім'я — єдині. Задля нас Господь вознісся на небо і задля нас живе. «*Тому-то може і спасати завжди тих, які приходять до Бога через Нього, бо Він завжди живий, щоб заступитись за них*» (Євр. 7:25)¹¹.

Обітниця вірна, хоча виконання її затримується. Ми давно чекаємо повернення нашого Спасителя. Однак, незважаючи на це, Його обітниця є вірною. Незабаром ми будемо в своєму обітованому домі. Там Ісус водитиме нас до потоків живої води, що витікають від Божого престолу, й пояснюватиме ті темні сторінки в нашому земному житті, котрі були допущені Провидінням і через які Він провадив нас, вдосконалюючи наші характери. Там побачимо відновлений Едем у всій його красі. Склавши біля ніг Відкупителя вінці, котрими Він увінчає наші голови, і, торкаючись струн золотих арф, ми наповнимо небеса піснею хвали Тому, Хто сидить на престолі¹².

Нехай усе прекрасне, що є в нашому земному домі, нагадає нам про ясну, мов кришталь, ріку та зелені лани, тіністі дерева та джерела живої води; про сяюче місто та зодягнутих у білі шати співців — про нашу небесну вітчизну, світ краси, який не може досконало змалювати ані художник, ані описати смертний людський язик. «*Чого око не бачило і вухо не чуло, і що на серце людині не приходило, те Бог приготував тим, які люблять Його*» (1Кор. 2:9)¹³.

¹ Патріархи і пророки. С.62.

² Там же. С.342.

³ Ознаки часу. 1909. 29 грудня.

⁴ Рев'ю енд Геральд. 1908. 22 жовтня.

⁵ Велика боротьба. С.647-648.

⁶ Рев'ю енд Геральд. 1908. 22 жовтня.

⁷ Свідощтва для Церкви. Т.9. С.286-287.

⁸ Ранні твори. С.39-40.

⁹ Велика боротьба. С.677.

¹⁰ Пророки і царі. С.732-733.

¹¹ Бажання віків. С.835.

¹² Свідощтва для Церкви. Т.8. С.254.

¹³ Рев'ю енд Геральд. 1882. 11 липня.

Розділ 87

НОВА ЗЕМЛЯ

Видіння майбутньої слави. З Ісусом на чолі ми всі спускаємося з міста на цю землю, на велику й високу гору, котра, не витримавши присутності Ісуса, розкололася на дві частини, утворивши велику рівнину. Після цього ми подивилися вгору і побачили велике місто, що має 12 підвалин і 12 воріт — по три з кожного боку; біля кожного з воріт стояв ангел. Усі ми вигукнули: «Місто, велике місто, що сходить з небес від Бога!» Місто опустилося на землю там, де ми стояли. Тоді ми почали оглядати все те прекрасне, що було в ньому. Я побачила розкішні будівлі, котрі, здавалось, були зі срібла, їх підтримували чотири колони, прикрашені перлинами нечуваної краси. Ці будинки призначені для святих. У кожному домі — золота поличка. Я бачила, як святі входили в будинки, знімали свої сяючі вінці, клали їх на полички, а потім йшли на поле, котре знаходилося поруч з домом, щоб там попрацювати, але ця робота не була такою виснажливою, як у нас на землі! Зовсім не такою! Чудове світло сяяло над їхніми головами, і вони безперестанку прославляли Бога.

Я побачила інше поле, вкрите різноманітними квітами; зриваючи їх, я вигукнула: «Вони ніколи не зів'януть!» Потім побачила ще одне поле з високою травою яскраво-зеленого кольору; трава гордовито колихалася, виславляючи Царя Ісуса, набираючи відтінку то срібного, то золотого. Далі ми пішли на поле, де паслися різні тварини — лев, ягнятко, леопард і вовк — між ними була повна згода. Ми пройшли поміж них, і вони мирно попрямували за нами. Далі ми увійшли до лісу, який зовсім не був подібним на наші темні ліси; це був світлий, прекрасний ліс; тихо гойдалося віття дерев, і ми вигукнули: «Ми будемо жити в безпеці серед незайманої природи і спочивати в лісах!»¹.

Освіта в майбутньому житті. Ви думаєте, що ми там не будемо вчитися? Нині ми не маємо й найменшого уявлення про те, що

тоді відкриється нам. Будемо ходити разом з Христом до потоків живої води. Він відкриватиме нам красу і славу природи. Христос покаже, Ким Він є для нас і ким ми є для Нього. Істини, які ми не можемо осягнути зараз через обмеженість нашого розуму, засвоїмо в майбутньому².

Християнська сім'я має бути школою підготовки дітей до вступу у вищу школу в Божих оселях³.

Небо — це школа, а об'єкт дослідження — Всесвіт, її Вчитель — безмежний Бог. Філіал цієї школи заснований в Едемі. Коли здійсниться план викуплення, тоді освіта в Едемській школі продовжиться... Між школою, заснованою в Едемі напочатку, і школою майбутнього пролягла вся історія нашого світу — історія людського злочину і страждань, божественної Жертви та перемоги над смертю і гріхом... Знову перебуваючи в Божій присутності, людина, як і напочатку, вчитиметься від Бога: *«Народ Мій пізнає ім'я Моє... того дня пізнає, що Я той самий, Котрий сказав: ось Я!»* (Ісаїя 52:6). Там завіса, що затьмарює наш зір, буде відсунутою, і наші очі побачать красу світу, яку сьогодні ми можемо лише частково споглядати через мікроскоп; коли ми дивитимемось на славу небес, котра відкривається сьогодні здалека через телескоп; коли згубні наслідки гріха будуть усунуті та вся земля постане у *«красі Господа, Бога нашого»*, які можливості відкриються для нашого дослідження!⁴

Небесне пізнання вдосконалює. Усі скарби Всесвіту будуть відкриті для вивчення Божим викупленим народом. Звільнені від кайданів смерті, викуплені невтомно здійснюватимуть польоти до далеких світів, котрі з глибоким сумом дивилися на людське горе і радісними гімнами вітали навернення кожної душі. З невимовною насолодою безгрішні істоти ділитимуться радістю та мудрістю, набутою ними впродовж нескінченних роздумів над ділами Божих рук. Незатьмареними гріхом очима вони дивитимуться на славу творіння: сонця, зірок, системи планет, котрі в установленому порядку обертаються навколо престолу Божества... На всьому творінні — від найменшого до найбільшого — ім'я Творця; і все відкриває багатство Його сили.

З плином років, що відходять у вічність, відкриватимуться все більш глибокі та славні істини про Бога і Христа. З примноженням знання зростатимуть любов, благоговіння й щастя свя-

тих Божих. Чим глибше вони пізнаватимуть Бога, тим більше будуть захоплюватися Його характером⁵.

Суспільне життя. Там пізнаємо, подібно до того як ми пізнані. Прихильність і ніжні почуття любові, які Сам Бог насадив у душі, будуть виявлені там у всій повноті. Чисте спілкування зі святими істотами, сповнені гармонії стосунки зі святими ангелами й вірними всіх віків, священні узи, що з'єднують «кожен рід на небі й на землі», — усе це матиме місце в майбутньому житті⁶.

Праця на новій Землі. На новій Землі на викуплених чекають ті самі заняття й задоволення, які приносили напочатку щастя Адамові та Єві. Вони житимуть тим життям, яким жили колись наші прабадьки в Едемі — у садах і на ланах. *«І дома побудують, і мешкати будуть, і засадять вони виноградники, і будуть їхній плід споживати. Не будуть вони будувати, щоб інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожив, дні бо народу Мого — як дні дерева, і вибранці Мої зживатимуть чин своїх рук» (Ісаїя 65:21-22)*⁷. Там кожна здібність, кожна можливість будуть розвиватися і примножуватися. Там буде змога здійснювати найграндіозніші проекти, досягати найблагородніших цілей, реалізовувати найсміливіші плани. Але й після цього з'являтимуться нові вершини для подолання, нові чудеса, що викликатимуть захоплення, нові істини для пізнання, нові питання, до яких необхідно буде докласти сил розуму, душі й тіла⁸.

На межі здійснення. Ми живемо у найурочистіший період земної історії. Для гріха не повинно бути місця; завжди небезпечно вперто йти шляхом беззаконня, але особливо актуальним це твердження є для нашого часу. Нині ми стоїмо на самому кордоні, що відокремлює нас від вічності, а тому варто серйозніше, ніж будь-коли, замислитися над тим, яким є наше ставлення до часу й вічності. Нехай кожна людина дослідить власне серце і благає, щоб яскраві промені Сонця Правди розсіяли духовну темряву та очистили серце від пороку⁹. Для нас, котрі живуть напередодні цих подій, вкрай відповідальним є теперішній час. Яке живе зацікавлення викликає опис майбутніх подій! Діти Божі чекають на них, прагнуть і моляться ще відтоді, відколи наші прабадьки залишили Едем!

Брате-пілігриме, ми все ще залишаємося в темряві і сум'ятті земних подій, але незабаром прийде наш Спаситель і принесе

визволення та спокій. Будемо ж з вірою дивитись у благословенне майбутнє, змальоване Божою рукою¹⁰.

Заклик до особистого приготування. Я закликаю вас готуватися до приходу Христа на хмарах небесних. Щодня очищайте свої серця від потягу до світського. Пізнавайте на досвіді, що означає перебувати у близьких взаєминах із Христом. Готуйтеся до Дня суду, щоб, коли прийде Христос взяти всіх вірних, ви були серед тих, хто зустріне Христа у мирі. Того дня викуплені засяють у славі Отця й Сина. Граючи на золотих арфах, ангели вітатимуть Царя слави і Його трофеї перемоги — тих, що обмилися й убілилися кров'ю Агнця. Лунатиме спів перемоги, наповнюючи небеса. Христос переміг! У супроводі сонму викуплених — свідків того, що Його місія страждань і жертви не була даремною, Ісус входить у небесні двори!¹¹

¹ Ранні твори. С.17-18.

² Поради вчителям, батькам і студентам. С.162.

³ Рев'ю енд Геральд. 1897. 30 березня.

⁴ Виховання. С.301-302.

⁵ Велика боротьба. С.677-678.

⁶ Виховання. С.306.

⁷ Пророки і царі. С.730-731.

⁸ Виховання. С.307.

⁹ Свідоцтва для служителів. С.147.

¹⁰ Пророки і царі. С.731-732.

¹¹ Свідоцтва для Церкви. Т.9. С.285-286.

Е.Уайт

Християнська родина

Переклад з англійської О.Перванчук

*Головний редактор М.А.Жукалюк
Літературна редакція: Т.О.Головіна, А.В.Качмар
Коректори: А.М.Мельник, Н.І.Пасемко
Оформлення обкладинки В.Ю.Іващенко
Комп'ютерний набір В.М.Вовк
Комп'ютерна верстка Вр.П.Чіпчар
Відповідальна за випуск Т.С.Грицюк*

Формат 60x84/16. Папірофсетний. Офсетний друк. Ум.др.арк. 28.5. Наклад 5.000 прим.

Видавництво «Джерело життя», 254107, м.Київ, вул.Лук'янівська, 9-б
тел. (044) 417-31-45, факс (044) 417-51-21

Віддруковано з готових діапозитивів на Львівській державній книжковій фабриці «Атлас».